

to, frater ille necessarius est. Habebat ergo senex grandem tribulationem ex penuriâ panis. Cùm autem moriturus esset, & circumdedissent eum alij fratres, ille cùm vidisset illum fratrem qui solebat illi furari, dicit ei: Accede huc ad me, frater. Et apprehendens manus eius, osculatus est eas, dicens: Gratias ago manibus istius fratris, quia propter eum arbitror me iturum in regnum cælorum. Ille autem compunctus, & agens pœnitentiam, factus est & ipse strenuus monachus, ex actibus suis quos vidit.

Fuis manibus senex calum acceptum refert.

CAP. IV.

Quòd tolerantia paupertatis in requiem ducit.

INCERTI.

Lazarus ex tolerantia calum promeruit.

I. DICEBAT vnus ex senibus: Nihil inuenimus scriptum de Lazaro illo paupere, quòd aliquam virtutem fecisset; nisi hoc tantum, quia numquam aduersus diuitem murmurauit, quamuis illi nullam misericordiam faceret: sed cum gratiarum actione portauit laborem paupertatis suæ, ideoque in sinum Abrahæ susceptus est.

EIVSDEM.

Sufficit diei malitia sua.

2. Item dixit: Quia non oportet quemquam cogitare, nisi de timore Dei. Nam etsi coactus fuerit de corporali necessitate esse sollicitus, numquam cogitet de eâ ante tempus.

CAP. V.

De reprimendâ auaritiâ.

SILVANI.

Siluanus amas paupertatis.

I. ABBAS Siluanus dum modicum discessit à cellâ, discipulus suus Zacharias cum aliis fratribus sepem horti amouit, & fecit hortum maiorem. Quod postquam regressus senex agnouit, tulit melotem suam vt discederet. At illi proijcientes se ad pedes eius, propter quid hoc faceret, vt indicaret, postulabant. Tunc senex ait: Non ingredior, inquit, in cellam hanc, nisi sepes fuerit in locum suum reuocata. Quo mox facto, ita regressus est.

INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 170.

Debitum non rigidè exigendum.

2. Quidam frater requisuit senem, dicens: Si mihi debet paucos nummos frater, iubes vt repetam eos? Cui senex: Semel tantummodò illi dic cum humilitate. At ille dixit: Quòd si semel dixero, & nihil mihi dederit, quid faciam? Tunc senex ait: Vt riuus ei nihil dicas. At ille iterum ait: Et quid faciam, quia non possum vincere cogitationem meam, nisi fuero illi importunus? Dicit ei senex: Dimitte cogitationes tuas, tantummodò fratrem tuum ne contristeris, quia monachus es.

AGATHONIS.

3. Abbas Agathon volentibus emere opera manuum suarum, cum requie vendebat: pretium autem erat, cribri quidem nummi centû; sportellæ verò, ducenti quin-

quaginta: & volentibus comparare dicebat pretium, & quidquid illi dedissent, suscipiebat tacens, nec aliquando dinumerans. Dicebat enim: Quid mihi prodest concertare cum illis, vt illi peccent forsitan iurantes, & quando superfuerint nummi, erogem illos fratribus? Sed quia Deus non vult huiusmodi eleëmofynam à me, neque illi placeat, vt aliquem permittam in sacrificando peccare. Et dum illi frater diceret: Et panis in cellam vnde venturus est? dixit ei: Quid enim panis hominum in cellâ?

Contra iram, & de origine iræ.

CAP. VI.

INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 76. Ira quatuor causis.

I. DIXIT quidam ex sanctis patribus: Ira per hos quatuor actus exurgit: propter cupiditatem auaritiæ dandi & accipiendi, resque alienas rapiendi, & si quis propriam sententiam amans defendit; & si quis se vult honoribus esse dignum; & si quis doctorem se esse vult, plus omnibus sapientem se esse sperans. Ira etiam per hæc quatuor humanos sensus obscurat, si odio habuerit homo proximum suum, aut si pro nihilo habuerit, aut si inuiderit illi, aut si detractauerit de eo. Ad hoc sanctum Ioannem euangelistam ostendam auctorem: Qui odit inquit, fratrem suum, in tenebris est, & nescit quò eat, & manet in morte. Passionis autem huius retributio quatuor modos habet: primum ex corde, secundum ex facie, tertium ex linguâ, quartum ex facto. Si quis ergo potuerit ita portare malum, vt non ingrediatur in corde, non peruenit vsque ad faciem. Si autem venerit in faciem, custodiat linguam suam, ne loquatur illud. Quòd si locutus fuerit, vel hoc custodiat, ne reddat in facto, sed mox abscidat à corde. Tres enim gradus sunt hominum in passione iræ. Nam qui nulli voluntariè nocet, & resistentibus non iniuriatur, & parcit proximo suo, hic secundum Christi naturam est. Qui autem nec alium lædit, neque se lædi vult, hic secundum Adam est. Qui verò aliis nocet, aut iniuriatur, aut calumnias ingerit, aut vsuras exigit, hic secundum diabolum est.

I. Ioan. 2.

Ira quatuor modi.

Diuersi de irascentiâ.

2. Quidam fratres venientes ad abbatem Antonium, postulabant ab eo audire sermonem per quem saluarentur. Quibus ille ait: Scripturas audiistis, & scitis quæ vobis à Christo sufficiant. At illi, vt ipse quoque aliquid eis dicere dignaretur, instabant. Tunc dicit eis: Euangelium dicit: Si quis te percusserit in maxillam dexteram, præbe illi & alteram. At illi se facere hoc non posse dixerunt. Respondit senex: Præbere alteram non potestis? vel in illam iterum, si voluerit,

ANTONIUS Ioan. libell. 4. n. 11

Matth. 5.

SENIO
RVM.
Patientia
gradus.

rit, ferire sustinere. Sed cum neque hoc se posse facere testarentur, dicit eis senex: Ergo si hoc non potestis, ne reddatis malum pro eo quod accepistis. Et cum idem verbum, quod superius dixerant, repeterent, dixit abbas Antonius discipulo suo: Vade, fac illis escas, ut comedant: vides enim quod valde infirmi sunt. Et ait ad illos: Si enim hoc non potestis, & alterum non vultis, quid a me requiritis? Ut video, necessaria est vobis oratio, per quam infirmitas vestra sanetur.

CAP. VII. De retribuendo bonum pro malo.

SISOIS.
Ruff. l. 3.
n. 77.
Pelag. l. 1.
bel. 16.
n. 10.

I. QUIDAM ex fratribus ab alio passus iniuriam, venit ad abbatem Sisoim; & contumelie genus exponens, addebat: Cupio me vindicare. Senex autem rogabat eum, ut relinqueret Deo vindictam. At ille iterum, Non desistam, inquit, nisi fortiter me vindicauero. Cui abbas Sisois ait: Quia semel hoc in animo posuisti, saltem oremus. Et exurgens senex his verbis cepit orare: Deus, iam non es nobis necessarius, ut pro nobis sollicitus sis, quia nos ipsi, sicut iste frater dicit, & volumus & possumus vindicare. Quod cum ille frater audisset, ante pedes senis prostratus, veniam precabatur, promittens se cum illo, cui irascebatur, numquam deinceps esse certaturum.

Deo vindicta relinquenda.

INCERTI.
Ruffin. l. 3.
num. 78.

2. Quidam frater cum ab altero iniuriaretur, venit & annuntiauit seni. cui senex respondit: Satisfac cogitationi tue, quoniam frater non vult te iniuriari, sed peccata tua submittunt illum. Nam in omni tentatione qua tibi contigerit, per omnia ne arguas eum; nisi tantummodo dic, Quia propter peccata mea contingunt mihi haec.

Peccata causa iniuriarum.

PIMENTI.
Ruff. lib. 3.
n. 79.
Pelag. lib. 1.
bel. 10.
n. 53.

3. Dicebat frequenter abbas Pimenius: Malitia numquam exuperat malitiam: sed si quis malefecerit tibi, tu illi bonum redde, ut per bonitatem vincas malitiam.

INCERTI.
Ruff. lib. 3.
num. 80.
Pelag. lib. 1.
bel. 16.
n. 12.
Isaia 3.

4. Quidam frater erat, qui quanto plus eum aliquis iniuriabatur aut incitabat, tanto magis ad eum recurrebat, dicens: Isti sunt qui nobis occasionem praebent ad perfectionem nostram: qui autem beatificant nos, decipiunt nos, & semitam pedum nostrorum subuertunt.

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 81.

5. Alius erat senex, si quis detraxisset ei, ille festinabat, si vicinus ei erat, per seipsum bene remunerare illum: quod si longius manebat, trans mittebat ei munera.

CAP. VIII De non retribuendo inimicis.

SISOIS.
Ruff. l. 3.
n. 82.

I. QUIDAM frater interrogauit abbatem Sisoim, dicens: Si latrones aut barbari super me irruerint, occidere me vo-

lentes; & ego si praeualuero, iubes ut occidam? Cui ille respondit: Ne facias istud, ne nomineris homicida, sed totum Deo contrade: & quidquid tibi contigerit aduersi, proficere hoc tibi propter peccata tua venire; si quid vero boni fueris consecutus, diuinae dispensationi totum debes adscribere.

Mala nobis, bona Deo attribucunda.

2. Erat eremita quidam magnus in monte qui dicitur Athabeos, & venerunt super eum latrones. Cum autem ille vocem dedisset, de vicinis locis fratres alij confluentes comprehenderunt eos. Quos transmissos in ciuitatem, iudex misit in carcerem. Fratres vero illi contristati sunt nimis, quia propter eos latrones traditi essent ad poenam: & venientes ad abbatem Pimenionem, narrauerunt ei factum. Qui scripsit ad eremitam, dicens: Reminiscere primam prodicionem, unde facta est, & tunc videbis secundam prodicionem. Nisi enim proditus fuisses ab interioribus tuis, secundam publicationem numquam perpetrasses. Cumque ille talem audisset sermonem, compunctus est: & cum esset in illa regione nominatus, & per multum tempus de cella sua non exiens, exurgens tamen in ciuitatem, & expellens latrones de carcere, liberauit eos publice.

PIMENTO NIS.
Ruff. l. 3.
n. 83.
*Ruffin.
Athibeus.

Comprehensos occasione sui latrones eremita liberat.

De perfecta Patientia.

CAP. IX.

I. QUIDAM videns laboriose portantem in lecto mortuum, dicit ei: Mortuos portas? si vis melius facere, viuos porta: quia pacifici filij Dei vocabuntur.

INCERTI.

2. Interrogantibus quibusdam fratribus abbatem Moysen sermonem, ille hortatus est discipulum suum Zachariam, ut eis aliquid diceret. Tunc ille pallium suum deposuit sub pedibus, & conculcauit illud, & dixit: Nisi quis sic fuerit conculcatus, monachus esse non potest.

Pelag. lib. 1.
bel. 16.
n. 11.
Matth. 5.
ZACHARIAE.
Ruff. lib. 2.
n. 86.
Pelag. lib. 1.
bel. 15.
n. 17.

3. Abbati Ammoni prophetauit beatus Antonius, dicens: Multum habes in timore Dei proficere. Et educens eum de cella, ostendit ei lapidem, & dicit ei: Vade, & iniuriare lapidem hunc, & indefinenter cade illum. Quod cum fecisset, interrogauit eum sanctus Antonius, si ei aliquid lapis respondisset. At ille dixit: Non. Cui abbas Antonius ait: Ita & tu ad hanc mensuram peruenturus es, ut nullam tibi fieri arbitreris iniuriam.

ANTONIUS

Ad iniuriam ut lapis sis insensibilis.

Quod oportet pro pace, quamuis bona sint opera, dimittere.

CAP. X.

I. ABBAS Motois aedificauit sibi monasterium in loco qui dicitur Heracleona. Et dum ibi a multis molestaretur, in alte-

MOTOIS.
Ruff. lib. 3.
n. 94.

in alterum locum transgressus est, & similiter ibi construxit monasterium. Sed per inuidiam diaboli quidam frater ibi inuentus est, qui semper iram cum eo habebat: propter hæc surrexit inde, & ad proprium reuersus est vicum, & fecit illic monasterium, & reclusit semetipsum. Post tempus autem aliquantum congregati sunt senes de illo loco vnde regressus est, deducentes secum illum fratrem, cum quo habuerat litem, quatenus rogarent eum, vt reducerent in monasterium suum. Postquam autem in vicina loca venerunt, tam melotes suas quam illum fratrem ibidem dereliquerunt, ipsique profecti sunt ad senem. Et pulsantibus illis, apertâ fenestrâ respexit, & cognouit eos. Post orationem factam dicit eis abbas Motois: Vbi sunt melotes vestrae? At illi responderunt: Ecce in vicino sunt vnâ cum fratre, qui tecum iram habebat. Postquam hoc senex audiuit, & nomen illius & aduentum cognouit, præ gaudio ostium per quod ingressus fuerat, cum securi confregit: & egressus, cucurrit ad locum vbi erat ille frater, & prior ipse cœpit agere poenitentiam apud eum: & amplectens eum, introduxit in cellam suam, & per tres dies conuiuatus est cum eis, qui numquam habebat consuetudinem, vt ieiunium solueret: & surrexit, profectusque est cum illis.

Inimicus
humilitate
præueniendus.

ELIAE.

Cōristato
à se poenitentia
satisfac.

CAP. XI.

Contra spiritum tristitiæ, qui desperationem facit.

ARSENII.
Pelag. lib. 15.
n. 51. titulo Orsifij.

Psal. 104.

EIVSDEM.

Statim à
culpâ ad
Deum
recurrendū.

ISIDORI.

I. **A**BBAS Arsenius dixit: Non coctus laterculus, si missus in fundamentum fuerit prope fluuium, neque vno die sufferre poterit: si autem benè fuerit coctus, permanet tamquam lapis. Sic & homo non coctus neque inflammatus, secundum quod de Ioseph dictum est, eloquium Domini inflammavit eum, mox in principio carnalis cogitationis dissoluitur.

2. Idem requisitus ab altero fratre, dicente: Si peccauero, etiam in quocumque minuto peccato, & consumit me cogitatio mea, & arguit me, dicens: Quare peccasti? quid faciam? Respondit senex: Quacumque hora ceciderit homo in culpam, & dixerit ex corde, Domine Deus peccaui, indulge mihi; mox cessabit cogitationis vel tristitiæ illa consumptio.

3. Dicebat autem abbas Pimenius de

abbate Isidoro, quia solus ille se cognouisset. Nam quoties illi dicebat cogitatio sua, Quia magnus es: tunc & ipse respōdebat sibi: Numquid talis qualis Antonius, aut certè abbas Piamon, vel reliqui patres qui Deo placuerunt? Quoties ergo hæc cogitabat, requiescebat. Quando verò inimicus conturbans eum, suggerebat ei desperationem & poenam, dicens: Quoniam post hæc omnia iturus es ad tormenta, dixit ipse: Quia quamuis ego in tormenta mittar, tamen vos subtus me inuenio.

4. Abbati Moyfi frequenter apparuerunt spiritus maligni, dicentes: Vicisti nos, & nihil tibi possumus facere: quoniam quoties per desperationem humiliare te volumus, exaltaris; quoties te exaltare, ita te humilias, vt nullus de nobis accedat ad te.

5. Cùm quidam ad abbatem Sisoium frequenter talem sermonem requireret, Quid faciam pater, quoniam cecidi. Ille respondit: Surge. Et surrexit. Et iterum se cecidisse professus est. Ait senex: Et iterum surge. Cùm autem frater frequenter se cecidisse narraret, eodem senex vt eatur sermone, exclamans: Non cesses surgendo, fili: Cui frater: Vtique quò possum surgere pater, explana. Ait senex: Quousque aut in bono opere, aut in malo deprehensus, occumbas. In quo enim opere deprehensus fuerit homo, iudicabitur.

6. Item dixit: Qui laborat, & arbitratus se fuerit aliquid facere, recipit hanc mercedem suam.

Contra spiritum vanæ gloriæ.

I. **Q**UIDAM frater requisit abbatem Pimenium: Si melius esset, remotius, an cum aliis manere? Respondit senex: Homo si semetipsum reprehenderit, vbique potest persistere; si autem se magnificat, nusquam stat, sicut scriptum est: Qui se existimat aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Quidquid enim homini fecerit homo, ne exultet in eo, quia mox perdet illud.

2. Abbatem Macarium si quis cum timore velut sanctū virum voluisset audire, suspectus nullum penitus à se excipiebat responsum. Si quis verò velut contemnens eum, talibus verbis compellaret: Abba Macari, quando eras camelarius & nitrum furabaris, numquid non vapulabas à magistris, deprehensus in furto? libenter ei, quidquid requisisset, cum gaudio respondebat.

3. Abbas Nesteron dum cum aliis ambularet fratribus in deserto, viderunt draconem, & fugerunt. Dicit ei vnus ex eis: Et tu times, abba? Cui senex: Nō timeo, fili, sed oportuit

CAP. XII.

PIMENII.
Ruff. lib. 3.
n. 110.
Sui reprehensor ubique vivere potest.
Galat. 6.

MACARII

Macarius laudatus tacet, contemptus verba adificationis loquitur.

NESTERONIS.
Pelag. lib. 8, n. 12.

SENIO-
RVM.
Ruff. lib. 3.
n. 101.

MOYSI.
Ruffin. 1. 3.
num. 102.

Qui se humiliat exaltabitur.

SISOII.
Ruff. 1. 3.
n. 103.

A lapsu
semper re-
surgendum.

EIVSDEM.

SENIO-
RVM.

oportuit me fugere : quia nisi fugissem , cogitationem vanæ gloriæ non vitassem.

ZENONIS.

Ruff.lib.3.
n.111.

4. Venit aliquando ad abbatem Zenonem in Syriâ aliquis frater Ægyptius , & cœpit cogitationes proprias acculare , præfente fene. Ille autem audiens hoc , admiratus dixit : Ægyptij quas habent virtutes , celant ; & vitia , quæ non habent , manifestant : Syri autem & Græci virtutes quas non habent , prædicant ; & vitia , quæ habent , abscondunt.

SENIS.

Ruff.lib.2.
n.116.
Pelag. li-
bell.11.
n.38.

5. Quidam senex , cùm venisset ad alium senem , dixit : Ego mortuus sum huic sæculo. Cui ille alter : Ne confidas in te , donec egrediaris de corpore hoc . nam etsi dicis tu , Quia mortuus sum , diabolus tamen necdum mortuus est , cuius innumerabiles sunt malæ artes.

SISOIS.

Occulta
sine suspi-
rio.

6. Abbas Sisois cùm sedens , præfente fratre altero , factus esset in extasi , & altero audiente nesciens suspirasset , cœpit pœnitere , ac dicere : Indulge mihi , frater , exposco ; necdum enim me cognosco esse monachum , quia audiente altero suspiravi. Quoties autem in oratione senex idem stans , manus suas erexit ad cælum , citò deponerat manus , propterea , si alter præfens esset , ne hoc ipsum illi pro laude constaret.

INCERTI.

Ruff.1.3.
n.118.
Ioan. li-
bell.4.
n.35.

7. Quidam senex habitabat in inferioribus partibus Ægypti , & sedebat quiescens. Vnus autem sæcularis religiosus ministrabat ei. Contigit autem , vt filius sæcularis infirmaretur . Multis ergo precibus postulabat senem , vt veniret ad domum suam , & faceret orationem pro infante . Exurgens verò senex , ambulabat cum eo . Ille autem præcessit , & ingressus in domum suam , dixit : Venite in occursum anachoretæ . Quos cùm senex vidisset à longè egressos cum lampadibus , sensit quòd ad se venirent : & statim despolians se vestimenta sua misit in fluuium , & cœpit lauare stans nudus . Ille autem qui ministrabat ei , videns hæc erubuit . Et rogabat homines , dicens : Reuertimini , senex enim noster sensum perdidit . Et veniens ad eum , ait illi : Abba , quid est hoc quod fecisti ? Omnes enim , qui te viderunt , dixerunt : Quia dæmonium habet senex . Cui ille : Ego verò volebam hoc audire.

EIVSDEM.

Pelag. li-
bell.8. n.18
titulo Si-
monis.

8. Item aliâ vice volebat eum aliquis videre ex iudicibus , & præcesserunt clerici , dicentes ei : Abba , præpara te , quoniam iudex audiens opera tua veniet ad te , benedici cupiens à te . Ille autem dixit : Ita faciam , ego præparabo me . Vestitus ergo lebetone suo , & tollens panem & caseum in manibus , ascēdit in portam , & diuaticis pedibus sedens , cœpit manducare . Veniens autem cum officio suo iudex , & videns eum , dixit :

Senex glo-
riam & ho-
norem
auerfatur.

Ilte est anachoreta , de quo talia audiebamus ? Et contemnens eum , ita discessit.

Contra spiritum superbiæ.

CAP. XIII.

1. QUIDAM senex dixit : Qui ab hominibus amplius honoratur aut laudatur , non paruum damnum patitur : qui autem ab hominibus non honoratur , desuper gloriam accipit.

2. Item dixit : Fieri non potest , vt simul herba nascatur & semen : ita impossibile est , vt laudem & gloriam habentes sæcularium , simul & fructum faciamus cælestem.

3. Item dixit : Quando cogitatio superbiæ , vel certè vanæ gloriæ te impugnat , perscrutare te ipsum , si omnia mandata Dei seruasti , si inimicos diligis , si gaudes de gloriâ inimici tui , & contritaris in deiectione eius : si apud te habes , quoniam seruus inutilis es , & quòd plus omnibus hominibus sis peccator : & neque tunc tam grande aliquid sapias , tamquam aliquid boni feceris , sciens quòd elata cogitatio illa omnia bona dissoluit.

4. Dixit senex cuidam : Non apponas cor tuum aduersus fratrem tuum , dicens : Quomodo tu amplius sobrius es , quàm ille , & continentior ? sed subditus esto gratiæ Dei in spiritu paupertatis , & per charitatem non fictam , ne spiritu exaltationis perdas laborem tuum.

5. Item dixit senex : Quantumcumque enim se deposuerit homo in humilitate , tantum quoque proficit in altum . Sicut enim superbia , si ascenderit in cælum , vsque ad infernum deducitur : ita & humilitas , si descenderit ad infernum , tunc exaltabitur vsque ad cælum.

6. Abbas Macarius dum diluculò palmarum folia portans , ad cellam suam reuerteretur , occurrit ei diabolus cum falce præcutâ , volens eum percutere , & non valebat . Qui exclamans , ait : Magnam vim à te patior , Macari , qui cùm te cupio nocere , non valeo : dum quæcumque tu facis , ego magis exuperem . Tu ergo interdum ieiunas , ego numquam vllò cibo reficior . Tu sæpè vigilas , me verò numquam sopor oppressit : sed vnâ re me vincis ipse , fateor . Cùmque ab eo rem ipsam Macarius requisisset , ait : Humilitas tua sola me vincit . Hæc dicente inimico , & extendente beato Macario manus suas ad orationem , spiritus immundus inter auras euauit.

7. Quidam ex patribus dicebat : Omnis labor sine humilitate vanus est . Humilitas enim præcursor est charitatis . Sicut Ioannes præcursor erat Iesu , omnes trahens ad eum ;

SENIS.

Ruff.1.3.
n.112.
Pelag. li-
bell.15.
n.56.EIVSDEM.
Ruff.lib.3.
n.113.
Pelag. li-
bell.8. n.20.
titulo Syn-
clotica.EIVSDEM.
Ruff.lib.3.
n.115.
Pelag. li-
bell.15.
n.54.

INCERTI.

Pelag. li-
bell.15.
n.55.

INCERTI.

Ruff.1.3.
n.171.
Pelag. li-
bell.15.
n.77.

MACARIUS.

Ruff.lib.2.
n.124.
Pelag. li-
bell.15.
n.26.Sola humi-
litas diabo-
lum vincit.

INCERTI.

Ruff.1.3.
n.126.

adeum: ita & humilitas attrahit ad charitatem, id est, ad ipsum Deum, quia Deus charitas est.

SENI S. Pelag. libell. 15. n. 49. titulo Hyperichij. EIVSDEM. Pelag. libell. 15. n. 37. titulo Pastoris. INCERTI. Ruff. lib. 3. num. 171.

8. Quidam frater requisivit à sene: Quid est humilitas? Cui senex: Arbor est vitæ, in altum excrescens.

9. Item dixit: Terra, in quâ Deus dixit sibi sacrificium offerre, humilitas est.

10. Iterum requisitus senex quidam: Quomodo potest anima humilitatem adipisci? Respondit: Si sua tantummodò mala homo consideret. Dicebat autem, Quia perfectio hominis est humilitas.

MOTOIS. — 11. Dixit abbas Motois: Humilitas nec ipsa irascitur, nec alios irasci permittit.

EIVSDEM. Pelag. libell. 15. n. 60. titulo Incerti.

12. Item dixit: Humilitas est, si quando peccauerit in te frater tuus, antequam pœniteat, indulseris ei.

CAP. XIV. *Quòd perfecti viri, quamvis possint, nolunt miracula facere, ne extollantur.*

PIMENII. Ioan. libell. 2. n. 10. Pueri vultus per fatanam distorsus.

I. **A**BBAS Ioseph dum cum aliis fratribus ad abbatem Pimenium veniret, quidam ex parentibus prædicti senis Pimenij attulit infantem, cuius facies per arceptionem diaboli fuerat deprauata: & sedens pater eius cum eo foris monasterium, plorabat. Cùm autem vnus senex ad vocem flentis egressus esset, & interrogaret eum, cur ploraret, ille respondit: Parens sum istius Pimenij, & ob hoc veni, vt videret infantem hunc. Vides, domine, quæ huic infanti per fatanam contigerit tentatio. Timuimus enim vsque nunc illum huc offerre, quia non vult nos videre. Et nunc si cognouerit, quòd hîc ego sum, cum confusione eijciet me. Ego autem vos videns, patres, qui modò ad eum venistis, præsumpsi venire huc. Quomodo ergo vis, vade & misere mei, abba: & tolle infantem istum, & defer intus tecum, vt oret pro me. Quem cùm senex tulisset, & ingressus fuisset in cellam, sapienti consilio vsus, non illum obtulit primò abbati Pimenio, sed minoribus patribus, & dicebat: Signate infantem, fratres, facientes orationem, rogans per singulos senes. Et post omnes detulit illum Pimenio. At ille nolebat eum nec aspicere. Cùm autem rogarent eum, vt sicut omnes, sic & ipse oraret; ingemuit, & surgens orauit, dicens: Deus sana facturam tuam, ne dominetur ei inimicus. Et signauit infantem, & mox sanus est patri redditus.

Signo crucis per Pimenium resuscitatur.

BESARIO- NIS. Ruff. lib. 2. n. 121. Ioan. libell. 2. n. 4.

2. Cùm quidam sæcularis in ecclesiam veniens ab immundo spiritu teneretur, & omnes orationem fecissent, nullatenus spiritus immundus egrediebatur ab eo. Dicunt ergo inter se fratres: Quid possumus

huic spiritui facere? nemo illum potest excutere, nisi abbas Besarion: sed si hoc dixerimus, ille nec ad ecclesiam acquiescit venire. Sed faciamus taliter: quando ad ecclesiam ante omnes solet venire, hunc qui patitur faciamus sedere, & postea dicamus: Abba, abba, suscita hunc dormientem. Fecerunt ergo ita. Et veniente abbate Besarione, steterunt omnes in oratione, & dicunt ei: Abba, suscita istum qui dormit. Ille autem dixit: Surge, & egredere foràs. Et mox egressus est ab eo spiritus immundus, & sanus factus est ex illâ horâ.

Besarion verbo demanem pellit.

Quòd vtiliter aliquoties in sordidis cogitationibus relinquimur, ne extollamur. CAP. XV.

I. **S**ÆPE dicebat beatus Antonius: Nisi spistor velaret oculos animalis, mercedem suam recipiens, ipse consumeret. Ita & nos per Dei dispensationem tegimen accipimus, vt ea quæ operamur bona, non valeamus intendere; ne nos ipsi beatificantes, possimus extollere, & mercedem propriam amittamus. Nam & ob hoc quando relinquimur in sordidis cogitationibus, necesse est, vt hoc tantummodò præuideamus, vt nos ipsos & nostram sententiam condemnemus: & ea quæ sunt in nobis sordida, illud paruum bonum opus nostrum in nobis obscurent. Numquam enim homo bonus est, etiam si bonus esse desideret, nisi Deus habitauerit in ipso: quia nemo bonus nisi solus Deus. Oportet autem vt nos ipsos semper veraciter incusemus. Quando enim quisque non reprehendit, mercedem propriam amittit.

Ruff. lib. 3. n. 128. Pelag. libell. 15. n. 80. titulo Incerti.

Humilitas custos bonorum operum.

Luc. 18. Sui reprehensor mercedis est conuictor.

2. Idem beatus Antonius dum in cellâ propriâ oraret, venit ad eum vox, dicens: Antoni, necdum peruenisti ad mensuram coriarij, qui est in Alexandria. Quo audito, senex confurgens manè, arrepto baculo in ciuitatem festinus peruenit. Cùmque ad designatum hominè peruenisset, & ingressus fuisset, ille viso tanto viro obstupuit. Cui dixit senex: Refer mihi opera tua, quia propter te, relicto deserto, huc veni. Qui respondens, ait: Nescio me aliquando aliquid boni perpetrasse. vnde ex cubili proprio manè confurgens, antequam in opere meo resideam, dico, quòd omnis hæc ciuitas, à minore vsque ad maiorem, ingreditur in regnum Dei propter iustitias suas; ego autem solus propter peccata mea poenam sempiternam ingrediar. Quod verbum manè, & antequam quiescam serò, ex cordis mei sentio veritate. Quod audiens beatus Antonius, respondit: In veritate, fili, sicut bonus artifex sedens in domo tuâ, cum

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 130.

Coriarius Antonio præferitur.

Humilitas coriarij.

cum requie regnum Dei adeptus es: ego autem velut sine discretionem omne tempus meum in solitudine conuersatus, necdum verbi tui assumpsi mensuram.

PIMENII. Ruff. lib. 3. n. 131. Tit. I.

3. Quidam frater requisituit abbatem Pimenium, dicens: Quid est, pater, quod Apostolus dicit: Omnia munda mundis? At ille dixit: Si quis ad hunc sermonem peruenire potuerit, vt eum intelligat, videbit se minorem esse totius creature. Cui frater: Et quomodo me possum videre minorem ab eo qui homicida est? Respondit senex: Si potuerit homo ad sermonem huc Apostoli peruenire, & viderit hominem qui forte alium occiderit, dicit in semetipso: Ille quidem hoc solum peccatum fecit, ego autem omni hora homicidium committo, meipsum interficiens. Et cum frater requireret, quomodo hoc posset fieri, respondit senex: Hæc sola hominis iustitia est, vt semper semetipsum reprehendat: & tunc iustificabitur, cum sua peccata condemnat.

Sui reprehensio sola hominis iustitia.

INCERTI.

4. Quidam frater dixit ad senem: Cogitatio mea dicit mihi, Bonus sum. Respondit ei senex: Qui non videt peccata sua, semper ille in bonis esse se credit: qui autem videt illa, cogitationes ei suadere non possunt quod in bonis sit: scit enim quod videt. Opus ergo est laborare multum, vt se quisque consideret: nam negligentia, ignauiaque, & relaxatio excæcant oculos cordis nostri.

Sui cognitio necessaria.

ISIDORI.

5. Quidam frater dixit abbati Pimenio: Cogitationes meæ non permittunt me peccata mea respicere, sed patres mei cogunt me cogitare peccata. Respondit abbas Pimenion, de abbate Isidoro referens, & dicens: Dum plangeret abbas Isidorus in cella sua, & discipulus eius in alia cella federet, contigit vt illa hora idem discipulus ad illum veniret, quâ ille plangebat, & requisituit eum, dicens: Quid plangis, pater? At ille respondit: Peccata mea plango, fili. Iterum dicit ei: Non habes peccata, abba. Dicit ei senex: O fili, si peccata mea Deus manifestaret hominibus, nec tres nec quatuor sufficerent, sed nec plures.

Peccata plangenda.

CAP. XVI.

Quomodo vitetur detractio.

PIMENII. Ruff. lib. 3. n. 133.

1. Quidam frater requisituit abbatem Pimenium, dicens: Quomodo potest homo vitare, ne loquatur malè proximo suo? Respondit senex: Ego & proximus meus duæ imagines sumus. Cum ergo meam imaginem reprehendero, inuenitur imago fratris mei apud me venerabilis: quando autem meam laudauero, tunc fratris mei imaginem prauam respicio. Tunc ergo alij non detraho, si semper meipsum

Sui inspectio, proximi est laudator.

reprehendo: quia magnum virum despicit, qui seipsum non considerat.

2. Dicebat quidam patrum: Quidquid habes odio, alij ne facias. Si odis qui tibi malè loquitur, neque tu malè loquaris de alio. Si odio habes qui tibi facit calumniam, neque calumniam tu alicui facias. Si odio habes qui te in contemptu ducit, aut iniuriis appetit, aut aufert quod tuum est, aut aliquid tale facit; nihil horum facias alicui. Qui autem hoc verbum custodire potest, sufficit ei ad salutem.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 153. Pelag. libell. 1. n. 21.

Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.

3. Vnus ex sanctis patribus videns alium negligentem, fleuit amarè, dicens: Væ mihi, quia quomodo hodie iste peccat, sic & ego crastino. Et monebat discipulum suum, dicens: Quamuis aliquis grauiter præsentem te peccauerit, ne condemnes eum: sed sic apud te sit, tamquam tu plus eo pecces, quamuis ille secularis sit, nisi fortè Deum blasphemauerit, quod est hæreticorum.

INCERTI.

Nemo faciliè condemnandus.

4. Quidam nomine Timotheus anachoreta, negligentem quemdam fratrem audiens, interroganti abbati quid illi fratri faceret, dedit consilium vt eum expelleret. Cum ergo ille expulsus esset, tentatio venit super Timotheum. Et cum imploraret in conspectu Dei, & diceret: Peccaui, misere mei; venit ad eum vox, dicens: Timothee, ideò tibi hoc euenit, quia fratrem tuum in tempore tentationis suæ despexisti.

TIMOTHEI

Ruff. lib. 2. n. 140.

Nemo tentatus despicendus.

De voluntate proximi faciendâ.

CAP. XVII

1. FRATER quidam requisituit abbatem Pimenion, dicens: Quid est fides? Cui senex: In charitate & humilitate semper viuere, & facere bonum proximo suo.

PIMENII.

2. Abbas Theodorus cum de opere manuum animæque loqueretur, dicit ad eum frater: Explana nobis opus animæ, abba, & opera manuum. Cui senex: Omnia quæcumque pro mandato Dei facimus, in operibus animæ reputanda sunt: quæ verò pro nostrâ agimus vtilitate vel commodo, hæc omnia opera manuum esse noscuntur.

THEODORI.

Quid opus anima, quid manuum.

3. Abbas Apollo, si quis de fratribus eum in suo requisisset opere & labore, mox pergebat cum omni lætitiâ, dicens: Ego cum rege meo Christo vado hodie operari pro animâ meâ. Hæc est enim merces, quæ animæ reputatur.

APOLLONIS.

In proximo Christum cogita.

De refutatione propriæ voluntatis.

CAP. XVIII.

1. Quidam anachoreta sedebat iuxta cœnobium, multas virtutes faciens. Et cum venissent ad illum aliqui monachi de cœnobio, compulerunt eum non con-

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 150.

Pelag. libell. 1. n. 8

fuetâ

*Tribulatio
omnis à
propriâ vo-
luntate.*

tâ horâ manducare. Et post hoc dixerunt ei fratres: Contristatus es, abba, aliquid, quia hodie contra consuetudinem fecisti? Quibus ille respondit: Tunc est mihi tribulatio, quando propriam fecero voluntatem.

ARSENI
ET MOY-
SIS.

2. Quidam frater veniens in Scithi, vt videret abbatem Arsenium postulabat. Cum que alij fratres ei, vt paululum requiesceret, suaderent, respôdit: Non manduco panem, nisi illum videre meruero. Tunc vnus ex fratribus ipsum duxit ad abbatem Arseniũ, pulsatoque ostio cellulæ, introduxit eum. Deinde suscepti, & oratione factâ, confederunt. Cùm autem beatus taceret Arsenius, ille, qui fratrem adduxerat, ait: Ego discedo. Sed & is qui ex magno desiderio venerat, videns quia nihil ei locutus fuisset abbas Arsenius, præ verecundiâ tacitus sedens, dixit: Et ego quoque tecum, frater, abscedo. Ac sic vterque discesserunt. Postulabat autem, vt etiam ad abbatem Moysen, qui ex latronibus conuersus fuerat, deduceretur. A quo susceptus, factâ charitate dimissus est. Frater autem qui ad vtrosque ipsum duxerat, dixit illi: Ecce, vtrosque quos postulabas, vidisti: quis tibi plus ex ambobus placet? At ille ait: Mihi interea hic melior videtur, qui nos vtrosque & bene suscepit, & bene pavit. Quo sermone comperto, vnus ex patribus ad Dominum orauit, dicens: Domine, hanc mihi rem precor ostende, quia vnus propter nomen tuum omnes homines videre aut appellare refugit, alter verò omnibus propter nomen tuum communis est. Et ecce, in exstasi duæ illi naues per fluium ostensæ sunt: & in vnâ quidem vidit Spiritum sanctum cum silentio & requie, vnâ cum abbate Arsenio nauigantem: in alterâ verò naui vidit abbatem Moysen & angelos Dei, mel & fauim in os & in dentes eius inferentes.

*Arsenius
fugiens &
tacens.*

*Moyse om-
nibus com-
munis.*

*Vriusq;
perfectio
visione
ostensa.*

CAP. XIX.

De obsequiis infirmantium, vel infirmitate ipsâ.

INCERTI.
Pelag. li-
bell. 17.
n. 18

I. QUIDAM frater requisituit senes, dicens: Si duo fratres in vnâ sunt cellâ, & ille quidem vnus sex diebus integris ieiunat, ille autem alter infirmitati facit obsequium; cuius ergo opus maius est apud Deum? Respondit senex: Si ille qui ieiunat sex dies, per nares se suspenderit, non erit similis illi alteri in conspectu Dei.

*Obsequium
infirmis
praestitum
ieiunio po-
tius.*

AMMONIS
Ruff. lib. 3.
n. 155.
Pelag. li-
bell. 16.
n. 4

2. Ioannes minor Thebæus, discipulus abbatis Ammonis, duodecim annis ipsi seni infirmanti fecit obsequium: senex tamen cùm vidisset eum laborantem, nunquam illi sermonem blandũ aut placitum locutus est. Cùm autem de hoc mundo transfret,

sedentibus aliis senibus, tenuit manus eius, & dixit ei tertio: Salueris, salueris, salueris. & tradidit illum senibus, dicens: Ille non homo, sed Angelus est, qui tot annis mihi infirmanti seruiens, nec bonum sermonem audiens, fecit tamen obsequium cum magnâ patientiâ.

*infirmo
patienter
seruiens
instar An-
geli est.*

3. Plures igitur diuersis laborantes necessitatibus conuenerunt fratres ad sanctum Antonium, inter quos & Eulogius quidam monachus Alexandrinus, cùm alioqui elephantiaci morbo cruciabatur: quos illuc propter huiuscemodi causam venisse memorabant. Hic Eulogius scholasticus erat, sæcularibus litteris eruditus. Qui immortalitatis desiderio captus, huic mundo renuntiauerat: diuisisque rebus suis omnibus atque dispersis, parum aliquid pecuniarũ reliquerat sibi: quibus quia per se operari non poterat, vteretur. Cùm igitur eum quædam animi defectio fatigaret, & neq; cum multis in monasterio degere, neque solitariam vitam posset ferre patienter, repperit quendam publicè in plateâ iacentem, ita inualitudine illâ, quam superius dixi, impletũ, vt sine pedibus & manibus videretur: cui lingua tantummodò immunis à tantis cruciatibus erat, quâ magis posset ab intuentibus malorum suorum remedium promereri. Cùmque eum assistens vidisset Eulogius, oratione factâ ad Deum, & factâ quadam cum Domino pactione, his allocutus est verbis: Domine, inquit, Deus, in tuo nomine suscipio istum tam immani valetudine præpeditum, vt propter istum possim & ipse saluari. Adis ergo mihi, Iesu Christe, atque patientiam in tali ministerio largiaris. Moxque ad iacentem illum ait: Vis frater, suscipio te in domo meâ, & quacumque potero ratione, sustento: Cùmque hæc ille libenter amplecti, si dignaretur, se diceret: Vadam ergo, inquit, & alinum quo veharis adducam. Cui vehementer exultans consensit ægrotus. Idque mox fecit Eulogius, & memoratum ad hospitium suum sine dilatione transfuxit. Per quindecim igitur annos iugi curatione & perpetuâ ei sollicitudine seruebat: per quod omne tempus & ille, cui tantum deferebatur obsequium, cum gratiarum actione cuncta tolerabat, & Eulogij manibus & medicamentis, cibisque & balneis, prout competebat valetudini, curabatur. Post quindecim verò annos instinctu dæmonis, supradictus ægrotus immemor tot laborum Eulogij, tantorumque meritorum cœpit ab eo velle discedere, multisque iniuriis atque opprobriis increpare eum, dicens: Fugitiue, qui propriam domum deuorasti, furatusque es alienam

EVLOGII.
Pallad.
c. 26.

*Eulogius
elephan-
tiacum per
15. annos
curat.*

SENIORVM.

substantiam, in me occasionem salutis tuæ reperisse te credis? Eulogius autem rogabat eum, & satisfaciens animo eius, dicebat: Noli, mi domine, talia loqui, sed dic potius quid te contristauerim, & emendo. Elephantiosus autem cum furore dicebat: Vade, nolo istas adulationes tuas; proiice me in publicum, refrigeratione tuâ non egeo. Eulogius autem, Obsecro te, inquit, placare: aut quid te, inquit, contristauerim, venerâde senex, edicito. Elephantiosus autem asperior in furore, dicebat ad eum: Iam fraudulentâ irrationem tuam non fero, adulationes & subsannationes tuas non tolero. Nec mihi hæc arida parcaque vita iucunda est: volo carnibus saturari. Cumque ei exhibitæ à viro patientissimo Eulogio carnes fuissent, cœpit iterum proclamare: Non potes, inquit, meâ satisfacere voluntati, neque tecum solitarius habitare præualeo: populum videre, ad publicum ire desidero. Dicit ei Eulogius: Ego adduco tibi multitudinem fratrum. Rursus ferocior ac penè blasphemus ægrotus, Nec, inquit, faciem tuam videre volo, & adducis mihi similes tuos, solius panis deuoratores: concutiensque semetipsum, inquietâ voce clamat, dicens: Hic esse nolo, ad publicum ire desidero. O violentia! In eum locum me proiice, vnde me sustulisti. Tanta ergo erat eius infania, adeoque sensus eius infirmi, quodammodo & mores peruerterat dæmon, vt & laqueo se fortè suspendisset, si manus, per quas hoc facere posset, habuisset. Ad monachos itaque vicinos pergit Eulogius, ita dicens eis: Quid faciam, quia elephantiosus iste penitus desperare me fecit? Dicunt ei: Quam ob causam? Respondit eis: Quia dura sunt quæ mihi conatur imponere, & quid agam ignoro: proiiciam ne eum? Sed aliter Deo dexterâ dedi: de hoc satis vereor. Non proiiciam eum. sed tot ac tanta iterum dierum ac noctium mala ferre non possum, quid de ipso igitur à me fiat, ignoro. Ad quem illi his verbis loquuntur: Dum adhuc viuit & superest Magnus ille, sic enim vocabatur, Antonius, ascende ad eum, ægrumque nauis impositum, in monasterium eius defer, exspectans ibi donec speluncam suam egressus adueniat. Quem cum videris, referes ista quæ pateris, atque ab eo consilium postulabis: quidquid tibi super hoc dixerit, facies, & eius monitionibus acquiesces, sciens à Deo iuberi tibi, quod ille præceperit. Mox igitur sermonibus fratrum libenter instructus, supradictum ægrum blandis precibus superans, littorali nauiculæ imposuit: sustulitque de ciuitate per

noctem, & ad discipulorum sancti Antonij habitaculum duxit. Euenit autem, vt alio die vespertinis horis superueniret illuc beatus Antonius, referente mihi Cronio, quod chlamyde ex pellibus factâ indutus adueniret. Solebat autem veniens ad monasterium fratrum, vocare ex ipsis Macarium, eumque his verbis interrogare: Venerunt adhuc aliqui fratres? Et ille venisse dicebat. De Ægypto, inquit, sunt, an de Ierosolymâ? Hoc autem signum ab his iusserat dari, vt quoties aliqui non satis digni colloquio ipsius venissent, aduenisse Ægyptij dicerentur: quoties autem sancti quidam & spirituales videntur viri, venisse de Ierosolymâ nuntiarentur. Tunc ergo veniens iuxta consuetudinem suam, cum interrogaret vtrum Ierosolymitæ illic fratres essent, an Ægyptij? Respondit Macarius, dicens: Ex vtroque illic quosdam genere vidisse se. Cum autem dixisset illi sanctus Antonius: Fac illis lætitiâ, & sumant cibum, & vnâ cum eis, oratione completâ, iuebantur discedere: ac verò cum Ierosolymitas venisse didicisset, per totam noctem cum eis sedens, ea illis quæ salutis eorum proficerent loquebatur. Memoratâ igitur nocte eum cõsedisse referebant, & vnumquemque ad se de his qui conuenerant, euocasse. Cumque à nullo quis illic Eulogius vocaretur, audisset, ipse in tenebris propriâ voce suâ illum ter nomine vocauit. Cui cum supradictus scholasticus non responderet, putans quod alter aliquis Eulogius vocaretur, dicit ei rursus: Te voco Eulogi, qui ab Alexandria ciuitate venisti. Dicit ei Eulogius: Quid quæso iubes? Et Antonius, Quid, inquit, huc venisti? Respondit Eulogius, dicens: Qui tibi nomen meum reuelare dignatus est, ipse etiam & aduentus mei causam procul dubio reuelauit. Tunc ille, Quare, inquit, veneris scio, sed ante omnes hos fratres, vt omnes audiant, refer. Iussus igitur à magno Antonio seruus Christi Eulogius, retulit ante omnes: Istum elephantiosum in plateâ publicâ repperi proiectum, cuius curam nullus hominum gerebat: & promissâ Deo, vt deseruirem ægritudini eius quomodo possem, & ego per illum, & ille per me saluaretur. Ex quo autem pariter sumus, quintus decimus annus est, sicut & vestræ sanctitati credo omnia reuelata. Quia igitur post plurimos annos cum à me nihil mali pertulerit, variis me procellis ac tempestatibus vexat: ob quod & ego ipsum à me proiicere cogitavi: propterea ad sanctitatem tuam veni, vt quid ex hoc faciam, digneris me tuis edocere consiliis, & orationibus adiuuare. Pessimis enim motibus totus fatigor & crucior.

Cui

Eulogius
elephantiosus
opprobria
patienter
fert.

* fortè hu
mores.

Beatus
Antonius
dictus Ma-
gnus.

Qui Ægyptij, qui Ierosolymitanum monachi dicebantur Antonio.

Antonius
Eulogij
presens
dimitus
nouit.

Eulogius
ab Antonio
consilium
poscit.

Cui hæc tunc Antonius feuerâ atque iracundâ voce respondit: Tu illum à te proiicis, Eulogi? sed ille eum non proiicit, qui eum à se factum esse cognoscit. Proiicit eum? meliorem te inueniet: & eliget Deus, qui colligat destitutum. Cumque perterritus ad hæc Eulogius verba tacuisset, relicto rursus sanctus Antonius Eulogio, cœpit ægrotum propriis sermonibus verberare, & hæc ad eum cum clamore maximo loqui: Elephatiose, cœno & luto horride, nec terrâ digne nec cælo, non desinis iniuriam Dei vociterari? Nescis quod qui ministrat tibi, Christus est? Quemadmodum ausus es contra Christum talia loqui? Nam propter Christum se iste seruitio tali & obsequiis subiugauit; quem & ipsum mordaci sermone laceratum reliquit. Conuersisque verbis ad alios fratres, ad vnumquemque ita, vt ratio singulorum exigebat, locutus, rursus ad Eulogium & ad ægrotum redit, dicitque eis: Ne quis vestrum, ô filij, quôquam se vertat, neuter ab altero separetur, sed ad cellam vestram, in quâ per tantum tempus vixistis, redite in pace; omnem tristitiam deponentes. Iam nunc enim ad vos Dominus Deus mittet: nam tentatio ista idcirco accidit vobis, quia ad finem vitæ ambo venistis, etiam vterque vestrum merebitur coronari. Nihil ergo aliter feceritis, ne si fortè Angelus veniens, vos in eo, quem dixi, loco inuenire non possit, vtrique coronis fraudemini. Qui cum ad cellam suam velociter redeúdo redintegratâ pace venissent, intra quadraginta dies Eulogius prior obiit, & post aliquot dies supradictus defecit ægrotus, animo vehementer incolumis. Cronius autem cum plurimum temporis in Thebaidis fuisset locis, ad monasteria Alexandrina descendit: euenitque, vt ad illum occurreret diem, qui vnus quidem quadragessimus, alterius autem tertius celebratus tunc à fratribus dicebatur. Cum igitur Cronius hoc audisset, obstupuit: sumptoque Euangelio sancto, atque in medio fratrum posito, cum sacramento ipsis per ordinem cuncta exposuit, dicens: Horum omnium quæ commemoravi, interpres ipse fui sermonum, eò quod Græcè loqui sanctus Antonius nesciebat. ego autem vtramque linguam noueram, atque inter ipsos loquebar: illis quidem Græco, isti autem Ægyptio ore respondens.

Antonius
vtrumque
inter se
conciliat.

Comme-
moratio
defuncto-
rum.

Cronius
interpres
Antonij

ANTONI
Idem in
Vitâ An-
tonij c. 38.

4. Hoc quoque Cronius ipse nobis referebat, quod ei sanctus Antonius in illâ ipsâ nocte, quâ beatû Eulogium dimisit, dixisset, quia per totum annum deprecatus fuisset, vt ostenderentur ei per reuelationem loca peccatorum atque iustorum. Et se vidisse

dicebat procerum quemdam vsque ad nubes gigantem, tetri coloris, extensas habentem ad cælum manus, atque infra pedes ipsius lacum ad speciem maris fufum, vbi tamquam aues inquietas animas volantes vidit Antonius: & illæ quidem quæcumque supra ipsius manus caputque volabant, conseruabantur: quæcumque autem sub manibus ipsius repertæ fuissent, mergebantur in lacum. Vocem autem tunc talem sibi venisse referebat: Has omnes animas, quas volantes vides, scias animas esse iustorum, quæ in paradisi habitatione requiescunt: illæ autem animæ aliæ ad inferna mittuntur, quod patiuntur quicumque carnali obedierint voluntati, & quicumque iracundiam retinentes, reddere malis paria tentauerint.

5. Referebant autem nobis tam Cronius, quàm sanctus Hierax, atque alij plures vicini fratrum, ista quæ dicam. Quidam senex dixit: Quia si scit monachus esse aliquem, apud quem proficere posset, sed necessaria corporis cum labore habet, & propterea non vadit ad eum, huiusmodi monachus non credit esse Deum.

6. Dixit quidam senex: Qui vult eremum habitare, debet esse doctor, non qui doctrinâ egeat, ne detrimentum sustinere videatur.

*Quòd infirmitas corporis
profit anima.*

1. **M**AGNVS quidam senex infirmanti discipulo suo dixit: Ne cõtristeris, fili, ex infirmitate vel plagâ corporis tui. Summa enim religio est, vt in infirmitate quis gratias agat Deo. Si ferrum es, per ignem amittis æruginem: si verò aurum es, per ignem probatus, à magnis ad maiora procedis. Ne anxieris ergo, frater: si enim te Deus vult in corpore torqueri, tu quis es qui eius voluntati resistas aut molestè feras? Sustine ergo, & roga Deum, vt quæ ipse vult, illa concedat.

2. Quidam senex cum frequenter infirmaretur corpore & langueret, contigit vt vno anno nulla eum ægritudo contingeret: & propterea flebat & grauiter ferebat, dicens: Reliquisti me, Domine, & noluisti me præsentî hoc anno visitare.

De timore Dei.

1. **A**BBAS Piemon requisitus à fratre, quemadmodum anima resisteret, & timere Deum non vult. Et respondit senex: Anima quidem vult timere Deum, sed

Antonij
visio de
animabus
iustorum
& damna-
torum.

INCERTI.

Profectus
etiam apud
egenos qua-
rendus.
XXX.

INCERTI.

Pelag. li-
bell. 10.
n. 90.

CAP. XX.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 157.
Pelag. li-
bell. 7. n. 16
titulo Syn-
clctica.

Virtus in
infirmitate
perficitur.

SENIORVM.

Ruff. l. 3.
n. 158.
Pelag. li-
bell. 7. n. 41.

CAP. XXI.

PIEMON-
NIS.

SENIORVM. necdum tempus est. Timor enim Domini, magna perfectio est.

INCERTI. Pelag. libell. 1. n. 19. *Timor Dei ex humilitate.* 2. Quidam frater à sene requisivit, dicens: Quomodo timor Dei venit in animam? Et ait senex: Si quis prius humilitatem possederit, vt neminem iudicet vel condemnet, vel largitor sit eleemosynarum, & vt nihil habeat, tunc venit timor Dei in animam.

INCERTI. Pelag. libell. 1. n. 20. 3. Dixit senex: Timor, & humilitas, & egestas victualium maneant in te.

INCERTI. Pelag. libell. 3. n. 22. 4. Frater quidam interrogauit senem, dicens: Vnde est, abba, cor meum durum, & non timet Deum? Dixit ei senex: Puto, quòd si homo teneat increpationem in corde suo, possideat timorem Domini. Dixit ei frater: Quid est increpatione? Ait senex: Vt in omni re increpet homo animam suam, dicendo ei: Memor esto, quoniã oportet te Deo occurrere. Dicit autè & hic: Quid ego volui cum homine? Existimo autem, quia si quis in his permanet, veniet ei timor Dei.

Memor sis Deo aliquando occurrendum.

CAP. XXII

De Pœnitentiã.

PIMENII. 1. **R**EQVISIUIT quidam frater abbatem Pimenium, dicens: Quid est pœnitentia? Cui senex respondit: Pœnitentia peccatorum est, vltius non peccare. Hæc enim vox ad hominem semper clamat vsque ad vltimam respirationem: Hodie conuertimini, ne vobis repentina mors tamquam fur superueniat.

Hodie pœnitendum.

EIVSDEM. 2. Abbas Pimenius dixit cum gemitu: Omnes virtutes ingressæ sunt in cellam meam, præter vnam virtutem, & ex eius labore stat homo. Interrogauerunt eum fratres: Quæ est ista virtus, abba? Respondit senex: Vt semper seipsum reprehendat homo.

Magna virtus sui reprehensio.

CAP. XXIII.

Quòd per Pœnitentiam vno die potest homo reconciliari Deo.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 166. Ioan. libell. 1. n. 16. 1. **Q**UIDAM ex patribus de aliquo referebat episcopo, eò quòd audisset duos ex plebe suã viros esse nimis impuritatis, & adulteros. Rogauit ergo Deum, vt si ita esset, agnosceret. Cum ergo post oblationem consecratam vnusquisq; ad Communionem accederet, per singulorum facies intelligebat & animos. Peccatorum enim facies, nigras inspiciebat vt carbones, & oculos sanguine repletos: alios verò vidit clarã facie, & vestibus albis indutos. Cum autem corpus Domini suscepissent, in quorundam vultibus lumen, in quorundam verò flamma videbatur. Vt autem agnosceret de illis, quorum crimen audierat, Com-

Merita & demerita communionis: vnus episcopus quidam ex vultu post Communionem agnoscit.

munionem illis porrexit: & vidit vnum ex illis clarã facie & honorabili, albisque vestibus circumdatum; alterum verò nigrum, & horribili vultu. Et postquam diuini mysterij gratiam susceperunt, vnum lux quædam illuminauit, alterum autem quasi flamma succendit. Orauit ergo episcopus Deum de singulis, quæ ostensa fuerant, se edoceri. Aditans autem angelus Domini, dixit ad eum: Omnia quæ de istis audisti, vera sunt. Sed ille vnus in fordibus suis adhuc permanet, & in voluntate peccandi: ideo illum nigrã facie, & flammã succendi vidisti. Ille autem alter similis illi quidem erat, sicut audieras: sed ideo illum clarã facie illustrari vidisti, quia recordatus eorum quæ prius fecerat, & abrenuntians illis malis operibus, cum lacrymis & gemitibus Dei misericordiam postulabat: promittens, vt si præterita illi fuissent dimissa peccata, vltius ad eadem non rediret: & ideo prioribus criminibus deletis, ad hanc gratiam, quam vidisti, peruenit. Cum autem episcopus de gratiã Dei miraretur, eò quòd non solum de tormentis tam turpis vitæ hominem liberum statuerit, sed & tanto honore decorauerit, respondit Angelus: Benè miraris, homo enim es. Nam Dominus noster ac vester, naturaliter bonus & humanus est cessantibus à peccatis, & pœnitentibus in confessione: quia non solum tormenta dimittit, sed & honore efficit dignos. Sic enim Deus dilexit homines, vt vnigenitum suum daret pro peccatoribus, & pro ipsis ad mortem destinaret. Qui ergo, cum inimici eius essent, mori pro ipsis elegit: quanto magis miseretur eorum, cum illius proprij sint? Hoc ergo scias, quòd nulla peccata hominum Dei bonitatem vincunt, si tantummodo per pœnitentiam vnusquisque, quæ prius fecerat, aboleuerit mala. Misericors enim est Deus, & infirmitatem generis humani scit, & passionum fortitudinem, & diaboli virtutem vel malitiam: & cadentibus quidem hominibus in peccatum, tamquam filiis indulgens, expectat emendationem: pœnitentibus verò, tamquam languidis compatitur & miseretur: & mox soluens peccata eorum, iustorum illis etiam præmia tribuit. Audiens autem episcopus, miratus est nimis, & glorificauit Deum, manifestans omnibus quæ facta sunt.

Iustus communicans clarã facie apparer, nigrã peccator.

Ioan. 3.

Dei bonitas superat omnia peccata.

2. Abbas Paulus Simplex habebat hanc gratiam, vt ingredientes in ecclesiam sedes adspiciens, ex ipsa facie eorum, vniuscuiusque cogitationes, siue malæ siue bonæ essent, sentiret. Cum ergo aliquando venissent ad ecclesiam, vidit eos clarã facie &

PAULI SIMPLICIS. Ruff. l. 3. n. 167. Pelag. libell. 18. n. 20.

læto animo ingredi, & Angelos eorum cum gaudio pariter cum ipsis. Vnum autem vidit nigrum & nebulosum habentem corpus, & dæmones hinc atque inde trahentes eum ad se, misso fræno in naribus eius, & Angelum sanctum eius de longè sequentem, tristem. Beatus ergo Paulus cœpit flere amarissimè & pectus suum tundere, sedens ante ecclesiam, propter eum quem talem aspexerat. Omnes autem alij fenes videntes eum sic flentem, cœperunt rogare, vt si quid in illis vidisset, manifestaret, aut cum illis ingrederetur in congregationem. Ille autem noluit ingredi, sed semper flebat propter eum quem sic viderat. Post paululum autem, cum absolutâ congregatione discederent, iterum omnium vultum circumspiciebat, si tales egrederentur, quales ingressi sunt. Et vidit illū, quem antè viderat nigrum & nebulosum, egressum clarâ facie & candido corpore, dæmones de longè sequentes eum; sanctum autem Angelum eius prope eum, hilarem & gaudentē super eum nimis. Tunc sanctus Paulus exurgens, cum gaudio vociferabatur, benedicens Dominum, ac dicens: O quanta misericordia & benignitas Dei est, quanta eius miseratio est! Et ascendens in altiorē locum, voce magnâ dicebat: Venite, & videte opera Dei: venite, & videte quemadmodum omnes homines saluos vult fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Venite, adoremus eum, dicentes: Quia tu solus potes peccata dimittere. Cum autē omnes conuenissent, exposuit eis Paulus quæ vidisset antequam ingrederetur in ecclesiam, & quæ postea: & petebat illum fratrem quem sic viderat, vt ei manifestaret cogitationes & actus suos, vel quemadmodum tantam commutationem illi Deus donasset. Ille verò ante omnes cœpit referre, dicens: Ego homo sum peccator, & multis temporibus semper fornicationi fui deditus: ingressus autem nunc in ecclesiam Dei, audiui verba quæ locutus est Dominus per prophetam Isaiam, dicens: Mundi estote, & tollite malitias de animabus vestris ante conspectum oculorum meorum. Discite benefacere, quærite iudicium. Et si fuerint peccata vestra vt coccinum, vt nix dealbantur. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Ego verò fornicator compunctus in hoc sermone Prophetæ, & ingemiscens intra pectus meum, dixi ad Dominum: Domine, tu es qui venisti saluare peccatores: hæc ergo quæ nunc per Prophetam promissisti, opere comple in me indigno & peccatore. Ecce enim amodò profiteor tibi, & promitto ex toto corde, quia vlteriùs hoc malum non faciam, sed renun-

tio omni iniustitiæ, & amodò tibi seruiō in conscientia mundâ. Ab hodie ergo, Domine, & ab hac horâ suscipe me pœnitentem, & adorantem te, & abrenuntiantem omnibus peccatis. Iuravi & statui apud me, seruare omnes iustificationes tuas. Sub hac sponsione egressus sum de ecclesiâ, statuens apud me nihil de prioribus peccatis vlteriùs facere. Quod cum audissent omnes, clamauerunt vnâ voce ad Dominum, dicentes: Quam magnifica sunt opera tua Domine! omnia in sapientia fecisti.

Psal. 118.

Psal. 103.

*Quod in proposito pœnitentiæ si trans-
eat homo, tamen suscipiatur.*

CAP. XXIV

1. **V**ENIT quidam frater ad abbatem Pimenium, dicens, quod grandē tribulationem passus esset. Dicit ei senex: Fuge de loco illo, quantum tribus diebus & tribus noctibus ambulare potes: & fac annum integrum, ieiunans vique ad noctem. Cui ille: Si mortuus fuero antequam vnus annus transeat, quid de me fiet? Dixit abbas Pimenius: Confido in Deum, quia si tu cum tali proposito à me fueris egressus, vt hoc facias, etiam si mox mortuus fueris, cum desiderio bono suscipietur pœnitentia tua apud Deum.

PIMENII.

Etiam pœnitentia
propositum
proficium.

2. Quidam frater sedebat in cellâ suâ in Ægypto, in magnâ humilitate præcipuus, & habebat sororem in ciuitate meretricem, quæ multis animabus perditio fuerat. Frequenter autem insultabant fenes fratri illi, & vix potuerunt persuadere illi, vt veniret ad illam: quatenus per admonitionem eius posset peccatum, quod per eam fiebat, euincere. Cum ergo venisset ad locum, quidam ex notis eius videns eum, præcellit & nuntiauit illi, dicens: Ecce frater tuus venit ad te. Illa autem præ gaudio relictis amatoribus suis, quibus ministrabat, capite discooperto ad occurrendum fratri egressa est. Dum ergo tentaret eum amplecti, dixit ei: Soror mea charissima parce animæ tuæ, quoniâ propter te multi pereunt, & quemadmodum poteris sufferre amara illa & æterna tormenta? Illa autem contremiscens, dixit ad eum: Scis, frater, quia est mihi salus vel amodò? Cui ille: Si volueris, est salus. Illa autem iactans se ad pedes fratris, petebat vt eam secum duceret in desertū. Cui frater: Vade, cooperi caput tuum, & sequere me. Cui illa: Eamus. oportet me enim deformari inter homines nudo capite deambulantem, quàm in officinam peccati mei iterum ingredi. Dum verò pariter ambularent, monebat eam ad pœnitentiam. Videns autem quia quidam

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 217.Frater sororem
meretricem
ad meliorē
frugem re-
duci mem-
oria æterni
tormenti.

*Letatur
Angelus
de dignâ
Communio
ne sui clientis.*

1. Tim. 2.

Isai. 1.

*Ex lectione
sacra Scri-
ptura pec-
cator com-
pungitur.*

SENIORVM.

obuiarent sibi, dixit ei: Quoniam non omnes sciunt, quod soror mea es, parum de via secede, donec transeat. Et post, transgressis illis, vocauit eam, & dixit: Eamus, soror, viam nostram. Illa autem non respondente, perquirens inuenit eam mortuam, & vestigia pedum eius sanguine plena, erat enim discalceata. Cum autem senibus renuntiaffet factum, contendebant inter se de salute eius. Manifestauit autem Deus vni seni de ipsa, eò quod nulla cura fuit illi in itinere de corporali vsu, sed vulnus proprium neglexit, & suspirauit in tam grandi perditione, ideò pro deuotione cordis eius suscepit Deus pœnitentiam eius.

CAP. XXV.

De impugnatione demonnum.

INCERTI. I. Ruff. lib. 3. n. 173. Pelag. lib. bell. 15. n. 58.

1. QUIDAM frater requisit à sene, dicens: Cur, abba, à dæmonibus impugnamur? Respondit senex: Quoniam arma nostra abiicimus, id est, pœnitentiam, humilitatem, obedientiam, & penuriam.

SISOIUS. Ruff. l. 3. n. 174. Pelag. lib. bell. 15. n. 45.

2. Frater quidam abbatem Sisoium requisit, dicens: Putas, abba, sic modò persequitur nos diabolus, sicut antiquos? Respondit: Magis modò homines nostræ ætatis persequitur, quia appropinquant genera pœnarum, vbi ille cum legionibus suis angustatur, dum scit stagnum, vbi in igne & sulfure arsurus erit: ideò hominibus infestatur. Nec tamen infirmos quosque dignatur appetere, quos vbi voluerit, citò subuertit: sed fortes magis ac magnos supplantare per diuersa præcipitia aggreditur.

Demon viri magnis infidiatur.

ABRAHAM. Pelag. lib. bell. 10. n. 62.

3. Abba Pimenius requisit abbatem Abraham: Quemadmodum nos dæmones impugnant? Ait senex: Dæmones nobiscum non pugnant, quia voluntates eorum facimus: sed nostræ nobis voluntates, dæmones facti sunt, & tribulant nos. Vnde Apostolus: Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem, vt non quæcumque vultis, illa faciatis. Nam vis scire cum quibus dæmones pugnauerunt? cum abbate Moyse, & similibus eius: nos autem voluntates cordis nostri impugnant.

Galat. 5.

Quosdam dæmon, quosdam sua voluntas impugnat.

ACHILLIS * al. Achilleum.

4. Quidam frater requisit abbatem Achillem: Quemadmodum aduersum nos possunt dæmones? Respondit senex: Per voluntates nostras. Et adiecit, dicens: Ligna Libani dixerunt: Quam grandia sumus & alta, & paruissimo ferramento incidimur. nihil ergo ei demus ex nobis, & nos non poterit incidere. Venerunt ergo homines, & fecerunt in securi manubrium ex ipsis lignis, & ita inciderunt. Ligna ergo sunt

Mala voluntas, diaboli manubrium.

animæ; securis, diabolus: manubrium, voluntas nostra est. Per malas ergo voluntates nostras incidimur.

Qualiter homo in se mortificare vitia potest.

CAP. XXVI

1. QUIDAM frater requisit abbatem Moysen, dicens: Quomodo potest se homo mortificare? Dixit ei senex: Nisi quis arbitratus fuerit, se habere iam triennium in sepulcro, ad hunc sermonem peruenire non potest.

MOYSIS. Pelag. lib. bell. 10. n. 63. Iam triennium te sepulcrum cogita.

2. Abbas Pimenius dixit: Ille monachus potest tamquam mortuus huic sæculo esse, qui duas res horruerit, id est, carnis suæ requiem, & vanam gloriam.

PIMENII. Quis sæculo mortuus.

3. Senex quidam dixit: Tunc erit monachus liber ab omnibus, cum in opere tantum intentus est bono. quando enim bona opera exercet, veniens diabolus locum non inuenit, & discedit: si autem malum opus exercet, veniens frequenter, & impugnat eum, & in deteriora subuertit.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 179.

Monachus bono operi sit semper intentus.

4. Beatus Antonius monebat discipulum suum, dicens: Horre ventrem tuum, & necessitates huius sæculi, & concupiscentiam malam, & honorem tamquam absens de hoc sæculo; & requiem possidebis.

ANTONII. Quomodo requies possideatur.

De perseuerantiâ.

CAP. XXVII.

1. ABBAS Antonius dixit: Monachus si paucis diebus laborat, & iterum relaxatur; & rursus laborat, & inde negligit: hic nihil agit, nec patientiæ perseuerantiam possidebit.

ANTONII. Perseueranter laborandum.

2. Dixit senex: Quid est opus, incipere artificium, si nõ discat perficere illud? Nihil est ergo quod incipitur, & non perficitur.

INCERTI. Operis perfectio.

De labore sanctorum.

CAP. XXVIII.

1. QUIDAM senex dixit: Vsq; tunc laborat homo, vsquequò possideat Christum. Qui autem semel illum adeptus fuerit, iam non periclitatur. Permittitur tamen laborare, vt rememorans tribulationem laboris, vndique semetipsum custodiat, timens ne tantos labores amittat. Nam & filios Israël ideò Deus per desertum quadraginta annis circumduxit, vt rememorantes viæ tribulationem, nolent redire retrorsum.

SENIS. Ruff. l. 3. n. 180. Etiam electis laborandum.

2. Quidam frater requisit senem: Quemadmodum laborant postulantes de remissione peccatorum? Respondit senex: Antequam perueniat in eos gratia quæ ope-

INCERTI.

operetur pro labore ipsorum, ipsi pallidi & in labore sunt: super quos verò ex priori patientiâ iam gratia Christi peruenit, isti florent, & exultant animæ eorum, & facies eorum clara est sicut sol, cum nubes non habet, & lucet: quâdo verò sol nube cooperitur, pallefcit: sic & anima, quando passionnes eam & tentationes obscurant. Quæ autem per gratiam Dei mundata est, ita fulget sicut scriptum est: Magna est gloria eius in salutari tuo.

Psal. 20.

INCERTI.

3. Item dixit: Quamuis laborent hîc sancti viri, tamen & aliquam requiem possident, quoniam liberi sunt à cogitationibus huius mundi.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 181. Pelag. libell. 17. num. 19.

4. Quidam frater requisit à senex, dicens: Quemadmodum nunc laborantes in conuersationibus viri, non accipiunt gratiam sicut antiqui. Ait enim senex: Tunc erat charitas, & vnusquisque proximum suum sursum trahebat: nunc verò postquam charitas refriguit, singuli proximos suos ad inferiora deducunt, & ideo gratiam Dei non merentur.

CAP. XXIX

De exhortatione doctrinae.

PIMENTONIS.

I. INTERROGANTI cuidam abbatem Pinenionem de durtiâ cordis, respondit senex, dicens: Natura aquæ mollis est, & lapidis dura: si autem frequenter aqua stillat super lapidem, stillando perforat illum. Sic & verbum Dei dulce & molle est; nostrum autem cor, durum. Homo ergo audiens frequenter aut meditans verbum Dei, dat locum timori Dei ingredi in eum.

Frequenter auditum verbum emollit durum cor.

CAP. XXX.

De curiositate vitandâ.

INCERTI.

I. SENEX quidam dixit: Non oportet monachum requirere qualiter sit ille, aut quemadmodum ille: quia per interrogationem huiusmodi abstrahitur ab oratione, & defluit in detractiones & verbositates. vnde nihil est melius, quàm tacere.

Non inquirendum de alijs.

INCERTI.

2. Frater quidam requisit à senex, dicens: Si venerit frater aliquis, sermones mihi deforis inferens alienos: iubes vt dicam illi, quatenus mihi illos non afferat? Ait senex: Nihil dicas, quia nec nos potuimus obseruare. Cauendum est ergo, ne forte dicentes proximo, Hoc ne facias; nos idem vel peiora postea faciamus. Cui frater: Quid ergo oportet facere. Et senex: Si voluerimus, inquit, tacere, exemplum solum sufficit proximo.

Taciturnitate quando proximis docetur.

CAP. XXXI

De contentione vitandâ.

SENIS. Ruff. lib. 3. num. 185.

I. QUIDAM senex dixit: Si quis tecum aut de Scripturis, aut de quacumq;

causâ locutus fuerit, ne contendas cum eo: sed si quidem bene dicit, consenti ei; si verò male, dic illi: Tu scis quomodo loquaris. Ait Apollolus: Noli contendere verbis. Hæc obseruans, & humilitatem possidebis, & odium vitabis. Nam si persistas contedens, & vis defendere sermonem tuum, nascitur inde scandalum. Frequenter ergo dum laudas alterum, fit etiam ex iustificatione contentio. De quacumque autem re, si grauitur contenderis, non paruam noxietatem senties, & nullo modo requiem possidebis. Magis stude custodire silentium, & de nullo esse sollicitus. Attende meditationi tuæ, cum timore Dei exurgens tam manè quam vesperè, & impetum inimicorum non timebis.

2. Tim. 2. Contentio vitanda.

De silentio.

CAP. XXXII.

ANTONII.

I. BEATVS Antonius discipulo suo solebat dicere: Si affectaueris silentium, ne arbitreris te exercere virtutem, sed indignum te proloqui confitere.

2. Cum quidam frater abbati Sisoï dixisset: Volo animam meam saluare, respondit: Quâ ratione possumus animam nostram saluare, cum lingua nostra aperto ostio sapè profluat?

SISOÏS. Pelag. libell. II. n. 27. Os anima ostii clamandum.

3. Quidam frater interrogauit senem, dicens: Vsquequò seruandum est silentium, pater? Respondit senex: Vsquequò interrogeris. In omni enim loco si taciturnus fueris, requiem possidebis.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 186. Ex taciturnitate requies.

4. Dixit senex: Peregrinatio est tacere.

INCERTI. Pel. libell. 4. n. 144.

5. Dixit quidam senex: Peregrinatio quæ propter Deum fit, bona est, si habuerit & silentium: nam fiducia non est peregrinatio.

INCERTI. titulo 31. fo.

6 Abbas Arsenius solebat dicere: Peregrinus monachus in alienâ terrâ nullius causæ mediator accedat: & quietem poterit adipisci.

ARSENIÏ. Vnde quies

7. Abbas Ampo dicebat: Sicut apis quocumque vadit, mel operatur: ita & monachus quocumque pergat, si propter opus Dei perrexerit, dulcedinem bonorum actuum potest afferre.

AMPO. Ruff. l. 3. n. 189. titulo Incerti

De fugiendo clericatus honorem.

CAP. XXXIII.

THEODORI.

I. ABBAS Theodorus cum esset in Sciathi diaconus ordinatus, nullatenus permanere acquiescebat, sed multis locis fugiebat. Et iterum senes reducebant eum, dicentes: Ne derelinquas locum tuum. Quibus ille ait: Permittite me deprecari Deum, si me iubet ministrare loco meo. Et orauit sic: Domine, si voluntas tua est, vt in ordinatione meâ persistam, ostende mihi. Et

Theodorus ex humilitate diaconi officium exercere renuit.

SENIO-
RV M.

ostensa est illi columna ignea, à terrâ vsque ad cælum pertingens, & vox ad eum: Theodore, si potes fieri sicut columna ista, vade & ministra. Sufficit quòd Leuitis & sacerdotibus per Moysen dictum est, vt mundo corde & corpore, innoxiiis manibus & vestimento mundissimo, pro filiis Israël offerrent sacrificia. Quod ille audiens, vltra nullo tenus acquieuit. Sed cum venisset in ecclesiam, deprecabantur eum, vt si non ministraret, vel calicem teneret. Qui non acquieuit, dicens: Si mihi de hac re amplius verbum feceritis, discedo hinc: & sic eum dimiserunt.

Theodori
humilitatis
de rectoris
admini-
strare Sa-
cramenta

ISAAC.
Ruff. lib. 3.
n. 22.

2. Abbas Isaac audiens, quia presbyterum eum patres volebant facere in Scithi, fugit in Ægyptum: & ingressus in agrum, latuit inter herbas. Contigit autem vt patres, qui sequebantur eum, in eodem agro quiescerent, quia iam nox erat, & dimiserunt asinum, vt pasceretur. Ille autem peruenit pascendo ad locum, vbi latebat abbas Isaac. Et manè factò, quærentes asinum, inuenerunt & senem: & mirati sunt. Cum autem vellent eum ligare, dicit eis: Iam non fugio, quia scio ex iussione Dei esse; & quocumque fugero, ad hoc peruenturus sum.

Isaac ho-
norem pre-
sbyterij si-
gens, mira-
biliter pro-
ditur.

MOTOIS.
Ruff. lib. 3.
n. 188.
Pelag. li-
bel. 15.
n. 27.

3. Abbas Motois venit aliquando de loco qui vocatur Ragita, in partibus Gebilonis. erat autem cum eo etiam discipulus eius. Videns autem illum episcopus loci illius, tenens eum, inuitum presbyterum fecit. Et dum pariter comederent, dicit ei episcopus: Indulge mihi, abba: scio enim quia hunc honorem nolebas, sed ego à te benedici desiderans, hoc facere præsumpsi. Cui senex pro humilitate ait: Et mea cogitatio parum volebat, sed in hoc laboro, quia diuidi habeo à fratre qui mecum est, & solus non sufficio orationes meas implere. Dixitque ei episcopus: Si scis eum dignum, ordinabo & ego illum. Respondit abbas Motois: Si quidem dignus sit, nescio; vnum tamen scio, quia melior est me. Ordinavit autem & illum. Vterque tamen ita permanferunt vsque ad finem suum, vt ad altare, quantum ad oblationem sacrandam, numquam accederent. Vnde dicebat senex: Confido in Deum meum, quia non habeo grande iudicium propter ordinationem hanc, quia oblationem offerre non præsumpsi: nam ordinatio illorum est, qui sine culpâ sunt, iusti & immaculati; ego autem me bene cognosco.

Motois ob
presbyte-
rium à fra-
tre diuidi
muit.

Ordinatio
et oblatio
est immaculata

CAPVT
XXXIV.

*De eremo; & quare fugerunt in
solitudinem.*

ARSENII. I.
Pelag. li-
bel. 17. n. 5.

ABBAS Arsenius ab abbate Marco requisitus est aliquando, cur fugeret ho-

mines. At ille respondit: Scit Deus quia diligo homines, sed cum Deo pariter & hominibus esse non possum. Supernæ enim multitudines ac virtutes, vnius sunt voluntatis; homines verò & multas habent voluntates, & varias: & ob hoc Deum relinquere, & cum hominibus esse non possum.

Cur quis
simul cum
Deo & ho-
minibus
esse non
possit.

2. Quidam fratres dum linum ex Thebaidâ pergerent cõparare dixerunt: Per occasionem beatû Arsenium videamus. Quod cum Daniel discipulus eius ei nuntiasset, præcepit vt pro quâ causâ illic aduenissent de Alexandria, ab eis inquireret. Cum ergo nuntiasset, quòd propter linum pergerent comparandum, respondit Arsenius: Ergo faciem meam non videbunt, quia non propter me, sed propter suum opus aduenerunt. Vade itaque, & susceptis eis fac obsequium, ac dimitte eos, dicens: Quia senex non potest vobis occurrere.

EIVSDEM.
Ruff. lib. 3.
n. 192.

Arsenius
occasionem
excusatio-
nis capiat,
ne videatur
ab hominibus.

3. Abbas Besarion dum deambularet cum discipulo suo per eremum, venerunt ad quandam speluncam. Et ingressi ibi, inuenerunt fratrem sedentem, & funiculum operantem, qui neque respexit in eos, neque salutauit eos, neque aliud locutus est eis. Dixit ergo abbas Besarion ad discipulum suum: Eamus hinc, quia non vult hic senex loqui nobiscum. Et profecti sunt ad Ioannem abbatem. Cum autem reuertentur, venerunt ad eandem speluncam, & dixit abbas Besarion: Ingrediamur iterum ad hunc fratrem, si tortè vel modò persuadeat illi Deus, vt loquatur nobiscum. Et cum ingressi fuissent, inuenerunt eum mortuum. Et dixit discipulo suo: Veni, frater, componamus illum, quia propter eum Deus huc transmisit nos. Cum autem sepelirent eum, inuenerunt quia mulier esset: & admirati sunt, & dixerunt: Quia magna misericordia Domini est, quia & mulieres colluctantur, & vincunt dæmonia. Et glorificantes Deum qui est protector omnium, ad propria redierunt, narrantes quæ viderant.

BESARIO-
NIS
Ruff. lib. 3.
n. 194.
Ioan. lib. 3.
n. 1.

Frater se-
lentij
amans.

Mortuus
femina ap-
paret.

Quæ sit obseruantia eremitæ.

CAPVT
XXXV.

1. ABBAS Moyses ad solitarios solebat proferre sermonem, dicens: Quatuor sunt principalia obseruantie regularis, quæ id est, tacendi, seruandi mandata Dei, humiliandi semetipsum, & angustia paupertatis. Tres autem has virtutes homo difficile possidet, vt semper lugeat, & semper suorum memor sit peccatorum, & omni horâ ponat sibi præ oculis mortem.

MOYSIS.
Ruff. lib. 3.
n. 196.

Quæ qua-
tuor mo-
nacho ob-
seruanda.

2. Beatus Antonius solebat dicere: Patres antiqui egressi sunt in desertum, & ipsi sani

ANTONII

fani effecti, facti sunt medici: & reuerfi, alios sanauerunt: ex nobis autem si quem egredi contigerit in desertum, antequam ipsi sanemur, curam aliis adhibemus: & reuertitur ad nos infirmitas nostra, & fiunt vltima nostra peiora prioribus, propter quod dicitur nobis: O medice, prius tibi curam impende.

Lucæ 4.

CAP. XXXVI.

Qui sint similes vnus meriti fratres.

PIMENIO. NIS. Pelag. libell. 10. n. 52.

1. QUIDAM frater interrogauit Pimenionem abbatem, dicēs: Qui sunt vnus meriti fratres? Respondit senex: Si fuerint tres simul, vnus quidem in omni verbo vel opere quiescens, alter autem infirmans & gratias agens, tertius verò cum mundâ conscientia illis obsequium faciens: hi tres vnus meriti sunt.

Qui tres vnus meriti fratres.

INCERTI.

2. Dixit senex: Iniuriari, aut mentiri, aut periurare, alienum à Christo est. Per has quatuor res anima maculatur, id est, si amicitiam quis cum potentibus habuerit, concupiscentiis carnalibus studens, vel si de proximo suo detractauerit, aut si per ciuitatem ambulans, oculos suos non custodierit: & si quamcumque notitiam cum muliere habuerit.

Quibus anima maculatur.

ARSENI. Ruff. lib. 2. num. 38. Pelag. libell. 18. n. 2.

3. Beatus Arsenius referebat, quòd cum in propria cellâ resideret, vocem sibi audiret dicentem, vt egrederetur foràs propter opera manuum contemplanda. Et egressus, vidit hominem quemdam aquam de puteo haurientem, atque in vas perforatum mittentem, & aqua egrediens, refundebatur in puteum. Et iterum parum progressus, vidit Æthiopem ex lignis à se concisis farcinam facientem. quam cum tentasset, & importabilem sensisset, alia iterum ligna super ea congeffit. Similiterque tentans, cum nec mouere potuisset, tamen alia addere ligna non destitit. Et iterum progressus Arsenius, vidit ante portam ciuitatis duos iuuenes sedentes in equis: qui lignum transuersum portantes, ingredi non poterant ciuitatem. Lignum enim, quod ab eis portabatur, non eos permittebat intrare, & sequi vel humiliare alteri alter non volebat, & ita foris ciuitatem vterque remanserunt. Ille verò, qui hoc sancto Arsenio in spiritu ostendebat, dixit ei: Hic, quem prius vidisti aquam de puteo haurire, & de vase perforato rursus in puteum fundere, similitudo est hominis facientis eleëmofynam, qui bonum opus imitatur efficere: sed quia in aliis operibus sæpè committit iniquitatem, propter hæc mala illud parum boni se coinquinans, perdit. Ille autem, quem vidisti ligna concidere, & grauem farcinam addidisse,

Visionis explicatio.

Arsenij visio de tribus hominum generibus.

facereque grauiorem, homo est in peccatis plurimis constitutus, qui post pœnitentiam aliud super peccatis suis onus augmētat. Hi verò, quos transuerso ligno renitente, ciuitatem non posse ingredi conspexisti, sunt qui iugum miserabile videntur ferre superbiam, & alteri se humiliare noluerunt, vt per hoc emendati, viam Christi humilem sequerentur: atque ideò extra regnum Dei tam hi quàm illi remanserunt.

4. Interrogauit frater abbatem Sisoium, dicens: Dimissa est mihi hereditas à parentibus meis: quid faciam de illâ? Respondit senex: Si dixero, Da illam in ecclesiam clericis, illi epulantur ex ipsâ. Si dixero, Da illam consanguineis tuis, nullam habebis mercedem. Si ergo vis implere mandatum diuinum, da hanc pauperibus & egenis, & perfectus eris.

SISOIS. Pelag. libell. 10. n. 56. titulo Pastoris.

Hereditas pauperibus vtiliter datur.

Temporalis profectus derelinquendus est propter amorem charitatis.

CAP. XXXVII.

1. ABBAS Sisoius dixit: Cùm fuisset aliquando in mercato, & sportellas meas fratri venderem, videns quia iracundia approximabat mihi, dimisi vascula mea fugiens.

SISOIS.

Ira fugâ quandoq; reprimenda.

2. Dixit abbas Ioannes: Ascenderam aliquando per viam eremi in Scithi, texens plectam: & audiui camelarium loquentem sermones varios, & ne fortè irascerer, dimisi plectam meam, & fugi.

IOANNIS.

Ira occasio vitanda.

3. Interrogauit frater abbatem Pimenium, dicens: Quid est quod Dominus dixit: Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis? quomodo hoc facit? Respondit senex: Si quis audit verbum malum à proximo suo, & dum possit similia respondere, pugnat tamen in corde suo portare laborem, & vim sibi facit, ne respondeat malum, vt contristet illum: iste talis animam suam ponit pro amico suo.

PIMENI.

Ruff. lib. 3. n. 201. Pelag. libell. 17. n. 10. Ioan. 15.

Quid animam pro amico ponere.

4. Abbas Macarius dixit: Si reminiscimur malorum quæ ab hominibus patimur, perdimus memoriæ virtutem. Item dixit: Si autem recolimus malorum, quæ nobis à dæmonibus mittuntur, sine perturbatione erimus, scientes quòd ab initio bona Deus creauit, diabolus verò mala supereminavit. En sunt perditiones innumeræ. Et addidit, dicens: Culpa est monachi, si læsus à fratribus, primus in charitate purgato corde non occurrit. Nā Sunamitis non meruisset recipere Elisæum prophetam in domum suam, nisi quia cum nullo alio habuit causam. Sunamitis enim in personâ est anime, Elisæus verò in personâ Spiritus sancti

MACARI.

Dæmon malorum supereminat.

Ioan. libell. 1. n. 7. titulo Incerti.

figu-

SENIORVM.

figuratus: quia nisi pura sit anima, non meretur suscipere Spiritum Dei. Ita ira inueterata excæcat oculos cordis, & animam excludit ab oratione.

CAP. XXXVIII.

Quid lamentatio vel paupertas, quæ sit propter Deum, operetur.

ANTONII.

1. SANCTVM ANTONIUM requisit frater, dicens: Quid faciam pro peccatis meis? Respondit: Qui vult liberari à peccatis, fletu & planctu liberabitur ab eis: & qui vult ædificari in virtutibus, per fletum lacrymarum ædificatur. Ipsa laudatio psalorum, planctus est. Memeto exemplum Ezechie regis Iude, sicut scriptum est per Isaiam prophetam: qui flendo non solum sanitatem recepit, sed etiam per quindecim annos augmentum vitæ promeruit, & superuenientem hostis exercitum, videlicet centum & octogintaquinque millium, per lacrymarum eius rigationem, virtus Domini in mortem prostravit. Sanctus Petrus apostolus flendo recepit, quod in Christum negando commiserat. Maria, quia cum lacrymis rigauit pedes Domini, meruit audire, se optimam partem elegisse. Ipse timor Domini sanctus permanens in sæculum sæculi.

Lacrymarum virtus.

Isa. 38,

MACARII

2. Beatus Macarius dixit: In veritate, si facta est monacho despectio quasi laus, paupertas sicut diuitiæ, inopia sicut epulæ, numquam moritur. Impossibile est, bene credentem, & pie colentem Deum, cadere in passionem immundam & in errorem dæmonum.

Quis monachus non moritur.

CAP. XXXIX.

In hac vitâ homo requiem inuenire non potest.

SISOIS.

1. ABBATEM SISOIUM requisit frater: Post quantum tempus debet homo à se abscindere passiones? Respondit: Scriptum est in Euangelio, Quia peccatores Deus non audit; sed qui cultor Dei est, & voluntatem eius facit. Ideo cum venerit impugnatio, abscide illam, quia fragilis est anima: antè armetur quàm à peccatis inquinetur.

Ioan. 9.

Semper armanda anima.

PIMENII.

2. Abbatem Pimenium interrogauit frater: Quid faciam, quia conturbant me cogitationes sedentem in cellâ? Respondit: Neminem despicias, nullum diiudices, de nullo malè loquaris: & Deus dabit tibi requiem, & statuet sessionem tuam sine conturbatione. Custodiam enim seniorum, & quietem ipsorum considera. Meditare in diuinis officiis, & scias horas canonicas die ac nocte. Timor Domini nõ discedat à corde tuo: & non glorieris, neque te æstimes

Ruff lib. 3, n. 100.

Pelag. lib. 9, n. 8.

Vnde quies.

cum iustis: & ex omni virtute tuâ custodi, vt non facias propriam voluntatem.

3. Idem dixit: Sicut ad succensam ollam muscæ non appropinquant; si verò tepida fuerit, insidunt in eam, & faciunt vermes: ita & monachum succensum igne diuini Spiritus, dæmones fugiunt; tepidum verò illudunt & insequuntur.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 204. titulo incert. Veruor spiritus.

Vnde vitia oriuntur.

CAP. XL.

1. SANCTVM ANTONIUM requisit frater: Quomodo Deus repromittit bonam animæ per assiduitatem Scripturarum, & non vult anima in bonis permanere, sed declinat ad transitoria, caduca, & immunda? Respondit: Ad hoc iungitur quod Psalmista ait: Iniquitatem si consexi in corde meo, nõ exaudiet Deus. Ignoras quòd cum venter plenus fuerit escâ, statim ebulliunt magna vitia, quæ Saluator noster per Euangelium prædixit: Non coinquinat, quod in os intrat, animam hominis: sed de corde exeunt, quæ in interitum demergunt hominem. Vide quid dixerit primùm: Cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, & blasphemias. Quia qui necdum gustauit dulcedinem celestium, vt ex toto corde exquirat Deum, ideò ad immunda reuertitur. Quis poterit rectè dicere, Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.

ANTONII.

Psal. 65.

E ventre pleno ebulliunt vitia.

Math. 15.

Psal. 72.

Qualiter virtutes obtinere oportet.

CAP. XLII.

1. QVEMDAM senem requisit frater, dicens: Doce me, pater. Et dixit ei: Vade, ama tibi ipse vim facere. Euagina gladium tuum, & exi in bellum. Dixit ei frater: Non me permittunt cogitationes. Respondit senex: Scriptum est: Inuoca me in die tribulationis tuæ: eripiam te, & glorificabis me. Inuoca ergo Deum, & eripiet te.

INCERTI.

Psal. 80.

2. Perrexerunt duo fratres ad vnum senem sanctum in Scithi sedentem singularem; dixitq; vnus ex illis: Abba, omne vetus & nouum Testamentum memoriter didici. Dicit ei senex: Implesti aërem verbis. Et alter dixit: Ego & vetus & nouum Testamentum totum scripsi, & penes me habeo. Et huic respondit: Et tu implesti fenestras tuas charitis. An ignoratis qui dixit: Regnum Dei non est in sermone, sed in virtute. Et iterum: Non auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur. Inquirebant ergo ab eo viam salutis. Ille autem dixit eis: Initium sapientiæ timor Domini, & humilitas cum patientiâ. Omnibus his infertis vtentibus, pauca sufficiunt.

INCERTI.

Pelag. lib. 10. n. 94.

Non ex sermone sed ex virtute regnũ Dei.

1. Cor. 4.

Rom. 2.

Psal. 110.

Quo-

CAP. XLII. *Quomodo in cœnobiis viuendum sit.*

AGATHONIS. Ruff. l. 3. n. 198. Pelag. libel. 10. n. 8. **I.** CVM quidam adolescens frater abbatem Agathonem requireret, dicens: Volo permanere cum fratribus; dic mihi quomodo habitem cum ipsis? Respondit ei senex: Obserua præ omnibus hoc, vt qualis primo die ingrederis apud ipsos, talis reliquum peragas tempus, & cum quiete adimplebis peregrinationem tuam. custodi enim, ne quando fiduciam loquendi assumas, dicente Apostolo: Nemo militans Christo, implicat se negotiis sæcularibus.

Primus nouitatus feruor semper conseruandus.
2. Tim. 2.

EIVSDEM. *Inftar columna immobilis esto.*

NESTERO NIS. Pelag. libel. 15 n. 30.

Contra tribulationes cogita, Ego & asinus vnum sumus.

Psal. 72.

ANVS. Ruff. l. 3. n. 199. pæne ad verbum. Pelag. libel. 15. n. 11.

Anub, nec laude nec iniuriâ moueri, fratres suos exemplo statua docet.

2. Item dixit Agathon: Si habitas cum proximo, esto sicut columna lapidea: quæ si iniuriatur, non irascitur: si glorificatur, non extollitur.

3. Abbas Pimenius abbatem Nesteronem sedentem in cœnobio requisit, dicens: Vnde adeptus es hanc virtutem, frater, vt quotiescumque tribulatio contigit in cœnobio, neque loquaris, neque mediator accedas? Et cum nollet dicere, postea compulsus à sene, dixit: Indulge mihi, abba, quia in principio quando ingressus sum, dixi cogitationi meæ: Ecce tu & hic asinus estis pares. Sicut enim hic asinus vapular, & non loquitur; iniuriatur, & nihil respondet: ita ergo esto & tu, nam sic dicit & psalmus: Vt iumentum factus sumi apud te, & ego semper tecum.

4. Cum aliquando gens Mazicorum in Scithi superueniens, multos ex patribus occidisset, abbas Pimenius vnà cum alio patre seniore, nomine Anub, & cum aliis quinque patribus fugiens inde, venit ad locum qui dicitur Terenuthi: & inuenerunt ibi templum antiquum desertum, & manserunt in eo hi septem pariter, donec cognoscerent vbi vnusquisque in Ægypto mansurus esset. Decreuerunt autem inter se, dicentes: Septimanâ hac vnusquisque requiescat apud se, & alter ad alterum non loquatur. Cum autem id facerent, erat in templo illo statua cuiusdam idoli. abbas ergo Anub exurgens, manè lapidabat eam in facie: & vesperè veniens, dicebat ad eam: Peccaui, indulge mihi. & sic fecit per totam hebdomadam. Die autem Sabbati cum venissent pariter, dixit ei abbas Pimenius: Quid voluisti hac totâ hebdomadâ facere, vt homo fidelis diceres idolo, Indulge mihi. Dixit ei senex Anub: Hoc ego propter vos feci. dicite mihi, numquid quando hoc idolum lapidabam, locutum est aut iratum? aut quando indulgentiam petebam, numquid exaltauit se aut gloriatum est? Cui abbas Pimenius respondit: Nô vtique. Tunc dixit

senex: Fratres ecce septem sumus, si vultis ergo pariter manere, vt lucrum animæ faciamus, sit idolum nobis istud in exemplum, ne quando iniuriatur aliquis, irascatur; ne quando ab eo venia petitur, gloriatur, aut extollatur: si autem ita non vultis, vnusquisque vadat, quò vult. At illi proiicientes se in terram, sponderunt se ita facturos: & sic permanerunt per multos annos, cum magnâ humilitate & abstinentiâ, vnum ex ipsis facientes dispensatorem. Et erat eis perfectio, & vnum desiderium: & quidquid positum esset in mensâ, reficiebantur, nullo dicente: Adfer nobis illud: aut, Istud nolo comedere. Quatuor siquidem horas dormiebant in nocte, & quatuor psallebant, & quatuor operabantur. In die verò per interualla horarum officiis diuinis insitebant, operantes & legentes, & fundentes folia palmarum, vsque ad horam nonam. Post hoc verò victum sibi præparabant, colligentes quasdam herbas terræ.

Ratio viuendi Anub cum socijs.

Quæ sit obseruantia spiritualis disciplina.

CAP. XLIII.

I. QUIDAM frater requisit sanctum Serapionem abbatem, habentem sub regimine suo decem millia monachorum, dicens: Alij fratres de cœnobio elegerunt me, vt ego illis præcipiam, ostende mihi, quomodo iubes? Respondit Serapion: Durum est meum fortasse imperium. Nam Dominus noster Iesus Christus per Euangelium suum instruit, dicens: Si diligitis me, mandata mea seruate. Et cum discipuli de primatu inter se disceptarent, quis eorum esset senior, ait ad eos: Si quis voluerit inter vos maior fieri, erit vester minister, & quicumque voluerit in vobis prior esse, erit omnium seruus. Petrus apostolus in epistolâ suâ monet pastores: Pascite qui in vobis est gregem Dei, prouidentes, non coactè, sed voluntariè secundum Deum: nec turpis lucri gratiâ, sed forma estote gregis, & cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Ita facito prius quod præcipis, vt nô tantum illis præcepta, sed formulam præbeas, vt tua imitentur exempla. Ne sis mercenarius, sed pastor ouium: quia Saluator noster beatum dixit, quem constituit super familiam suam, vt det illis cibum in tempore.

SERAPIONIS.

Qualis esse debeat prælatus.

Ioan. 14.

Marc. 10.

1. Pet. 5.

Qui præcipit, exemplo præse debet.

Matth. 24.

2. Interrogauit abbas Moyses abbatem Siluanum, dicens: Potest homo per singulos dies apprehendere conuersationis initium? Respondit: Oportet enim apprehendere vnumquemque aliquid ex omnibus. Surgens manè, sumat initium sapientiæ: in omni virtute, & in omni mandato Dei, in magnâ

SILVANVS.

Manè bona proposita statuenda.

SENIO-
RV M.

magnâ patientiâ, & longanimitate, & charitate Dei, cum humilitate animæ & corporis, in multâ sustentatione & commoratione cellæ, in oratione & deprecatione, cum gemitu, cum puritate cordis & oculorum, & custodiâ linguæ ac sermonum, in abrenuntiatione rerum materialium, desiderio carnis, cruciationem habentes in certamine, in continentîâ spiritali & agone pugnæ, in pœnitentiâ & luctu, in simplicitate animæ & taciturnitate, in ieiuniis & vigiliis nocturnis, in operatione manuum, secundum quod dicit apostolus Paulus, operantes manibus vestris, in fame & siti, in frigore & nuditate, in laboribus & angustiis & persecutionibus, in foueis & speluncis & cauernis. Esto factor verbi, & non auditor tantum, operans talentum in duplum, habens vestem nuptialem, firmatus supra firmam petram. Eleëmofyna & fides non te derelinquant. Cogitans esto, omni die mortem vicinam esse: & quasi iam clausus in monumento, nihil de hoc sæculo cures, quia sollicitudo sæculi & cupiditas diuitiarum, hæc sunt spinæ, quas Dominus cauere dixit in Euangelio, quæ bonum semen suffocant. Inedia escharum, humilitas & luctus non recedant à te: quia Dominus dissipat ossa hominum sibi placentium. Timor omni horâ permaneat in te, sicut scriptum est: Propter timorem tuum, Domine, in vtero concepimus, & doluimus, & peperimus spiritum salutis. Hæc ergo, & si qua alia virtus est, in his prospice: & ne te mensures cum magnis, aut iustum te aestimes: sed te crede inferiorem esse totius creature, id est, viliores quous homine peccatore. Qui se existimat aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Non diiudices proximum, neque despicias aliena delinquentium, sed tua plange peccata, & de nullius hominis actu sollicitus sis. Esto mansuetus spiritu, & non iracundus. Nihil in corde tuo, neque odium, neque contra inimicum aliquid sine causâ habeas: neque despicias eum in tribulatione eius, neque reddas malum pro malo, sed esto pacificus cum omnibus: hoc est vinculum perfectionis. Non te credas malum facienti, neque congaudeas ei qui fecit proximo suo malum. Non detrahas alij, quia Deus iudex & testis est in omnibus. Ne oderis aliquem propter peccatum eius, quia scriptum est: Nolite iudicare, vt non iudicemini. Dum alium arguis, vide ne peiora committas. Non despicias peccantem, sed ora pro illo, vt Deus illi det conuersionem ad pœnitentiam: & si audieris de aliquo, quod agat iniqua, respõde dicens: Numquod ego horum sum iudex? homo

sum peccator, mortuus sub peccatis meis. Mortuus enim causam non habet curare pro aliquo. Qui hæc omnia procurat & cogitat, operarius est omnis iustitiæ, dum de Christo redemptore nostro Propheta denuntiet, dicens: Ego autem sum vermis, & non homo. Et alius propheta Abacuc dicit: Lapis de pariete clamauit, & scarabeus de ligno loquitur: nos verò dum in multis extollimur, in multis supplantamur. Qui verò hæc custodit, viuit sub gratiâ & virtute Domini nostri Iesu Christi.

Psal. 21.

Abac. 2.

*De meditationibus duodecim
anachoretarum.*

CAP. XLIV

ANACHORETÆ aliquando sapientes, sancti & spirituales, duodecim numero, congregati in idipsum, expetierunt à semetipsis, dicere vnumquemque quæ emendauerit in cellâ suâ, & quam meditationem meditatus sit spiritaliter.

1. Et dixit primus, qui & senior eorum: Ego, fratres, ex quo cœpi quiescere, totum crucifixi meipsum his quæ extrinsecus sunt actionibus, reminiscens quod scriptum est: Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus à nobis iugum ipsorum. Et velut murum faciens inter animum & corporales actus, dixi in mente meâ: Quemadmodum is qui intra murum est, stantem foris non videt: sic nec tu velis exteriores actus adspicere, sed teipsum intueri, sustinens quotidie spem Dei. Sic autem habeto malignas cogitationes aut malas concupiscentias, sicut serpentis & scorpionum prolem. Si quando autem eas in corde meo nasci sensero, attendens illas cum comminatione & irâ arefacio eas: nec vniquam cesso, irascens corpori & menti meæ, nequid prauum faciat.

Psal. 2.

Ab exterioribus animis sequens.

2. Secundus ait, ego dixi: Ex quo renuntiaui terræ: Hodie renatus es, hodie cœpisti feruire Deo, hodie hic inhabitare cœpisti: sic esto quotidie peregrinus, & crastino liberandus. hoc mihi quotidie consulebam.

Semper te incipere cogita.

3. Tertius dixit: Ego diluculò adscendo ad Deum meum: & adorans illum, iacto me in faciem meam, confitendo culpas meas: & sic descendens, adoro angelos Dei, rogans illos supplicare Deo pro me, & omnem creaturam. Et cum ista adimplevero, vado ad abyssum: & quid Iudæi faciunt, Ierosolymis euntes, concidentem se, & lacrymantes ac lugentes casum patrum suorum. Hoc ego circuiens & expectans, propria membra tormentis subdo, & cum plorantibus ploro.

Diluculò ad Deum ascendendum.

4. Quartus ait: Ego sic sum, ac si in monte oliuarum sedens cum Domino & disci-

2. Cor. 11.

Iacob. 1.

Ruffin. l. 3.
n. 206. titulo Inerti
Pelag. libell. 10.
n. 63. titulo Moysis.
Luc. 8.

Isaïa 26.

Galat. 6.

Matth. 7.

Celestium cogitatio. pulis eius. Et dixit mihi: Nullum agnoscas secundum carnem, sed cum his esto semper celestis conuersationis imitator, sicut bona Maria Magdalena ad pedes Iesu sedens, & verba eius audiens. *Matth. 5.* Efficiamini sancti & perfecti sicut & Pater vester qui in cælis est. *Matth. 11.* & Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Memoria finis. 5. Quintus ait: Ego Angelos adspicio, ascendentes & descendentes ad vocationem animarum, & semper finem meum opperior, dicens: Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.

Consideratio presentia Dei nobiscum. 6. Dixit sextus: Ego per dies singulos statui verba mea audiri à Domino, putans mihi dici: Laborate propter me, & ego quiescere faciam vos. Adhuc modicum decertate, & videbitis salutare meum, & gloriam meam. Si diligitis me, si filij mei estis, ad patrem rogantes reuertimini. Si fratres mei estis, erubescite pro me, quemadmodum propter vos multa perpeffus sum. Si oues meæ estis, Dominicam passionem sequimini.

Fides, spes, charitas, semper sint in mente, ore. 7. Septimus ait: Ego ista assidue meditor, & sine intermissione colloquor mihi fidem, spem, & charitatem: vt spe quidem gaudeam, dilectione verò neminem aliquando contristem, & fide corroborem.

Vigilantia contra diabolum. 8. Octauus ait: Ego volentem diabolum exspecto, quærètem quem deuoret. Et vbicumq; ierit, exspecto illū interioribus oculis meis, & Dominū Deum aduersus illum interpello, vt sine effectu maneat, & in nullo praualeat, maximè in timentibus Deum.

Celestis gloria exspectatio. 9. Nonus ait: Ego quotidie ecclesiam intellectualium virtutum exspecto, Dominum gloriæ in medio earum video super omnes splendentem. Quando autem abscedam ab eo, ascendo in cælum, exspectans admirandas pulchritudines Angelorum, & quos emittunt hymnos incessabiliter Deo, & dulces eorum cantilenas: differorq; sonis ac vocibus & suauitate, vt libeat reminisci quod scriptum est: Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiant firmamentum. Et omnia quæ super terram sunt, sicut cinerem & stercora opinor.

Angelus custos reuendus. 10. Decimus ait: Ego Angelum meum assistentem mihi iuxta me exspecto: & custodio memetipsum, quod scriptum est reminiscens: Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear. Timeo igitur eum, vt custodientem vias meas, & quotidie ascendentem ad Deum, & insinuantem actus meos & verba.

11. Undecimus ait: Ego personam imponens virtutibus, veluti si abstinentiæ, castitati, benignitati, dilectioni, in meipsum steti: & circumdans mihi illas, & vbicumque ierò, dico mihi ipsi: Vbi sunt sequaces tuæ? Ne pusillanimis sis, ne deficias, habens iuxta te ea semper. Quæcumque libent, loquere de virtute, vt post mortem testificentur de te coram Deo, quia inuenerunt requiem in te.

12. Duodecimus ait: Vos quidem, patres, cælestem habentes conuersationem, cælestem & sapientiam possidetis. Nihil mirum. Eleuatos vos operibus video, & superiora sectantes. Quid dicam? Virtute enim etiam transpositi estis terram, vosmetipsos ex toto alienantes ab eâ. Quid dicam? Vos terrenos angelos, & cælestes homines dicens, non peccauerim. Ego verò me his indignum iudicans, video quòd peccata mea, vbicumque ierò, præcedunt me semper ad dexteram & ad sinistram: in infernum verò adiudicaui meipsum, dicens: Esto cum his quibus dignus es, istis post modicum annumeraberis. Video igitur ibi pares gemitus & incessabiles lacrymas, quæ à nullo referri queunt. Aspicio quosdam stridentes dentibus, & salientes toto corpore, & trementes à capite vsque ad pedes. Et iactans me super terram, & amplectens cinerem, deprecor Deum, numquam casuum me illorum experimenta accipere. Video & mare ignis bullientis immensibile, & circumflentes & mugientes, vt putent aliqui vsque ad cælos attingere fluctus ignis, & in tremendo illo mari innumerabiles homines deiectos ab agrestibus: & vnâ voce omnes illos clamantes & vlulantes simul, quales nemo super terram vlulatus & voces vmquam audierat, & sicut arentia omnis virgulti cremare: misericordiâ autem Dei auertente se ab illis propter iustitias eorum. Et tunc lamento genus hominum, quòd audeat loqui vel cui libet attendere, tantis mundo repositis malis. Et in his teneo mentem meam, luctum meditans, quod ait Dominus, indignum me cælo & terrâ iudicans, reputansque quod scriptum est: Factæ sunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte.

Hæc sapientium & spiritualium responsa patrum. Et veniat & in nos digna memoria, vt narrationem conuersationis opere ostendere possimus, vt facti inuituperabiles, & perfecti, & irreprehensibiles, placeamus Saluatori nostro. Cui est honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

IN
LIBRVM SEPTIMVM
DE
VITIS PATRVM
NOTATIO.

CAP. XII.
Num. 8.

AVCA hoc libro notanda sunt, cum vel ex margine, vel ex antedictis lux affulgeat.

1. LEBETONE] Pelagius libello VIII. num. 18. habet Iacco. Vide dicta supra.

CAP. XIX.
Num. 3.

2. EVLOGIVS] Eadem historia sensu eodem apud Pallad. cap. XXVI. quam Hernetus Latinam reddidit. Dissentit ab eo Paschasius in quorundam vocabulorum translatione, uti & vetus Palladij interpres. Ecce locum vnum, sed insignem, num. 4.

3. SCHOLASTICVS] Varia huius vocis significatio. Ferè pro aduocato vel declamatore accipitur. Vide Onomasticon.

4. FUGITIVE, QVI PROPRIAM DOMVM DEVORASTI, FVRATVSQVE ES ALIENAM SVBSTANTIAM] Vetus Palladij interpres: Multa mala commifisti, fugitiue forfitan domini tui, alienas pecunias furatus es. Hernetus, recentior Palladij interpres: Abi hinc scelerate fugitiue, suffuratus es alienas pecunias, & dominum spoliasti.

Qua Meursius in Glossario suo ex Græco MS. sic representat: Σχάτα, γλέπων, φαρκύεις, ἀλλύβια χημάτα ἐκλεψας. Qui tamen unica dictione & per κ legit σκατοφάρκος Aristophani, id est, stercorimanducus. Eidem Meursio φαρκύεις est dominus helluo. Non potius, domini helluo, si is sensus placet; quod Hernetus dominum spoliasti? Paschasius etiam videtur legisse φαρκύεις, sed alio sensu. nam vertit, propriam domum deuorasti. quare illi φαρκύεις est, quasi κωρίων-φαρος propriarum rerum deuorator. & facilis à suarum rerum dilapidatione ad furum gradus est, quare & ritè hac coniunguntur, sua deuorasse, & aliena furatum esse. Vetus Palladij interpres legisse videtur φαρκύεις: vertit enim, fugitiue domini tui.

Quòd idem Meursius ex χάτα, γλέπων, facit σκατογλέπων, nondum probare possum. potius dixerim esse ea duo verba probrosa, et si nunc non ita cognita.

5. DE MEDITATIONIBVS] Quia in tempore ex Augustanâ Bibliothecâ, promptissime submittentem Danide Hæschelio, hoc ipsum caput Græcè expressum accepi, inuat hic subnectere.

Διήγησις ἰβ' πατέρων, ὅτι τὸ αὐτὸ σμωλθόντων
ὡδὲ τῶν οἰκειῶν κερτορωμάτων.

ΑΝΑΧΩΡΗΤΑΙ ποτὲ σοφοὶ καὶ πνόμενοι, δά-
δευκα ἢ ἀριθμόν, σωμαχθέντες ὅτι τὸ αὐτὸ, ἀπήτησαν
ἑαυτὸς, εἰπεῖν ἔκαστον ὁ κερτορωσων ἐν τῷ κελίῳ αὐτῶ, καὶ
ποιῶν ἀσκησὼν ἠσκησὼν καὶ πνόμενῳ ἀρετῶ.

Καὶ εἶπεν ὁ παρὼτος, ὁ καὶ φερσβύτερος ἐξ αὐτῶν Ἐγὼ, ἀδελφοὶ, ἀφ' ἑ ἠρξάμην ἠσυχάζειν, ὅλον ἐστειρώσω ἐμαυτὸν τοῖς φεράμασιν, ἐνοῶν τὸ γεραμμένον Διαφρήξωμαι τοὺς διπλοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορήξωμαι ἀφ' ἡμῶν τὸ ζυγὸν αὐτῶν. καὶ τῆσδε ὡσπερ ποπίσας ἀνά μέσον τὴ ψυχῆς μου καὶ ἡσυχίασιν φεραμάτων, εἶπον ἐν τῇ διανοίᾳ μου Ὅπως ὡσπερ ὁ ἔστω τῶν τείχεσι ἐχθρῶν ἢ ἐξω ἐσώτα, ἔτω μηδέ σὺ θελήσης ὄραϊν τὰ ἡσυχίᾳ φεράματα, ἀλλὰ * σμωτὰ φεράσε, ἐκδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῶ Θεοῦ σου. ἔτω ἢ ἔχων τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας, ὡς ὄφεις καὶ γήνηματα ἐχθρῶν, ὅταν ἀδωμαι ἐν τῇ καρδίᾳ με φουμένῳ ταύτας, φερασέχων αὐταῖς μετὰ ἀπληθῆ καὶ ὄργης, καὶ ξηραίνω αὐτάς, καὶ ἐκ ἐπιστάμην ποτὲ ὄργισόμενος τῶ σωματί μου καὶ τῇ ψυχῇ μου ἵνα μηδὲν φασίλον ποιήσωσιν.

Ὁ δεύτερος λέγει Ἐγὼ εἶπον ἐμαυτῶ, ἀφ' ἑ ἀπειξάμην τῇ γῆ, ὅτι σήμερον ἀνεβουθήσης, σήμερον ἐν ταῖς παροικίᾳ ἠρξῶ. ἔτος ἔσο καθ' ἐκάστω, ὡς ξένος, καὶ αὐριον ἀπαλασπέσωμαι. καὶ τῶ ἐμαυτῶ καθ' ἐκάστω συμβεβῶ.

Ὁ τρίτος Ἐγὼ ἀπὸ παλαιῶ ἀνέρχομαι φερα τὴ Κύριον μου, καὶ φερασκύνω αὐτῶ, ῥίπῃ ἐμαυτὸν ὅτι φερασκύνω μου, ἐξομολογέμενος τὰ φεραπώματά μου. καὶ ἔτω κερταβαίνω φερασκύνω τὸς ἀγγέλους τῶ Θεοῦ δ' ἕδαι ἐπὲρ ἐμοῦ καὶ πάσης τῆ κτίσεως. καὶ ὅτ' ἂν τῶ ὅτι φερασκύνω, κερτέρωμαι ἐν τῇ ἀβύσσῳ. καὶ ὡσπερ οἱ Ἰσραηλῖται ποτὲ, ὅτι Σοδόμοις καὶ Γομορρῶσι ἀπόντες, καὶ φερασκύνω, καὶ φερασκύνω ὅτι τῇ συμφορῇ ἡσυχίᾳ πατέρων αὐτῶν ἔτω καὶ γὰρ φερασκύνω τὰς κολάσεις, καὶ φερασκύνω τὰ ἴδια μέλη βασανίζόμενα, καὶ κλαίω καὶ κλαίνωνται.

Ὁ ἰβ' τρίτος εἶπεν Ἐγὼ ἔτος εἰμὶ ὡς ἐν τῷ ὄρει τῶ ἐλαῶν κερθέμενος, καὶ τῶ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτῶ, καὶ εἶπον ἐμαυτῶ, ἀπὸ τῶ νῦν μηδὲνα γίνωσκω καὶ σάρα: ἀλλὰ μετ' αὐτῶν ἔσο διὰ πάντος τῶ ζήλον αὐτῶν καὶ τῶ πολιτείας μου. ὡς ἡ καλὴ Μαρία φερασκύνω τὸς πόδας τῶ Κυρίου κερθέμενος, καὶ τῶν λόγων αὐτῶ ἀκούσκω. Γίνεθε ἄγιοι, ὅτι ἐγὼ ἄγιος εἰμὶ γίνεθε οἰκτιρέμονες, ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἕρανοῖς γίνεθε τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἕρανοῖς καὶ, Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι φερασκύνω εἰμὶ καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ.

Ὁ ἰβ' πέμπτος εἶπεν Ἐγὼ τοὺς ἀγγέλους φερασκύνω πάσαις ὡραῖς ἀνέρχομένους καὶ κερταρχομένους εἰς τὴν κλήσιν τῶ ψυχῶν καὶ διὰ πάντος τὸ τέλος φερασκύνω, λέγω Ἐπίμνη ἡ καρδία μου ὁ Θεός.

Ὁ ἕκτος λέγει Ἐγὼ κερθέμενος νομίζω πούτοις τοὺς λόγους ἀκούειν φερα τῶ Κυρίου Κάματε δὲ ἐμὲ, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἐπὶ μικρὸν ἀγωνισάσθε, καὶ ὄψεθε τὸ σωτήριον μου καὶ τὸ δόξαν μου. εἰ ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε. εἰ τέκνα μου ἐστέ, ὡς πατέρες καλοῦμαι ἀγαπήσατέ με, ὡς πολλὰ ἕσμεν ἀγαπᾶται δὲ ὑμᾶς εἰ φερασκύνω μου ἐστέ, τὸ φωνῆσθαι ποιούμενος ἀκούσατε εἰ δοῦλοῖ μου ἐστέ, τοῖς δεσποτικοῖς ἀκολουθήσατε παθήμασιν.

Ὁ ἕβδομος εἶπεν Ἐγὼ τὰ τρία ταῦτα σμωχῶς μελέτω, καὶ ἀδιαλείπτως ὁπλήρω ἐμαυτῶ, ἐλπίς, πίστις, ἀγάπη ἵνα

α.
Psal. 2. v. 3.
Deut. 15. v. 9. in qua Moysis præceptionem extat familia Basil. M.
β.
γ.
δ.
1. Pet. 1. 16
Luca 6. 36
Mat. 5. 48.
Ibid. 11. 29
ε.
ς.
ζ.

ἵνα τῇ μὲν ἐλπίδι χαίρω, τῇ δὲ πίστει σφριζώμαι, τῇ δὲ ἀγάπῃ μὴ ἐνα λυπησά ποτέ.

11.
* 10. πέ-
σοντα

Ο ὁμοῦ ἐρη, Ἐγὼ * πέ. μὲ τὸ διάβολον θεωρῶ, καὶ ὅπου δ' ἀν' ἀπέλω, θεωρῶ αὐτὸν τοῖς ἑσποδὸν ὀφθαλμοῖς, καὶ τῷ δεσπότη Θεῷ ἐπιγυγνῶν κατ' αὐτῶ, ἵνα ἀτρακτῶ μείνη, καὶ ἐν μὲν ἐπὶ ἐξοχῆ, καὶ μέγιστα κατὰ τὸ φοβερόν τὸ Κύριον.

12.

Ο ἕνατος ἐρη, Ἐγὼ καὶ ἡμέραν τιμὴν ἐκκλησίαν ἡσυχίαν θεωρῶ, καὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐν μέσῳ αὐτῶν ὑπερ πάντας λάμπαντα. ὅταν ἢ ἀκκηδίασι, ἀνέρχομαι εἰς τὰς ἑρανὲς, καὶ θεωρῶ τὰ κάλλιπα τὰ γυμνάσια τῶν Ἀγγέλων, καὶ τὰς ὕμνοις, ἕς ἀναπέμπουσιν ἀπαύτως τῷ Θεῷ, καὶ τὰς μελωδίας καὶ μετρωρίζομαι ὑπερ τὸ φθόγγον καὶ τὸ φωνῶν, ὡς ἐνοήσαι τὸ γεγραμμένον. Οἱ ἕρανοὶ δὴ γινώσκω δόξαν Θεοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῇ γῆς σποδὸν καὶ σκύβαλα ἡρῶμαι.

Pfal. 18. 2.

13.

Ο δέκατος εἶπε, Διότι ἐγὼ τὸ ἄγγελον τὸν ὄρα μὲν ὄντα μοι θεωρῶ πῆσιον, καὶ πρῶ ἐμαυτὸν ἐνοῶν τὸ γεγραμμένον. Προφωρῶμιον τὸ Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐν δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. φοβῶμαι ἐν αὐτῶν, ὡς προυτῶτά μου τὰς ὁδοὺς, καὶ καὶ ἐκείνου ἀνερχόμενον ὑπὲρ τὸ Θεόν, καὶ ἐμφανίζοντά μου τὰ ἔργα καὶ τὰς λόγους.

Pfal. 15. 3.

14.

Ο ἐνδέκατος ἐρη, Ἐγὼ παρῶπιον ὅπτις τὸ ἀρεταῖς, ὅσον τιμὴν ἐκράτειαν, τιμὴν σπέρουσιον, ἡδὴ μακροθυμίαν, τιμὴν ἀγάπην, εἰς ἐμαυτὸν ἔστησα, κυκλώσας με αὐτάς. ὅπου δ' ἀν' ἀπέλω, λέγω· Πῶς εἰσὶν οἱ παιδαγωγὸί σου, μὴ ὀλιγωρήσης, μὴ ἀκκηδίασης, ἔχων αὐτάς ἐγγύς μου διὰ παντός. οἷα θέλεις ὁμιλῆσαι ἀρετῆς, ἵνα μὴ θάνατον σου μαρτυρήσωσιν ὑπερ σὺ τῷ Θεῷ, ὡς εἰρῶσαι ἀνάταυσιν ἐν σοί.

15.

Ο δωδέκατος ἐρη, Ὡς μὲν πατέρες, ἑράνιον ἔχοντες πολιτείαν, ἐράνια καὶ τὰ φρονήματα κέκτησθε. καὶ ἐν δὲ θυμῶν ἀπρῶσιον γινώσκω ὅρα τοῖς ἐγγύς, καὶ τὰ ἀνωδιώκοντας. καὶ τί εἶπω; καὶ τὸ διανοίας ἐπαίρεισθε. τῇ γὰρ διωμύμετα τίθεσθε ὑπὸ τῇ γῆς, οἱ ἐαυτοὺς παντελῶς ἀπαλλοτείσαντες ἐξ αὐτῆς. τί εἶπω ὑμᾶς; ὀπγείους Ἀγγέλοις, καὶ ἐρανίοις ἀνθρώποις. καὶ ἐκ ἀν' ἀμάροισι. ἐγὼ ἢ ἐπὶ ἐμαυτὸν τὸ ποιούτου κρίνω ἀνάξιον. ὅπου δ' ἀν' ἀπέλω ἢ περὶ ἑσφῶ, ἐμπεροδέν μου καὶ δορῶν προλαμβανέσας τὰς ἀμαρτίας μου. καὶ ὁρῶ αἰεὶ δεξιά καὶ αἰστέρα, ἐν τοῖς καταχθονίοις, ἐαυτὸν καταδικάσας λέγω· Ἐσὸ μὲν τούτων, ὡς εἰ ἀξίον, ἐν τούτοις γὰρ μικρὸν ὑπερον καταλογισθήσῃ. θεωρῶ οὐκ ἐμὲ πατέρες, οἰμωγὰς καὶ δάκρυα ἀπαύσαι, ἃ ἕδεις διώματ' ἀνηγάσασθ' ἀπερῶ πναις βρύχοντας τούς ὀδόντας, καὶ παλλομένοις ὄλω τῷ σώματι, καὶ τρέμοντας ὑπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν. καὶ κρίνας ἐμαυτὸν ὅτι τῇ γῆς, καὶ σποδὸν καταπασάμενον,

* 10. ὁρῶν

ἐμαυτῶν τὸ Θεόν, ἡσυχίας συμφορῶν ἐμείαν πέραν μὴ λαβεῖν. βλάπτω τὸ καὶ θάλασσαν πυρὸς, καὶ χλαζέσταν ἀμερῆτος, καὶ διαφυσάσαν, καὶ μυκωμένον. ὡς νομίσαι πναι ἕως τῶ ἑρανοδ φθάνῃ τὰ μυκήματα τῶ πυρὸς. καὶ ἐν τῇ φοβερῇ ἐμείαν θαλάσση ἀναειδίμπτους ἀνθρώπους, ἐρριμμένους ὑπὸ φοβερῶν καὶ ἀχρίων ἀγγέλων, καὶ μὴ φωνῇ πάντας βοῶντας, καὶ ὀλοῦζοντας ὁμοδ, οἷα ἕδεις ἡκουσεν ὅτι γῆς ὀλοῦζαγὰς καὶ φωνῆς καὶ ὡσπερ φρυγανὸν πάντας καυομένους. καὶ τὴς οἰκπρῶς τῶ Θεοῦ ἀποσφερομένοις ἀπὸ αὐτῶν, διὰ τὰς ἀνορίας αὐτῶν. καὶ τότε θρῦμῶ τὸ γῆς ἡσυχίας ἀνθρώπων, πῶς τομῆ καὶ λαλήσαι λόγον, ἢ προχρῆν πναι τὸς ἑσποδὸν κακῶν ἀποκειμένων τῷ κόσμῳ. καὶ ἐν τούτοις μου κατὰ τὸ διανοίαν, τὸ πένθος ἀσκά, ὁ εἶπον ὁ Κύριον, ἀνάξιον καὶ τὸ οὐρανοδ καὶ τῇ γῆς ἐμαυτὸν κρίνας. λογιζόμενον τὸ γεγραμμένον, ἕ γνῶθη μοι τὰ δάκρυα μου ἀρτος ἡμέρας καὶ νυκτός.

Mat. 5. 5.

Pfal. 41. 4.

Τὰτα τὸ σποδὸν καὶ πναιμῶν πατέρων, καὶ τὸ ὄντως ζητῶντων τὸ Κύριον, τὰ ἀποθέματα, γένοιο τὸ καὶ ἡμᾶς ἀξίαν μνήμης καὶ διηγήσεως πολιτείαν δέξασθαι ἵνα γινώσκω αἰμαῖποι, καὶ τέλειοι, καὶ ἀνεπίληπτοι, διαρεσίωσιν τῷ Θεῷ, ἢ ὁρῶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμὲν. *Quæ Latine nō exhibeo, quia à Paschasio hic Latine expressa habes, & promptum cuiq; ea cū Latino conferre textu. Utinam plures viri docti, si qua ad Vitas Patrum eremitarum facientia Gracè habeant, vel publico donent, vel suppeditent, ut interpreti fides appareat, & sua historia constet auctoritas.*

ADVERTE, me huius libri non nisi duo MSS. nactum exemplaria, quæ tamen non omnino conveniebant in capitibus & numeris, nec inter se nec cum editis. In altero eorum vetustissimo, hoc praterea caput ante caput v. interferebatur: DE VILITATE VESTIVM. Abbas Agathon dispensabat semetipsum, & in omnibus cum discretionē pollebat, tam in opere manuum suarum, quàm vestimento. Talibus enim vestibus utebatur, ut nec fatis bonæ, nec fatis malæ cuiquam apparerent. Dicebat autem discipulis suis: Vestis quoque sit monachi, quæ nuditatem & frigorem repellat, non inditi coloris, quâ in iactantiâ elationis, aut in vanitate anima fluctuetur. *Correxeat hic sciolus quidam Indici pro inditi. Sed rectum, inditi, id est ascititij.*

ADVERTE etiam pleraque, quæ cum Rufino Paschasius habet communia, usdem ferè verbis apud Rufinum & Paschasium haberi.

D E
 VITIS PATRVM
 LIBER OCTAVVS,
 AVCTORE
 PALLADIO HELENOPOL. EP.
 INTERPRETE
 GENTIANO HERVETO.

P R A E L V D I A
 IN LIBRVM OCTAVVM.

L E C T O R I.

*Q*UOD libro primo & secundo praestitimus, ut aucto-
 rum, quorum potiores in iis libris partes erant, pere-
 grinationes sub unum aspectum ex Annalibus Il-
 lustrissimi Cardinalis Baronij exhiberemus, idem
 hic prestare conabimur. Accipe igitur Palladij pere-
 grinationem, per annos & loca aliquo modo generatim digestam.
 Nam reliqua minuta & particulares conuentus in ipsius textu le-
 ges. Subiunxi & Melania iunioris varias profectiones, ad lucem
 Palladij, qui obiter tantum quadam de eius itinere insinuat. De
 Melania seniori, cuius etiam Palladius meminit, habes fuse su-
 pra in Praludijs ad librum secundum, cum de Ruffini, qui eius libri
 auctor est, peregrinatione egimus, quem Melania lateri comitem
 habuisse, & peregrinationis eius fuisse socium, statuit Baronius.

PAL-

PALLADII HELENOPOLEOS EP.
PEREGRINATIO.

PROFECTIO ÆGYPTIACA.

OC eodem anno [Christi CCCLXXXVIII. Siricij Papæ IV. Valentianiani XIII. Theodosij X. Impp.] sub consulatu videlicet Theodosij secundo, Palladius Galata (vt ipse testatur) Alexandriam petiit: qui tum ex iis, quæ ibi eremum Ægypti peragratus vidit, tum ab aliis audiuit, scripsit postea commentarium ad Lausum Præfectum; quam ob causam eum-

Anno Christi CCCLXXXVIII. Baron. t. 4. ad cum an. Pallad. in Lausiæ. cap. 1.

dem librum interdum ¹ Lausiaca appellarunt, cui & titulus ille præfixus alicubi reperitur, vt ² Paradisus Heraclidis nominetur. Mansit hic in eremo cum Euagrio Pontico aliquot annis (de triennio ibi confecto ipse meminit.) Porro Euagrij Pontici consuetudine, Origenis erroribus imbutus est.

Pallad. cap. 12.

³ Mirati sumus aliquem dubitare, num hic Palladius idem sit cum illo, quem fuisse natione Galatam & professione Origenistam, S. Hieronymus tradit; cum idem ipse Palladius eo commentario id profiteatur his verbis: *Respondi me esse peregrinum, & de Galatia partibus venire, & vnum ex Euagrij fratribus esse confessus sum.* Hæc ipse. Porro ambos, Palladium scilicet & Euagrium, Origenis erroribus fuisse corruptos, non obscure tum Hieronymus tum etiam Epiphanius affirmarunt.

Pallad. cap. 22.

Palladius igitur Euagrio inhærens, eiusdem quoque morbi contagione contabuit; de quo Hieronymus aduersus Pelagianos agens, hæc habet: *Palladius seruilis nequitie, eandem hæresim instaurare conatus est, & nouam translationis Hebraicæ mihi calumniam struere: num & illius ingenio nobilitatiq; inuidimus? nunc quoque mysterium iniquitatis operatur, &c.* Ob quam etiam causam S. Epiphanius eumdem in Palæstinâ ista docentem deplorans, ait: *Palladium verò Galatam, qui quondam nobis charus fuit, & nunc misericordiâ Dei indiget, caue; quia Origenis hæresim prædicat & docet: ne fortè aliquos de populo tibi credito ad peruersitatem sui inducat erroris.* Hæc ipse scribens ad Ioannem Ierosolymitanum episcopum, cum idem Palladius iam deseruisset eremum Nitriæ, & morbi causâ (vt ipse testatur) abiisset in Palæstinam; vbi aliquamdiu moratus, hæreses docebat Origenis: quem cauendum, Epiphanius Ioannem eius loci episcopum quàm primùm admonuit. Cum verò Origenistarum nullum alium nominet, nisi Palladium: certè, & si alij essent eadem labe conspersi, tamen non alium quàm ipsum id muneris subiisse, vt Origenis deliramenta doceret, satis apparet.

Hieron. procem. aduerf. Pelag.

Apud Hieron. ep. 60.

Quamobrem Origenistam illum, quem S. Paulam tentasse Hieronymus scribit, neminem certè præter Palladium tunc in Palæstinâ morantem fuisse conspicio, de quo ista in eiusdem Paulæ epitaphio habet: *Tangam ergo breuiter, quo modo hereticorum cænosos deuiterit lacus, & eos instar habuerit Ethnicorum. Quidam veterator callidus, atque, vt sibi videbatur, doctus & sciolus, me nesciente cæpit ei proponere quæstiones, & dicere: Quid peccauit infans, vt à dæmone corripatur? In quâ atate resurrecturi sumus? si in ipsâ quâ morimur, ergo nutricibus post resurrectionem opus erit: si in alterâ, nequaquam erit resurrectio mortuorum, sed transformatio in alios. Diuersitas quoque sexus maris & femine erit, aut non erit? Si erit, se-*

Hier. epistolâ 27.

Quæ Palladius cum Paulâ.

quentur & nuptia, & concubitus, sed & generatio: si non erit, sublatâ diuersitate sexus, eadem corpora non resurgent: aggrauat enim terrena inhabitatio sensum multa cogitantem: sed tenuia erunt, & spiritualia, dicente Apostolo: Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Ex quibus omnibus probare cupiebat, rationales creaturas ob quaedam vitia & antiqua peccata in corpora esse delapsas, & pro diuersitate & meritis peccatorum, tali vel tali conditione generari, ut vel corporum sanitate gauderent, & parentum diuitiis ac nobilitate, vel in morbidas carnes & domos inopum venientes, pœnas pristinorum lucrent delictorum, & presenti seculo atque corporibus quasi carcere clauderentur.

Quod cum audisset, & ad me retulisset, indicans hominem; mihi que incubisset necessitas nequissimæ viperæ ac mortiferæ bestie resistendi, de quibus Psalmista commemorat, dicens: Ne tradas bestiis animas confitentium tibi: & Increpa, Domine, bestias calami, quæ scribentes iniquitatem, loquuntur contra Dominum mendacium, & eleuant in excelsum os suum: conueni hominem, & orationibus eius, quam decipere nitebatur, breui interrogatione conclusi, dicens, &c. refert disputationem tunc cum eo habitam, atque ad postremum addit: Ex quo die ita cœpit Paula hominem detestari, & omnes qui eiusdem dogmatis erant, ut eos voce publicâ hostes Domini proclamaret. Hæc Hieronymus. Sic igitur à S. Hieronymo confutatus Palladius, in ipsum stilum conuertit, atque primùm hæc de Paulâ aduersus eundem S. Hieronymum in suo commentario ad Lausum effutiit: *Multas feminas vidi, plurimasque tam viduas quàm virgines noui, inter quas Paulam Romanam, matrem Toxotij, feminam ad genus vitæ, quod est secundum spiritum, dexterrimo ingenio: cui quidem, quò minùs ei se daret, impedimento fuit Hieronymus quidam genere Dalmata, qui mulierem optimâ indole ad genus vitæ perfectum, cum in eo multos, ne dicam omnes, longissimo post se intervallo videretur posse relinquere, ipse inuidiâ motus ad suum peculiare viuendi institutum pertraxit. Eius filia nomine Eustochium in Bethlehem vitam adhuc monachalem exercet: quam quidem ego numquam allocutus sum: ceterùm fertur insigni esse pudicitia, & regere societatem virginum quinquaginta.* Hæc Palladius: mansisse autem ipsum in Palæstinâ saltem vsque ad annum trecentessimum nonagesimum secundum, inferiùs dicemus ex epistolâ Epiphani ad Ioannem.

PROFECTIO IN BITHYNIAM.

A. C. ccc. xcii.
Baron t. 4.
ad annum
Christi 388

Palladius
militæ in-
ter Catho-
licos.

Pallad.
in Lausiac.
c. 22.

AT quid postea de Palladio? Accidit quidem, ut recedens è Palæstinâ in Bithyniam, Catholici hominis personam induerit, & inter Catholicos consuescens, postea in Ioannis Chrysostomi episcopi Constantinopolitani se amicitiam insinuârit. Et vnde hoc, inquires, de consuetudine cum Ioanne accepisti? Ex eo potissimùm, quòd fauit eidem Ioanni Chrysostomo; cui quidem non communionem Catholicâ tantummodò coniunctus, sed & eidem fuit tolerantia malorum propinquus: nam quæ ob eiusdem Ioannis defensionem passus est, his verbis ipse declarat: *De Palæstinâ autem ad prouinciam Bithyniam veni, in quâ nescio quo modo, utrùm studio hominum, an voluntate diuinâ (hoc Deus nouit) episcopus ultra meritum meum factus sum. In quâ tempestat is illius, quæ sub S. Ioanne commota est, interfui malis, & per decem menses in obscurissimâ cellulâ occultatus, cœpi illius sancti dicta reminisci, &c.*

PROFECTIO IN ASIAM.

A. C. cccc.
Baron t. 5.
ad eum
annum.
Pallad. in
Dial.

ANNO Christi cccc. Anastasij Papæ III. Arcadij & Honorij Imp. VI. Synodus est habita Constantinopoli XXII. episcoporum in causâ Asianorum episcoporum, cum Antonini episcopi Ephesini causâ examinata est, & Palladius

Palladius cum duobus aliis in Asiam destinatus. De quâ re ita Palladius, vel quisquis auctor, in dialogo de rebus Ioannis Chrysofomi: *Consilioque Synodi presentis habito, quosdam ex presentibus episcopis in Asiam mittit ad testes interrogandos. Tres enim ex omnibus electi sunt, Syncretius Metropolitanus, Hesy chius Opariensis, & Palladius Helenopolitanus. His dederat Synodus in mandatis, ut qui intra duos menses non occurrisset Hypæpis Asiæ civitati ad sua tuenda iura, quod vicini essent & qui arguebantur, & episcopi reliqui à Syncretio sociisque iudicandi, excommunicatus esset. Descenderunt igitur Smyrnam prænominati episcopi Syncretius & Palladius: Hesy chius enim, quod faueret Antonino, finxit se valetudinarium. Significaruntque continuò per litteras utrisque partibus aduentum suum, ut concurrentes in memoratam civitatem, implerent quæ polliciti fuerant.*

Illi ante iudicium aduentum amicitias inierant, partim persuasi auro, partim iureiurando constricti. Congregati igitur in ipsâ civitate, iudices ludere se posse putabant dilatione testium, quasi peregrè profecti essent ob varias causas. Ad hæc iudices accusatorem rogant, intra quos dies adducturus esset testes; se exspectaturos pollicentes. Ratus ille eos aëris inclementiam ferre grauitè, ac per id velle discedere (erat enim feruor æstiu Solis) intra quadraginta dies produeturum promittit testes; aliàs poenæ canonum suâ se sponte subiicit. Exspectauère iudices quadraginta dies: cum ille ad inquirendum dimissus testes, omisit hoc interim, & Constantinopolim venit, illicque delituit. Vbi verò nusquam comparuit, scripsère iudices omnibus Asiæ episcopis, denuntiantes excommunicatum, siue ut desertorem, siue ut detractorem. Post hæc alios quadraginta dies persistentes, cum ille minimè appareret, Constantinopolim redière. Illic inuento Eusebio, ei quæ gesserat exprobrant. Rursus ille infirmitatem corporis allegans, pollicetur testes exhibiturum.

PROFECTIO ROMANA.

Quo etiam tempore, cum vigeret vehementior in eundem Chrysofomum persecutio, ex Oriente recedens, Romam se contulit ad Innocentium, à quo vnâ cum aliis exceptus est. Et vnde hæc? dices. Testatur id ipse, cum de Piniano atque eius coniuge Melaniâ iuniore, à quibus exceptus in vrbe fuit, sermonè habens, hæc ait: *Ne nobis quidem certè, cum plurimi simul essemus, qui Romam propter beatum episcopum Ioannem perrexeramus, exigua præstiterunt: sed dum in illis partibus degeremus, officiosissimo nos susceperunt hospitio, largissimisque sumptibus, cum inde proficisceremur, honorauerunt.* Hæc ipse.

Quando autem id acciderit, expressum habes in dialogo de rebus eiusdem S. Ioannis his verbis: *Vix mensis effluxerat, cum Palladius quoque episcopus Helenopoleos (est enim Helenopolis ciuitas in Bithyniâ, de quâ superius) absque litteris venit, qui & ipse fugisse dicebat vesaniam principum: expressius autem atque signantiùs enarrauit omnia, ipsumque exemplar edicti protulit, &c.* Licet hunc, de quo agimus, Palladium diuersum ab illo esse oporteat, qui in eo dialogo interloquitur: etenim tunc primùm Romam se venisse dicit, cum sub Zosimo Papâ pro pace ecclesiarum eâ functus est legatione. Sed quid tandem? ipsum foris pro tempore mutasse personam potiùs, quàm animum impietate refertum, non leue argumentum est, quòd eo libro, quem post eas turbas conscriptum ab eo constat (nam in eo meminit de Melaniæ obitu, qui contigit post vrbis Romæ excidium) Origenistas complures laudauit, ipsumque Euagrium Origenis erroribus infamatum ad cælum euexit.

A.C cccc.
Iv. Baron.
t. 4. ad an-
num 308.
& t. 5. ad
annu 404.
Pallad. in
Laufac.
cap. 49.

Extat r. r.
Io. Chrysa.
edit. Paris.
col. 10.
Palladij
Romam ad-
uentus.

PALLADII SECUNDVS ROMAM CVM
CÆLESTIO IN CAVSSA PELAGII HÆRE-
SIARCHÆ ADVENTVS.

Anno
Christi
ccccvii.
Baron. to. 5.
ad eum an-
num.

QVADRINGENTESIMVS decimus septimus Christi annus [Innocentij Pa-
pæ XVI. Honorij XXIII. Theododosij x. Impp.] Honorio Augusto vn-
decimùm & Constantio secundùm consulibus aperitur: quo Pelagius hæ-
resiarcha, cùm accepisset non esse receptam ab Innocentio Romano Pontifice
purgationem suam habitam in Concilio Palæstino, sed priori apud eum astri-
ctum teneri damnatione; vt eum falleret, omnem adhibuit fallendi artem: et-
enim ipse ad Innocentium Papam litteras dedit, quibus profiteretur, se verè es-
se Catholicum. Dedit & alias de hoc ipso Praylius Ierosolymitanus, quibus legi-
timè factam Pelagij purgationem significaret. Adiectum, vt vnà cum his mitte-
retur Romam, qui æquè esset hæresis infamatus Cælestius eius discipulus suam
causam acturus, suosque accusatores ad Sedis Apostolicæ iudicium, quasi ca-
lumniis exagitatus, prouocaturus; quo declararet se non aliter credere, quàm
quod Catholica teneret Ecclesia.

Palladius
Galata Ro-
mam lega-
tus.

Quantum autem opinari licet, cum his omnibus & ad hæc omnia vide-
tur etiam legatus fuisse Palladius Galata episcopus Helenopolitanus, quem Pe-
lagio fauisse, testificatione S. Hieronymi superiùs dictum est. Ipse enim Pal-
ladius in dialogo quem scripsit de rebus S. Ioannis Chrysofomi, ipso eius exor-
dio de se testatur, venisse Romam sub Zosimo Papâ.

PALLADIVS GALATA AB HIERONYMO
IMPVDICITIÆ NOTATVS.

Baron. t. 5.
ad annum
Christi

475.
Hier. con-
tra Pelag.
lib. 2.

Zachar. 9.

Hier. in
Ieremiam
lib. 4. c. 23.

Hieron.
præfat ad-
uer. Pelag.

Palladius
Galata
frequens
in feminis.

PORRO quòd in eam dementiam superbus iste (Pelagius) elatus fuerit, vt as-
fereret esse hominis, vi liberi arbitrij non tantùm non peccare, sed etiam
non tentari: hinc ipse Hieronymus ex personâ Pelagij, eiusque verbis hæc ait: *Alij
clausi cellulis, & feminas non videntes, quia miseri sunt, & verba mea non audiunt,
torquentur desiderius: ego etiam, si mulierum vallor agnimbis, nullam habeo concupi-
scentiam. de me enim dictum est: Lapidés sancti voluuntur super terram; & ideò non
sentio, quia liberi arbitrij potestate Christi trophaum circumfero.* Huiusmodi planè
hæreticos visus est idem S. Hieronymus alibi suggillasse, dum ait: *Si nota fecissent
verba mea populo meo, non blandientes eis, & adulatione perdentes, vt dicerent, Non
habetis peccata, perfectam iustitiam possidetis, sanctitas & pudicitia atque iustitia in
vobis tantummodò reperiuntur. & ego non tradidissim eos in immunditiam & ignomi-
niam, vt facerent quæ non conueniunt, & sequerentur cogitationes suas pessimas.
Contemnemur hæreticos, quomodo semel desperantes salutem, gula se tradant & deli-
ciis: vescantur carnibus, frequentes adeant balneas, musco fragrent, vnguentis variis
delibuti, querant corporis pulchritudinem, &c.* Perstringens in hunc modum
S. Hieronymus Pelagium atque Pelagianos, & haud dubium inter alios suggil-
lat Palladium Galatam episcopum Helenopolis in Bithyniâ, de quo sæpè su-
periùs, cuius disertis verbis meminit in præfatione in eosdem libros aduersus
Pelagium scriptos, quòd cùm versari soleret assiduè cum feminis religiosis,
magnâ tamen iactantiâ gloriaretur, quòd omnis esset penitus concupiscentiæ
expers. Ita quidem ipse, cùm præsertim in Ægypto, visitans monachos, iun-
ctus feminis peregrinaretur. Quo nomine redargutus est etiam per epistolam

ab

ab Isidoro Pelusiotâ, dignam illam quidem quæ hîc reciterur, vtpote tanti viri profuturum omnibus monumentum. sic enim se habet:

PALLADIO EPISCOPO.

Mulierum congressus, vir optime, quantum fieri potest, fuge. Nam eos qui sacerdotij munere funguntur, sanctiores ac puriores illis esse oportet qui ad montes se contulerunt. Siquidem illi & sui, & plebis; hi autem sui dumtaxat curam gerunt. Atque illi in huiusmodi dignitatis fastigio collocati sunt, omnesque vitam eorum perscrutantur & explorant: hi autem in speluncâ sedent, aut sua vulnera curantes, aut vitia obtegentes, aut etiam coronas sibûipsis texentes. Quod si etiam, vt cum illis congregiaris, necessitas aliqua te obstringat; oculos humi deiectos habe, atque ipsas quoque, quoniam pacto spectandum sit, doce: non enim dumtaxat docendum est, quoniam modo cernere oporteat, sed etiam, vt oportet, cernere. Cumque pauca quæ ipsarum animos astringere atque illustrare queant, locutus fueris, statim euola, ne fortè diuturna consuetudo vires tuas emolliat & infringat, atque velut horrendum quemdam & elatum leonem nacta, comam quidem quæ leonem verè leonem efficit, regiamque dignitatem ipsi conseruat, amputet; dentes autem eripiat, atque ungues (quorum adminiculo robustissimas etiam feras vincit) euellat, ac deinde deformatum ac ridiculum redditum, animal inquam illud horrendum ac intolerandum, ac velsolo rugitu montem percellens, pueris etiam se illudendum prabeat.

Isidor. ep.
284. lib. 2.

Quod si à mulieribus honori affici cupis (maximè quidem hoc spiritualem virum haudquaquam decet) vt vt autem res se habeat, nihil tibi cum feminis commercij sit, ac tum ab illis honorem consequeris. Tum enim hoc præsertim nobis aderit, cum à nobis minimè quæretur. Solet enim quiuis eos quidem à quibus colitur ac delinitur, aspernari; eos autem à quibus assentatione minimè demulcetur, admiratione prosequi. Ac muliebris natura huic potissimum affectui obnoxia est. Intolerandam enim se præbet, cum quis ipsi blanditur; ac contrà eos omnium maximè suspicit & admiratur, qui maiore libertate præditi sunt, amplioreque auctoritate apud eas vtuntur.

Quod si te frequenter cum ipsis versari, nec vllò inde detrimento affici dixeris, id quidem fortasse mihi persuaderi sinam. At illud item velim omnibus fidem adhiberi, aquis lapides extenuari, ac rupem aquæ guttis continenter cadentibus excavari dicunt. Quorum verborum huiusmodi sensus est: Quid rupe durius fingi queat? Quid item aquâ mollius, & quidem aquæ guttulâ? Et tamen assiduitas naturam vincit. Quod si natura, quæ egrè dimoueri potest, dimouetur, idque quod minimè habebat, perpetitur: quâ tandem ratione voluntas, quæ facile mouetur, à consuetudine non vincatur & euertatur?

Hucusque Isidorus optimâ ratione & exemplo destruens quod assererent illi, voluntatem nostram sui naturâ posse, si velit, euitare peccatum absque gratiæ adminiculo, imò nec etiam possententari si nolit: quandoquidem docuit Isidorus, vinci assiduitate naturam.

MELANIÆ IVNIORIS ET PINIANI MARITI
CVM ALBINA MATRE
PEREGRINATIO.

PROFECTIO IN SICILIAM.

Anno
Christi
ccccviii.
Baron. t. 5.
ad eum
annum.

Melania
recedit ab
vrbe.

HOC item anno [Christi ccccviii. Innocentij Papæ vii. Honorij xiv. Theodosij i. Impp.] qui vrbis obsidionem præcessit, Melania Romana vidua, de quâ sæpè superius mentio facta est, antiqui vaticinij ante annos quadringentos (vt ait Palladius) editi memor, distractis prædiis, vnà cum Melaniâ nepte, Pinianoque eiusdem Melaniæ viro, & Albinâ nuru, euasura cum illis imminentem vrbis cladem, Româ recedens, [per Siciliam] Ierosolymam se iterùm contulit, vbi post dies quadraginta ex hac vitâ migravit. Hæc ex Palladio.

Pallad. in
Lauſiac.
cap. 33.

PROFECTIO IN AFRICAM AC PRIMO
CARTHAGINEM ET TAGASTAM.

An. Chri-
sti ccccix.
Baron. t. 5.
ad eum
annum.

Palladius
in Lauſiac.
c. 9.

Pinianus
cum suis
venit in
Africam.

Augustin.
epist. 227.

HOC ipso anno [Christi ccccix. Innocentij Papæ viii. Honorij xv. Theodosij ii. Impp.] Pinianus V.C. vnà cum Melaniâ feniore, & Melaniâ iuniore coniuge, atque focru Albinâ iunioris matre Melaniæ, cum anno superiori distractis bonis, quæ Romæ & in Italiâ habebat, ad nauigasset Carthaginem, ibi ex congestis pecuniis locupletans eius ecclesiæ pauperes, inde ad S. Alypium Tagastam profectus est. Ad quos omnes S. Augustinus, cum primùm eorum aduentum audisset, litteras dedit, quibus se excusat, quòd propter ingruentem duram hiemem, & statum Hipponensis ecclesiæ titubantem, ad eos inuisendos minimè accurrere valuisset. extat ipsa epistola, cuius est titulus ad Albinum, Pinianum, & Melaniam: sed pro Albino, Albinam, restituendum puto; quòd eius nominis femina eiusdem Piniani focrus vnà cum ipsis profecta est in Africam, vt tum ex Palladio, tum ex eiusdem Augustini testificatione satis apparet.

Epist. 224.
Metaph.
die 31. Ia-
nuarij.

Tagastæ autem cum esset Pinianus, effusâ munificentia adeò ecclesiam illam locupletauit, vt nonnullorum in eius episcopum Alypium inuidiam mouerit, prout S. Augustinus in epistolâ ad eum scriptâ testatur, & ipsa Acta S. Melaniæ his verbis fidem faciunt: *Ciuitas autem, in quâ versabantur, appellabatur Tagasta; in quâ erat sacrum templum & sacerdos dicendi peritus, & qui oratione multos poterat inducere ad salutem, nomine Alypius: cum quo versantes, sacra meditabantur eloquia. Templum verò, in quo agebat Alypius, admodum munificè & aureis ornamentis & lucidis gemmis & plurimis ditant agrorum prouentibus. Ab eis quoque sunt adificata duo monasteria, quibus satis dedit opum atque prouentuum; quorum alterum quidem habebat chorum virorum numero octoginta, alterum autem habebat virgines quæ erant numero centum & triginta.* Hæc de collatis ecclesiæ Tagastensi à Piniano muneribus.

PROFECTIO HIPPONENSIS.

Baronius
tom. 5. ad
an. Chri-
sti 499.

PLACVIT autem Piniano vnà cum Melaniâ Hipponem proficisci ad inuisendum S. Augustinum ibi agentem episcopum. Comitatus est eos Aly-

Aly-

Alypius : qui & timentem Pinianum, ne cogeretur ab Augustino presbyter ordinari, numquam id euenturum fore, securum reddidit : nam de eâ re fidem Augustini id promittentis acceperat. Accidere namque consuevit (quod & superius, de Paulino cum egimus, dixisse meminimus) vt cum aliquis religione insignis ceteris emineret Christianis, is licet coniugatus esset, soleret interdum in ecclesiâ à fidelibus rapi, & tradi episcopo ordinandus, coniuge quoque pari cum viro voto continentiam profitente : vt inter alia, quod de Paulino atque Tharasiâ præcessit, enarratum exemplum ostendit. Pinianus itaque id fortasse subodoratus, retardabat accessum ; sed Alypij promissione securus, Hipponem ad eundem S. Augustinum se contulit. Vbi cum esset, atque id minùs expectaretur, factum est, vt dum Synaxis in ecclesiâ haberetur, antequam catechumeni ex more dimitterentur, fidelis populus, facto impetu, Pinianum ne effugeret obsiderent, postulantes eum ordinari debere presbyterum. Quæ res Alypio fideiussori admodum displicuit ; ipseque Pinianus & Albina socrus id perindigno tulerunt animo, id totum ex sententiâ Augustini factum existimantes : quamobrem nonnihil in eum iidem commoti sunt, atque in primis Alypius. Quomodo autem res se habuerit, S. Augustinus datis ad eos litteris, cum statim recessissent Hipponem, Tagastanque reuersi essent, significauit, cum se excusauit, atque nihil se conscio factum pluribus declarauit.

Pinianus
quid passus
Hipponem.

Scribens enim ad Albinam Piniani socrum, quam tamen appellare consuevit eius matrem, ad sui defensionem, prolixam satis dedit epistolam, eius querelis & suspicionibus malè conceptis in omnibus satisfaciens, cum in hæc verba exorditur:

August.
ep. 225.

Dolorem animi tui, quem te scribis explicare non posse, consolari æquum est, non augere; vt si fieri potest, sanemus suspiciones tuas, non vt eis pro nostrâ causâ succedendo venerandum cor tuum & Deo dicatum amplius perturbemus. Sancto fratri nostro, filio tuo Piniano nullus ab Hipponensibus mortis metus ingestus est, etiam si fortè ipse tale aliquid timuit. Nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui sæpè multitudini occultâ conspiratione miscentur, in violentam prorumperetur audaciam, occasione seditionis inuentâ, quam velut iustâ indignatione concitaret. Sed sicut postea audire potuimus, nihil tale à quoquam dictum est vel molitum; sed verè in fratrem meum Alypium multa contumeliosa & indigna clamabant: à quo tam ingenti reatu vtinam per illius orationes mereantur absolui. Ego autem post primos eorum clamores, cum eis dixissem de illo inuito non ordinando, quâ iam promissione detinerer; atque adiecissem, quod si meâ fide violatâ illum haberent presbyterum, me episcopum non haberent: ad nostra subsellia, relictâ turbâ, redieram. Tum illi aliquantulum inopinatâ meâ responsione cunctati atque turbati, velut flamma vento paululum pressa, deinde cæperunt multo ardentius excitari, existimantes fieri posse, vt vel mihi extorqueretur illud non seruare promissum, vel me tenente promissi fidem, ab alio episcopo ordinaretur. Dicebam ego quibus poteram, qui ad nos in apsidem honoratiores & grauiore ascenderant, nec à promissi fide me posse dimoueri, nec ab alio episcopo in ecclesiâ mihi traditâ, nisi me interrogato ac permittente, posse ordinari. Quod si permitterem, à fide nihilominus deuiarem. Addebam etiam, nihil eos velle, si ordinaretur inuitus, nisi vt ordinatus abscederet. Illi hoc posse fieri non credebant.

S. Augustinus se purgat apud Albinam.

Multitudo verò pro gradibus constituta, horrendo & perseverantissimo clamorum fremitu, in eadem voluntate persistens, incertos animi consilijque faciebat. Tunc illa in fratrem meum (Alypium scilicet) indigna clamabantur: tunc à nobis grauiora timebantur. Sed quamuis tanto motu populi, & tantâ perturbatione ecclesiæ permouerer, nec aliud constipationi illi dixissem, nisi eum me inuitum ordinare non posse: nec sic tamen adductus sum, qui & hoc promiseram non me fuisse facturum, vt aliquid ei de suscipiendo

Pinianus
urgetur vs
fiat Presbyter.

piendo presbyterio suaderem. Quod si persuadere potuissem, non iam ordinaretur inuitus. Seruavi utriusque promissionis fidem, non solum illius quam iam populo patefeceram, verum etiam illius in qua vno teste, quantum ad homines attinet, detinebar. Seruavi, inquam, fidem promissionis, non iurationis in tanto periculo: quod licet falso, sicut postea comperimus, metuebatur; omnibus tamen, si quid esset, communiter impendebat, & erat metus ipse communis; ac per ecclesiam in qua eramus, maxime metuens abscedere cogitabam. Sed metuendum fuit, ne magis, me absente, tale aliquid facerent & reuerentia minor & dolor ardentior. Deinde si cum fratre Alypio discederem per populum constipatum; cauendum fuit, ne quisquam in eum manum mittere auderet. Si autem sine illo, quæ fons esset existimationis, si quid ei fortassis accideret, & viderer eum propterea deseruisse, vt furenti populo traderetur?

Inter hos æstus meos, grauemq; mœrorem & nullius consilij respirationem, ecce repente atque inopinatè sanctus filius noster Pinianus mittit ad me seruum Dei, qui mihi diceret, eum se velle populo iurare, quod si esset ordinatus inuitus, ex Africa discederet: omnino credo existimans eos, quandoquidem peierare non posset, non iam vltius infructuosâ perseverantiâ clamatuos, ad expellendum hinc hominem, quem saltem habere deberemus vicinum. Mihi autem, quia videbatur vehementiorem eorum dolorem post hanc iurationem fuisse metuendum, apud me tacitus habui: & quia simul petierat vt ad eum venirem, non distuli. Cum mihi dixisset hoc ipsum, continuo & illud adiunxit eidem iurationi, quod mihi, dum ad eum pergo, per alium Dei seruum mandauerat, de præsentia scilicet sua, si ei clericatus sarcinam nolenti nullus imponeret, nimirum non discellurum Hippone, si sic liber absque nexu clericatus esse sineretur.

S. Augustinus sequer inter Pinianum & populum.

Hic ego in tantis angustiis, quasi aurâ respirante, recreatus, nihil ei respondi; sed ad fratrem Alypium gradu concitatiore perrexi; eique quid dixerit, dixi. At ille (vt existimo) deuotans, ne quid se auctore fieret, vnde vos putabat offendi: Hinc me (inquit) nemo consulat. Quo audito, ad populum tumultuantem perrexi: factoque silentio, quid promissum esset, cum promissione etiam iurationis aperui. Illi verò, qui solum eius presbyterium cogitabant atque cupiebant, non ita, vt putabam, quod oblatum fuerat, acceperunt: sed inter se aliquantulum mussitantes, petiuerunt vt adderetur eidem promissioni atque iurationi, vt si quando illi ad suscipiendum clericatum consentire placuisset, non nisi in ipsâ Hipponensi ecclesiâ consentiret. Retuli ad eum: sine dubitatione annuit. Renuntiani illis: letati sunt, & mox iurationem pollicitam poposcerunt. Reverti ad filium nostrum Pinianum, eumque inueni fluctuantem, quibusnam verbis comprehendi posset illa cum iuratione promissio, propter necessitates irruentes, quæ possent eum vt abscederet cogere. Simul etiam quid timeret, ostendit; ne quis irruisset hostilis incursus, qui esset discessione vitandus. Volebat addi sancta Melania & aëris morbidi causationem; sed illius responsione reprehensa est. Ego autem dixi, grauem ab illâ & non contemnendam causam necessitatis ingestam, quæ ciues etiam emigrare compelleret: sed si hæc populo dicerentur, timendum esse, ne malè nos ominari videremur: si autem sub necessitatis nomine fieret excusatio, non nisi fraudulentam necessitatem putari.

Promissio iurata à Piniano.

Placuit tamen, vt de hac re populi animum experiremur: & nihil aliud, quam quod putaueramus, inuenimus. Nam cum eius verba à diacono dicta recitaretur, & omnia placuissent: vbi nomen interpositæ necessitatis insonuit, continuo reclamatum est, promissioq; displicuit, tumultu recrudescente, & nihil aliud quam fraude secum agi, populo existimante. Quod cum sanctus filius noster Pinianus vidisset, iussit inde auferri nomen necessitatis; rursumque ad letitiam populus remeavit. Et cum lassitudinem excusarem: sine me ad plebem accedere noluit: simul accessimus. Dixit ei, quæ à diacono audita erant, se mandasse, se iurasse, eaque se esse facturum; continuoque omnia eo tenore, quo dictauerat, prosecutus est. Responsum est, Deo gratias; & petiit, vt totum scriptum subscriberetur. Dimisimus catechumenos: continuoque scriptum subscripsit. Deinde peti cepimus nos

episcopi

episcopi non vocibus populi, sed tamen à populo per honestos fideles, ut nos quoque subscriberemus. At ubi cœpi subscribere, sancta Melania contradixit. Miratus sum quare tam serò; quasi promissionem illam & iurationem nos, non subscribendo, facere possemus infectam. Sed tamen obtemperavi: ac sic remansit mea non plena subscriptio: nec ultra nobis quisquam, ut subscriberemus, putavit instandum. Hæc S. Augustinus.

R E D I T V S T A G A S T A M.

PINIANVS autem, quòd quæ per vim & metum pollicitus esset, se obligatum minimè teneri probè sciret, sequenti die clam vnà cum suis Tagastam reuersus est. Quid autem tum populus Hipponensis, cum rescisset? Augustinus refert in eadem epistolâ ad Albina alio scripto se significasse: nam ait: *Qui autem alio die, postquam ipsum discessisse didicerunt, fuerint motus, vel lingua hominum: quantum satis arbitratus sum, sanctitati vestræ per commonitorium intima-re curavi. Quisquis itaque vobis contraria his quæ narraui, fortè narrauit; aut mentitur, aut fallitur.* Hæc ipse.

Baron. t. 9.
ad annum
Christi
ccccix.
Pinianus
ab Hippon-
e recedens
venit Ta-
gastam.
Aug. epi-
stolâ 225.

Quòd autem Albina litteris conquesta esset primùm aduersus Augustinum, quòd ad iurandum Pinianum induxisset; quodq; etiam illa suggillaret populum Hipponensem amore illectum pecuniæ virum prædiuitem sibi vendicare fatigasse: cùm ex iis ex obliquo Augustini fama impeteretur; idem Augustinus cùm pro se tum pro populo eadem epistolâ excusationem attexuit. & inter alia illud inculcat, se olim ciuem Tagastensem eandem vim ab Hipponensi populo passum esse, non aliâ quidem ex causâ illis ad id agendum impulsis, quàm pietatis: ut quem virum frugi putarent, eundem presbyterum sibi præficerent. Sed iam ipsum audiamus: *Quomodo ergo (inquit) dicis hoc eos fecisse turpissimo appetitu pecuniæ? Primò quia ad plebem, quæ clamabat, omnino non pertinet. Sicut enim plebs Tagastensis, de his quæ consulistis ecclesiæ Tagastensi, non habet nisi gaudium boni operis vestri: sic & Hipponensis, & cuiuslibet alterius loci, ubi de mammonâ iniquitatis Domini præcepta fecistis, vel estis ubicumque facturi. Non ergo populus, ut de tanto viro ecclesiæ consuleret suæ, ardentissimè flagitans, suum pecuniarium quæsivit commodum à vobis, sed vestrum pecuniæ contemptum dilexit in vobis. Nam si in me dilexerunt, quòd audierant, paucis agellulis paternis contemptis, ad Dei liberam seruitutem me fuisse conuersum: neque in hoc inuiderunt ecclesiæ Tagastensi, quæ carnalis patria mea est: sed cùm illa clericatum mihi non imposuisset, quando potuerunt, habendum inuasurunt: quanto flagrantius in nostro Piniano amare potuerunt tantam mundi huius cupiditatem, tantas opes, tantam spem, tantâ conuersione superatam atque calcatam?*

Sanctus
Augusti-
nus suos
Hipponen-
ses excusat.

Ego quippe secundùm multorum sensum comparantium semetipsos sibimetipsis, non diuitias dimisisse, sed ad diuitias videor venisse. Vix enim vigesima particula res mea paterna existimari potest in comparatione prædiorum ecclesiæ, quæ nunc ut dominus existimor possidere. cùm è contrâ qui in ecclesiâ Africanâ ad presbyteratum adsciti essent, fuerint prædiuites: vnde subdit: *In qualibet autem maximè Africanarum ecclesiarum hic noster, non dico presbyter, sed episcopus sit, comparatus pristinis opibus suis, etiam si animo dominantis egerit, pauperrimus erit. Multo ergo liquidius & securius in hoc amatur Christiana paupertas, in quo nulla rerum ampliorum potest putari cupiditas. Hoc accendit animos populi, hoc in illam violentiam perseverantissimi clamoris erexit. Non eos turpis cupiditatis insuper accusemus: sed magis bonum, quod ipsi non habent, saltem in aliis diligere sine crimine permittamus.* Hæc & alia plura ad excusationem ingerit Augustinus.

Sed & quòd Alypius, sicut Albina, idem sentiret de Hipponensibus, eosdem nimirum amore pecuniæ vim inferre conatos esse Piniano; quodque ambo eiusdem sententiæ essent, nullius esse vigoris præstitum iuramentum vi atque metu

Inter Aly-
pium &
Augusti-
num con-
tentio.

Aug. epi-
stolâ 124.

extortum : idem S. Augustinus sicut ad ipsam, ita etiam ad Alypium aduersus hæc ipsa litteras dedit, quibus sanè apparet, hæc inter eos non sine mutuâ offensione fuisse transacta : sed citò charitas omnem absterfit obductam ex eiusmodi altercatione rubiginem.

PROFECTIO IEROSOLYMITANA.

Baron. t. 5.
ad annum
Christi
ccccxix.
Hier. epi-
stolâ 79.
* Albina
* Pinianus

SED & illud ex eadem S. Hieronymi epistolâ velim obserues, ipsum non Paulæ neptis tantum nomine eisdem Augustino atque Alypio Episcopis salutem impertire, sed nomine etiam Albinæ, Piniani, atque Melaniæ, quos ante septem annos diximus versatos in Africâ, & postea vnâ simul venisse Ierosolymam. ait enim : *Sancti filij communes * Albinus, * Apinianus, & Melania plurimum vos salutant.* Hæc ibi. Verum pro Albinus, Albina, & pro Apinianus, Pinianus restituendi sunt; nisi præter Albinam matrem fuerit illic Albinus filius. Sed quando, inquires, hi Ierosolymam peruenerunt? ante triennium. Et ne putes nos agere coniecturâ, vel diuinare; habes id ipsum expressè demonstratum in rebus gestis eiusdem Melaniæ iunioris: vbi cum dicatur eadem annis septem in Africâ commorata; si repetas tempus eius Româ illuc profectionis, quam accidisse diximus anno qui præcessit vrbs cladem, nempe quadringentesimonono; & ab eo tempore numeres septem illos annos, inuenies vtique ante triennium (vt dictum est) ipsam ac eius socios Ierosolymam peruénisse, & vnâ cum eâ Albinam matrem Melaniæ iunioris, vt eius Acta testantur: fuisse namque hanc Albinam nomine coniugem filij Melaniæ senioris, Palladius docet.

Extant a-
pud Meta-
phrast.
dic 31. Ian.
& Sur. t. 1.

Pallad. in
Laufiac.
cap. 33.
Idem c. 47.
Idem c. 49.

Ab ipso autem Ierosolymam aduentu post dies quadraginta defunctam esse Melaniam seniore, Palladius tradit, licet de aliis nullam habeat mentionem: quos dum ait inferiùs vitam duxisse in Campaniâ & in Siciliâ; planè ignorasse visus est, ex Augustino certum reddi eosdem in Africâ degisse; nescisse pariter, ex S. Hieronymo palàm fieri eosdem Ierosolymam profectos esse: quæ omnia pluribus testantur Acta S. Melaniæ iunioris. Quinetiam ex eodem S. Augu- no constat, hos cum Ierosolymam peruénissent, & Pelagium ibi agentem inuenissent, ipsum admonuisse, vt ea omnino damnaret quæ ab Orthodoxis aduersus eum obiicerentur: ipsum autem, velut eis obtemperantem, scripsisse anathematismum aduersus illos errores, qui ab Occidentalibus in eum obiecti essent: sed quàm dolosè, quàmque veteratoriè, sanctus Augustinus aperuit. Sed accipe modò quid ipse de his cum Pelagio agentibus scriptis tradat: *Scripsistis mihi, cum Pelagio vos egisse, vt quæcumque aduersus eum dicerentur, scripto damna- ret: eumque dixisse, audientibus vobis: Anathemo, &c.* Miserunt autem dicta à Pelagio iidem * Albinus, Pinianus, atque Melania ad ipsum Augustinum: qui postea sub Zosimo Papâ contrariis scriptis ostendit impij hæresiarchæ fallacias. Sed de his aliàs.

Albinus &
Pinianus
admonent
Pelagium.

August. de
Christi
gratiâ. l.
cap. 1.

* Albina,

Melania
& Piniani
vitæ insti-
tutum.

De rebus autem gestis Melaniæ iunioris, ac Piniani viri eius, ac sociorum, eiusdem Melaniæ vitæ Acta declarant; nimirum peregrinatos esse in Ægyptum ad visendos sanctos monachos eremi accolas, relictâ Albinâ matre ob ingraue- scentem senectutem Ierosolymis: inde verò redeuntes Ierosolymam, seorsum à coniuge Pinianum vitam excoluisse monasticam, Melaniam verò ad annos quatuordecim apud montem Oliueti clausam in cellâ perseuerasse, duxisseque ibi in angusto loco vitam Angelis similem. Mira quidem hæc videbuntur: sed si quis legat, quæ de eiusdem Melaniæ vitæ instituto, antequam Ierosolymam proficisceretur, cum adhuc in Italiâ ac Romæ potissimum versaretur, idem qui supra Palladius scripsit, atque ea quæ de eiusdem viuendi ratione cum esset in Africâ,

Pallad. in
Laufiac.
cap. 49.

Africâ, eadem Acta habent; summum huiuscemodi monasticæ vitæ genus tum ipsam tum virum eius attigisse, haud valdè mirabitur, cum se ab initio penitissimè Deo ambo addixissent.

PROFECTIO CONSTANTINOPOLITANA.

HOC eodem anno [Christi ccccxxxiv. Sixti Papæ III. Theodosij xxvii. Valentiniani x. Imp.] quo Proclus sedis Constantinopolitanæ regimen suscepit, sancta Melania iunior, quæ (vt diximus) Ierosolymis monasticam vitam agebat, litteris à suo patruo Volusiano Constantinopolim accersitur: quò cum venisset, ipsum Volusianum reluctantem hæcenus ad Christi fidem conuertit, & vt Christianus moreretur, vitamque consequeretur æternam, tum precibus ad Deum, tum verbis apud ipsum infatigabili studio egit. Sed præclarâ memoriâ dignam historiam recolamus, quam quidem Photius in suâ Bibliothecâ cognouit esse germanam, dum agit de legatione Volusiani, de Melaniâ eius nepte, & Proclo episcopo, qui Volusianum Constantinopoli baptizauit, quorum meminimus superius, dum egimus de eiusdem Volusiani edicto aduersus Cælestium Pelagianum. Verùm de eo illud breuiter repetendum, hunc ipsum esse Volusianum, cuius conuersionis causâ à matre Christianâ per Marcellinum tribunum interpellatum diximus sanctum Augustinum, vt ad Christi fidem eum conuerteret: sed datis eâ de re vltro citroque litteris, vt id faceret, ab ipso sancto Augustino persuaderi tunc minimè valuit. At præstitit tandem Deus, vt id vel ferò tandem perficeret: quâ autem occasione; ipsa sanctæ Melaniæ Acta simplici pedestrique stilo quidem scripta, sed vera, his verbis referant:

Redduntur Melaniæ litteræ ab eius patruo Volusiano, qui illo quidem tempore creatus erat præfectus Romanæ ciuitatis, missus verò erat legatus Byzantium ad Eudociam Imperatricem. hoc autem significabat epistola, quòd iam diu illam videre desideraret. Illa verò cupiebat & ipsa quoque videre patrum, & ei persuadere vt à Gentiliis desisteret opinione. Dubia autem animi, ne quid imprudens faceret præter id quod Deo videbatur, cum aliquibus aliis monachis rem communicasset, permitterent autem illi, vt posset proficisci; egreditur Ierosolymis ipsa beata Melania, Constantinopolim versus arripens iter. Per quamcumque autem transibat ciuitatem & regionem, eam quo par erat omnes prosequerentur honore & officiis. Ciuitatum enim sacerdotes & pontifices eam non paruo honore afficiebant: & venerande virgines, & quotquot erant egregij monachi, eam adorabant & salutabant, & tamquam à celo venientem aspiciebant.

Cum autem venisset Chalcedonem & ad ipsum sinum maris, verebatur ingredi, & videbatur perturbata. Ventura enim in maximam ciuitatem mulier quæ vixerat in exercitatione, quietisque & silentij maximam curam gesserat, & non gustauerat tumultus qui sunt in ciuitate, meritò extimescebat & refugiebat. Atque diuertit quidem vbi erat templum omni ex parte benedictæ martyris Euphemie. Circa mediam autem noctem martyr non parum ex se effudit suauissimi odoris, & voluptate replet ineffabili. Quocirca bonâ acceptâ fiduciâ, diluculo fretum audacter traiecit, & ingressa est Byzantium. Hospitio verò excipitur à quodam viro illustri & alioqui bono, nomine quidem Lauso, qui ad præposituræ honorem ascenderat.

Inuenit autem suum quoque patrum Volusianum graui morbo oppressum: qui eius habitum admiratus, formæque & vestitus incredibili & inopinatâ stupefactus mutatione (extenuatus enim admodum erat vultus eius exercitatione) magnâ voce exclamauit: O qualem ex quali te video, Melania charissima! Illa verò ex eius sermone sumptâ occasione: Ame quoque (inquit) discite, ô beate patrue, & accipe iudicium futurorum bonorum. Nam nec ego tantam despicatui gloriam habuissem, nec pecuniam, nec abiecissim curam ipsius corporis, nisi persuasum haberem, me his propediem longè maiora

A.C.cccc-
xxxiv. Ba-
ron.tom.5.
ad eum
annum.

Exrant
apud Me-
taphrast.
die vltimâ
Ianuar. &
Sur.tom.1.
ead. dic.

Hospitatur
Melania
apud Lau-
sum præ-
fectum.

accepturam. Non autem per se solam, sed per multos quoque alios in eius mentem sensim irrepebat beata Melania, & eius falsam religionem studebat labefactare: sicut etiam per sapientissimum Proculum, cuius fidei tunc erat creditus sacer clauus ecclesie Constantinopolitanae. Qui cum ad eum venisset, & suasu beatae Melaniae eum ad pietatem dirigeret; is dicitur illum adeo esse admiratus, ut etiam dixerit post agnitam veritatem, quod si Roma tres haberet tales, nec illic quidem nomen umquam audiretur Gentilium. Sed hæc quidem postea.

Melania
urget Nesto-
rianos.

Postquam autem Volusianus sensit Melaniam velle Imperatorem quoque ad id incitare, veritus protinus ne violentum & non voluntarium reputaretur esse Baptismum, & quam ex eo esset consecuturus, ipse mercede priuaretur, eam à cæpto prohibuit. Et is quidem (ut dicemus paulò post) rem à se adimpleuit, & abiurata Gentilium opinione, traductus est ad Christum. Illa autem nec aliorum curam abiecit: sed cum tunc esset exorta Nestorij blasphemia, & malignus multos in errorem abduceret etiam ex ijs qui erant in verbo veritatis; ipsa erat quæ magnum aduersus eum inibat certamen, & vanum & inane reddebat eius sophisma, à manè vsque ad vesperam ijs respondens qui eam interrogabant, multisque ex ijs qui decepti fuerant, persuadens, & eos reducens. Quamobrem malignus se ab eâ vinci non ferens, in virum eius conuersus, nempe Pinianum, & ei apparens miserabilis, cum lugubri & nigra veste accedit ad eam, terrens & grauiam imitans: & primùm quidem se ipsius Imperatoris & eius famulorum cor mutaturum & in contrarium traducturum, deinde etiam ut miserabili exitu finiret vitam, procuraturum, grauisimis confecta doloribus. Illa autem hanc esse artem maligni intelligens, Christi nomen, quod grauisissimam illi plagam affert, inuocans, effecit ut is statim euanesceret. Deinde cum accessisset eum qui cum ipsa erat sacerdotem, & incepisset narrare ea quæ viderat & audierat; sensit repente dolorem in coxendice, eumque adeo acrem, ut vocem amiserit, & nemo dubitauerit id esse manifestum inimici insultum. Cum sic ei productus esset dolor ad sex vsque dies, & illà horâ maximè malum intenderetur, quâ nigrum aspexerat, & minas audierat (aderat enim dies septimus) accedit aliquis renuntians patrum Volusianum venisse in periculum ne repentinâ morte vitam mox finiret.

Volusianus
redditus
Christia-
nus ex hac
vita dece-
sit.

Hoc postquam illa audiuit, etsi propter dolorem coxendicis vix se posset mouere, manibus & lecticâ protinus ad eum vecta proficiscitur. Valde enim angebatur animo, non quod ille moreretur, sed quod mortem subiret animæ, ut qui Baptismi incorruptionem nondum esset affecutus. Deinde venit quidam alius, ei significans Volusianum esse baptizatum, & cum eam sæpè quæsitam non inuenisset, sed eam morbo detineri didicisset, alium ducem rursus nactus, per illum fit filius lucis, & Baptismum consequitur. Cum hæc ei dicta essent, cum dolore animæ prorsus cessauit etiam morbus corporis, & lumbus quidem carebat etiam dolore, & pes mouebatur, & communis inimicus afficiebatur dedecore: adeo ut via reliquum per se ipsa conficeret; & qui portabant, pro eo quod prius portabant, ad Deum laudandum statim manus extendebant. Deinde cum venisset ad patrum, & verbis eum confirmasset, & de eâ quæ illic est vita, disseruisset, letum & bonâ spe præditum transmisit ad viam quæ ducit ad Deum, cum pulcherrimo viatico, nempe pretioso Christi corpore & sanguine eum instruxisset, & sic ut tutò recederet perfecisset. Et hæc quidem hoc modo gesta sunt.

REDITVS IEROSOLYMAM.

ILLA autem cum multos quidem dies hic transegisset, in paucis verò multis plurimum profuisset, & ante alios Imperatrici & ipsi Imperatori (is autem erat Theodosius;) nam ij maiori opus habent curatione, ut quorum animi maiori mundi gloriâ essent tumidi. Cum hæc & alia plura fecisset, egreditur de ciuitate, &c.

Peruenisse autem ipsam ad diem Paschatis Ierosolymam, auctor subdit: ut
planè

planè appareat, sequenti ab eius aduentu anno Domini eam Ierosolymam rediisse: cuius monitu Eudociam nonnihil profecisse, ex eo potest intelligi, quòd & ad peregrinationem Ierosolymam postea suscipiendam etiam inflammasset: quando autem id contigerit, suo loco dicemus. Porro non Eudociam Augustam tantùm, sed & Theodosium congressu Melaniæ esse redditum meliorem, ex rebus postea consecutis possumus opinari. Quòd enim Melania Catholica fidei zelo æstualet; par est credere, eum aduersus Nestorianos concitasse, permouisseque ut Nestorij libri Imperatorio vetarentur edicto; quod sequenti anno, quo ipsa recessit Constantinopoli (ut dicemus) est promulgatum. Celeberrimi quidem nominis fuisse Melaniam tum antiquâ parentum nobilitate, tum etiam admirabili sanctitate, totoque factam orbi Christiano notissimam, quæ dicta sunt tum de ipsâ, tum de eius auia Melaniâ seniore, demonstrant.

MELANIA EUDOXIÆ IEROSOLYMAM
PROFICISCENTI OCCURRIT.

Hoc insuper ipso anno, qui sequens est ab Eudoxiæ nuptiis, Eudocia mater peregrinata est Ierosolymam voti soluendi causâ, ut Socrates tradit his verbis: *Theodosius Imp. deinceps* (post translationem Ioannis Chrysostomi corporis scilicet) *preces Christo offerre, quibus gratias pro acceptis beneficiis agat, Christi que nomen hoc munere obeundo eximjis honoribus decorare cœpit. Quinetiam Eudociam coniugem Ierosolymam misit. Quippe pollicitus erat, illam hoc votum persolutoram, si filiam in matrimonium collocatam cerneret. Quin illa ipsa & ecclesias Ierosolymorum, & omnes alias in urbibus versus Orientem sitas, tum eò proficiscendo, tum domum redeundo, variis ornamentis honorificè illustravit.* Hæc Socrates. Porro persuasione quoque sanctæ Melaniæ iunioris, cum illa (ut vidimus) esset Constantinopoli, huiusmodi peregrinationem Ierosolymam Eudociam suscepisse, eius Acta testantur, in quibus hæc de Eudociâ: *Interim autem dum hæc fierent, Imperatrix* Eudocia iuerat Antiochiam. Paruerat enim Melaniæ monitis, cum ea venisset Byzantium, suadentis ut hanc susciperet peregrinationem, & veniret Ierosolymam, ut videret loca sancta, & quæ ex eis percipitur fieret particeps sanctificationis. Cum Melania itaque ei processisset obuiam, magno honore fuit affecta ab Imperatrice, ut quæ eam matris loco haberet, & duabus de causis providentiæ diuinæ ageret gratias, nempe quòd usque adeò celebratam Ierusalem & sancta loca quæ videret digna sit habita, & quòd in eâ talis matris facta sit filia secundum spiritum. Signum est autem magni amoris Imperatricis in Melaniam, quòd non dubitauerit tantum iter aggredi, & eò accedere, & quæ illic erant virgines tamquam sorores salutare & amplexari.*

Socrat. l. 7.
cap. 46.
Eudocia
Augusta
proficiscitur
Ierosoly-
mam.

Apud Me-
taphrast.
die 31. De-
cemb.
Sur. die
31. Ian.
* Eudocia.

Porro autem cum celebraretur noui templi dedicatio, illa quoque aderat, & festum celebrabat. Hanc autem rem bonam consecutum est quiddam diuinum maligni improbitate, & boni Dei virtute. Pedem Imperatricis, qui iniuriâ demonis è compage erat luxatus, illa absque dolore aptè & rectè in suum locum restituit. Cum hæc & non pauca alia à magnâ Melaniâ percepisset commoda, & se simul etiam exatiasset spectaculis, decreuit reuerti Constantinopolim: & ei quidem Melania cum tamquam bonas comites dedisset preces, ipsam dimisit. Hæc ibi: sed de Eudociæ reditu Constantinopolim agemus anno sequenti, quo contigit.

Eudocia à
sanctâ Me-
laniâ cu-
rata.

Quod verò ad Melaniam spectat, quantum superuixerit, non constat; sed illud certum est, ipsam monasticâ vitâ magnâ obseruatione perfunctam, & miraculis pluribus illustratam, die, quam prænouit, Decembris vltimâ ad Deum migrasse, & inter Sanctas relatam anniuersariâ memoriâ in Ecclesiâ celebratam.

DE^s PALLADII LIBRO ELOGIA.

IDE dicta suprâ in Prolegom. generali x. vbi ex Socrate illustre de Palladij libro elogium attulimus. Cui accedunt sequentia. CASSIODORVS lib. VIII. hist. Trip. cap. XXIII. ex Socrate: *Si quis autem velit scire ea quæ ipsi egerint & fecerint, & quæ ad eorum qui audierunt locuti sunt utilitatem, & quemadmodum eis obedirent bestia; à PALLADIO monacho scriptus est liber unus, qui Euagrii quidem erat discipulus, de iis autem omnia accurate pertrahauit. In quo etiam meminit mulierum, quæ par vite institutum cum viris prius dictis susceperunt.*

IOANNES DAMASCENVS, de iis qui in fide dormierunt:

Λέγω δὴ τὸ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ πρὸς Λαύσον ἰσοεὐκὴν βίβλον, ἐν ἣ τὰ κτὶ τὸ μέγαν κὶ θαυμα-
τερρόν Μακαρίου, παναληθῶς ἀναγέγραπται θαύματα: Adde & historicum librum PALLA-
DII ad Lausum, in quo verissimè conscripta sunt miracula, quæ magnus signisque cla-
rus Macarius operatus est.

NICEPHORVS lib. XI. cap. XLIV.

PALLADIVS Euagrii discipulus Vitas Sanctorum optinè disposuit.

NOTATIO.

1. **LAUSIACA]** Ita hac histo-
ria vocatur in Triodio, & ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσιακόν:
Inde legitur in Lausiaca.
quod & post ibidem occur-
rit. Ita autem dicta est à Lauso preposito im-
perij. de quo vide ad num. 7.

2. **PARADISVS HERACLIDIS.]** Habes
hic Paradisum hunc, ut olim prodit post om-
nes libros de Vitis Patrum, in Appendice. Vide
dicta Prolegomeno generali XIV.

3. **MIRATI SVMVS]** Existimo hic intel-
ligi Aloysium Lipomanum, qui tomo III. de
Vitis Sanctorum Palladium, qui titulo Hera-
clidis olim Parisiis anno M. D. IV. prodierat,
secundo impressit, Venetiis anno M. D. LIV.
premissâ præfatione in libri commendatio-
nem. Sed si rectè mens Lipomani percipiatur,
non tam ille dubitat, an Palladius Galata huius
libri auctor sit, quàm ait Hieronymum epistolâ
ad Ctesiphontem non agere de hoc libro Palla-
dij, sed de Euagrii (vel potius Ruffini) quod
verum est. Quamquam iudem sex monachi, qui
in libro Ruffini habentur, & Origenistas
fuisse taxantur à S. Hieronymo, etiam in hoc
libro reperiantur. At (ait Lipomanus) his
sex dimissis alios legere ne graueris. Vide Pro-
legomenon generale XV. vbi egimus de aucto-
ritate horum librorum.

4. **QUANDO AVTEM ID ACCIDERIT]**
Non existimo eum locum ex Palladij dialo-
go de rebus S. Chrysostomi desumptum, clarè

facere ad Palladium nostrum Galatam. Nam
etsi ille Palladius dicatur ibi pag. v. episco-
pus Helenopoleos, quomodo tamen post in
eodem dialogo episcopus Blemmyorum siue
Æthiopum dicitur? Nam pag. xxx. editio-
nis Chrysostomi, quam citat Baronius, ita in-
terrogat Theodorus: Quid, quæso, de epi-
scopis illis actum est, qui cum nostris missi
sunt, Eulyfio scilicet, Palladio, Cyriaco,
atque * Democrito? Respondet Palladius, Cy-
riacum Emiffenum octoginta millibus pas-
sum Palmyram Perfarum oppidum ad-
ductum esse: Eulyfium verò Bostræ Ara-
bum in castellum, quod Nusphas appella-
tur, Sarracenis adiacens relegatum: Palla-
dium Blemmyorum siue Æthiopum epi-
scopum feruari prope locum qui Syene
vocatur: Demetrium intus in Oasim Mazi-
cis proximam; sunt enim & aliæ Oases.
Atqui hi quatuor pag. v. ibidem memoran-
tur Romam venisse, vbi Eulyfius Apamea Bi-
thyniæ dicitur episcopus, & Demetrius Pi-
sinuntis, diciturq; tunc secundo Romam ve-
nisse. Et pag. VI. habes Cyriacum cum Deme-
trio, Eulyfio & Palladio, & Romanis aliquot
sociis missum in Orientem à Romanâ Ecclesiâ,
& ibidem habes de Romanis, qui post quatuor
menses redierant: Neque nobis edicere vl-
trâ potuerunt de beato Ioanne aliquid cer-
tius, neque vbi modò sint Demetrius, Cy-
riacus, Eulyfius, & Palladius. Quare alteru-
ter locus corruptus est. Si rectè priori loco
pag.

* lego, De-
metrio.

pag.v. Palladius ille dicitur episcopus Helenopoleos, videndum num posteriore loco pag. xxx. verba transposita sint, legédumque: Palladium episcopum feruari prope locum Blemmyorum siue Æthiopum, qui Syene vocatur. Certè Syene circa Blemmyos & Æthiopas. Hæc coniectura mea ita demum locum habeat, si Græco aliquo codice firmetur.

5. QUANTVM AVTEM] Opinatio hæc non video quam solido fundamento nitatur, cum Palladius ille auctor dialogi de rebus S. Chrysostomi omnino distinctus videatur à Palladio Galatâ. Quod & ipse Baronius paulò antè anno Christi cccciv. ubi de Romanâ profectiõne Palladij Galatæ agit, agnoscit. Quare legatio hæc Palladij ad Zosimum Papam intelligenda de Palladio auctore dialogi, non de Galatâ Lausiaca scriptore.

6. SED PRO ALBINO ALBINAM] Proba Baronij diuinatio, intelligi hinc Albinam: sed non necesse Albinam pro Albino restituere. Constat enim illo sæculo feminarum nomina etiam masculinis terminationibus quandoque elata. Sic de feminâ, nunc Melania, nunc Melanius, nunc Melanium apud auctores veteres occurrit. Sic apud Hieron. ep. lxxii. (quæ hinc in Melania Profectione Ierosolymitanâ citatur) Albinus, Pinianus & Melania plurimum vos salutant. nec opus corrigere vel diuinare de Albino filio. Sic in Palladio cap. cxvii. ubi Latine est, de sanctâ Melaniâ, Græcè est, Παιδὸς τῆς μακαρίας Μελανίας. Ita quoque capiendus S. Paulinus epistola cxxlix. ad Augustinum, quæ habetur inter Augustini epistolas: Et nihil possum de beatâ huius filij matre, & sanctorum patre radice ramorum Melanio melius aut sanctius prædicare, quàm sanctitas tua in eam profari & disputare dignata est. Nam per Melanium intelligit ipsam Melaniam, ut constat vel ex eo quod sequitur, in eam. si enim ibi ageretur de ipsâ Melaniâ & ipsius patre Melanio, ut existimauit marginalium & indicis concinnator apud Baronium tom. v. anno Christi ccccix. non in eam, sed in eos dixisset Paulinus. Et unde, quæso, constat, Melania patrem dictum fuisse Melanium? Constat Marcellum vel Marcellinum dictum. Intelligit igitur per Melanium, ut dixi, ipsam Melaniam, quam matrem filij vocat, & patrem radicem sanctorum ramorum, quòd plures ex eâ prodierint sanctitate illustres, ut Melania neptis, & alia persona.

An femina, hæc Melania, Albina, dictæ Melanius & Albinus à virili fortitudine, quæ affectus omnes mundi, superarunt? quæ formâ Phryges ob effeminationem Phrygiæ dictæ.

7. LAVSI] Vita Melania iunioris per

Metaphrastem xxxi. Ianuarij, de eius Byzantijs hospite: Hospitio verò excipitur à quodam viro illustri, & alioqui bono, nomine quidem Lauso, qui ad preposituræ honorem adscenderat. Baronius tomo v. anno Christi ccccxxxiv. Sixti Papæ iii. Theodosij xxvii. Valentiniiani x. Impp. Hic ille quidem videtur esse Lausus, ad quem Palladius Galatæ sua scripsit Lausiaca. Eodem enim quoque nomine Palladius eum Prepositum vocat, quem & custodem imperij nominat: quanam prepositura hæc esset, idem in fine operis declarat, ubi ait, eum sacro præfectû fuisse cubiculo.

8. PALLADIO] Frater Ioannes Maria Brasichellensis, sacri Palatii Apostolici Magister, in indice librorum expurgandorum hæc de Palladio notat: Ut probe noscas, Lector, quisnam Palladius fuerit, accipe iudicia Patrum de ipso. S. Hieronymus, cuius in hac re iudicium probat S. Gelasius I. præfatione in libro aduersus Pelagianos ait: Palladius seruilis nequitie hæresim Pelagianam instaurare conatus est. S. Epiphanius epist. ad Ioannem Ierosolymitan. sic inquit: Palladium verò Galatam, qui quondam nobis charus fuit, & nunc misericordiâ Dei indiget, caue, quia Origenis hæresim prædicat & docet; ne fortè aliquos de populo tibi credito ad peruersitatem sui inducat erroris. Hæc S. Epiphanius. At res Palladij gestas, vafriem & odium in S. Hieronymum pluribus exponunt Annal. Ecclesiastici tomo v. Ex quibus omnibus discas, quæ fides adhibenda sit hæretico homini Origenistæ & Pelagiano, in his præsertim quæ de quibusdam sui similibus monachis eadem fuligine tinctis in hoc opere prodit: ac maxime verendum, ne aliquos pro sanctis venditet, qui fuerunt Origenistæ, vel Pelagiani. sagaci coniecturâ suis locis in opere quosdam istius furfuris indicabimus. Ut magis autem faciem & intima Palladij introspicias, scito ipsum fuisse discipulum Euagrii Pontici Origenistæ hæretici toties ab Ecclesiâ damnati, de quo plura annotauimus tomo v. (Bibliothecæ Patrum) initio libri Euagrii. Hoc de se testatur Palladius in hac Lausiaca, cum ait: Respondi me esse peregrinum, & de Galatiæ partibus venire, & vnum ex Euagrii fratribus esse confessus sum. Idem affirmarunt Socrates lib. iv. cap. xviii. & Nicephorus lib. xi. cap. xliv. ut nihil mirum sit, si eodem luto errorum, quo Magister, tinctus Palladius fuerit. Quocirca cum hoc opus laudant Socrates & Nicephorus, ut non imus infitias multa illi inesse utilia & recta: ita certum est illos, qualis Palladius fuerit, non penitus perspectum habuisse. Hactenus ille.

PALLADII
HELENOPOLEOS EPISCOPI
IN
LIBRVM OCTAVVM
DE VITIS PATRVM
Quæ HISTORIA LAUSIACA dicitur,
PROOEMIUM.

Fuit Palladius Originista, & Pelagianus: idè caute legendus.

Huius libri argumentum.
Intentio.

In hoc Libro scripta est, quâ in virtute utebantur, exercitatio & admirabilis vitæ agenda ratio beatorum & sanctorum patrum qui degabant in solitudine, ut eos emulentur ac imitentur qui caelestem volunt vitam agere, & quæ ad regnum calorum deducit, vitam ingredi: anuumque mulierum memoria, & inchoatarum matrum à Deo inspiratarum, quæ magno & forti animo virtutis exercitationis peregrere certamina, ut exemplar proponatur, & amor excitetur ijs quæ continentie ac castitatis volunt coronam redimere: ex sententiâ & voluntate viri, qui est variâ ac multiplici doctrinâ præditus, moribus pacificus, & corde pius, menteque religiosus, & in ijs quæ sunt opus egentibus communicandis liberalis, & propter morum bonitatem multis viris eximius est in summis honoribus præpositus, & omnino custoditur virtute diuini Spiritus. Qui quidem nobis iussit, vel, si verum potius dicere oporteat, ad eorum quæ sunt meliora contemplationem hebes nostrum & obtusum excitauit ingenium, ut ad proponendam ad imitandum virtutum exercitationis decertationem sanctorum & immortalium & spiritalium patrum nostrorum, qui ut Deo placerent, in durâ & asperâ tractatione corporis vitam egerunt, præclarorum athletarum vitam à nobis descriptam ad eum mitteremus, vniuscuiusque ex magnis evidentes prædicando virtutes. Diuini autem huius & spiritalis desiderij amator est Lausus, cui post diuinum auxilium, mandata est custodia diuinitus afflati & religiosi imperij.

Quis Lausus.

Humilitas auctoris.

Ego igitur qui & linguâ sum ineruditus, & spiritalem cognitionem summis quodammodo labris attigi, & indignus sum qui recenscam spiritalem vitam sanctorum patrum, etsi reformidem præcepti magnitudinem quod meas vires superat, & iussum agrè feram, qui & magnam externam sapientiam, & spiritalem requirit intelligentiam: reueritus tamen primùm & eius qui ad hoc exequendum nos excitauit virtutem, & reputans eorum qui hæc legent utilitatem, & extimescens periculum quod essem aditurus, etsi iure parère recusarem, cum egregium primùm iussum diuinæ adscripsissem providentiæ, magnæque vsus essem diligentia, sanctorum patrum intercessione erectus, ad ea sum aggressus, veluti quodam compendio præclarorum athletarum & magnorum virorum summa solum certamina & signa describens.

Nec

Nec solummodò clarorum virorum, qui optimam ac præstantissimam ex virtute vitam egere, sed etiam beatarum mulierum, quæ in excellentissimæ vitæ genere se honestè exercuere. Et aliquorum quidem ex ijs sacros vultus vt ipse coràm viderem sum dignatus, qui iam antè sunt consummati in certamine pietatis: aliquorum autem caelestem vitam institutionem didici à diuinis athletis. Multas autem vrbes, & multos vicos, & omnem speluncam, & omnia tabernacula deserti monachorum pedestri itinere obiens, diligentissimè consideravi eorum pietatem ac religionem. Atque cùm quæ partim quidem ipse vidi scripsissem, partim autem quæ à sanctis patribus audiui, magnorum virorum certamina, & mulierum, quæ propter spem in Christum erant fortiores quàm earum ferebat natura, huius libri scriptis mandassem, nisi ad tuas aures amicas diuinorum eloquiorum, optimorum virorum & religiosorum decus, fidelissimique & religiosi imperij splendor, germane & Christi amice serue Dei Lause, pro eâ quæ mihi inest exiguitate, vniuscuiusque ex Christi athletis tam masculis quàm feminis insigne nomen exprimens, & ex multis & magnis vniuscuiusque certaminibus pauca breuiter exponens. Plurimorum quoque genus etiam adijciens, & urbem, & locum mansionis.

Vnde didicerit Palladius quæ scripturus est.

Meminimus autem virorum & mulierum, qui ex virtute quidem vitam perfectè instituerunt, propter arrogantia autem matrem inanem quæ vocatur gloriam, in infernum inferorum barathrum, & fundum præcipitati fuerant, & quæ longo tempore & plurimo labore sibi perpererant, amplectenda, & acerrimo studio comparanda exercitationis benefacta, vno temporis momento arrogantia & vanâ de se persuasione amiserant. gratiâ autem nostri Seruatoris, & sanctorum patrum providentiâ, & viscerum miseratione, erepti sunt à spiritalibus diaboli laqueis, & sanctorum precibus recuperauerunt priorem vitam quam agebant ex virtute.

Exemplar epistolæ scriptæ ad LAVSUM præpositum, ab HERACLIDE episcopo Cappadociæ.

BEATVM censeo tuum esse institutum. Par est enim vt incipiat epistola à beatitudine, quòd cùm omnes vanis rebus inhient, & lapides adificent, ex quibus nullam capient vtilitatem, ipse velis doceri rationes adificij. Solus enim est vniuersorum Deus qui nequit doceri. quandoquidem & ipse per se est, & ante se non habet alium. Alia autem omnia doceri possunt, quoniam sunt facta & creata. Atque primi quidem ordines magistram habent summam Trinitatem, secundi autem discunt à primis, tertij autem à secundis, & sic deinceps, & per ordinem, vsque ad extremos. Qui enim sunt præstantiores honore & virtute, docent eos qui sunt inferiores cognitione. Qui ergo existimant se egere magistris, aut non parent iis qui docent in charitate, laborant morbo ignorationis, quæ est mater arrogantia. Inter quos primas partes tenent ad interitum, qui eodem vitio exciderunt à caelesti habitatione in aëre volantes demones, vt qui aufugerint ab iis qui erant in celo magistris. Non enim dictiones aut syllabæ sunt doctrinæ, quas nonnumquam habent etiam qui sunt pessimi: sed mores rectè compositi, & molestia, & terroris, & metus, & iræ vacuitas, & in rebus omnibus fiducia ac dicendi libertas, & quæ rationes non secus gignit quàm ignis flammam, mansuetudo. Nam si ita non esset, non diceret magnus magister suis discipulis: Discite à me, quoniam mitis sum & humilis corde. Non verborum ornatu instituens & dirigens apostolos, sed morum bonitate neminem molestia afficiens, præter eos qui verbum habent odio,

* Fortè dicendum, verbi adificium; vt sit Græcè λόγος οἰκοδομῆς. Angelorum ordines.

Quæ vera sit doctrina.

Matth. 23.

& ode-

¶ oderunt magistros . Oportet enim animam , quæ Deo conuenienter exercetur , vel fideliter discere ea quæ non nouit , vel apertè docere ea quæ scit . Si enim alterutrum horum nolit , laborat insaniâ . Defectionis enim principium est doctrinæ satietas , & uerbi fastidium , quod semper esurit anima eius qui Deum diligit . Vale ergo , & sis sanus & fortis , & tibi Deus concedet ut persequaris Christi cognitionem .

Exemplar epistolæ scriptæ ad LAVSVM præpositum ,
à PALLADIO episcopo Cappadociæ .

Quanta sit
eorum qua
scripta sunt
differencia.

CVM multi multa & varia diuersis temporibus scripta vitæ reliquerint , quorum alia quidem , ex Dei supernæ gratiæ inspiratione , sunt ad ædificationem & securitatem eorum qui fideli proposito sequuntur dogmata Seruatoris : alia autem , ex corrupto & quod hominibus placere cupit proposito , luxuriant ad eorum consolationem qui inanis gloriæ morbo laborant : alia autem , ex importunâ quadam insaniâ , & dæmonis , qui quæ sunt honesta habet odio , impulsione , ad leuium hominum perniciem , & intemeratæ Catholicæ Ecclesiæ labem , irâ & arrogantiam irruerunt in mentes stultorum , ut vitam honestam & puram obscurarent : visum & mihi quoque humili propter spem in Christum , magnificentiæ tuæ iussu reuerenti , vir studiosissime , primum omnium narrare ea quæ ad me pertinent , & ætatem , & mentis meæ ad virtutem in Deum profectum , incipiendo à iuuenili ætate . Cum tricesimum quidem & tertium annum agerem in conuersatione cum fratribus & vitâ solitariâ , vigesimum autem episcopatus , totius autem vitæ meæ quinquagesimum tertium , necessarium existimaui , spiritualis utilitatis gratiâ tibi cupienti in scriptis narrare , quæ à sanctis patribus rectè & ex virtute gesta sunt , tam masculis quàm feminis , quos & ipse vidi , & de quibus audiui ab animis fidelissimis , cum quibus versatus sum in Ægypti solitudine , & in Libyâ , & Thebaide , & Syene , sub quâ sunt etiam qui dicuntur Tabennesiotæ : deinde in Mesopotamiâ , Palestinâ , & Syriâ , & in partibus Occidentis & Romæ , & in Campaniâ , & in iis quæ sunt circa eas partibus : ut tibi ab initio accuratissimè in hoc libro exponam instar narrationis ; ut cum habeas honestum & animæ utile monumentum , perpetuum & non intermittendum pietatis & religionis medicamentum , omnem quidem obliuionis dormitationem , quæ ex cupiditate rationis experte in animâ ingeneratur , omnem autem in fide dubitationem , omnesque in rerum usu sordes & parcatem , omnemque dubitationem pusillique & abiecti animi vitium , & nimiam ad iram propensionem , perturbationemque , & agritudinem rationis expertem , & intempestiuum timorem per id expellas : & ne à corrupti mundi vanâ spe pendeas , effugias ; perpetuo autem desiderio in spe ad Deum proficias , & in proposito pietatis : sis & in viâ dux tuus , & eorum qui tecum sunt , & eorum qui tibi subijciuntur , & maximè piorum Imperatorum . Per quæ quidem benè facta omnes qui Christum diligunt , Deo uniri properant , expectantes scilicet quotidie resolutionem animæ à corpore , prout scriptum est : Coarctor , cupiens dissolui & esse cum Christo : est enim multo melius . Et illud : Para in exitum opera tua , & prepara te in agrum . Qui enim semper mortis meminit , quæ necessario omnino veniet , & non tardabit , in magnis non offendet , sicut scriptum est : In omnibus operibus tuis memento nouissima , & in æternum non peccabis . Neque verò præter alia omnia hæc te fallat breuis admonitio narrationum : neque respicias rudem & inornatam dictionem . Non est enim diuinæ doctrinæ , ornatâ & ad ostendendam sapientiam

Phil. 1.

Prou. 24.

Eccle. 7.

Non in lepore rhetorice veritas

composita uti oratione, sed verbis persuadere veritatis, ut scriptum est: *Aperi os tuum verbo Dei, & iudica omnia sanè. Et rursus: Ne declines à narratione senum: Eccl. 8. ipsi enim didicerunt à patribus eorum.*

Ego itaque, vir cognitionis Dei studiosissime, aliqua ex parte sequens hoc dictum, multos conveni sanctos. Neque verò ea cogitatio mihi aliud agenti in mentem venit, sed cum triginta atque adèd bis totidem dierum viam confecissem, & Dei gratiâ pedestri itinere, omnem Romanorum regionem peruasissimè, via molestiam nihili feci si convenire possem virum pium ac Dei amicum, ut lucrifacerem quod non habebam. Si enim qui me est longè præstantior, atque adèd fortè etiam uniuerso mundo, multosque superauit & vitæ agendæ ratione, & cognitione, & spiritali intelligentiâ, & fide in Christum, beatus apostolus Paulus, Tarso in Iudæam profectus est, ut conveniret Petrum & Joannem & Iacobum: & idèd veluti glorians id narrat, referens suos labores, ad eos incitandos qui in socordiâ & otio vitam transigunt, dicendo: *Ascendi Jerusalem ut viderem Cepham, non contentus solâ famâ illius virtutis, sed desiderans eius quoque intueri faciem: quanto magis ego qui sum innumerabilium talentorum debitor, debui hoc facere, non illos sanctos beneficio afficiens, sed mihi peccatori utilitatem afferens. Nam ij quoque qui Patrum Vitas conscripserunt, Abrahæ, & Isaac, & Jacob, & Moysis, & Elia, & Ioannis, & eorum qui deinceps consequuntur, non narrarunt ut eorum illustraretur gloria, sed ut prodesse iis qui eas legerent.*

Hæc ergo cum scias, fidelissime & in primis venerande Christi serue Lause, te ipsum sæpè admonens, feras patienter nostras ineptias, ut piam tuam mentem custodias, cui naturâ est insitum, ut diuersis vitijs, quæ sub aspectum cadunt & quæ non cadunt, tamquam vndis agitetur, potest autem sedari solâ perpetuâ oratione & propriâ tui ipsius curâ. Multi enim etiam ex fratribus paulò religiosioribus, qui & de exercitationis & elemosynæ laboribus sibi placebant, & de cœlibatu perfectâque & absolutâ virginitate se iactabant, & in diuinorum eloquiorum meditatione animum vehementer intendebant, & rerum bonarum disciplinâ freti erant, aberrarunt ab impatibilitate, temerariæ suæ sententiæ seruietes, ut qui alicuius scilicet pietatis prætextu negotij gerendi cupiditate laborarent, ex quâ oriuntur & gerendi negotij nimie sollicitudines, & ad mala negotia animi applicationes, quas consequuntur curæ alienorum negotiorum, quæ honestorum negotiorum curam euellunt radicitus, quæ est mater propriæ sui ipsius curæ.

Esto ergo, rogo te, fortis in omni intelligentiâ, non pingues & nitidas efficiens diuitias, quod quidem certè fecisti, eas satis minuens, impertiendo ijs qui indigent: eæque ad exercendam virtutem tibi fuere ministerio, cum nec impetu aliquo, nec ullâ quæ ratione careret anticipatione, neque vllò prætextu quo placeres hominibus, iureiurando obligasses tuam liberam eligendi voluntatem, sicut multis euenit hominibus, qui cum non comedendi vel bibendi contentiosæ vanæ gloriæ seruire fecissent liberum arbitrium, necessitate iurisiurandi, ei rursus miserabiliter succubuerunt, vel vitæ amore & ignauiâ, vel imbecillitate corporis, vel cupiditate alicuius voluptatis periurium patientes. Si ergo & ratione participes, & ratione abstinenceas, numquam peccabis. Diuina est enim in nobis ratio, quæ ab iis quæ sunt in nobis motionibus exterminat quidem ea quæ sunt noxia, assumit autem ea quæ sunt utilia. Iusto enim, inquit, lex non est posita. Melius est ergo vinum bibere cum ratione, quàm aquam cum fastu & superbiâ. Atque mihi quidem aspice, eos qui cum ratione pietatis ac religionis vinum bibunt, esse viros sanctos, eos autem qui inconsideratè & citra rationem cum arrogantia aquam biberunt, esse

Quo studio tenetur Palladius.

Quanto feruore pios viros adire debeamus.

Galat. 2.

Cœlibatus.

Vnde corâ sit rumâ & perditio, qui se semel statui perfectiori addixerunt, & ab eo desierint.

Votum.

Ratio contra peccatum.

I. Tim. I.

Nihil fastus in omnibus perniciosus.

esse homines profanos & corruptos. Et nec amplius vituperes aut laudes materiam cibi aut potus, sed beatam vel miseram iudices mentem eorū qui rectè vel malè vtuntur materiā. Bibit aliquando Ioseph Vinum apud Aegyptios, sed non fuit mente laesus; erat enim animo munitus. Aquam autem biberunt Pythagoras & Diogenes & Plato, inter quos etiam Manichæi, & reliquus cætus Theologorum Philosophorum, & eò vanæ eos perduxit opinionis intemperantia, vt ipsum Deum vniuersorum effectorem ignorarent, & inanima simulacra adorarent. Vsum vini tetigerunt ij quoque, qui cum beato Petro apostolo erant discipuli, ad eò vt ipsi Domino & eorum magistro, omnium autem Seruatori id probro daretur, ob participationem increpantibus Iudæis, & dicentibus: Quare discipuli tui non ieiunant, sicut Ioannis discipuli? Et rursus insultabant discipulis, & exprobrantes dicebant infideles: Magister vester cum publicanis & peccatoribus comedit & bibit. De pane autem & aqua non reprehendissent, nisi de obsonio & vino scilicet, ij qui vini quidem potionem vituperant, aquæ verò laudant & admirantur. Respondet autè Seruator pulchrè, dicens: Venit Ioannes in viā iustitiæ, neque comedens, nec bibens, carnem scilicet & vinum: nam absque aliis non potuisset viuere, & dicunt: Dæmonium habet. Venit Filius hominis comedens & bibens, & dicunt: Ecce homo vorax & vini potor, amicus publicanorum & peccatorum; propterea quòd comedat & bibat. Quid nos ergo faciemus? Nec eos qui vituperant sequamur; nec eos qui laudant. Sed vel cum Ioanne ratione ieiunemus, etiamsi nobis dicant Iudæi: Dæmonium habetis; vel cum sapientiā Iesu vinum bibamus, si corpus indigeat, etiam si nobis dixerint: Ecce homines voraces & vini potores. Neque enim reuera esca est aliquid, nec potus, sed fides quæ per charitatem extenditur operibus. Cùm enim omnem actionem fides fuerit consecuta, condemnari non potest qui comedit & bibit, propter fidem. Quidquid enim non est ex fide, peccatum est. Sed quando aliquis ex voluptariis, vel ex iis qui quodlibet aliud peccant, dicit: Fide participo, vel aliquid aliud ago, à ratione alienā cupiditate, vel corruptā conscientiā innitens fidei, labitur. Seruator enim distinxit, dicens: A fructibus ipsorum cognoscetis eos. Quòd autem fructus eorum, qui diuinā ratione vitam instituunt & spiritali intelligentiā, sit ex diuini Apostoli sententiā, charitas, & gaudium, & pax, & longanimitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia, castitas, est extra controuersiam. Ipse enim dixit beatus Paulus: Fructus autem Spiritus est hoc & hoc. Quòd autem qui studet tales habere fructus, citra rationem aut inconsideratè, aut intempestiuè non comedet carnes, nec bibit vinum, neque cum vllā malā cohabitabit conscientiā. rursus dixit idem beatus Paulus: Omnis qui certat ab omnibus abstinet. Cùm sana quidem est caro, abstinens ab iis quæ pingues faciunt: quòd si sit agra vel mærore confecta, vel aliquo casu afflicta, tunc vteretur quidem vel cibo vel potione tamquam medicamento, ad ea curanda quæ molestiam afferunt. abstinebit autem ab iis quæ sunt animo noxia, irā, & inuidiā, vanā gloriā, tristitiā, & detractiōe, superbiā & elatione, Deo agens gratias.

Cùm de his itaque satis differuerim, tuæ rursus pietati aliam affero adhortationem. Fuge pro viribus eorum virorum congressiones qui nullam habent utilitatem, & pellem exornant aliter quàm conueniat. etiamsi sint orthodoxi, non solum hæretici: & lædunt hypocrisi, etiamsi cano capite & corrugatā fronte præ se ferant longitudinem temporis. Nam vt propter mores generosos ab eis nihil lædatis: id certè quod videtur esse minimum, te sauciabit. Insolens enim redditus, animo efferèris, eos irridens. Quod quidem tibi detrimentum afferet, vt qui in superbiam incideris. Super lucidam autem

fene-

Quomodo
à cibo &
potu absti-
nendum.

Vinum bi-
bere vt bo-
num.

Aquam
bibere vt
malum.

Matth. 11.

Marc. 2.

Luca 5.

Matt. 11.

Ieiunandū
cum ra-
tione.

Rom. 16.

Matth. 7.

Galat. 5.

Ratio, tem-
pus, discre-
tio.

1. Cor. 9.

Aegrotis
& cibis &
potus lici-
tus est, vt
ijs vtantur
quasi medi-
camentis.

fenestram persequere & virorum & mulierum sanctas congressiones, ut per eorum veluti subtiliter scriptam libram, possis tuum cor aperte videre, & per collationem probare socordiam tuam vel diligentiam. Multa enim sunt quae probitati ferunt testimonium: color vultus qui in eâ vitâ quae degitur efflorescit, & vestiam ornatus, & mores compositi, & modestia orationis, & verba non exquisita & affectata, elegans sententia, cogitata sensaque sapientia. Dominus autem vires dabit tuae mansuetudini, & omnibus qui sequuntur scopum pietatis, etiamsi vel desidia vel casus aliquis acciderit. Amictus enim, & gressus pedis, & risus dentium annuntiabit de ipso, ut ait Prouerbum.

Quae ali-
cuius pro-
bitati ad-
ferant te-
stimonium.

Eccle. 105

Incipiens itaque tibi narrare vitam sanctorum patrum, neque eos qui sunt in urbibus, vel vicis, vel speluncis, vel solitudinibus tibi ignoti, praetermittam oratione, adiiciens eos etiam qui sunt in caenobiis. Neque enim locus quaritur in quo se recte & ex virtute gesserunt, sed modus rectae eorum institutionis, per quam Christi auxilio vitam egerunt angelicam.

CAP. I.

Vita IŒSIDORI presbyteri & xenodochi.

Palladij
Alexan-
driam ad-
uentus.

VM ergo primùm venissem in Alexandrinam ciuitatem, secundo consulatione magni Theodosij magni Imperatoris, qui propter suam rectam in Christi fidem nunc est

cum Angelis: in ipsâ ciuitate incidi in quemdam virum admirandum, & omni ex parte ornatum, sermone, moribus, & cogitatione, nempe Isidorum, qui erat & presbyter & xenodochus Alexandrinæ ecclesiæ. Is dicebatur primâ quidem iuuentute versans in solitudine, peregrisse certamina exercitationis. Cuius etiam cellam vidi ego in monte Nitriæ: offendi autem eum senem septuaginta annos natum; qui cum vixisset alios quindecim annos, in pace obiit. Hic sanctus vsque ad horam obitus nihil lineum gestauit extra vittam, non balneo est usus, non tetigit carnes, numquam à mensâ recessit repletus ad satietatem. Erat autem corpore à Dei gratiâ tam benè temperato, ut omnes qui ignorabant eius victus rationem, persuasum haberent eum lautè viuere & opiparè. Huius virtutes animæ si velim figillatim narrare, narrantem me tempus deficiet. Qui erat adedò mitis, benignus, & pacificus, ut etiam infideles eius inimici, propter rectam in Christum fidem, vel eius vmbra reuererentur, ob insignem viri bonitatem. Tantam autem habuit spiritalem gratiam & cognitionem sanctarum Scripturarum, & comprehensionem diuinorum dogmatum, ut etiam in ipso conuiuio horâ solitâ refectionis fratrum sancti huius fieret mentis excessus, mutusque euaderet ipse & obtupesceret: & cum rogaretur ut quæ in excessu euenerant narraret, di-

A quibus
abstinuerit
Isidorus.

Vel vmbra
eius genti-
libus vene-
rabilis.

Extasis, &
eius raptus
mentis
tempore re-
fectionis.

ceret: Mente sum peregrinatus ab aliquâ raptus contemplatione. Scio ego eum sapè in mensâ fuisse lacrymatum; & cum rogaretur causam cur esset lacrymatum, audiui eum dicentem: Pudet me vesci cibo à ratione alieno, cum sim ratione præditus; & sim futurus in paradiso deliciarum, & replendus ambrosiæ nutrimento, propter eam quæ nobis à Domino data est potestatem. Is erat Romæ notus cuncto senatui & procerum vxoribus, quo tempore cum beato Athanasio episcopo prius recesserat, deinde cum sancto Demetrio episcopo. Is cum abundaret opibus, & iis quæ sunt ad usum necessaria, non scripsit testamentum decedens, non pecuniam reliquit, non rem vllam suis sororibus quæ erant virgines; sed eas Christo commendauit, dicens: Deus qui nos creauit, vobis quoque victum prouidebit sicut & mihi. Erat autem conuentus virginum quæ erant cum sororibus eius, septuaginta. Is, cum ad eum venissem adolescentis & rogarem ut ad vitam cooptarer monasticâ, meâ adhuc ætate lasciuente, & non opus habere sermonibus, sed laboribus qui carnem subigerent, duraque & asperâ viuendi ratione quæ corpus cõpesceret: is, inquam, tamquam bonus domitor pullorum, duxit me extra ciuitatem ad eas quæ dicuntur Cellæ eremiticæ, circiter quinto ab vrbe lapide.

Cibus bea-
tissimâ
consolatur
esurietem.

Eius cum
Athanasio
& Deme-
trio Ro-
mam ad-
uentus.

Conuentus
virginum.

Monacho
iuueni non
tam sermo-
nibus quâ
laboribus
opus est.

3 DOROTHEVS THEBANVS.

CAP. II.

ET me tradit cuidam Dorotheo exercitatori Thebano sexagesimum annum agenti in speluncâ, & iubet me implere apud ipsum tres annos ad domandas animi perturbationes (sciebat enim senem agere vitam admodum duram & asperam) & postquam annorum numerum implesem, rursus ad eum reuerterer, mandauit ob reliquam doctrinam spiritalem. Cum autem non potuissem apud eum implere numerum trium annorum, eo quod in morbum

Dorotheus
sexaginta
annos ver-
satus in
speluncâ.

Palladius
ei in disci-
plinam
traditur.

LAVSIA-
CA.*Labor cor-
poreus.**Affigen-
dum cor-
pus, ne illud
nos occidat.**Victum sibi
parat ma-
nibus Do-
rotheus.**Ne sopor
obruat vir-
tutis stu-
diosum.**Crucis si-
gnum con-
tra vene-
num.*

incidissem vehementem, ab eo recessi ante tempus præstitutum. Erat enim eius vitæ ratio longè asperissima, squallida, & planè arida. Toto enim die, atque adedò in ipso æstu meridiei, in solitudine quæ est propter mare, colligebat lapides, & ex eis semper ædificans, & cellas faciens, eas cedebat iis qui non poterant ædificare, singulis annis cellam faciens. Cùm autem ego aliquando huic sancto dixissem, Quid agis, pater, in tantâ senectute corpusculum tuum occidens caloribus intolerabilibus; respondit mihi, dicens: Illud me occidit, ego quoque ipsum occidam. Comedebat autem singulis diebus sex uncias panis, & minorum olerum decem. Aquæ autem bibebat quantum sufficiebat. Deum autem testor, me numquam eum cognouisse pedes extendisse, non deditâ operâ dormiisse, aut super lectum; sed per totam noctem sedens contexebat catenam ex ramis palmarum, vt ex eo sibi victum pararet. Cùm autem suspicarer, eum, cùm adesset solummodò, tam extremâ vsum esse exercitatione, sciscitatus sum vt scirem à compluribus eius discipulis, an perpetuò vteretur tam accuratâ exactaque exercitatione: qui quidem manebant ipsi quoque deinceps seorsum, se rectè & ex virtute gerentes. Hi mihi dixerunt quòd à iuuentute vitam suam ita instituit, numquam deditâ operâ dormiens nisi quòd inter operandum vel comedendum aliquando conuiebat oculis deiectis; adedò vt sæpè frustum quoque ex eius ore excideret esus tempore propter nimiam dormitationem. Cùm autem ego aliquando cogere hunc sanctum paululum iacere super stoream, ægrè ferens mihi dixit: Si quando persuaseris Angelis vt dormiant, tum virtutis studio quoque persuaseris.

Quodam autem die ad puteum suum me misit circa horam nonam, vt implem cadum, quòd eo in refectione vteretur cùm instaret hora cibi capiendi. Accidit autem, vt cùm accessissem, infrâ in puteo viderem aspidem, & præ metu aquam minimè haurirem, sed currendo reuersus ei nuntiarem, dicens: Perimus, abba, vidi enim aspidem inferiùs in puteo. Ille autem honestè subridens, quoniam mei magnam habebat rationem, & caput quatiens, dixit: Si visum fuerit diabolo in omnem puteum iniicere serpentes, & aspides, vel testudines, aut alia venenata animalia, in omnes fontes aquarum, tu manebis numquam bibens? Ipse autem è cellâ egressus, cùm per se hausisset, bibit ieiunus, cùm priùs signaculo muniisset, & dixisset: Quò venit Seruator, illic viribus caret diaboli improbitas.

Acta & temperantia POTA-

CAP. III.

M I O E N A E.

BEATVS ergo Isidorus xenodochus, qui beatum Antonium conuenerat, narravit mihi, se ab eo audiuisse rem dignam quæ mandetur litteris. Potamicæna quædam puella formosissima, tempore Maximini persecutoris fuit ancilla cuiusdam intemperantis & libidinofis. Quam cùm multum rogasset, & ei varia promisisset eius dominus, eam non potuit decipere. Quo factum est, vt is tandem furore percitus, eam traderet præfidi Alexandrino, qui erat eo tempore, tamquam Christianam, & quæ tempora & Imperatores insectarentur maledictis propter persecutiones; pollicitus se ei magnam pecuniæ vim daturum ob eius calamitatem, dicens: Si ei persuaseris vt meo desiderio assentiat, eam custodi nullo affectam supplicio. quòd si mansisset in eâ quam ab initio ostenderat austeritate, rogavit vt ea supplicio affecta moreretur: ne, dicens, viua meam irrideat intemperantiam. Producta autem ante tribunal virgo fortis, diuersis ad pœnas sumendas comparatis instrumentis, corpore fuit excruciat, & aduersus multas ac varias rationes mente tamquam turris firma ac stabilis resistebat. Inter instrumenta autem suppliciorum, crudelius quoddam ceteris tormentum ab eo qui tunc erat iudex inuentum est. Iubet enim magnum lebetem pice repletum vehementissimo igne accendi. Cùm bulliret ergo pice & valdè arderet, conuersus ad illam beatam sæuus præses, dixit: Abi, pare voluntati domini tui: alioqui, vt intelligas, iubeo te deuolui in lebetem. Illa verò respondit, dicens: Absit, vt sit iudex adedò iniquus, qui me iubeat parere libidini & intemperantiæ. Ille itaque furore percitus, iubet eam exui, & in lebetem iniici. Illa verò vocem emittit, dicens: Per caput Imperatoris quem tu times, si statuisti sic me supplicio afficere, ne iusseris me exui, sed iube me paulatim in picem feruentem demitti, vt videas quantam mihi largitus est patientiam Christus quem tu ignoras. Quæ sic paulatim demissa spatio trium horarum, emisit spiritum cùm pice peruenisset ad eius collum.

*Constantia
Potamicæna**In lebetem
bulliente
pice reple-
tum dei-
citur.**Vita* DIDYMI orbi.

CAP. IV.

PLVRIMVS ergo coetus sanctorum virorum & mulierum, tunc fuit consummatus in ecclesiâ Alexandrinâ, qui sunt inuenti digni terrâ mitium. Inter quos consumma-

*Hic Didy-
mus initio
sanctitate
& doctrinâ
clarus, ad
extremum
Origenista*

summa-

Didymus
oculis or-
batus.

Annos 85.
vixit.

Pfal. 145.

Sacras
Scripturas
mouerat,
et si non di-
ciffes.

Ne qua in
hospite con-
sensus.

Mors apo-
statae Lu-
liani reue-
lasur Di-
dymo.

summatur etiam beatus scriptor Didymus qui fuit orbus. Cum quo fuit mihi quater congressio, cum decem annorum interiecto interuallo ad eum proficiscerer. Is autem consummatur natus annos octoginta quinque. Fuit autem is orbus, ut qui cum esset quatuor annos natus, oculos amiserit, ut ipse mihi narrauit, & neque litteras didicit, neque ventitauit ad præceptores. Habebat enim secundum naturam magistratam firmam ac validam, propriam conscientiam. Tantâ autem spiritalis cognitionis fuit exornatus gratiâ, ut reuera impleretur in eo quod scriptum est: Dominus illuminat cæcos. Vetus enim & nouum Testamentum interpretabatur ad verbum: dogmata autem subtiliter & tam strenuè exponerat, ut omnes veteres superârit cognitione. Is cum aliquando me cogeret in cellâ facere orationem, ego autem nollem, mihi dixit narrans: Ter in hanc cellam ingressus est beatus Antonius, ut me viferet; qui à me rogatus ut faceret orationem, statim genu flexit in hac cellâ, neque commisit ut quod dixeram iterum repeterem, re ipsâ quidem docens in obedientiâ. Quare si tu quoque eius vitæ vestigia sequeris, ut qui sis monachus & hospes ob virtutem, omnem depone contentionem. Hic ipse hoc quoque mihi narrauit: Cum quodam die, aiebat, de vitâ miseri Iuliani Imperatoris, utpote persecutoris, essem sollicitus, & animo angerer: accidit ut propter hanc sollicitudinem ad vesperam vsque seram nihil comederem: & cum in sedili federem, me somnus opprimeret, & viderem in extasi equos albos cum infessoribus percurrentes, & annuntiantes: Dicite Didymo, Hodie horâ septimâ mortuus est Iulianus; surge ergo & comede: & quod tu scis, domum mitte ad episcopum Athanasium, ut ille quoque hoc sciat. Notauit autem, inquit, & horam, & diem, & hebdomadam, & mensem, & sic inueni.

CAP.V.

ALEXANDRAE Vita.

Alexandra
monimento
per duode-
cim annos
se inclusit.

NARRAUIT autem mihi quoque hic beatus de quadam ancillâ, nomine Alexandra, quæ relictâ ciuitate in monumento se inclusit, per foramen accipiens quæ erant necessaria, neque in virorum neque in mulierum conspectum veniens spatium duodecim annorum. Duodecimo autem anno aiunt beatam, cum dormisset, seipsam composuisse: adeo ut quæ solita erat ad eam venire, cum illi non respondisset, nobis renuntiauerit. Cum nos ergo accessissemus, & monimenti ostium amouis-

femus, ingressi fumus & inuenimus eam obdormisse. De eâ autem dicebat etiam beatissima Melania Romana, cuius vitam infra hic narrabo tempore & loco conuenienti. Huius, inquit, beatæ faciem non potui intueri: stans autem ego circa foramen, eam rogavi, ut mihi diceret causam, propter quam secessit quidem à ciuitate, seipsam autem inclusit monumento. Illa autem, inquit, per foramen me est allocuta, dicens: Quidam, inquit, infano mei amore tenebatur, & ne eum viderem, molestiâ afficerem, vel in inuidiam vocarem, malui me viuam in hoc monumentum inferre, quàm offendere animam quæ facta est ad Dei imaginem. Cum autem ego ei dixissem: Quomodo ferre potes, serua Christi Dei, cum nullo omnino colloqui, sed sola pugnare cum desidiâ & cogitationibus? mihi respondit, dicens: A manè vsque ad horam nonam oro, per horam nens linum: reliquis autem horis mente reuoluo vitam sanctorum patrum, & patriarcharum, & certamina beatorum apostolorum, & prophetarum, & martyrum. Postquam autem aduentârit vespera, cum Dominum meum glorificauero, cibum capio, plurimas horas noctis perseuerans in oratione, & finem exspectans, quando hinc dissoluatur cum spe bonâ, & apparebo ante faciem Christi Dei.

Cur se in-
cluserit
Alexan-
dra.

Quibus
vacaret se
inclusa.

Non prætermittam autem in narratione eos quoque qui ita vixerunt, ut speciem quidem præ se ferrent pietatis ac religionis, sed eam contemnerent, ad laudem quidem eorum qui rectè & ex virtute se gerunt, & ut cauti sint & attentis, qui legunt.

De quadam VIRGINE quæ laborabat amore diuitiarum.

CAP.VI.

ERAT quædam Alexandria virgo solium nomine, habitu quidem humilis, animi autem instituto parca, gloriosa & insolens, & laborans avaritiâ, auri potius quàm Dei amans: ex rebus suis nulli vquam exhibens, non hospiti, non pauperi aut afflicto, non monacho, non virgini, non ecclesiæ vel obolum vnum. Ea multis sanctorum patrum admonitionibus incitata, non repellebat graue pondus diuitiarum. Erat autem ei quoque genus, ex quo sororis suæ filiam in filiam adoptauerat. Cui noctu & diu sua pollicebatur, cum ipsa excidisset ab opibus cælestibus. Nam hæc quoque est vna species fraudis diaboli, qui prætextu amoris in cognatos, efficit ut nascatur avaritia. Nam quod ei nulla sit cura generis, hinc patet. Ipse enim docuit & fratrem, & matrem, & patrem occidere. Id-

Virgo ha-
bitu humi-
lis, sed ani-
mo insolens, & in
pauperes
dura.

Ut amicos
dicit, ipsa
opibus cele-
stibus exci-
dit.

Deut. 12.

1. Cor. 6.

*Quomodo
possit quis
cognatis
succurrere
extra anti-
mæ nau
fragium.*

Psal. 23.

*Qui in
vano suam
animam
accipiunt.*

*Domus ho-
spitatis mu-
tilatorum.*

*Sanctus
Macarius
quo astu
virginem
ab auaritia
reduxit.*

*Macarius
presbyter
ad centum
annos vixit*

que est ex Scripturis extra controuersiam. Sed etsi videatur nonnullis curam cognatorum inferere, non hoc facit quod illis bene velit, sed ut eorum qui ei parent animam aperte exerceat ad iniustitiam, cum ipse sciat latam sententiam, quæ dicit: Iniusti regnum Dei non possidebunt. Potest autem aliquis, & spiritali motus intelligentiâ, & diuino desiderio, neque suam negligere animam, & cognatis opem ferre, si quid eis defuerit. Quando autem quis ita totam suam instituit animam, ut ea despiciatur & obruatur præ curâ cognatorum, is incidit in legem, ut qui suam pro vano æstimet animam. Canit autem Dauid quoque psalmographus de ijs qui animæ curam gerunt, dicens in timore Dei: Quis ascendet in montem Domini? pro eo quod est, raro. Aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam. Illi enim animam suam in vano accipiunt, qui existimant eam dissolui vnâ cum hac carunculâ, qui virtutes spirituales negligunt. Huic virgini, quæ solo nomine sibi parauerat appellationem, moribus autem erat aliena ab exercitatione, cum venam, ut dicitur, vellet incidere ad leuandam auaritiam, sanctissimus Macarius presbyter & præfectus Prochotrophij eorum qui sunt corpore mutilati, talem actum excogitat. Erat enim is à iuuentute lapidarius. Ad eam autem accedens, dicit: In me inciderunt pulchræ gemmæ, smaragdi & hyacinthi; nec scio an sint furtiui, an alicuius mercatoris. Non constituitur enim eis pretium, cum æstimationem superent: qui habet autem, vendit eas quingentis nummis. Si ergo tibi visum fuerit eas accipere, da quingentos nummos; potes ex vnâ gemmâ accipere quingentos, reliquis autem uti ad variandum mundum filix tuæ sororis. Cum autem quæ dicebatur virgo, tota penderet à puellâ, inescatur eius ornandæ cupiditate; & procidit ad eius pedes, & dixit: Rogo te ne quis alius eas accipiat. Eam ergo adhortatur sanctus, dicens: Veni vsque ad domum meam, & eas aspice. Illa autem noluit; sed ei præbet quingentos denarios, dicens: Rogo te, ipse eas ut vis cape. nolo enim videre hominem qui eas vendit. Cum autem quingentos denarios ab eâ accepisset sanctus Macarius, dat eas ad usum Prochotrophij. Cum autem multum tempus præterisset, quoniam existimabatur Alexandriæ senex vir esse summè pius ac misericors, vixit autem ad centum vsque annos, cuius tempore nos quoque fuimus, verebatur eum admonere. Tandem cum

eum inuenisset in ecclesiâ, dicit ei: Rogo te, quid iubes de lapidibus, pro quibus dedimus nummos quingentos? Ille ei respondit, dicens: A quo die mihi dedisti aurum, eos impendi in pretium gemmarum, & si velis eas videre, veni in hospitium. Illic enim sitæ sunt gemmæ, & vide: quod si tibi non placeant, tolle aurum tuum. Venit autem illa lubentissimè. Habebat autem Prochotrophium in superiori quidem parte mulieres, in inferiori autem viros. Cum ea autem accessisset, introducit eam in vestibulum, & dicit ei sanctus Macarius: Quid vis primùm videre, hyacinthos, an smaragdos? Ea verò illi dicit: Quod tibi videtur. Ille verò eam ducit in partem superiorem, & ostendit ei mulieres mancas ac mutilatas, & orbatas oculis, & dicit ei: Ecce hyacinthi. Deinde deducit eam in partem inferiorem, & ostendit ei viros, dicens: Ecce smaragdi; & existimo non inueniri his pretiosiores: quod si tibi non placeant, accipe aurum tuum. His ergo sic gestis, pudore affecta virgo exiit, & domum reuersa magnum accepit dolorem, quod hanc rem ex Deo non fecisset, sed ad ducta necessitate. Postea autem gratias egit presbytero, cum puella cuius curam gerebat, post nuptias mortua esset sine liberis, ipsaque deinceps vitam suam rectè instituit.

*Pauperes
& agroti
gemma
sunt maxi-
mi pretij.*

Vita abbatis ARSISII, & eorum CAP. VII.
qui cum eo erant.

CUM ego cum multis sanctis essem con- gressus, & versatus tres annos in monasteriis quæ sunt Alexandriæ, & mansissem cum magnis studiosissimisque & optimis viris circiter bis mille, omni virtute ornatis, illinc recedens veni in montem Netriæ. Inter hunc montem autem & Alexandriam positus est lacus, qui dicitur Maria-
*Mariala-
cus.*
ta. Quem cum transmissem, per diem vnum & dimidium veni in montem ad partem meridionalem. In quo monte sita est ingens solitudo, quæ pertinet vsque ad Æthiopiam, & Mazicos, & Mauritaniam. In eo autem habitant ad ¹⁰ quinque millia virorum, qui vtuntur vario vitæ genere, vnusquisque ut potest & vult, adeò ut liceat & solum manere, & cum duobus, & tribus, & cum quo velit numero. In hoc monte sunt septem pistrinæ, quæ & illis seruiunt, & anachoretis qui sunt in vastâ solitudine, viris perfectis, numero sexcentis. Cum ergo toto anno in monte habitassem apud beatos & sanctos patres, magnum Ar-
sisiu[m],

*Quinque
millia vi-
rorum in
quodam
monte.*

siſium, & Putuphaſtum, & ¹¹ Hagionem, & Cronium, & Serapionem: & multis antiquorum patrum ſpiritibus narrationibus, ab ipſis eſſem ſtimulatus, veni in intimam ſolitudinem. In hoc monte Netriæ vna eſt maxima eccleſia, & in ipſa eccleſiâ ſunt tres palmæ, ex quibus vnaquæque habet ¹² flagellum ſuſpenſum. Et eſt vnum quidem ad caſtigandos monachos qui delinquant; alterum verò ad puniendos latrones, ſi quando inciderint; tertium verò ad corrigendos eos qui fortè veniunt, & in aliqua delicta incidunt: adeò vt quicumque delinquant, & conuincuntur meruiſſe vt dent pœnas, palmam amplectantur, & tergo plagas præſinitas accipiant, & ſic dimittantur. Prope eccleſiam autem poſitum eſt xenodochium, in quo venientem hoſpitem toto tempore accipiunt, etiam ſi biennium aut triennium voluerit manere, donec velit ſua ſponte recedere: permittentes ei vnâ hebdomadâ manere in otio. Alijs autem diebus ipſum deinceps attrahunt ad opera, aut in horto, aut in piſtrino, aut in coquina. Quòd ſi fuerit quiſpiam, cuius ſit habendâ ratio, dant ei librum legendum, non permittentes ei, vt cum vlllo colloquatur vſque ad horam ſextam. In hoc monte degunt etiam medici & placentarij. Vtuntur etiam vino, & vinum illic venditur. Hi autem omnes ſuis manibus faciunt veſtem lineam, adeò vt ſint omnes minimè egen-tes. Circa horam autem nonam licet ſtare, & audire in vnoquoque monaſterio hymnos & pſalmos Chriſto canentes, & preces ad hymnos emittentes, adeò vt exiſtimet quiſpiam ſe ſublimè elatum tranſmigrâſſe in paradifum deliciarum: veniunt autem ad eccleſiam ſabbato ſolùm & Dominico. Sunt autem octo præſbyteri qui præſunt huic eccleſiæ, in quâ quamdiu viuunt primus præſbyter huius eccleſiæ, nullus alius offert, nec iudicat, nec habet ſermonem: ſed tacitè ſolùm cum eo ſedent. Hic magnus Arſiſius, & alij multi cum eo ſenes, quos nos vidimus, fuerunt æquales tempore magno Antonio. Atque mihi quidem narrauit hic magnus Arſiſius, ſe Amon quoque vidiffe Netriotem, cuius animam vidit aſſumi Antonius, & deduci ab Angelis. Is dicebat ſe etiam Pachomium vidiffe Tabenneſi-otem, virum prophetam, ter mille virorum archimandritam; cuius narrauo poſtea virtutes.

Eccleſia.

Flagellum.

Xenodochium.

Doctiores.

Hymni.

Quando veniunt ad eccleſiam. Octo præſbyteri.

Arſiſius.

Vita Antonij, c. 32. Ruffi. l. 2. c. 30.

Infra c. 38.

CAP. VIII. De ſancto ¹³ AMON & eius coniuge.

DICEBAT autem Amon hoc modo vixiſſe. Cùm eſſet, inquit, parentibus

orbatus adoleſcens circiter viginti duos annos natus, vi à ſuo patruo mulieri iunctus eſt matrimonio: & cùm non poſſet reſiſtere neceſſitati quam ei afferebat patruus, viſum eſt ei, & coronâ redimiri, & ſedere in thalamo; & omnia ſuſtinere quæ ſunt in matrimonio. Poſtquam autem omnes eſſent egreſſi, qui in thalamo & lecto dormituros collocauerant, ſurgit beatus Amon, & claudit fores: & ſedens vocat beatam & germanam ſuam coniugem; & ei dicit: Adeſdum, domina ſoror, deinde rem tibi narrauo. Hoc quo coniuncti ſumus matrimonium, nihil habet eximium: rectè ergo faciemus, ſi abhinc vnusquiſque noſtrum ſeorſum dormierit, vt Deo placeamus, intactam noſtram reddentes virginitatem. Et cùm è ſinu ſuo paruum libellum protuliſſet, tamquam ex perſonâ Apoſtoli & Seruatoris, legebat puella quæ erat ignara litterarum, plurimam lectionis partem, adiiciens ex ſua diuinitus inſpiratâ doctrinâ, & in vitâ, in virginitate & caſtitate degendâ eam inſtituens. Quo factum eſt vt illa Chriſti gratiâ repleta, diceret: Ego quoque, domine mi, perſuaſum ſtabeo, fore vt caſtam vitam libenter agam; & ſi quid iubes, hoc deinceps faciam. Ille verò, Ego, inquit, iubeo & rogo, vt vnusquiſque noſtrum ſeorſum maneat. Ea verò hoc non tulit, dicens: Maneamus in eadem domo, ſed in diuerſis lectis. Viuens ergo cum eâ decem & octo annos in iſdem ædibus, toto die vacabat horto & baſameto. Operabatur enim baſamum; quæ baſamus inſtar vitis plantatur, vt in quâ colendâ & putandâ multum laboris ponatur. Veſperè ergo domum ingrediens, & faciens orationes, cum eâ comedebat. Et rurfus nocturnas preces fundens, & ſynaxim peragens, ſummo manè ibat in hortum. Cùm hæc ſic fierent, & perueniſſet vterque ad impatibilitatem, vim & efficaciam habuere preces Amonis. Poſtremò autem ei dicit illa beata: Eſt aliquid quod tibi dicam, domine mi; vt ſi me audieris, mihi planè conſtabit, quòd verè ex Deo me diligas. Is verò ei dicit: Dic quod velis. Ea verò dicit illi: Æquum eſt, vt tu qui es vir pius & religioſus, & exerces iuſtitiam, & ſimiliter ego qui eamdem viam inſtituti ſum ſecuta, ſeorſum maneamus, & multi ex eo capiant vtilitatem. Non par eſt enim, vt propter me tanta & talis occultetur tua virtus philoſophiæ, qui mecum propter Chriſtum cohabitatis in caſtitate. Is verò cùm ei gratias egiſſet, & gloriam Deo dediſſet, ei dicit: Rectè tibi viſum eſt, domina ſoror; & ſi hoc tibi placet, tu habeto hanc domum:

Amon co-
hortatur
coniugem
ad virgini-
tatem.Amonis
exerci-
tium.Cautè le-
ge.

Viſ precum;

Vxoris
conſilio
ſeorſum
habitauit;

LAVSIA-
CA.
Amon ad
montem
Netria
contendit.

Annorum
62. obit
Amon.

Puer à ra-
biosi canis
morsu cu-
ratur.

Restitutio
alieni.

Qui parcit
bonis, ne o-
pera misere-
cordiæ
impleat, bo-
norum in-
currit nau-
fragium.

Athana-
sius scri-
psit vitam
sancti An-
tonij.

Amon se
nudum vi-
dere renue-
bat.

Ego verò abibo, & aliam mihi domum faciam. Qui cum ab eâ esset egressus, ingressus est in interiora montis Netriæ: nondum enim tunc illic erant frequentia monasteria, & sibi fecit duos cellarum tholos. Et cum vixisset alios viginti duos annos, & rectè summam exercitationis virtutem exercuisset, in vitâ obiit monasticâ, vel potius translatus est sanctus Amon, natus sexaginta duos annos, bis in anno videns beatam vitæ suæ confortem. Cum is ergo solus esset in Netriis, ferunt ad eum puerum rabie exagitatum, vinctum catenis. canis enim rabiosus mordendo illi rabiem dederat. Seipsum ergo totum laniabat, vt qui intolerabilem morbum ferre non posset. Postquam ergo vidit eius parentes, ad supplicandum procedentes: Quid mihi, inquit, labores exhibetis, ô homines, ea petentes quæ mea merita superant, cum in vestris manibus præstò sit auxilium. Reddite enim viduæ bouem quem clanculum occidistis: & sanus reddetur vobis puer. Illi verò cum conuicti essent, læti fecerunt quæ iussa fuerant: & eo orante puer sanus euasit. Acceperunt autem alij eius visendi gratiâ. Ad quos dixit vir sanctus, tentandi eorum animi gratiâ: Afferte ad me dolium vnum, vt habeam satis aquæ ad eos qui veniunt excipiendos. Ij autem promiserunt seipsos allaturos. Cum autem alterum poenituisset, vbi in vicum venisset, dicit alteri: Nolo occidere camelum, neque ei dolium imponere, ne moriatur. His auditis, alius suis iunctis asinis magno labore dolium sursum portauit. Præueniens autem Amon ei dixit: Quid? quòd socij tui camelus est mortuus interim dum huc venisti? Is autem reuersus inuenit eum à lupis deuoratum. Multa quoque alia hic vir fecit. Hoc autem miraculum narrauit beatus Athanasius Alexandria episcopus, scribens in Vitâ Antonij, quòd cum aliquando monachi ad ipsum missi essent ab Antonio (erat enim in interiore solitudine Antonius) cum ad ipsum venissent, surrexit senex, & ambulabat cum eis. Et cum esset transiturus Lycum fluuium cum eius discipulo Theodoro, verebatur exui, ne seipsum videret aliquando nudum: & intereâ dum de eâ ré differeret, inuentus est trans fluuium; vt qui absque cymbâ in extasi traiecisset, translatus ab Angelo: fratres autem natatu transmiserunt. Postquam autem accessit ad Antonium, primus ei dixit Antonius: Cum Deus mihi multa de te reuelasset, & tuam translationem mihi significasset, te ad me accersui necessariò, vt cum nobis inuicem frui licuisset, pro nobis inuicem interce-

deremus. Cum autem eum collocasset in quodâ loco longè separato, hortatus est ne recederet ante translationem. Cum autem ipse seorsum fuisset consummatus, vidit Antonius eius animam in cælum assumptam ab Angelis. Hic est ergo Amon, qui sic vixit, & sic obiit. Hunc Lycum fluuium ego cum metu pontone aliquando transmisi; est enim fossa magni Nili.

Vidit An-
tonius ani-
mam Amo-
nic in ce-
lum vehi.

Vita abbatis ¹⁴ OR.

CAP. IX.
Hic Or
fuit Ori-
genista.
Ruff. l. 2.
c. 2.
Monaste-
ria mille
fratrum.

IN hoc monte Netriæ fuit vir admirabilis abbas, Or nomine, habens monasteria mille fratrum, habitu angelico præditus: vt qui cum esset nonaginta annos natus, nihil amisisset de corpore, erat enim vultu nitido & alacri; adeò vt cum vel solùm videretur, vir esset reuerendus. Is cum longè antè se in vltiore exercuisset solitudine, postea in propiori solitudine congregauit monasteria, palude propriis plantatâ manibus, cum ligna non essent in eo loco, adeò vt esset densa silua in solitudine. Dixerunt enim nobis qui cum eo erant patres, quòd ne germen quidem illic erat, quando vir ille venit ex solitudine. Ipsam autem plantauit, ne propter res necessarias, qui ad ipsum conueniebant fratres, cogerentur circuire; sed eorum omnem gerebar curam, Deum orans, & pro eorum salute decertans, vt nihil eis deesset necessarium, nec esset eis vllus socordiæ prætextus. Is primùm quidem degens in solitudine, vescebatur herbis & dulcibus radicibus: aquam quoque bibebat quando inueniebat; in precibus & hymnis toto tempore perseverans. Postquam autem peruenit ad perfectam ætatem senectutis, Angelus ei apparuit in somnis, dicens in solitudine: Eris in gentem magnam, & magnus tuæ fidei creditur populus. Qui per te autem salui fient, erunt decies mille: quos si hîc lucrifeceris, totidem tibi parebunt in futuro sæculo. Neque quidquam dubitaueris, ait ei Angelus; nihil enim tibi deficiet eorum quæ sunt ad vsum necessaria, vsque ad mortem tuam, quoties Deum inuocaueris. Hæc cum audisset, venit ad propinquam solitudinem, seorsum primùm degens, sibi quodam paruo constructo tuguriolo, solùm compositis contentus oleribus: sæpè etiam semel solùm vescens in hebdomadâ. Atque erat quidem primùm illitteratus: postquam autem venit ex solitudine in terram habitatam, ei gratia fuit data diuinitus, & Scripturas expromebat memoriter. Ei enim libro dato à fratribus, ita deinceps legebat tamquam peritus litterarum. Aliam quoque

Vitus quæ-
lis.

Angelic
apparitio.

Or Theod-
dact.

acce-

acceperat gratiam, nempe dæmonum expellendorum, aded vt multi ex ijs qui laborabant, etiam eo nolente, clamantes eius vitam ostenderent. Alias quoque curationes non cessabat peragere. Quo factum est, vt ad eum conuenirent tria millia monachorum. Cùm eos autem vir ille vidisset, lætitiã affectus eos salutauit, & complexus est. Cùm pedes eorum propriis lauasset manibus, conuersus est ad doctrinam: erat enim valde peritus litterarum, vt qui hanc gratiam accepisset diuinitus. Cùm autem Scripturarum multa soluisset capita, & fidem tradidisset orthodoxam, adhortatus est ad preces. Viris enim magnis mos est, nihil carnis admittere, priusquam spiritale alimentum animæ tradiderint: hæc autem est Christi communio. Cùm eius ergo fuissent participes, & egissent gratias, hortatus est ad mentem: ipse semper inter sedendum eos admonens, eorum quæ sunt bona & honesta, & dicens eis ea quæ pertinent ad salutem. Fuit ergo hic vir clarus inter multos patres, aded vt cùm multi ad eum venirent monachi, omnes præsentis fratres conuocans, in vno die eis cellas faceret: vno quidem subministrante lutum, altero verò laterem, alio autem hauriente aquam. Perfectis autem cellis, ipse præbebat venientibus quæ erant necessaria. Is falsum fratrem, qui ad eum aliquando venerat, & vestes suas occultauerat, cùm coram omnibus arguisset, in medium produxit. Quo factum est, vt nemo auderet deinceps apud eum mentiri, cùm tantam haberet gratiam, quam per honestam suam vitam sibi collegerat. Licebat autem videre multitudinem eorum, qui cum ipso erant monachorum in ecclesiã, tamquam Angelorum choros Deum laudantium. Magnam huic sancto, suo testimonio tribuit virtutem vniuersa fraternitas: præcipue autem homo Dei Melania, quæ hunc montem ante me est ingressa. ego enim eum non offendi viuum. Hæc autem præclara de hoc viro narrabat, quod nec vmquam sit mentitus, neque iurauerit, neque vlli malè sit precatus, neque locutus sit nisi opus esset.

Vita abbatis 15 P A M B O.

H VIVS montis accola fuit etiam abbas Pambo, qui fuit magister Dioscuri episcopi, Ammonis, & Ioannis filij fratris Dracontij viri admirabilis. Hic Pambo multa quidem habebat & varia priuilegia: inter cetera autem quæ rectè & ex virtute ab eo gerebantur, hoc habebat quo erat reliquis superior, quod scilicet aurum & ar-

gentum tantum despiciebat, quantum potulat ratio Dominica. Vnde mihi narrauit beata Melania, quod cùm ab initio Romæ venisset Alexandriam, & de eius virtute audiisset à beato Isidoro presbytero & xenodocho, qui de eo mihi narrauit, & ad ipsum deduxit in solitudinem. Ad eum, aiebat, attuli vasa argentea trecentarum librarum argenti, rogans eum vt rerum mearum esset particeps. Ille autem, inquit, operans, & ramos texens mihi bene dixit, voce magnâ dicens: Deus det tibi mercedem. Et dixit suo œconomo Theodoro: Accipe, & ea dispensa vniuersæ fraternitati quæ est in Libyã, & in insulis. Hæc enim monasteria magis indigent: ei præcipiens, vt ex eo nihil daret iis qui erant in Ægypto, propterea quod sit regio ditior & abundantior. Ego autem, inquit, stans expectabam, vt vel benedictionibus ab eo honorarer, vel verbo saltem laudarer ob tantum donum. Cùm verò nihil omnino ab eo audiissem, ei dixi: Domine, vt scias quantum sit, sunt trecentæ libræ argenti. Is autem rursus cùm ad hoc ne omnino quidem annuisset, & nec ad vasis quidem thecam attendisset, respõdit: Ea à te attulisti, ô fili: non opus est, vt à te discam quantitatem ponderis. Qui enim montes appendit & siluas staterã, multo magis scit quantitatem tui argenti. Si enim hæc mihi dares, rectè mihi pondus dixisses; sed si Deo ea obtulisti, qui ne duos quidem obolos despectit, sed eos plus quàm omnia æstimauit, tace. Sic ergo, inquit, dispensauit gratia Domini, dum ingressa sum in hunc montem. Breui autem post tempore dormiit homo Dei, nec ægrotans, nec in vllâ parte corporis dolorem sentiens, sed sportam contexens me accersit, & cùm adesset iam extremus stimulus, dicit mihi: Cape hæc sportam à meis manibus, vt mei memineris. Nihil enim habeo aliud quod tibi relinquam. Et cùm hoc dixisset, excedit sine febre, cùm esset annorum septuaginta, Domino commendans spiritum. Quem cùm ego sepelissem, & linteis sancti corpus inuoluisset & deposuissem, recessi à solitudine, vsque ad diem mortis mecum habens illam sportam. Hic Pambo cùm esset moriturus, in ipsa horâ excessus, eum circumstantibus 16 beato presbytero & Ammonio viris inclytis, & reliquis fratribus, dicitur hoc dixisse: Ex quo veni in hunc locum solitudinis, & meam ædificaui cellam, & hic habitavi, nullus fuit dies quo non aliquid operis fecerim meis manibus: nec memini me ab aliquo panem gratis datum comedisse, nec me in hanc horam pœnitet alicuius

Tria millia monachorum.

Eucharistia omnibus carnalibus cibis promittenda.

Oripse cellas edificauit.

Fictionem fratris diuinitus nouit.

Qua in Op maxime præclara.

CAP. X.

Pambo quos docueris.

Aurum despiciit.

Melania ei varia munera offert.

Vasa argentea dono accepta dispensat egenis monachis.

* lege filia: Sapiens respõsum.

Ne quis elemosinæ pretium faciat.

Pambo annorũ 70. moritur.

Verba Pambo morientis.

LAVSIA-
CA.
Pambone
in morte
quidem se
incepisse re-
ligiose vi-
ne ie prote-
statur.

alicuius sermonis, quem dixerim : & sic ad Deum recedo, vt qui nec pius quidem ac religiosus esse cœperim. Hoc quoque de eo ferebant testimonium Christi serui Origenes & Ammonius, quod numquam de re aliquâ interrogatus, quæ vel ad Scripturam, vel ad actionem negotiûmve aliquod pertineret, statim responderit, sed dixerit: Nondum inueni quod respondeam: sæpè autem hoc quoque adiecit. Præteribant enim tres menses, & non dabat responsum, dicens: Nondum comprehendi. Tam consideratè quidem ex Deo dabat responsa, vt à Deo cum omni metu omnes acciperent. Dicebatur enim hanc virtutem etiam supra magnum Antonium, & super omnes sanctos exercuisse, nempe vt esset in loquendo accuratus & perfectus.

Inloquen-
do accura-
tus.

CAP. XI.

Vita abbatis ¹⁷ P I O R.

Mutua ho-
spitalitatis
contentio.

FERTVR autem præter alia hæc quoque actio sancti Pambon, quod Pior, qui se in vitâ exercebat monasticâ, ad eius cellam aliquando accedens, proprium panem detulit. Cùm eum autem Pambon reprehendisset, dicens: Cur hoc fecisti? respondit Pior: Ne te grauarem. Itaq; tacitus eum dimisit. Post aliquantum autem temporis accedens magnus Pambon ad cellam Pior, panem suum secum madefactum attulit. Ab eo autem rogatus, quanam de causâ panem attulisset madefactum, respondit Pambon: Ideò madefeci, ne ego quoque te grauarem.

Crudis
vescitur.

Virumque
Testamen-
tum memo-
riter tenet.

Propheta-
tur.

CAP. XII.
Hic Am-
monius
fuit Ori-
genista.

Vita abbatis ¹⁸ AMMONII, &
fratrum simul cum sororibus.

Monaste-
rium aliud
virorum,
aliud mu-
lierum.

AMMONIVS, qui fuit magni Pambo discipulus, simul cum tribus fratribus & duabus sororibus, cùm peruenissent ad summum pietatis ac religionis, venerunt in solitudinem, & seorsum fecerunt vtrumq; monasterium, virorum scilicet & mulierum, ita vt satis magnum intercederet spatium. Quoniam autem insigniter doctus erat virorum optimus Ammonius, quædam ciuitas desiderauit eum habere episcopum. Qui cùm accessissent ad beatum Timotheum episcopum, rogarunt eum vt eis episcopum ordinaret Ammonium. Ille autem dicit: Adducite eum ad me, & ego eum vobis ordinabo. Cùm ergo cum magno auxilio iuissent ad eum comprehendendum, is conuersus est in fugam. Cùm vidisset autem se iam esse comprehensum, stans eos rogabat. Cùm ij autem non parerent, iurauit senex se rem non suscipere,

Remittit
episcopatu
Ammonius

neque posse egredi è solitudine. Vbi autem non cedebant, ipsi videntibus, arrepto forfice sinistram aurem sibi abscidit ad imum vsque, eis dicens: Nunc intelligite, fieri non posse vt ego fiam quod me cogitis, cùm lex prohibeat ne ad sacerdotium prouehatur is cui sunt aures amputatæ. Cùm sic ergo eum dimisissent, recesserunt, & ad episcopum venientes hæc ei renuntiarunt. Is autem eis dicit: Hæc lex in vsu sit apud Iudæos. Mihi autem si vel truncatum naribus adduxeritis qui sit bonis moribus, ego eum ordinabo. Euntes ergo eum rursus rogabant. Cùm ipse autem non pareret, aggressi sunt eum vel vi adducere. Is autem eis iurauit, dicens: Si me coegeritis, etiam linguam meam excindam. Eo itaque post hæc dimisso, recesserunt. Huius Ammonij fertur hoc miraculum. Numquam, inquiunt, turpis voluptatis carunculæ suæ infurrectio eius corpus inuasit: sed ferrum candens suis membris admouebat, adeò vt esset totus vlceratus. Eius autem mensa talis fuit à iuuentute vsque ad mortem, quod crudis scilicet vesceretur: nihil enim vquam comedebat quod igni fuisset admotum, præter panem. Verus autem & nouum Testamentum dicebat ¹⁹ memoriter: & in doctorum virorum Athanasij & Basilij scriptis ita erat versatus, vt decies mille & sexcentos versus proferret; vt de eo ferunt testimonium magni quoque patres in solitudine. Huius autem feruntur etiam prophetiæ. Tantum autem valebat in consolandis fratribus qui erant in solitudine, quantum vllus alius.

Cautè le-
ge.

Hoc ei suo suffragio tribuebat Euagrius, qui erat vir discernendi vi præditus, se nulum hominem vidisse qui esset magis impatibilis, & alienus ab omnibus animi perturbationibus.

Vita abbatis ²¹ BENIAMIN.

CAP. XIII.

IN hoc monte Netriæ fuit vir admirabilis, qui vocabatur Benjamin, qui rectè & ex virtute vitam egit annis octoginta. Qui cùm summè virtutem exercuisset, dignatus fuit gratiâ curationum, adeò vt cuicumque manus imposuisset, aut qui benedixerat oleum dedisset, quod laborabat liberaretur ab omni ægritudine. Hic qui tantâ gratiâ dignus fuerat habitus, octo mensibus ante obitum fuit hydropticus, & eius corpus vsque adeò intumuit, vt propter dolores inueniretur alius Iob nostris temporibus. Cùm nos autem assumpsisset Dioscorus episcopus, qui tunc erat presbyter montis Netriæ, me inquam & beatum Euagrius,

Oleo sacro
curati
morbi.

Beniamin
hydropticè
laborat.

Beniamin
alter Iob
patientia.

grium, dicit nobis. Adeste, videte nouum Iob qui in tanto corporis morbo & tanto tumore immensam habet patientiam cum gratiarum actione. Accedentes ergo vidimus tantam molem eius corporis, vt paruum eius digitum non possemus complecti digitis duarum manuum. Cum autem morbi grauitatem non possemus fixis oculis intueri, nostros oculos auertebamus. Tunc dicit nobis beatus ille Beniamin: Orate, filij, ne meus internus homo sit hydropicus. hoc enim corpus neque cum bene se haberet, mihi quidquam profuit, neque cum male, me læsit. Illis ergo octo mensibus factus est illi currus latissimus, in quo sedebat assidue, vt qui non posset in lecto accumbere, propter ea quæ sunt corpori necessaria. Cum autem laboraret hoc morbo immedicabili, medebatur aliis qui tenebantur quibusuis ægri tudinibus. Necessarium itaque duxi, morbum huius sancti exponere, ne nobis alienum videatur, si viris iustis aliquis casus accidat. Egregio ergo illo viro mortuo, sublatum est limen ostij & postes, vt posset corpus efferi ex cellâ. Tanta erat moles corporis beati & inlyti patris Beniamin.

Internus
homo si sa-
nus sit, non
magnopere
laborandus
de corpore.

Aeger Ben-
iamin aliis
medetur.

CAP. XIV. *Vita*²² APOLLONII qui cognominabatur *ἄπὸ ἀγοραπωτεῶν*, id est, à negotiatoribus.

QVIDAM Apollonius nomine *ἄπὸ ἀγοραπωτεῶν*, id est, à negotiatoribus, cum mundo renuntiaffet, & montem Netricæ habitasset, & nec artē discere posset, nec litteras, quod ætate esset prouectus: viginti annis quibus vixit in monte, hanc habuit exercitationem. Suis pecuniis, & suis laboribus emens Alexandria vasa medica omne genus, vniuersæ fraternitati ea supeditabat ad morbos: & licebat eum videre vsque ad horam nonam discurrentem obeundo monasteria, & ostium ingredientem, & visentem num quis decumberet. Portabat autem vnam passam, mala punica, oua, panem siligineum, & ea quibus opus habent ægroti. Hanc sibi conferentem inuenit vitæ rationem vsque ad senium Christi seruus. Qui cum esset moriturus, alteri sibi simili sua reliquit friuola, rogans eum, vt idem obiret ministerium. Nam cum quinque millia monachorum illum montem habitent, tali quoque opus est curatione, quod sit locus desertus.

Apollonius
medicum se
& phar-
macopolam
præstat fra-
tribus.

CAP. XV.
& XVI. *Vita*²³ PÆESII & ISAIÆ.

ALII Pæsius & Isaias nomine, fuerunt fratres patre²⁴ mercatore, qui

quidem cum pater eorum esset mortuus, diuiserunt facultates quas habebant in mobilibus: in nummis quidem quinque millia, in vestibus autem & seruis quæ inuenta fuerant. Ij inter se deliberarunt, & sibi consulentes, dicebant: Quodnam vitæ iter ingrediemur, ô frater. si exerceamus mercaturam quam pater noster exercuit, nos relinquemus alijs nostros labores: & fortè incidemus in pericula vel latronum vel maris. Age ergo, frater, vitam aggrediamur monasticam, vt & patris nostri lucremur facultates, & nostras animas non perdamus. Placuit ergo vtrisque scopus vitæ solitariæ: sed inuenti sunt alius in alio discrepantes. Cum itaque pecunias diuisissent, & reliqua omnia, hunc quidem sibi scopum proposuerunt, vt Deo placerent, sed diuerso vitæ instituto. Vnus enim omnia dispergens, dedit monasteriis, & ecclesiis, & custodiis, & cum artem didicisset, ex quâ sibi panem pararet, exercitationi operam dabat & orationi. Alter autem eius nihil disperfit, sed facto sibi monasterio, & paucis assumptis fratribus, quemlibet excipiebat hospitem, quemlibet curabat ægrotum, quemuis senem retinebat, cuius pauperi dabat: Sabbato & Dominicâ, tres aut quatuor mensas statuens, eos qui erant egeni excipiebat. Hoc modo vitam suam consumpsit. Ambobus autem mortuis, diuersæ beatitudines vtrisque dabantur à fratribus, vtpote quod essent inuenti ambo virtute perfecti: & aliis quidem placebat vita eius, qui renuntiauerat, alijs verò ea quæ communicabat omnibus egentibus. Cum ergo inter fratres incidisset contentio, propter horum beatorum diuersum vitæ institutum, & maximè propter laudes diuersas, vadunt ad beatum Pambo, & ad eum referunt, vt de hac re respondeat, volentes scire vtrânam sit melior vitæ ratio. Is autem eis dicit: Vtrique sunt perfecti apud Deum. alter quidem functus est munere Abrahæ, qui omnes excipiebat; alter verò suscepit firmissimum, & constantissimum zelum Eliæ prophætæ, vt Deo placeret. Et cum alij quidem ei dicerent: Quomodo fieri potest, vt ex tuis pedibus hi sint æquales? Vt qui exercitorem præferrent, & dicerent: Præceptum impleuit euangelicum, vt qui omnia venderit & dederit pauperibus, noctu & diu perseuerans in orationibus, crucem ferens, & sequens Seruatorem: contra autem alij de altero contenderêt, dicentes: Hic ex tuis pedibus, tot & talia viscera ostendit in omnes egentes, vt exiret & sederet in viis regijs, & qui erant afflictis colligeret, & opem ferret:

Pæsius &
Isaias fra-
tres, ambo
solitudinē
spirant.

Vita diuer-
sum insti-
tutum ar-
ripiunt.

Contentio
illis mor-
tuis, de bea-
titudine,
quam à di-
uerso illo
instituto
assecti
sint.

Quis me-
lior.

LAVSIA-
CA.

ret : neque solùm suam recreavit animam, sed etiam aliorum, ægrotos curans, & eis dans auxilium. Eis dicit beatus Pambob: Rursus vobis dicam : ambo sunt apud Dominum, vnicuiq; autem vestrùm de ijs satisfaciam. Hic si non vsque aded se exercuisset, non fuisset dignus illud bonum consequi. Ille rursus qui recreabat ac reficiebat hospites, & egenis ministrabat, ostensus est Domino pro viribus æqualis. Ipse enim dixit : Ego non veni ministrari, sed ministrare. Hic ergo minister etsi videbatur habere onus ex labore, attamen ex ipso quoque habuit recreationem. Exspectate autem vt à Deo quoque de his habeam reuelationem, & postea scietis cum veneritis. Intermisissis ergo aliquot diebus redierunt, de his magnum illum rogantes. Senex autem respondit illis, dicens : Apud Deum vidi vtrosque simul stantes in paradiso.

Math. 20.

CAP. XVII

Vita ²⁵ MACARII iunioris.

Ex cade
inuoluntaria
occafio
Macario
adeunda
solitudinis.

QVIDAM ætate iunior, nomine Macarius, decem & octo annos natus, cum luderet cum suis æqualibus ad lacum qui dicitur Mariam, pascens pecora cædem fecit inuoluntariam. Is cum nemini hoc dixisset, venit in solitudinem, & eò processit metu & Dei & hominum, vt non senserit se tribus annis mansisse sine tecto in solitudine. Est autem illa terra arida, idque sciunt omnes, tam qui auditione acceperunt, quàm qui ex ipsa norunt experientiâ. Hic ipse Macarius sibi postea ædificauit cellulam : & cum in eâ vixisset alios viginti & quinque annos, tantâ gratiâ dignus est habitus, vt despueret dæmones solitudini insultantes. Ego cum eo versatus longo tempore, ab eo didici quomodo affecta esset eius ratio ob peccatum cædis. Dicebat autem, tantum abesse vt doleret, vt etiam gratias ageret de crimine cædis. Fuit enim cædes inuoluntaria mihi caussa salutis. Dicebat autem, ex Scripturis afferens testimonium cædis, quæ à magno Dei seruo Moyse facta fuit in Ægypto, quod nisi propter cædem, & metum Pharaonis, non dignus habitus fuisset Moyse visione Domini, & tanto dono, & conscriptione sanctorum eloquiorum Spiritus. Nam cum effugisset ex Ægypto, peruenit in montem Sina. Hæc autem dico non muniens viam ad cædem aliquam: sed potius ostendens esse etiam virtutes, quæ oriuntur ex casu, quando non vult quis suâ sponte ad bonum accedere. Ex virtutibus enim aliæ quidem sunt, quæ ex voluntate & ex nostro animi instituto proficiuntur; aliæ verò quæ ex casu nascuntur.

Salutare
infortu-
nium.

Virtutes
quadam
à casu,
quadam ab
electione.

Vita abbatis NATHANAEL.

CAP. XV-
III.

EX veteribus sanctis fuit quidam alius, optimus Christi athleta, nomine Nathanael. Eum ego non offendi in carne: dormierat enim quindecim annis ante meum aduentum in montem. Cum autem in eos incidissem qui cum hoc sancto se exercuerant, & fuerant ei tempore æquales; de viri virtute lubenter sum eos sciscitatus. Mihi autem eius quoque cellam ostenderunt, in quâ nullus adhuc habitat, quod sit terræ habitata propinquior. Ille enim beatus tunc eam condidit, quando rari fuerunt anachoretæ. Narrarunt autem mihi egregiam eius exercitationem: nempe quod tantam habuerit in cellâ tolerantiam, vt numquam dimotus sit à proposito. Cum ab initio fuisset illusus à dæmone qui omnes illudit, qui eum labi fecerat in fœcordiam & animi mœrorem, & eum è cellâ exegerat. visus est enim esse tristis & animo angustatus in primâ cellâ; illinc itaque recedens, ædificauit aliam propius vicum. Postquam ergo perfecit cellam, & in eâ habitauit tres vel quatuor menses, accedit noctu dæmon taurinâ pelle indutus sicut lictores, præ se ferens speciem militis pannos induentis, taurinâ pelle edes strepitum. Cui succensus, dixit beatus Nathanael: Quis tu es qui hæc facis in meo hospicio? Dæmon autem respondit: Ego sum qui te ex tuâ primâ cellâ exegi, & nunc veni vt te ex hac quoque fugem. Cum ergo cognouisset beatus Nathanael se fuisse illusum, reuersus est ad primam cellam: & spatio triginta septem annorum non est egressus extra fores, contentus cum dæmone, qui tot & tanta ei fecerat vt eum cogeret è cellâ egredi, vt ne ea narrare quidem liceat. Atque inter cetera quidem hoc machinatus est bonorum inimicus, nempe vt eum probro ac dedecore afficeret, ad eius abrumpendum institutum. Cum septem sancti episcopi sanctum inuississent, aut ex Dei prouidentiâ, aut ex suggestione illius tentationis, eum propemodum deturbauit à proposito. Cum enim episcopi postquam eum inuississent, orassent, & post orationem exirent, ne gressum quidem vnum pedis eos comitatus est vir egregius, ne daret locum inimico bonorum. Ei ergo dicunt diaconi episcoporum: Superbe te geris, ô abbas, qui non deducis episcopos. Is verò dicit eis: Ego & dominos meos episcopos colo, & omnem clerum honoro; sumque ego peccator omnium hominum peripsema: his autem omnibus & toti vitæ, quod in me est, proposito sum mor-

Nathanael
perpetuus
cella custos.

Taurinâ
pelle indu-
tus demon
eum vexat.

Contendit
Nathanael
cum damo-
ne.

Septem epi-
scopi inuis-
sunt Na-
thanaë-
lem.

mortuus. Ego enim habeo scopum occultum, quem scit Dominus qui nouit occulta mei cordis, cur eos non sum comitatus. Cùm ergo hic quoque actus non successisset dæmoni, rursus talem suscipit figuram. Nouem mensibus ante dormitionem athletæ transformatus est in puerum duodecim annos natum, tamquam agentem asinum panem in sportâ ferentem. Qui puer cùm serò vespere esset prope cellam, simulabat cecidisse asinum & se clamare: Abba Nathanaël, miserere mei, & porrige mihi manum. Ille autem audiuit utique vocem pueri: & aperto ostio cellæ, stans intus ei dicebat: Quis es, & quid vis tibi faciam? Respondet dæmon: Ego sum huius monachi minister, & fero panes, quoniam est agape tui noti fratris; & cras illucescente Sabbato opus est oblationibus. rogo ergo te ne me despicias, ne deuorer ab hyænis. Sunt enim hyænæ in his locis. Stans ergo mutus beatus Nathanaël, præ ingenti eius misericordiâ caligabat conturbatus visceribus, & reputabat apud se quid faceret, dicens: Aut futurum est vt transgrediar mandatum, aut à meo proposito excidam. Postea piâ apud se reputans cogitatione, dixit: Melius est ne labefactem tot annorum propositum ad ignominiâ afficiendum & vincendum diabolum. Cùm itaque Dominum rogasset, dicit puero qui cum eo loquebatur: Audi puer, aut quicumque sis. Credo in Deum quem colo, qui dominatur cuius spiritui, quòd si auxilio reuera egeas, Deus tibi mittet auxilium; & neque hyænæ, neque aliquid aliud tibi malè faciet: sin autem es tentatio, hoc quoque Deus mihi exhinc iam reuelabit, & clauso cellæ ostio est ingressus. Pudore autem affectus dæmon quòd sic quoque esset victus, resolutus est in turbinem, onagrisque exultantibus ac fugientibus & strepitum edentibus assimilatus, sic euauit. Hoc fuit certamen beati Nathanaël, & hæ sunt virtutes eius exercitationis, & pugna inuicta aduersus aduersarium.

*Dæmon in
pueri figura.*

Agape.

Oblatio.

*Firmum
Nathanaë-
lis propositum.*

Confidentia.

CAP. XIX. Vita abbatis²⁶ MACARII Ægyptij & MACARII Alexandrini.

*Ruff. lib. 2.
c. 28. 29.*

SANCTORVM & immortalium patrum, Macarij Ægyptij & Macarij Alexandrini, egregiorum & inuictorum athletarum, honestæ vitæ certamina, quæ sunt multa & magna, & incredulis prope incredibilia, & narrare vereor & scriptis mandare, ne fortè mei tamquam mendacis fiat mentio. Quòd autem Deus perdat omnes qui loquuntur mēdacium, licet aperte videre san-

ctum Spiritum pronuntiantem. Cùm ego ergo per Dei gratiam non mentiar, hominum fidelissime Lausa, ne sis quoque ipse incredulus patrum certaminibus: sed gloriare potius in æmulatione exercitationis eorum qui verè sunt Macarij, hoc est beati. Atque primus quidem Christi athleta, nomine Macarius, erat genere Ægyptius: secundus autem ætate, sed in iis quæ sunt monachorum præcipua primas partes obtinens, qui ipse quoque vocabatur Macarius, erat Alexandrinus, qui vendebat bellaria.

Et primùm quidem narrabo virtutes Macarij Ægyptij, qui vixit nonaginta annos integros. Ex his in solitudine annos sexaginta. Cùm triginta annos natus ascendisset, essetque ætate iunior, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decennium, vt magnâ quadam & insigni dignus haberetur distinctione, aded vt vocaretur *ωαιδαρογέρον*, id est, in puerili ætate senex. quoniam citius quàm pro ætate profecerat virtutibus. Cùm esset quadraginta annos natus, & potestatem accepit contra spiritus, & gratiam curationum, & spiritum futurorum prædictionis; dignus quoque est habitus honorando sacerdotio. Cum eo habitant duo discipuli in intimâ solitudine, quæ vocatur Scete: ex quibus vnus quidem erat ei minister, qui semper prope ipsum inueniebatur, propter eos qui veniebant vt curarentur; alter autem seorsum sedebat in cellâ.

Procedente autem tempore, cùm sanctus perspicaci oculo præuidisset, dicit suo ministro, Ioanni nomine, qui postea factus est presbyter in loco sancti Macarij (presbyteratu enim dignus fuerat habitus magnus Macarius:) Audi me, frater Ioannes, & fer æquo animo meam admonitionem, eaque tibi proderit. Tentaris enim, inquit, & tentat spiritus auaritiæ. Sic enim vidi: & scio quòd si meam æquo animo tuleris adhortationem, in Dei timore consummaberis & in eius opere, & laudaberis, & in tuum tabernaculum non appropinquabit flagellum. Quòd si non audieris, in te veniet finis Giezi, cuius vitio laboras. Contigit autem vt sancto quidem non obedierit post eius mortem, sed obedierit ei qui Iudæ alligauit laqueum propter auaritiam. & post alios quindecim aut viginti annos, cùm bona pauperum sibi vsurpasset, ita laborauit elephantia, vt non inueniretur integer locus in eius corpore, in quo quis posset figere digitum. Hæc est prophetia sancti Macarij.

Ac de cibo quidem & potione superuacaneum est dicere, cùm nec apud iis sordiores monachos, qui sunt extrâ, inueniri possit

Distributio eorum qui Macarij dicti sunt.

Macarius Ægyptius.

Sacerdotium inter monachos honoratum.

Spiritus auaritiæ.

4. Reg. 5. Simonia.

Psal. 5.

LAVSIA-
CA.

possit ingluuies, aut vlla citra delectum & discrimen viuendi ratio alia ab iis qui sunt in illis locis, cum propter inopiam rerum necessariorum, tum etiam propter zelum virorum qui est ex Deo, vnoquoque contendente vincere proximum diuersis vitæ institutis.

*Macarius
in extasi
frequenter.*

De aliâ autem exercitatione cælestis huius viri, Macarij inquam, dicebatur hic sanctus esse assidue in extasi, & maiori tempore, vel cum Deo, vel in rebus versari cælestibus: cuius etiam feruntur res diuersæ.

Ruff. lib. 2.
cap. 28.

Ægyptius quidam libidinosus, captus amore cuiusdam mulieris ingenuæ, quæ viro nupserat, cum non posset eam inescare propter pudicitiam & castitatem erga suum maritum Parthenicum, conuenit improbus præstigiator, dicens: Aut eam incita ut me amet, aut arte tuâ effice ut eius maritus eam dimittat. Cum ergo præstigiator satis ab eo accepisset, usus est suis præstigiis & incantationibus: & cum non posset eius animum mouere ut ei assentiretur, efficit ut videretur equa iis qui eam intuebantur.

*Præstigia-
tor amaro-
rij; precibus
mulierem
equam ap-
parere facit*

Cum ergo foris venisset eius maritus, aspexit uxorem suam in formâ equæ; cumque in suo lecto cubuisset, alienum ei videbatur quod in suo cubili equa iaceret. Flet ergo eius maritus, & lamentatur quod rem non inueniat: & quod existimans se alloqui bestiam, responsum non assequatur, præterquam quod solummodò eam videbat irasci. Vnde magis angebatur animo, cum intelligeret eam esse suam uxorem, curiosis autem hominum artibus esse mutatam in equam. His de causis accersit vici presbyteros, & domum adducit, & eis eam ostendit: sed nec ij cognouerunt calamitatem quæ eis acciderat. Tribus ergo diebus neque fœnum comedit ut equa, neque panem ut homo, utroque alimento priuata. Tandem ut Deus glorificaretur, & videretur virtus sancti Macarij, ascendit in cor mariti eius ducere eam in solitudinem ad sanctum virum: & cum eam capistro ligasset ut equam, duxit in solitudinem. Dum autem appropinquassent, steterunt fratres prope cellam sancti Macarij cum eius marito contententes, & dicentes: Cur huc adduxisti hanc equam? Is autem dicit: Ut misericordiam consequatur sancti oratione. Illi verò dicunt ad eum: Quid mali habet? Ille eis dicit: Quam videtis equam, ea misera est vxor mea; neque scio quemadmodum mutata sit in equam, & iam sunt tres dies ex quo nihil comedit. Ij autem cum hæc audiissent, referunt ad seruum Dei Macarium eo iam intus pro illâ orante: ei enim Deus reuelauerat, ijs ad eum venientibus; & idè

*Reuelatur
Macario
cur id con-
tigerit.*

orabat ut sibi declararetur causa propter quam hoc euenerat. Respondit autem sanctus Macarius fratribus qui ei renuntiauerant: Adduxitne aliquis huc equam? dicunt: Ita. Is verò eis dicit: Equi vos estis, qui habetis equorum oculos; illa enim est femina ita ut est creata, non transformata, sed sic solum apparens oculis eorum qui sunt decepti. Quæ cum esset adducta, aquamque benedixisset, & in eius nudum caput infudisset, super eius caput est precatus: statimque effecit ut omnibus videntibus videretur femina. Cum autem iussisset ei cibum afferri, fecit eam comedere, & eam sic curatam dimisit cum suo marito, Deo agentes gratias. Eam autem admonuit vir Dei, sic dicens: Numquam ecclesiam deseras, numquam abstineas à cõmunione Christi Sacramentorum. Hæc enim tibi acciderunt, quod iam quinque hebdomadis non accessisti ad intemerata nostri Seruatoris Sacramenta.

*Aqua be-
nedicta
virute
phantasmæ
Macarius
à feminâ
depellit.*

Alia est actio magnæ eius exercitationis. Magno vitæ suæ tempore à cellâ suâ in dimidium vsque stadium fodiens cuniculum, summam effecit speluncam: & si quando complures ei essent molesti, occultè e suâ cellâ egrediens, ibat in speluncam, neque quisquam eum inueniebat. Narrauit autem nobis quidam ex studiosis eius discipulis, quod recedens vsque ad speluncam per cuniculum, dicebat viginti quatuor orationes; & rediens, totidem.

*Femina
fuit præsti-
giis obno-
xia, quia
rarius com-
municaba-
bat.**Ut homines
lateat, cu-
niculum
effudit Ma-
carius.*

De eo exiit fama, quod mortuum suscitauit: ut persuaderet hæretico qui non confitebatur esse resurrectionem corporum. & fuit constans hæc fama in solitudine.

*Ruff. l. 2.
c. 28.
Mortuum
suscitauit in
fidei testi-
monium.*

Ad hunc sanctum adductus est aliquando à matre propriâ lamentante adolescens qui vexabatur à dæmone, à duobus adolescentibus ex vtraque parte constrictus. Hunc autem ita vexabat dæmon. Trium modiorum panes postquam comedisset, & calicem aquæ bibisset, vtraque eructans, cibos resoluebat in vaporem. Ab eo enim, non secus ac igne consumebantur quæ comederat & biberat. Est enim ordo quoque dæmonum qui dicitur igneus. Sunt enim dæmonum quoque sicut hominum differentia, non mutatâ essentiâ, verum mente diuersâ. Hic ergo adolescens cum ei mater non suppeditaret, sæpè sua comedebat excrementa, & lotium bibebat. Flente ergo eius matre, & alienam sui filij mœrente calamitatem, & sanctum valdè obtestante & rogante, illum accipiens inuictus Christi athleta Macarius, supplex pro eo Deum orauit. Post vnum autem aut alterum diem, remisit dæmon vexationem. tunc ergo dicit matri adolescentis dominus Macarius:

*Dæmon
comedens,
cibos resolu-
it, non
digerit.**Dæmonum
differentia
mente di-
uersa, ean-
dem essen-
tiâ.*

carius. Quantum vis ut filius tuus comedat? Illa autem respondit, dicens: Rogo te, iube eum solum comedere decem libras. Eam autem increpans, ut quæ nimium dixerat, dixit: O mulier, cur hoc dixisti? Cumque septem dies orasset cum ieiunio, expulso ab eo pernicioso dæmone ingluuiei, constituit ei viuendi rationem ad tres usque libras panis, quas deberet ipse comedere si operaretur. Cum hoc modo Dei gratiâ puerum emundasset, eum matri reddidit.

*Damon
ingluuiei.*

*A quo ista
Macarius
Palladius.*

Has res admirabiles & præter opinionem fecit Deus per sanctum Macarium. Eum ego non conueni: dormierat enim anno antequam ego ingrederer in solitudinem. Conueni autem eum qui erat eius socius in fidei operibus, & idem venerabile nomen quod ipse habebat.

*Macarius
Alexandri-
nus.*

Dico autem sanctum Macarium Alexandrinum, qui erat presbyter earum quæ dicuntur Cellarum. In quibus Cellis ego nouem annos habitans, ex quibus tres annos mecum vixit ille Macarius, in quiete sedens, eius quidem optimæ viuendi rationis alia quidem vidi opera & signa, alia verò didici ab iis qui cum eo vixerunt.

*Non con-
cupiscen-
dum.*

Deut. 7.

Is cum apud magnum virum & patrem Antonium electos palmæ ramos vidisset, quos ipse laborauerat, petiit ab eo vnum manipulum ramorum palmæ. Dixit autem ei Antonius: Scriptum est; Non concupisces res proximi tui. Et cum id solum dixisset, rami omnes statim tamquam ab igne torrefacti sunt. Quod quidem cum vidisset Antonius, dixit Macario: Ecce Spiritus sanctus requieuit super te: erisque mihi deinceps heres mearum virtutum.

*Diabolus
aggreditur
Macarium
in solitudi-
ne.*

Hinc rursus eum inuenit diabolus in solitudine, corpore valde defatigato, & dicit ad eum: Ecce accepisti gratiam Antonij, cur non vteris auctoritate, & à Deo petis cibum, & vires ad iter ingrediendum? Is autem dicit ad eum: Virtus mea & laus mea Dominus, tu autem ne tentaueris feruum Dei. Facit ergo diabolus ut ei phantasma appareat, camelus onera baiulans & errans per solitudinem, habens omnia ad usum necessaria. Qui cum vidisset Macarium, prope eum alledit. Is autem suspicatus esse phantasma, sicut erat, constitit ad orandum: is verò protinus à terrâ fuit absorptus.

*Macarius
oratione
phantasma
pellit.*

Aliquando rursus venit hic Macarius Alexandrinus ad magnum Macarium qui erat in Scete. & cum ambo essent Nilum transmissuri, accidit ut ipsi maximum pontonem ingrederentur: in quem ingressi sunt duo tribuni cum magno fastu & apparatu, ut qui intus haberent rhedam totam

æneam, & equos frenis aureis, & quosdam eos stipantes milites, satellites, & pueros torquibus & aureis zonis ornatos. Postquam ergo tribuni viderunt ipsos veteribus pannis indutos, & sedentes in angulo, humilem illam & tenuem viuendi rationem beatam iudicabant; vnus autem ex ipsis tribunis dixit ad ipsos: Beati estis vos qui mundum illuditis. Respondens autem Macarius qui erat urbanus, dixit eis: Nos quidem mundum illusimus, vos autem illudit mundus. Scias autem te non tuâ sponte hoc dixisse, sed propheticè: ambo enim vocamur Macarij, hoc est, beati. Is autem eius sermone compunctus cum domum venisset, vestes exuens, delegit vitam agere solitariam, multas faciens elemosynas.

*HISTOR.
LAVSIA-
CA.*

*Beata vi-
uendi ratio
in vilibus
pannia.*

*Mundus
illuditur à
monachis,
seculari-
bus mundus
illudit.*

Rursus cum aliquando cupisset vesci vis recentibus perbellisque ad se missis, ostendens continentiam, eas misit ad alium fratrem laborantem, qui ipse quoque vnas desiderabat. Qui cum eas accepisset, & magnâ affectus esset lætitiâ, suam celare volens continentiam, eas misit ad alium fratrem laborantem, qui ipse quoque eum cibum appeteret. Cum ille quoque accepisset, rursus hoc ipsum fecit, etsi ipse valde vesci cuperet. Postquam autem ad multos fratres deinde venerunt vna, cum nullus eis vesci voluisset, postremus qui eas acceperat, eas rursus misit ad Macarium, tamquam magnum ei donum largiens. Qui cum rem curiosè inquisisset, admiratus, & Deo actis gratiis ob tantam eorum continentiam, ne ipse quidem ex iis tandem comedit.

*Domita ci-
bi concupi-
scentia.*

*Vna per
charitatis
officia mul-
torum cel-
las perambu-
lat.*

Atque hæc quidem est magni Macarij exercitatio, quam ego & multi accuratè apud ipsum didicimus. Si quod opus exercitationis aliquem vnumquam fecisse audiit, omnino id ardentè effecit.

Cum ab aliquibus audiisset, Tabennesiotas per totam quadragesimam nullâ re vesci quæ igni esset admota, statuit hic sanctus septem annis nihil comedere quod per ignem transisset: & toto illo septennio nihil gustauit præter cruda olera vel legumina humectata. Cum hoc ergo rectè gessisset, aspernatus est hanc viuendi rationem. Audiit autem ab aliquo alio hic monachorum optimus, quod quidam monachus comedat libram panis. Quem æmulatus, fregit quod habebat buccellatum, & immitit in lagenam, statuens solummodò tantum comedere, quantum manus eius sursum ferret. Magna est autem hæc in tractando corpore asperitas. Festiuè enim nobis narrabat: Plura quidem frustra ap-

*Quadra-
gesima ob-
seruatio in
cibus igne
non coctis.*

LAVSIA-
CA.*Vitius eius
ratio.**Somnum
superare
consendit.**A spiritu
fornicatio-
nis tenta-
tus, culicis
se moribus
exponit.**Monimen-
tum Ianne
& Mambre
adire
statuit, ut
cum damo-
nibus con-
tendat.*

prehendebam ; sed non sinebar efferre ob angustiam foraminis. Publicanus enim mihi non permittebat omnino vesci. Totos ergo tres annos hanc exercuit continentiam , quatuor vel quinque vncias comedens , & aquam quæ eis responderet : olei autem sextarium toto anno consumebat in alimentum.

Alia athletæ exercitatio . Statuit indomitus hic vir somnum superare . etenim vtilitatis gratiâ hoc ipse narravit : Totis viginti diebus & noctibus non sum tectum ingressus , vt somnum vincerem , cum interdum quidem æstu arderem , noctu verò algore rigerem . Quòd nisi , inquebat , tectum citius essem ingressus , & somno vsus essem , ita mihi erat arefactum cerebrum , vt deinceps ageret in extasim : & quod ad me quidem attinet , vici somnum ; quod autem ad naturam opus habentem , ei cessi .

Ei aliquando molestiam exhibuit spiritus fornicationis : & tunc condemnauit seipsum sedere nudum sex menses in palude Scetes , quæ est in vastâ solitudine , in quâ possunt culices vel fauciare pelles aprorum , vt qui sint æquè magni vt vespæ , aded vt in toto eius corpore infixerint aculeos : vt nonnulli existimauerint eum esse leprosum . Reuersus ergo in suam cellulam post sex menses , ex voce cognitum est eum esse dominum Macarium .

Is cupiit aliquando , vt ipse nobis narravit , quod in hortis erat , ingredi monimentum , quod dicitur *κηποτάριον* Ianne & Mambre , magorum qui erant tempore Pharaonis , vt id videret , vel etiam vt conueniret eos qui illic sunt dæmones . Dicebatur enim plurimos , eosque ferocissimos , in eo loco ab illis collocatos esse dæmones per infamis artis eorum excellentiam . Hoc autem monumentum factum est à Ianne & Mambre fratribus , qui propter magicæ artis excellentiam primas partes habebant illo tempore apud Pharaonem . Vt qui ergo illo vitæ suæ tempore maximam in Ægypto haberent potestatem , construxerunt illud opus ex lapidibus quatuor pedum magnitudine , & suum illic fecerunt monimentum : & cum multum illic auri deposuissent , & omne genus arbores plantassent , maximum quoque puteum aquæ foderunt : est enim locus qui cedit facile . Hac autem omnia fecerunt , sperantes post suum hinc discessum frui deliciis in illo paradiso . Tandem ergo quoniam nesciebat viam quæ ad eum ducit hortum , Dei seruus Macarius , coniecturâ quadâ sequebatur astra , & sicut nautæ qui transmittunt maria , to-

tam peruasit sanctus solitudinem ; & cum aliquot etiam accepisset arundines , vnam statuit in vnoquoque milliari , vt per eam rediret . Cum ergo intra nouem dies totam illam peruasisset solitudinem , & esset prope illum hortum , succedente nocte parum dormiit . Immanis verò dæmon qui semper aduersatur Christi athleticis , cum collegisset omnes illas arundines dormiente Macario , & circiter ad vnum lapidem à monumento ad eius caput posuisset , recessit : postquam ergo surrexit , inuenit colligatas arundines quas ipse fixerat signi causâ . Fortasse autem hoc quoque fuit Dei permissio ad maiorem eius exercitationem , vt non speraret in arundinibus , sed in Dei gratiâ , quæ per columnam nubis deduxit Israël quadraginta annis in terribili illâ solitudine . Dicebat autem Macarius : Cum propius accessi ad illud monumentum , ex eo egressi mihi occurrerunt ad septuaginta dæmones variis formis præditi , alij quidem clamantes , alij verò cum magno fremitu in me stridentes dentibus , alij verò tamquam corui volantes , audebant meo vultui insultare , dicentes : Quid vis , Macari , tentatio monachorum ? quid ad nos accessisti ? an non nos quoque aliquem ex monachis vexauimus ? Quæ nostra sunt , tu cum tuis similibus illic habes , nempe solitudinem , & illinc nostros cognatos fugauistis . Nihil est nobis tecum commune . quid loca nostra inuadis ? tamquam anachoreta , contentus esto solitudine . Qui hunc locum ædificauerunt , eum nobis assignauerunt ; non potes hîc manere . Quid quæris ingredi in hanc possessionem , in quam nullus ex viuis hominibus est ingressus , ex quo fratribus qui hoc condiderunt sunt à nobis hîc factæ exequiæ . Et cum multa adhuc facerent & insultarent dæmones , dixit eis sanctus Macarius : Ingrediar tantum , & videbo , & hinc recedam . Dixerunt autem dæmones : Hoc nobis promitte in tuâ conscientiâ . Dicit autem Christi seruus , Hoc faciam . Dæmones autem euauerunt . Ingrediente autem eo in paradysum , ei occurrit diabolus cum stridâ rhomphæâ , ei minitans . ad quem hanc vocem respondit sanctus Macarius : Tu venis ad me in stridâ rhomphæâ ; & ego cõtra te ingrediar in nomine Domini sabaoth , in acie Dei Israël . Ingressus autem , contemplatus sum omnia , in quibus inueni etiam cadum æneum catenâ ferreâ pendentem ex puteo , iam tempore consumptum , & fructum malorum punicorum quæ nihil intus habebant , fuerant enim arefacta à sole , & plurima aurea donaria . Cum sanctus ergo illinc

*Varia da-
monum ap-
paritiones.**Iurat Ma-
carius da-
monibus.**Descriptio
sepulcri
magorum.*

illinc recessisset absque tumultu & citra vllam perturbationem, reuersus est per viginti dies in suam cellam.

Cum autem defecissent panes & aqua quam portabat, in magnâ erat afflictione. Viginti enim diebus ingrediens per solitudinem, vt existimo, nihil omnino gustauit, vt etiam res ostendit. Fortasse autem tentabatur quoque intolerantia. Et cum iam parum abesset quin collaberetur, visa est ei quædam puellæ speciem præ se ferens, vt ipse narrabat, mundâ lineâ veste induta, & tenens vnam aquâ stillantem: quam dicebat Macarius abfuisse ab eo circiter vnum stadium. qui tres dies ingressus est eam videns cum vrnâ tamquam stantem, & eum prouocantem, non valentem eam assequi: ipse autem bibendi, trium dierum laborem fortiter sustinuit. Postquam apparuit multitudo bufalarum, ex quibus vna stetit ex aduerso eius habens vitulum: sunt enim multæ in illis locis. & vt dicebat nobis Macarius, vber eius lacte fluebat, & desuper sonuit vox ei dicens: Macari, accede ad bufalam, & lactare. Cum ergo, inquit, ad eam accessissem & lactatus essem, mihi suffecit. Vt autem maiorem gratiam ostenderet Dominus, docens meam paruitatem, iubet bufalam me sequi vsque ad cellam. Illa verò parens iussui secuta est, me quidem lactans, suum autem nolens vitulum.

Aliquando rursus cum puteum foderet hic vir virtute præditus, ad recreandos monachos (is autem erat prope folia & sarmenta illic posita) morsus est ab aspide: est autem venenatum & exitiosum animal. Aspidem apprehendens sanctus ambabus manibus, eam discerpfit, dicens: Cum te non imisisset Deus meus, quomodo ad me ausus es accedere?

Cum ipse rursus magnus audiisset Macarius, quod haberent præclarum vitæ institutum Tabennesiotæ, veste mutatâ, & assumpto mundano habitu operarij, spatio quindecim dierum peruenit Thebaidem, ingressus per solitudinem. Et cum venisset in monasterium Tabennesiotarum, quesit eorum archimandritam, nomine Pachomium, virum probatissimum, & qui gratiam habebat propheticam. cui quidem sancto tunc reuelatus fuerat magnus Macarius. Cum ergo eum conuenisset, dicit ei Macarius: Oro te, suscipe me quæso in tuum monasterium, vt fiam monachus. Dicit ei magnus Pachomius: Non potes deinceps fieri monachus qui sis tam prouectus ætate: non potes te exercere; sunt fratres qui se exercent à iuuentute, & laborem tolerant. Tu autem in hac ætate

non potes ferre tentationes: offenderis, & exhibis, & nobis maledices. Neque eum accepit, nec primo die, nec secundo vsque ad septem dies. Ille verò fuit constans, manens ieiunus. Postea autem dicit ei senex Macarius: Suscipe me, abba; & nisi ieiunauero, & fecero ea quæ ipsi opera, iube me eiici ex monasterio. Persuadet fratribus magnus Pachomius vt eum admittant. Est autem vnius monasterij conuentus, mille quadringenti viri vsque in hodiernum diem. Ingressus est ergo. Cum autem præterisset aliquantum temporis, aduenit quadragesima, & vidit senex Macarius vnumquemque suscepisse diuersas viuendi rationes: alium quidem comedere vesperè, alium verò post duos dies, alium post quinque, alium stare per totam noctem, interdium verò sedere ad opus. Ipse autem cum aliquot palmæ ramos sibi madefecisset, stetit in vno angulo, & donec quadraginta dies impleti essent, & aduenisset Patcha, non sumpsit panem, non aquam, non genu flexit, non sedit, non accubuit, nihil aliud gustauit præter pauca cruda crambes folia, quæ sumebat die Dominico, vt videretur comedere, & non incideret in arrogantem de se persuasionem: & si quando egrediebatur ad aliquid necessarium, citò rursus ingrediens, stabat ad opus, os non aperiens, sed stans silentio, nihil aliud faciens præterquam silentium in corde exercens, & faciens orationem, & ramos palmæ operans quos habebat in manibus. Cum autem hæc vidissent omnes exercitatores illius monasterij, seditionem excitarunt aduersus suum præfectum: Vndenam nobis adduxisti hunc hominem sine carne ad nostri condemnationem? Aut eum hinc eiice, aut, vt scias, nos omnes hinc recedimus. Cum hæc autem à fratribus audiisset magnus Pachomius, de eo est sciscitatus. Et cum didicisset eius vitæ agendæ rationem, Deum rogauit vt ei reuelaretur quisnam sit. Reuelatum est autem ei eum esse Macarium monachum. Tunc ei manum prehendit magnus Pachomius, & eum foras educit: & cum eum deduxisset in domum oratorij vbi est ara, & esset amplexus, ei dicit: Adedum, venerande senex. Tu es Macarius, & me id cælesti. multis abhinc annis cupij te videre cum de te audirem. Ago tibi gratias, quod filios meos subegeris, ne se iactent & magnificè circumspiciant propter suam exercitationem. Rogo ergo te, recede in locum tuum: nos enim satis edificasti, & ora pro nobis. Tunc ab ipso rogatus, & eum omnibus fratribus orantibus, sic recessit.

Tentatur
à bufalâ.

Lactatur
à bufalâ.

Aspidis
morsus non
obfuit Ma-
cario.

Macarius
explorat
austera-
tem mona-
chorum Ta-
bennesio-
tarum.
De eo in-
frâ cap. 38.

Quadragesima à
monachis
diuersimodè obserua-
ta.

Ieiunium
portetofum
Macarij.

Pachomius
agnoscit
Macarium
reuelatione

LAVSIA-
CA.

*Fervens
vita ange-
lica & con-
templatio-
nis deside-
rium.*

*Quibus
argumen-
tis mentem
in caelestia
erigeret.*

Aliquando rursus narravit nobis hic vir impatibilis: Quando rectè gessissem omnem vitæ monasticæ agendæ rationem, tunc veni ad aliud spiritale desiderium. Statui enim quinque dies solum mentem meam ita componere, vt à Deo auelli non posset, & nihil aliud omnino cogitaret. Et cum id apud me statuissem, clausi meam cellam & aulam extrinsecus, vt nulli darem responsum. Et steti incipiens à secundâ, & menti præcipiens, & ei dicens: Vide ne descendas de cælis. Habes Angelos, Archangelos, omnes supernas potestates, Cherubim & Seraphim, Deum horum omnium effectorem. Illic versare: ne sub cælos descenderis; ne incideris in mundanas cogitationes. Cum duos autem, inquit, dies & duas noctes perseuerassem, ita irritavi dæmonem, vt ipse fieret flamma ignis, & combureret omnia quæ habebam in cellâ, aded vt etiam storea, supra quam stabam, igne arderet, & sic me quoque existimarem totum conflagrare. Tandem timore affectus tertio die destiti ab hoc proposito: cum non possem ampliùs mentem meam tenere indiuulsam, sed descendi ad huius mundi contemplationem; Deo fortasse permittente, ne hoc mihi reputaretur in superbiam.

Ego ad eum accessi aliquando, & inueni extra eius cellam iacentem quemdam vici presbyterum, cuius caput ita erat exesum à morbo qui dicitur cancer, vt etiam ipsum os totum appareret in vertice. Is accessit ad ipsum vt curaretur: nec eum admittebat ad colloquium. Rogavi autem eum, dicens: Miserere huius miseri, & saltem da ei responsum. Is verò mihi respondit, dicens: Est indignus qui curetur; amandata est enim eius disciplina. Quòd si velis eum curari, persuade ei vt deinceps abstineat à ministerio sanctorum Sacramentorum. Ego autem ei dico: Quamobrem, quæso? Is verò dicit: Fornicans sacrum peregit ministerium, & ideò castigatur. Nunc ergo si metu desistat ab eo quod ausus est facere per contemptum, Deus ipsum curabit. Postquam ergo dixi ei qui affligebatur, iureiurando est pollicitus se non ampliùs sacrificaturum. Tunc eum accepit, & dixit ei: Credisne esse Deum quem nihil latet? Respondet ille: Maximè. rogo te. Deinde ei dicit Macarius: Non potuisti Deum illudere? Dicit ille: Non potui, domine mi. Dicit ei Macarius: Si agnoscis tuum peccatum, & Dei disciplinam propter quam hæc subiisti, corrigitor in posterum. Qui confessus est peccatum, & sponndit se non ampliùs peccaturum, neque altari mini-

*Presbyter
cancro la-
borans
Macarium
accedit.*

*Cancro la-
borat, quia
conscius
fornicatio-
nis sacrifi-
cauit.*

straturum, sed sortem laicam amplexurum. Deinde sic sanctus ei manus imposuit, & paucis diebus fuit curatus, capilli que ei creuerunt, & sanus domum rediit Deum glorificans: egit autem magno quoque; Macario gratias.

Hic sanctus habebat diuersas cellas: vnam quidem in Scete, quæ est interior in solitudine, & vnam in Libâ, & vnam in Celliis, & vnam in monte Netriæ. Et aliæ quidem carebant ostio, in quibus dicebatur sedere in quadragesimâ in tenebris; alia autem erat angustiior, in quâ non poterat pedem extendere; alia autem latior, in quâ conueniebat eos qui ad ipsum ventitabant.

Hic curauit tantam multitudinem eorum qui vexabantur à dæmonibus, vt ea non cadat in numerum. Cum nos autem illic essemus, virgo nobilis deducta est ad eum è Theffalonicâ, quæ multis annis laborarat paralyti. Hanc viginti diebus vngens oleo sancto suis manibus, & orans, sanam remisit in suam ciuitatem. Quæ cum recessisset, ad eum copiosam misit oblationem.

Me autem præsentè adductus est ad eum puer qui vexabatur à spiritu. Ei autem manum imponens in capite, & alteram supra cor, tamdiu orauit donec fecisset ipsum pendere ab aère. Tamquam vter ergo puer inflatus, aded intumuit, vt esset maximi ponderis. Et cum repente exclamasset, per omnes sensus aquam emisit: & cum rursus desisset, rediit ad eam in quâ priùs erat mensuram. Et tradidit eum patri, cum vixisset oleo sancto: & cum aquam infudisset, præcepit ne quadraginta diebus carnes tangeret, nec vinum; & sic eum curauit.

Eum aliquando subierunt cogitationes vanæ gloriæ, quæ eum è cellâ eiiciebant, & suggerebant vt honesto consilio & iustâ de causâ Romam veniret, pro beneficio eorum qui ægrotabant: valdè enim in eum operabatur gratia aduersus spiritus. Postquam autem longo tempore non obediit, valdè agitabatur. Cadens verò in limine cellæ, foràs pedes emisit, & dicit: Trahite & vellite, ô dæmones. Ego enim non abeo meis pedibus, iurans fore vt jaceat vsque ad vesperam, & nisi eum excutiant, non esse auditorum. Cum autem diu procubisset, surrexit: cum nox autem aduentasset, ei rursus exhibuere negotium. Et cum duorum modiorum sportam impleisset arenâ, & imposuisset humeris, peruadebat totam solitudinem. Huic occurrit Theosebius Cosmetor, genere Antiochenus, & ei dicit: Quid portas, abba? Cede mihi onus, & ne vexeris. Ille autem dixit: Vexo eum qui me vexat:

*Post con-
fessionem
peccati, &
emendatio-
nis sponso-
nem à Ma-
cario cura-
tur.*

*Diuerse
cella Ma-
carij.*

*Quadra-
gesima.*

*Curatio in-
firmorum.*

*Mulier cu-
ratur à
paralyti
per oleum
sanctum.*

*Puer da-
moniacus
sanatur
per oleum
sanctum &
aquam be-
nedictam.*

*Abstinētia
à carnibus
& vino.*

*Miro onere
se affligit
Macarius.
vexantem
se vexans.*

vexat : nam cum sit remissus & ignavus, suggerit mihi peregrinationes. Cum autem diu permouisset, ingressus est cellam contrito corpore.

carius : Dic tu tuis cogitationibus; Propter Christum custodio parietes.

Hæc; o studiose & amantissime Christi serue, ex multis & magnis signis & certaminibus inclyti & virtute præditi Macarij significauit.

Hic Macarius nobis narrauit, (erat enim presbyter) se obseruasse tempore communionis Christi Sacramentorum, se Marco exercitatori numquam dedisse oblationem, sed ei Angelum dedisse ex arâ: solum autem se vidisse digitum manus eius qui dabat.

Vita abbatis ²⁸ MARCI.

CAP. XXI.

Cum esset autem hic Marcus iunior, dicebat memoriter vetus & nouum Testamentum, eratque insigniter mitis, & summè temperans. Quodam ergo die cum satis otij haberem in cellâ meâ, in extremâ iam eius senectute ad eum venio, & ostio eius cellæ assideo. Quem ego, vtpote qui essem adhuc rudis, existimabam esse supra hominem, sicut erat: & auscultabam quidnam diceret vel faceret. Is autem intus solus, cum iam centum annos transegisset, & dentes amisisset, secum pugnabat & cum diabolo, & dicebat: Quid vis deinceps, κακόγρη, id est, male senex. Ecce iam & vinum bibisti, & oleum tetigisti. Quid vis deinceps πολίόφαγε, id est, vorax in canicie, & κοιλίοδυλε, id est, ventri seruiens, probro & contumeliâ se ipsum afficiens? Et diabolo dicens: Recede à me, diabole, consenuisti mecum in dissensionibus, iniecasti mihi imbecillitatem corporis, fecisti me bibere vinum, & sumere oleum, me reddens voluptarium. Adhuc ne tibi aliquid debeo? Apud me nihil inuenis quod velis diripere. Recede à me deinceps, inimice hominum. Ac veluti se prouocans & irritans, secum loquebatur, dicendo: Adefdum, o nugator, in canicie vorator, & heluo in senectute.. Quamdiu ero tecum?

Vita abbatis ²⁹ MOYSIS,
qui fuit ex latronibus.

CAP. XXII.

Fuit quidam Moyfes nomine, Æthiops genere, niger, seruus cuiusdam qui gerebat rempublicam; quem propter morum improbitatem & latrocinij crimen proiecit eius dominus. Dicebatur enim etiam vsque ad cædes progredi: cogor enim dicere facta eius improbitatis, vt postea ostendam virtutem eius pœnitentiæ. Narrarunt ergo aliqui eum fuisse præfectum magnæ cateruæ latronum. Cuius inter cetera latrocinandi opera hoc quoque fertur, quod in-

Pp 3 festo

Paphnutius Macarij discipulus.

Macarium spurio illuminat capite hyæna catulum.

Hyæna præmium adfert Macario.

Admiratur hyæna.

Etiam fera sanctos agnoscunt.

Humi non spuris Macarius.

Qua forma fuerit Macarij.

Palladius consulit Macarij.

Marcus eremita Eucharistiam ab Angelo accipit.

Quanta virtutes Marci.

Marcus in capularis senex & secum diabolo disputat.

Mira hominis ad Deum ex summâ misericordiâ conuersio.

LAVSIA-
CA.

festo & vindictæ cupido animo erat in pastorem, qui ne rem aliquam effectam redderet, ei fuerat impedimento, dum cum canibus gregis noctu abiret. Quem cum vellet occidere, obibat locum in quo eius oues habebant stationem. ei autem significatum est, ipsum esse trans Nilum. Et cum fluuius illo tempore inundaret, & plus quàm mille passus pateret latitudine, ense tenens mordicus, & tunicam quâ erat indutus imponens suo capiti, natando sic transmisit fluuium. Dum autem tranaret, potuit pastor se abscondere alicubi infodiens. Cum ergo Moyfi cœptum non successisset, occisis quatuor egregiis arietibus, & catenâ alligatis, Nilum rursus tranauit: & cum in paruam quamdam villam venisset, excoriat arietes: & cum quæ erant carnis optima comedisset, & pelles pro vino venû dedisset, cum 3° scitia octodecim ebibisset, illinc ad quinquaginta lapides est profectus, vbi habebat collegium. Hic princeps latronum serò tandem casu aliquo qui ei acciderat cõpunctus, tradidit seipsum monasterio: & ad tantam processit pœnitentiam, quantam res ipsæ indicarunt. Inter cetera autem dicitur, quòd cum quatuor latrones in eum in cellâ sedentem irruissent, ignorantes eum esse Moysem, beatus Moyles eos tamquam faciem paleæ ligatos, & humeris imposuit, & ad fratrum portauit ecclesiam, dicens: Quoniam non licet mihi alicui facere iniuriam, inueni autem eos me aggressos, quid de iis iubetis fieri? Hoc modo autem comprehensi à sancto Moyse, Deo cõfessi sunt. & cum cognouisset eum esse Moysem, qui fuit aliquando insignis princeps latronum, Christum eo nomine glorificantes, illi quoque mundo renuntiarunt propter eius pœnitentiam, & euaserunt monachi probatissimi, sic cogitantes: Si hic qui tantum valebat viribus, latrocinia parui faciens, sic Deum timet: quid nos adhuc nostram salutem differimus? Beatum autem Moysem (sic enim oportet eum vocare) deinceps adorti sunt dæmones, ad fornicatoriæ intemperantiæ impellentes eum consuetudinem: qui vsque adeò ab ipsis fuit tentatus, sicut ipse narrauit, vt parum abfuerit quin eum ab instituto dimouerent. Cum autem accessisset ad magnum Isidorum, qui sedebat in Scete, tertio ad eum retulit de bello fornicationis. Cui respondit sanctus: Ne conturberis, ô frater, sunt principia, & ideò te vehementius inuaserunt, priorem requireres consuetudinem. Sicut enim canis cum assueuerit in macello ossa rodere, non recedit à consuetudine; sed si fuerit clau-

sum macellum, & nemo ei dederit, fame enectus non ampliùs accedit: sic tu quoque, si permanferis in tuæ continentiaë exercitatione, mortificans membra tua quæ sunt supra terram, & excludens ab ingressu ingluuiem quæ parit intemperantiam, ægre ferens dæmon, vt qui cibos non habeat qui accendant, à te recedet. Cum ergo secessisset Christi seruus Moyles, & ab illâ horâ seipsum inclusisset in cellâ, maximâ in omnibus exercebatur tolerantia, maximè autem in abstinentiâ à cibis; vt qui nihil aliud sumeret præter panis sicci uncias duodecim, plurimum operans, & quinquaginta orationes quotidie peragens. Porro autem quamuis suum liquefecisset corpusculum, permansit tamen inflammatus, & præcipuè in somnis. Cum autem surrexisset, conuenit quemdam alium monachum sanctum probatissimum, & ei dicit: Quid faciam, abba? Rationi meæ tenebras ostundunt somnia animi, vt qui eis ex veteri consuetudine delecter. Dicit ei ille sanctus: Non cohibuisti mentem tuam à visis quæ in eis versantur, eâ de causâ hæc sustines. Fac ergo quod dico. dede te paulatim vigilia, & ora sobrius; & ab his citò liberaberis. Cum hoc autem monitum audisset vir præclarus, tamquam ab eo qui erat artifex experienciâ, in cellam reuersus, dixit se, quod quidem sua sciat conscientia, totâ nocte non dormiisse: non orationis prætextu genuflexisse, vt somni fugeret tyrannidem. Cum annis ergo sex mansisset in cellâ, totas noctes stans in medio cellæ, & Deum orans assiduè, & non claudens oculos, non potuit intemperantem vincere cupiditatem. Reuerà enim non potest verè castigari cupiditas. Cum enim seipsum liquefecisset laboribus, turpem illam affectionem non potuit subigere. Post hæc aliam sibi suggestit rationem asperæ vitæ agenda. Egrediens hic pugil satanæ (varie enim cum eo decertauit) noctibus abibat ad cellas monachorum, qui se exercendo confenerant in laboribus, & per se aquam non poterant ampliùs importare: & accipiens hydrias eis nescientibus, illas aquâ implebat. Habent enim in illis locis aquam certâ distantem longitudine, alij quidem ad duos lapides, alij verò ad quinque, alij verò ad dimidium. Vnâ ergo nocte quâ hoc faciebat, dæmon qui eum obseruauerat, non ampliùs ferens athletæ fortitudinem, cum ipse se inclinasset in puteum, vt vnus monachi impleret hydriam, clauam quamdam ei impegit in lumbos, & eum in eo loco reliquit iacetem mortuum, nihil omnino sentientem, neque quid, neque

Quæ fuerit conuersionis occasio.

In Moysem à latrone monachum latrones irruunt, quos ille simul alligat.

Tentatur Moyse ad fornicationem.

Consult Isidorum.

Quid faciendum contra fornicationis spiritum.

Coloss. 3.

Moyse abstinentia à cibis.

Quinquaginta orationes quotidie fundit.

Somniis torquetur.

Vitiosa somnia vigilia, inedia, & oratione superanda.

Moyse nocte hydrias monachorum replet aquâ.

Dæmon in Moyse irruit.

que à quo id passus sit. Cùm ergo alio die venisset quidam monachus ad aquam hauriendam, eum illic inuenit iacentem linq̄ui animo. Is autem id renuntiavit magno *Moyſes & grotas.* **Idoro** presbytero Scetæ. Qui abiens cum aliquot aliis, eum accepit, & tulit in ecclesiam. Ille verò anno toto ægrotauit, vt vix corpus eius & anima conualuerit. Tunc dicit illi magnus Christi sacerdos **Isidorus**: Cessa deinceps, frater **Moyſes**, contendere cum dæmonibus, & ne sic eis insultaueris: est enim modus quoque fortitudinis in exercitatione. Is autem illi dicit: Non cessabo cum eis pugnare, donec mihi cessauerit phantasia somniorum. Tunc ei dicit sanctus **Isidorus** presbyter: In nomine Domini nostri Iesu Christi ab hoc temporis articulo cessabunt turpia tua somnia: bono deinceps & fidenti animo ³¹ communica Sacramētis. Ne enim gloriaberis, vt qui tuâ exercitatione vicisses affectionem, ideò vehementer in te suam exercuit potestatem, ad tuam vtilitatem, ne incideres in animi elationem. His auditis reuersus est in cellam, quiete deinceps attendens moderato instituto exercitationis. Post duos autem vel tres menses rogatus à beato **Idoro** presbytero exercitator **Moyſes**, numquid amplius ei molestiam exhibuisset spiritus; respondit: Ab illâ horâ quâ mihi precatus est Christi seruus, nihil mihi accidit eiusmodi. Dignatus est autem hic sanctus gratiâ aduersus dæmones, adeò vt sicut nos muscas hieme contemnimus; ita, atque adeò amplius, hic magnus **Moyſes** contemneret dæmones. Hæc est vita quam egit **Moyſes** Æthiops, qui ipse quoq; numerabatur inter magnos. Obijt ante septuaginta quinque annos natus in Scete, cùm factus esset presbyter, relictis septuagintaquinque discipulis.

Moyſes propter somnia turpia non communi- cabat.

Moyſes factus presbyter obiit annorum 75.

CAP. XX. III.

Pherme mons in quo 500. monachi.

Vita abbatis ³² **PAVLI**.
MONS est in Ægypto, abducens in vastam Scetes solitudinem, qui appellatur **Pherme**. In hoc monte sedent circiter quingenti homines qui exercentur. Inter quos fuit etiã quidam, nomine **Paulus**, monachus optimus, qui toto suo tempore hanc egit vitam. Numquam opus attingit, nec vllum suscepit negotium, nil vnuquam accepit ab aliquo, præterquam quod posset in ipso die comedere. Fuit autem eius opus & exercitatio, orare perpetuò. Hic habebat trecentas preces expressas & præstitutas, totidem habens in sinu calculos, & in vnaquaque oratione iaciens vnum ³³ calculû. Is cùm accessisset ad san-

300. orationes, & ad vnamquamque calculus.

ctum **Macarium** qui dicitur **Politicus**, eius conueniendi gratiâ, & propter spiritalem vtilitatem, ei dicit: **Abba Macari**, valde affligor. Coëgit eum Christi seruus dicere causam propter quam molestiâ afficiebatur. Is verò ei dicit:

De VIRGINE quæ faciebat septingentas orationes. CAP. XXIV

IN quodam vico habitat quædam virgo, quæ tricesimum annum iam exercetur. De quâ multi mihi narrarunt, quòd præter *Virgo præter Sabbatum & Dominicam nullo alio die vescitur; sed toto tempore trahens hebdomadas, & post quinque dies comedens, facit septingentas orationes. Hoc cùm didicissem, meipsum reprobaui, quòd vir creatus his viribus corporis, non potuerim facere plus quàm trecentas orationes. Ei respondet sanctus Macarius, dicens: Sexagesimus annus agitur, ex quo centum contitutas facio orationes, & laborans manibus ea quæ sunt ad alimentum necessaria, & fratribus vtilitatem reddens congressionis; nec mea me iudicat ratio quòd fuerim negligens. Si tu autem cùm trecentas facias orationes, iudicaris à conscientiâ; aperte ostendis te non purè orare, vel posse plures orationes facere quàm facias.*

Virgo præter Sabbatum & Dominicam non comedit. 700. orationes quòd die fundis.

100. orationes constituit a publicis rebus implicato, non minoris pretij quam 300. nihil aliud agentis.

De ³⁴ **CRONIO** presbytero. CAP. XXV.

CRONIVS quidam mihi narrauit presbyter **Netriæ**: Cùm essem, inquit, iunior ab initio, & propter animi angorem & tristitiam fugerem ex monasterio mei archimandritæ, errans perueni ad montem sancti **Antonij**. Sedebat autem beatus **Antonius** inter **Babylonem** & **Hereuleas** in vastâ solitudine, quæ fert ad mare rubrum, circiter triginta milliaribus à fluuio. Cùm ergo venissem ad eius monasterium quod est propter fluuium, in quo sedebant eius discipuli **Macarius** & **Amatas**, qui eum etiam cùm dormiisset sepelierunt, expectaui quinque dies, vt conuenirem sanctum **Antonium**. Dicebatur autem accedere ad hoc monasterium, aliquando quidem post decem dies, aliquando verò post viginti, aliquando verò post quinque, prout expediebat pro beneficio eorum qui veniebant ad monasterium. Conueneramus ergo diuersi fratres diuersis de causis: inter quos fuit etiam **Eulogius Alexandrinus** monachus, & cum eo alius membrus mancus; qui quidem propter talem causam accesserunt:

Ruffin. l. 2. cap. 25. de Cronio Antonij discipulo. Cronius fugit à monasterio. Locus solitudinis B. Antonij.

Eulogius Alexandrinus.

LAVSIA-
GA.
CAP. XXVIDe ³⁵ EULOGIO Alexandrino &
eo qui erat membrum mancus.Pafch. c. 19
n. 3.*Eulogius de
scholastico
monachus.**Mutilatū
membris
recreandū
fufcipit.**Mira in
mutilatum
Eulogij
br-
manitas.**Mutilatus
agitur spi-
ritu demo-
nico, & in
Eulogium
murmurat.*

HIC Eulogius fuit disciplinarum libera-
lium scholasticus, qui diuino amore
fauciat, propter desiderium immortalita-
tis renuntiavit tumultibus: & cum omnes
suas disperisset facultates, sibi reliquit pau-
cos nummos, cum non posset operari. Cum
ergo per se angeretur animo & esset tristis,
& neque vellet cum aliis congregari, neque
ut solus esset satis sibi persuaderet, inuenit
quemdam mancum ac mutilatum in foro
proiectum, qui nec manus habebat nec pedes:
ei solum lingua remanserat integra ad allo-
quendum eos qui incidebant. Eulogius au-
tem stans, eum fixis intueatur oculis, & Deum
rogat: & cum Deo hoc modo paciscitur,
dicens: Domine, propter nomen tuum acci-
pio hunc mutilatum, & eum me recreaturum
ac refecturum spondeo usque ad horam
mortis eius: ut ego quoque per eum sal-
uus fiam. Largire ergo mihi, Christe, paci-
entiam, ut ei inferuiam. Et ad eum accedens,
dicit ei: Vis ego te domo accipiam, & te re-
creem ac reficiam? Ille ei dicit: Utinam digna-
reris, sed ego sum indignus. Vado ergo, in-
quit, & adducam asinum, & te hinc auferam.
Cum magno autem gaudio est assensus is
qui erat mutilatus. Eum ergo sustulit & por-
tauit in suum hospitium: cuiusque curam
gessit in omnibus quibus opus habuit. Perpetuis
ergo quindecim annis, is qui erat mutilatus,
beneuolē ab eo curabatur tamquam pater,
ut qui lauaretur, vngeretur, foueretur, &
portaretur manibus Eulogij, & supra suam
dignitatem quidem custodiretur, morbo
autem conuenienter reficeretur. Post quin-
decim autē annos inuasit demon eum qui
erat mutilatus, volens priuare Eulogium
mandato & proposito, & mutilatum a refe-
ctione, & Dei gratiarum actione, seditionem-
que excitat in Eulogium; multisque eum pro-
bris coepit insequi, adeo ut eum etiam appe-
teret maledictis, dicens deinceps: Abi hinc,
scelerate fugitiue: suffuratus es alienas pe-
cunias, & dominum spoliasti: & meo præ-
textu vis latere, ut qui prætextu bene facien-
di me acceperis in tuum hospitium, &
propter me vis esse saluus. Eulogius autem
cor eius lenibat, dicens: Ne domine, ne hæc
dixeris, sed dicas quamnam in re tibi fuerim
molestus, & eam corrigam. Mancus autem
dicebat arroganter: Non fero has assenta-
tiones: aufer me hinc, & proiice in foro.
recuso tuam curationem. Dicebat autem
Eulogius: Rogo te, patere tui curam geri,
& dic si quid sit tibi graue, domine mi-

Mutilatus autem magis incensus, ei dice-
bat: Non possum amplius ferre tuam sub-
dolam & ironicam adulationem. Non pla-
cet mihi hæc vita parca & sordida: ego volo
vesci carnibus. Patiens autem Eulogius car-
nes ad eum attulit. Cum eas autem vidisset
qui vexabatur, Non satis est mihi, inquit,
tecum esse solum; turbas volo. Ei autē dicit
Eulogius: Ego ad te iam adducam monacho-
rum multitudinem. Ille autem rursus ægre
ferens, dicit: Væ mihi misero: tuum aspectum
ferre non possum; & tu ad me adducis tui
similes, qui cum sint otiosi, comedunt. Et in-
solenti voce seipsum lanians, vociferabatur,
dicens: Nolo, nolo; in forum deduci volo.
O violentia! abiice me ubi inuenisti. Dico
quod si habuisset manus, in animum indu-
xisset vel se suffocare, vel sibi ense manus
afferre. Cum dæmon sic eum efferasset, post-
ea se confert Eulogius ad propinquos mo-
nachos, & dicit eis: Quid faciam? ad despa-
rationem me deduxit mutilatus. Dicunt ei:
Quamobrem? Ille autem: Me, inquit, graui-
ter afficit, nec scio quid faciam. Abiiciam
ipsum? sed Deo dedi dexteram, & timeo.
Non abiiciam? me dies noctesque malè ha-
bet. Nescio quid faciam. Ei dicunt illi ab-
solute: Adhuc viuit magnus ille (sic enim
vocabant sanctum Antonium) ascende ad
ipsum, mutilatum imponens in nauigium:
& defer eum in monasterium, & expecta
donec magnus venerit è speluncâ, & ad
eum refer iudicium. & quod tibi dixerit, sta-
illius sententię. Deus enim tibi dicet per ip-
sum. Verbis eorum morem gessit Eulogius,
& mutilato blandiens, cum eum immisisset
in cymbam pastorem, noctu egressus est
ex vrbe, & tulit eum in monasterium disci-
pulum magni Antonij. Accidit autem ut
alio die veniret magnus sero vespere, ut nar-
rauit Cronius, amictus chlamyde pelliceâ.
Ingressus est ergo in suum monasterium.
erat autem hæc eius consuetudo, ut allo-
queretur Macarium, & eum interrogaret:
Fratres Macarij, venerunt ne huc aliqui? Re-
spondebat Macarius: Venerunt. Dicebat
autem magnus: Suntne Ægyptij, an Iero-
solymitani? Dederat autem magnus ei si-
gnum, dicens: Cum videris venisse aliquos
quibus est minus negotij, dic: Adsunt Ægy-
ptij. Quando autem videris venisse aliquos
religiosiores & paulò consideratiores, dic:
Sunt Ierosolymitani. Rogabat ergo magnus
pro more, dicens fratri Macario, Sunt Æ-
gyptij fratres, an Ierosolymitani? Respondet
Macarius, dicens: Est mixtura. Quando er-
go dicebat Macarius: Sunt Ægyptij; dicebat
ei magnus: Para eis lentem, & da eis quod
comedant. & faciebat eis unam orationem,
& di-

*Mutilatus
vult vesci
carnibus.**Perplexus
quid agas
de mutila-
to Eulogius
consulit
sanctum An-
tonium.**Chlamys
pellicea
S. Antonij.**Hospitium
discretio.**Exhortatio
nes sancti
Antonij.*

& dimittebat eos. Quando autem dicebat: Sunt Ierofolymitani; sedebat per totam noctem, & eis dicebat ea quæ pertinet ad salutem. Sedens ergo illo vesperè, dicit: Vos omnes accersit magnus. Cumq; nullus ei dixisset quod nomen haberet scholasticus, cum serum esset vesper, vocat eum dicens: Eulogi, Eulogi. & cum ter proclamasset, & scholasticus Eulogius non respondisset, putans aliquem alium vocari hoc nomine, dicit ei magnus: Tibi dico Eulogi, qui venisti ab Alexandria. Tunc ei dicit Eulogius: Quid iubes quæso? Dicit ei magnus: Quid huc venisti? Respondit ei Eulogius, dicens: Qui tibi reuelavit nomen meum, rem quoque propter quam veni reuelavit. Dicit ei sanctus Antonius: Didici quare venisti: sed dic coram fratribus, ut ipsi quoque audiant. Iussus autem à magno Eulogius, dixit coram omnibus: Hunc mutilatum inueni ego in foro proiectum & neglectui habitum. eius autem misertus, Deum sum precatus ut daret mihi gratiam in ipsum tolerantia. Dexteram quoque dedi Deo, quod in morbo eius curam geram, ut & ego per ipsum saluus fiam, & ipse à me recreetur. Sunt autem quindecim anni ex quo simul versamur, sicut etiam tuæ sanctitati reuelata sunt omnia. Sed nescio quidnam mali à me passus, post tot annos me summè vexat. & in animo habui ipsum euicere, ipso me ad hoc cogente. Eâ de causâ veni ad tuam sanctitatem, ut mihi consulas quidnam debeam facere, & ores pro me; me enim vexat grauiter. Dicit ei magnus Antonius graui & austerâ voce, Abiicias tu eum Eulogi? at qui eum creauit, non abiicit. Si tu eum abiicis, Deus ei excitabit te meliorem qui eum colligat. Conticuit Eulogius, & extimuit cum hæc audiisset. Relicto autè Eulogio magnus Antonius, incipit linguâ flagellare mutilatum, & ad eum exclamare: 3° Mutilate, maculate, cælo & terrâ indigne, non cessas cum Deo pugnare, & tuum fratrem irritare? Nescis esse Christum qui tibi ministrat? Quomodo audes hæc loqui aduersus Christum? Non propter Christum se tuo mancipauit seruitio? Cum ergo eum quoque verbis coërcuisset increpantibus, eos dimittit: & cum differuisset cum fratribus de iis quæ erant unicuique necessaria, rursus accedit ad Eulogium & mutilatum, & dicit eis: Ne vsquam immoremur, ô fratres, sed abite in pace, & ne inuicem separemini, depositâ omni molestiâ quam vobis iniecit dæmon: & cum bonâ dilectione reuertimini in cellam, in quâ longo tempore versati estis, iam enim Deus mittet ad vos. Hæc enim tentatio in vos excitata est à satanâ, quoniam

scit vos iam ad finem peruenisse, & futurum esse ut coronas à Christo accipiatis, ipsum per te, & te per eum. Nihil ergo aliud cogitaueritis. Quod si venies Angelus non inuenit vos in eodem loco, futurum est ut coronis priuemini. Citò ergo festinantes ingressi sunt, & venerunt in suam cellâ 37 in fine agapes. & intra viginti quatuor dies, obit beatus Eulogius resolutus ad Dominum, & intra tres alios obit is qui erat corpore mutilatus, sed animâ firmus ac robustus, qui ipse quoq; in manus Dei suum cõmendauit spiritum. Cum ergo aliquanto tempore versatus esset Cronius circa loca Thebaidis, descendit in monasteriû Alexandria, & accidit ut beati quidem Eulogij obitus à fraternitate celebraretur tricesimus dies, manci autè tertius. Cum hoc ergo didicisset Cronius, obstupuit: & acceptum Euangelium, ut fidem haberent audientes, posuit in medio fratrum: & eis iurauit, narraus magni Antonij de his prescientiâ, & de omnibus quæ acciderunt, & dicens: Horum ergo verborum sui interpres, cum beatus Antonius Gracè nesciret: ego verò sciebam vtramq; linguâ, & eis sum interpretatus, iis quidem qui Græcè, quæ à magno dicta sunt; ipsi autem sancto Ægyptiacè, quæ dicta sunt ab Eulogio.

De contemplatione quam vidit abbas ANTONIVS.

Obitus Eulogij & mutilati.

Confirmatur superior historia.

CAP. XXVII.

Hoc quoque narrauit Cronius illâ nocte magnum eis narrauit Antonium: Ego, aiebat, anno integro oraueram ut reuelaretur mihi locus iustorum & peccatorum. Vidi autem gigantem nigrum altissimum, qui ad nubes vsque pertingebat, habebat autem manus ad cælum vsq; extensas; infrâ autem erat lacus qui mare æquabat magnitudine. Vidi quoque animas tamquam aues sursum volantes: & quæcumque quidem eius manus & caput superuolabant, seruabantur ab Angelis: quæ autem à manibus eius verberabantur, incidebant in lacum. Ad me itaque vox peruenit, quæ dicebat: Quas vides animas superuolasse caput gigantis & eius manus, eæ sunt animæ iustorum, quæ quidem ab Angelis seruantur in paradiso: quæ autem à manibus eius percutiuntur, eæ in inferno demerguntur. quæ quidem attractæ fuerunt à voluntate carnis, & odium secutæ sunt, & referendæ iniuriæ cupiditatem.

Suprà l. 1. in Vita S. Antonij cap. 38. Pasch. c. 19 n. 4.

Visio beati Antonij de animabus iustorum & damnatorum.

Paradisus & infernus.

Vita abbatis 38 PAVLI SIMPLICIS.

CAP. XXVIII.

NARRAVIT autem sanctus Dei Hierax, & Cronius, & plures alij ex fratribus de quibus sum dicturus, quod quidam Pau-

Ruff. l. 2. cap. 31.

Beato Antonio reuelatur nomen Eulogij.

Non abiiciendi egeni & agroti.

Obiurgatio mutilati.

In seruitute agrotis Christus agnoscendus.

Dimittuntur in pace Eulogius & mutilatus.

LAVSIA-
CA.*Paulus Sim-
plex coniu-
gem impro-
bam duxit.**Qua occa-
sio ut mo-
nachus fie-
ret.**Paulus per-
git ad bea-
tum Anto-
nium.**Obedientia
monacho
necessaria.*

Paulus agrestis agricola, insigniter innocens & vitâ simplex, vxorem duxerat mulierem formosissimam, sed moribus improbam, quæ longissimo tempore peccans eum lauit. Aliquando autem de improviso ingressus domum suam, inuenit eos turpia perpetrantes, deducente Paulum prouidentia ad id quod erat sibi conducibile. eamq; cum vidisset, cum eo cum quo habebat stupri consuetudinem, honeste ac decorè risit, & eis exclamauit, dicens: Benè est, benè est: reuera non est mihi curæ. Per Iesum, ego eam non accipiam amplius. abi, eam tibi habe & eius filios: ego enim recedo, & efficior monachus. Cum nulli autem dixisset aliquid, pertransit octo monasteria, & abit ad sanctum Antonium, & pulsat ostium. Egressus autem sanctus Antonius, eum interrogat: Quid vis? Ei dicit Paulus: Volo fieri monachus. Respondet ei Antonius: Senex sexagenarius non potest hîc fieri monachus, sed potius abi in vicum, & operare, & vitam dege operariam, Deo agens gratias. Non potes enim sustinere afflictiones solitudinis. Respondet senex, & dicit: Si quid me docueris, illud faciam. Dicit ei Antonius: Dixi tibi te esse senem, & non posse esse monachum; abi. Si enim vis esse monachus, ingredi cœnobium vbi sunt complures fratres qui possunt tuam ferre imbecillitatem. Ego enim solus hîc sedeo, quinque dierum spatio interiecto comedens, idque esuriens. His ergo verbis Paulum abigit. Postquam autem eum non admisit, clauso ostio Antonius tribus diebus foras non est egressus, propter se, nec propter ea quæ essent sibi vlui. Senex autem permansit non recedens. Quarto verò die cum eum premeret necessitas, aperto ostio egressus est. & cum rursus vidisset Paulum, ei dicit: Abi hinc, senex. quid mihi es molestus? non potes hîc manere. Dicit ei Paulus: Fieri non potest vt ego alibi quàm hîc moriar. Cum aspexisset autem Antonius, & vidisset eum non ferre ea quæ sunt ad victum necessaria, non panem, non aquam, non aliquid aliud, & iam quartum diem perseuerasse ieiunium, cogitauit apud se, Ne fortè moriatur, vt qui non sit assuetus ieiunare, & meam maculet animam, eum ergo admittit. Tunc ei dicit Antonius: Potes esse saluus si habeas obedientiam, & quod à me audieris hoc feceris. Paulus autem respondens, dixit: Faciam quæcumque iusseris. Talemq; vitæ asperæ agendæ rationem in illis diebus suscepit Antonius, qualem quando erat in principio iuuentutis. Eius ergo mentem probans Antonius, ei dixit: Sta, & ora in hoc loco, donec ingrediar, & afferam tibi

quod opereris. Ingressus autem speluncam, per fenestram animaduertit eum in eo loco totam hebdomadam manere inamobilem, cum ab æstu torreretur. Egressus autè post hebdomadâ, cum ex palmis ramos maderfecisset, ei dicit: Accipe, & contexe catenam vt me vides. Texit senex ad horam vsq; nonam quindecim vlnas magno labore. Cum autem vidisset Antonius id quod contexuerat, id minimè ei placuit, & ipsi dicit: Malè contexuisti, retexe, & denuò contexe; cum iam septimo die ieiunus ageret, idq; cum esset grandis ætate. Tantum autè eum hac de causâ afflixit, vt ægrè ferens senex fugeret Antonium, & vitam monachorum. Is autem eosdem ramos & retexuit, & iterum contexit cum magno labore, quòd ex contexturâ primâ fuissent corrugati. Cum ergo vidisset magnus Antonius eum nec murmurasse, neque animum abiecisse, neque vultum suum omnino auertisse, & neque vel tantillum succensuisse, propter eum est compunctus. Et sole occidente ei dicit: Patercule, vis comedamus fragmentum panis? Dicit ei Paulus: Vt tibi videretur, abba. Hoc quoque rursus inflexit Antonium, quòd non ad cibi nuntium protinus accurrerit, sed ei potestatem permiserit. Para ergo, inquit, mensam, & obediit. Fert panes Antonius, & imponit mensæ quatuor paxamidia, sex vnciarum: & sibi quidem vnum maderfecit, erant enim ficci; illi autem tres. Psalmum psallit Antonius quem nouerat: & cum eum duodecies cecinisset, duodecies orauit vt in hoc quoque Paulum probaret. Senex autem simul precatus est ipso magno promptius & alacrius. Malebat enim, vt arbitror, pascere scorpios, quàm vnâ viuere cum adulterâ. Post duodecim autem orationes, Paulo dicit magnus Antonius: Sede, inquit, & ne comedas vsque ad vesperam; sed solùm attende esculentis. Cum autem fuisset vespera, & Paulus non comedisset, dixit ei Antonius: Surge, ora, & dormi. Ille autem mensâ relictâ sic fecit. Mediâ autem nocte excitauit eum ad orationem, & vsque ad horam nonam produxit orationes. Mensâ autem rursus appositâ cum & rursus cecinisset & orasset, serò vespere sederunt ad comedendum. Cum ergo comedisset magnus Antonius vnum paxamidium, aliud non tetigit. Senex autem comedens tardiùs, adhuc tenebat paxamidium quod ceperat. Expectabat ergo Antonius donec perfecisset, & dicit ei: Comede, patercule, etiâ alium vnum paxamidium. Dicit ei Paulus: Si tu comedas, ego quoque comedam; te autem non comedente, nec ego comedam. Dicit ei Anto-

*Mira Pauli in orando perseuerantia.**Eiusdem septem dierum media.**Duodecies cum Antonio psalmum canit.**Magna probatio.*

nium;

nius: Mihi sufficit, sum enim monachus. Et ille: Et mihi sufficit, nam ego quoque volo fieri monachus. Surgit rursus, & facit duodecim orationes, & psallit duodecim psalmos. Et post orationes primi somni parum dormiunt; & rursus expurgantur ad psallendum à mediâ nocte ad diem vsque. Deinde misit eum ad obeundam solitudinem, dicens ei: Veni huc post tres dies. Cùm hoc autè factum esset, & quidam fratres ad eum venissent, obseruabat Paulus Antonium quidnam vellet eum facere. Is autem dixit ei: Tacens ministra fratribus; neque aliquid gustaueris donec fratres fuerint iter ingressi. Postquam autem tertia iam impleta esset hebdomada ex quo nõ comederat Paulus, fratres eum rogabant: Quâ de causâ taces? Dicit ei Antonius: Quid taces? colloquere cum fratribus. Ille vero est collocutus. Cùm aliquando ei fuisset allata vrna mellis, dixit ei Antonius: Frange vas, & mel effundatur. Sic autem fecit. Et ei rursus dicit: Collige rursus mel conchâ, ne sordes aliquas inferas. Et rursus iussit eum aquam haurire toto die. Et rursus cùm vestem eius dissoluisset, iussit consuere. Tantam denique hic vir possedit obedientiam, vt ei etiam data sit gratia diuinitus, nempe vt eijceret dæmones. Postquam ergo vidit senem magnus Antonius, prompte eum esse ad omnia secutum in vitæ exercendæ ratione, ei dicit: Vide, frater, si sic Indies potes, manè mecum. Dicit ei Paulus: An quid mihi possis amplius ostendere, nescio. nam ea quæ vidi ego quoque facio facile & citra laborem, Deo mihi opem ferente. Tunc ei dicit Antonius alio die: In nomine Iesu, ecce factus es monachus. Cùm autem satis superque compertum haberet in omnibus magnus & beatus Antonius, esse admodum perfectam animam Christi seruum, vt qui esset admodum simplex; post certos menses, Dei gratiâ opem ferente beato Antonio, facit ei deinceps cellam ad tres vel quatuor lapides à suâ cellâ. Et dicit ei: Ecce Christi virtute opem ferete tu factus es monachus, mane deinceps seorsum, vt etiam facias periculum dæmonum. Cùm ergo anno vno per se habitasset Paulus Simplicissimus, & gratiâ dignatus est aduersus dæmones & aduersus omne genus morbos, se perfectè gerens in virtute exercitationis. Quodam ergo die adolescentulus qui supra modum grauiter vexabatur à dæmone, allatus est ad beatum Antonium, 39 habens principalem sæuissimum dæmonem, qui etiam ipsum cælum maledictis & probris insequebatur. Cùm igitur adolescentem obseruasset magnus Antonius, dicit iis qui eum ducebant:

Non est hoc meum opus; nam contra hunc ordinem dæmonum, nempe principalem, nondum sum donatus gratiâ: sed hæc est Pauli gratia Simplicis. Abiens ergo magnus Antonius ad probatissimum Paulum, ipsos quoque deduxit, & dicit ei: Abba Paule, eijce hunc dæmonem ab hoc homine, vt sanus ad sua redeat, & Dominum glorificet. Dicit ei Paulus: Tu verò quid? Dicit ei Antonius: Non est mihi otium, est aliud quod agam. Et relicto illic puero, reuersus est magnus Antonius in suam cellam. Cùm ergo surrexisset innocēs senex, & efficacem tudisset orationem, dicit prouocans dæmoniacum: Dixit abbas Antonius, Egredere ab homine. Dæmon autem cum probris ac maledictis exclamabat, dicens: Non egrediar, improbe nugar senex. Acceptâ itaque pelle suâ ouillâ, verberabat eum in tergo, dicens: Egredere, dixit abbas Antonius. Dæmon autem maledictis insequebatur Paulum & Antonium, Hælluones isti in senectute, veterinosi, insatiabiles, qui propriis numquam sunt contenti, quid est vobis commune nobiscum? quid in nos exercetis tyrannidem? Tandem dicit ei Paulus: Aut exhibis, aut abeo vt id dicam Christo, isque faciet vt sit tibi vax. At Iesum quoque probris & maledictis insectabatur immitis ille dæmon, clamans, Non exhibo. Eâ de causâ indignatus Paulus aduersus dæmonem, egressus est e suo hospicio in ipso puncto meridiei: æstui autem Ægyptiorum intercedit cognatio cum fornacē Babyloniâ. Stans ergo sanctus senex tamquam columna super petram, sic orat Christum, dicens: Tu vides, Iesu Christe, qui fuisti crucifixus sub Pontio Pilato, me non descensurum ex hac petrâ, neque esurum nec bibiturum donec moriar, nisi me nunc audieris, & hunc dæmonem ab homine eieceris, & à spiritu immundo ipsum liberaueris. Adhuc cum Iesu loquente simplici & humili Paulo, priusquam ipse preces perfecisset, exclamauit dæmon, dicens: Recedo, recedo, vi egredior, & per tyrannidem expellor; discedo ab homine, non amplius ad eum accedo. Pauli simplicitas & humilitas me expellit, neque scio quò abeam. Protinusque exiit dæmon, & mutatus est in maximum draconem circiter septuaginta cubitorum, receditque reptans in mare rubrum, vt impleretur quod dictum est per sanctum Spiritum: Fidem quæ demonstratur iustus annuntiabit. Et rursus alibi: Super quem respiciam, inquit Dominus, nisi super mansuetum & humilem & trementem verba mea? Solent enim humiliores dæmones eijci ab hominibus fide

*Surgunt
mediâ nocte
ad orandum.*

*Obedientia
& simplicitas
Pauli gratiam
eiciendi
dæmones
promeretur.*

*Adolescens
dæmoniacus
per Paulum
curatur.*

*Pelle ouillâ
inductus
Paulus.*

*Humilitas
Pauli pellit
dæmones.*

Prou. 12.

Isaia 66.

princi-

LAVSIA-
CA.

principalibus, principales rursus dæmones fugari ab humilibus. Hæc sunt miracula sancti Pauli Simplicis & humilis, aliaque plura & his maiora. Hic vocatus est Simplex à totâ fraternitate.

CAP. XXIX

Vita abbatis ⁴² PACHON.

QUIDAM Pachon nomine, cum peruenisset ad annum septuagesimum, sedebat in Scete. Accidit autem ut ego vexatus ab affectione feminæ cupiditatis, cogitationibusque & visis nocturnis, ferrem difficiliter. Cumque parum abesset quin propter hanc tentationem exirem è solitudine, quod me hæc animi perturbatio ageret vehementissimè, vicinis quidem meis rem non exposui; sed neque meo magistro Eulogio: sed latenter veniens in solitudinem, quindecim diebus versatus sum cum patribus senescentibus in solitudine, qui erant in Scete. Inter quos incidi etiam in sanctum virum Pachonem. Cum ergo inuenissem eum sinceriores & magis versatum in exercitatione, ausus sum ei meum animum aperire. Dixit autem mihi ille sanctus: Ne tibi videatur res aliena. hoc enim non tibi accidit ob delicias, otiumque & negligentiam. Nam & mores tibi ferunt testimonium, & penuria eorum quæ sunt necessaria, & quod nulla sit hîc tibi consuetudo cum feminis, sed potius hoc tibi accidit ab aduersario ob studium virtutis. Est enim triplex hostis qui impellit ad fornicationem. Aliquando enim nos caro inuadit luxurians, & quæ nimis lautè & delicatè est curata: aliquando autem in nos insurgunt motus animi propter cogitationes: aliquando autem ipse quoque dæmon in nos exercet tyrannidem propter inuidiam; nam ego quoque multa obseruans, hoc inueni. Ecce me, ut vides, hominem senem; cum iam quadragesimum annum degam in hac cellâ; curam gerens meæ salutis, & ad hanc ætatem peruenerim, tentor vsque in hodiernum diem. Et iurauit dicens: iam duodecim annis postquam transegi annum quinquagesimum, nullam diem nec noctem intermisit quâ me non inuaserit. Cum itaque suspicatus essem Deum à me recessisse, quandoquidem tantâ in me dæmon vteretur potestate, potius delegi mori absque ratione, quàm vitio affectioneque corporis me turpiter gerere. Egressusque à cellâ meâ, & obiens solitudinem, inueni speluncam hyænæ. In quam speluncam me nudum immisi toto die, ut feræ egressæ me deuorarent. Postquam autem fuit vespera, prout scriptum est, Sol cognouit occasum

suum. Posuisti tenebras, & facta est nox. In ipsâ transibunt omnes bestię siluæ. Catuli leonum rugientes ut rapiant & quærant à Deo escam tibi. Egressæ ergo feræ in illâ horâ, & masculus & femina, me à pedibus ad caput vsque odorati sunt, circumlingentes. Cumque expectarem fore ut deuorarer, à me recesserunt. Cum ergo illic totâ nocte iacuissem, non fui deuoratus. Existimans ergo Deum omnino mihi pepercisse, surrexi. Rursus verò in cellam redij. Cum autem se paucis diebus cõtinuisset dæmon, me est adortus vehementius quàm antea, ut parum abfuerit quin blasphemarem. Transformatus enim cum esset in puellam Æthiopissam, quam in meâ iuuetute videram ætate spicas legentem, ea mihi visa est meis insidere genibus; meque vsque adeo commouit ut putarem me cum eâ coiuisset. Furore ergo percitus impegit ei colaphum; eaque sic euauit. Hoc autem mihi crede dicenti. Biennio non poteram ferre manus meæ foetorem. Cum ergo hac de causâ pusilli & abiecti animi euasissem, & de me omnem spem abiecissem, egressus sum pererrans vastam solitudinem, & inueni paruam aspidem. Quam cum accepissem, eam admoveo meis genitalibus, ut vel sic morsus morerer: & cum eius caput virilibus applicassem, ut quæ mihi fuissent causa tentationis; ne sic quidem morsus sum gratiæ prouidentia. Post hæc autem audiui vocem dicentem mihi in meâ cogitatione: Abi Pachon, decerta. idè enim permisi in te tantam exerceri potestatem, ne tibi esset elatior & arrogantior spiritus, perinde ac ipse posses hanc superare affectionem: sed tuam agnosceres imbecillitatem, & in tuæ vitæ instituto nunquam haberes fiduciam, sed recurreres ad Dei auxilium. Sic autem admonitus & confirmatus, ad cellam sum reuersus, & deinceps sedens cum fiducia, & nullam belli curam gerens, reliquos dies egi in pace. Dæmon autem cum cognouisset meam eius despicientiam, pudore deinceps affectus, ad me non accessit amplius. His verbis cum ad luctam aduersus satanam me confirmasset, & ab bellum instruxisset, & aduersum dæmonem fornicationis me parasset ac docuisset, dimisit, iubens ut forti animo me gererem in omnibus.

Vita abbatis ⁴³ STEPHANI.

CAP. XXX.

STEPHANVS quidam Libs genere, sedit sexaginta annos ex transuerso Marmaricæ & Mareotæ. Is cum fuisset summe versatus in exercitatione, & esset discernendi potestate præditus, hanc gratiam est consecu-

Palladius
tentationes
carnis Pa-
choni ap-
erit.

Tres causas
libidinosarum cogitationum.

Pachon aperit miras
dæmonis
tentationes.

Desperat
acriter à
dæmone
tentatus.

Psal. 103.

Pachon ab
hyanis illa-
sus circum-
lingitur.

Dæmon in
specie Æ-
thiopissæ
Pachonem
tentat.

Humilitas
ex tentatione.

Dæmon
despiciens
tentare ces-
sat.

Dæmon
fornicationis.

*Stephanus
curat om-
nes affli-
ctos.*

consecutus, vt quicumq; eum conueniret, à quacumq; cruciaretur molestiâ, is molestiâ vacuus ab eo recederet. Fuit autem is quoq; notus beato Antonio. Peruenit autè etiam ad nostra vsque tempora; atq; ego quidem cum eo non sum versatus propter viâ longitudinem: sanctus autem Ammonius & Euagrius qui eum conuenerunt, narrauerunt se eum inuenisse in talem prolapsum ægritudinem in ipsis locis testiculorum, & penis summum vlcerasse cancrum, qui *φάρυγγα* dicitur. Eum, aiebant, inuenimus dum à quodam medico curaretur. & manibus quidem operabatur, & palmæ ramos cõtexebat, & nobiscum etiam loquebatur: reliquo autem corpori manum adhibebat chirurgus. Erat autem Dei gratiâ, eâ præditus patientiâ, vt perinde affectus videretur, ac si corpus alterius secaretur; & cum eius membra rescinderentur, non secus ac si essent pili insensiles, ita mansit immutabilis: tam insigniter & admirabiliter erat à Deo instructus. Cum nos autem, inquit, partim angeremur, partim verò terremur, quòd tanti viri talis vita in tantum morbum incidisset, & tales medicorum exectiones; nostras autem cogitationes sensisset beatus Stephanus, dicebat nobis: Ne ex hac re offendamini, ô filij: nihil enim quod Deus facit, ad malum vmquam facit, sed ad bonum finem. Fortasse enim membra merentur supplicium, & melius est ea hîc dare pœnas, quàm post excessum ex hoc stadio. Cum nos ergo sic est hortatus, & verbis confirmauit ad tolerantiam, ædificauit ad fortiter ferendas afflictiones. Hæc autem narraui, ne videatur nobis alienum, quando viderimus aliquos sanctos incidisse in tales calamitates.

*Stephani
ægritudo.*

Patientia.

*Melius hîc
pati, quàm
in alterâ
vitâ.*

CAP. XXXI

De 44 VALENTE qui excidit.

1. Cor. 4.

*Elationis
vitium.*

FVIT quidam Valens, genere quidem Palæstinus, mente autem Corinthius: Corinthiis enim vitium inflationis tribuit sanctus Paulus. Qui cum venisset in solitudinem, ipse quoque plures annos habitauit nobiscum. Ed autem processit superbiæ, vt deceptus sit à dæmonibus. Ex eo enim quòd ipse paulatim deciperetur, fecit vt ipse de se magnificè ac præclarè sentiret, tamquam cum eo versarentur Angeli. Quodam certè die, vt narrabant, cum operaretur in tenebris, acum dimisit quâ consuebat sportam. Quam cum ipse non inuenisset, dæmon ei fecit lampadem, & inuenit acum. Hoc nomine rursus inflatus, magnificam de se induit opinionem, & vsque aded elatus est, vt etiam contemneret ipsam Sacramentorum

communione. Cum autem Christus Dominus eius esset misertus, sic prouidit vt eius detrimentum citò fieret manifestum vniuersæ fraternitati; accidit vt quidam venientes hospites afferrent ad fraternitatem bellaria in ecclesiam. Porrò autem cum eas accepisset sanctus Macarius presbyter noster, misit ad vnumquemque in cellam circa manipulum: inter quos etiam ad Valentem. Cum autem accepisset Valens, eum qui attulerat contumeliâ affecit, & verberauit, & ei dicit: Abi, & dic Macario, Non sum te deterior, vt tu ad me mittas benedictiones. Cum cognouisset ergo sanctus Macarius eum esse seductum, accessit vno die postea ad eum exhortandum. & ei dicit: Valens, illusus es, desine. Postquam autem non audiuit eius admonitiones, recessit. Cum ergo certò sibi persuasisset dæmon, eum eius deceptioni maximè fidè habuisse, abijt, & figuram Seruatoris induit, & noctu accedit in phantasmate, mille angelis lampadas tenentibus, & rotam igneam, in quâ visus est figuram exprimere Seruatoris. vniuscumque eum præcedit & dicit: Christus dilexit tuum institutum, tuamque viuendi libertatem & confidentiam, & venit vt te videat; egredere ergo è cellâ, & nihil aliud feceris, nisi cum procul eum videris, procumbens eum adora, & ingredi in tuam cellam. Egressus ergo cum vidisset apparatus lampadam, circiter à stadio procul Antichristum adorauit. Alio itaque die aded fuit emotæ mentis, vt ingrederetur ecclesiam, & fraternitate congregatâ diceret: Ego non habeo opus communione; Christum enim vidi hodie. Tunc patres eum anno vno vixerunt, & in ferreos compedes coniecerunt, & curarunt; precibus, eiusque contemptione, vitaque austiore detrahentes eius persuasionem: nam, vt dicitur, sunt contrariorum contraria medicamenta. Necessè est autem eorum quoque qui sunt tales vitam in hoc libro inferere, ad securitatem eorum qui incidunt: sicut etiam sanctis plantis accessit lignum paradisi, nempe cognitio boni & mali. vt si quando contigerit eos in aliquâ re se rectè gerere, non se efferant & se iactent de virtute. Nam sæpè quoq; virtus efficitur occasio prolapsionis, quando non recto scopo facta fuerit. Scriptum est enim: Vidi iustum pereuntem in suâ iustificatione. id quoque est vanitas.

*Bellaris
ecclesia
donata.*

*Elatum
dæmon fal-
laci Ser-
uatoris
specie illus-
dit.*

*Quotidie
communi-
cabant.*

*Ligatur
Valens à
patribus.*

Gen. 2.

Eccle. 7.

De 45 ERONE.

CAP. XXX
II.

FVIT quidam, Ero nomine, mihi vicinus, Alexandrinus genere, vrbanus adolescens, bono ingenio, vitâ mundus. Qui ipse quoque post magnos labores &

LAVSIA-
CA.

*Ne mona-
chus senio-
rem afficiat
contumeli-
a.*

*Vox similis
nostrorum
haereticor-
um.
Math. 25.*

*Ieiunium
portanso-
sum.*

*Eronis mi-
ramemo-
ria.*

*Nulli poio-
res quam
qui a mo-
nasterijs
deserunt.*

præclaros sudores, ab arrogantia arreptus & elatione, præcipitavit, & aduersus patres superbus euasit & insolens, & Macarium quoque presbyterum affecit contumelia, dicens: Qui tuæ doctrinæ parent, decipiuntur; non oportet enim alios magistros attendere præter Christum. Abusus est autem testimonio quoque ad peruersum scopum suæ stultitiæ, dicens: Ne vocaueritis magistrum super terram. Qui ipse quoque mentem adeo habuit obtenebratam vanâ persuasione suæ opinionis, ut fuerit etiam ferro vinculus cum nollet conuenire ad Sacramenta. Amica autem veritas. Fuit is vitæ instituto admodum subtili & accurato, adeo ut multi dicant, quibus cum eo intercessit consuetudo, quod sæpè non nisi post tres menses comedebat, contentus communione Sacramentorum, & sicubi ei apparuisset olus agreste. Accepi autem ego quoque eius experientiam cum beato Albino, cum irem in Scetem: aberat autem Scete à nobis quadraginta miliaria. In his quadraginta miliaribus nos bis comedimus, & ter aquam bibimus; ille verò cum nihil gustasset pedes ingrediens, pronuntiavit memoriter quindecim psalmos, deinde magnum psalmum, deinde epistolam ad Hebræos, deinde Isaiam, & partem Ieremiæ, deinde Lucam Euangelistam, deinde Prouerbia. Eum autem ambulanti non poteramus consequi. Is postremo arreptus à mali dæmonis operatione, ut qui ageretur ab igne vehementissimo, in suâ quidem cellâ sedere non poterat: profectus autem Alexandriam diuino quodam consilio clauum clauo extrusit. Suâ sponte enim incidit in promiscuum & indifferenter rerum usum, inuentâ postea salute inuoluntariâ. Accessit enim ad theatra & equestria certamina, & versabatur in cauponis: is autem cum gulæ esset deditus & ebrietati, incidit in cœnum feminæ cupiditatis; & cum peccare constituisset, cum quadam mimâ congressus, vlcus suum aperuit. Cum hæc sic fierent, diuino quodam consilio enatus est ei anthrax in glande: & tempore semestri vsque adeo ægrotauit, ut eius virilia membra computruerint, & suâ sponte ceciderint. Cum postea autem conualuisset, reuersus est ad hoc ut ea sentiret quæ Dei sunt, & venit in solitudinem; hæc omnia confitens patribus: & cum non peruenisset ad operationem, paucis post diebus obdormiit.

potius quæ narrari non potest vitam transegeret, habitauit enim ultra Scetem in eâ quæ dicitur Κλίμαξ, id est scalæ. Est autem locus, qui sic dicitur, in quo nemo potest habitare, propterea quod puteus fratrum distat decem & octo miliaribus. Cum is ergo multa vasa fictilia portasset, & Decembri & Ianuario mense rorem collegisset (est enim permultum roris in illis partibus) & spongiâ ex lapidibus expressisset, perstitit illic habitans annos quindecim. Qui abalienatus à doctrinâ & congressione virorum sanctorum, & vtilitate, continuâ Sacramentorum communione, à rectâ viâ vsque adeo recessit, ut quod nonnulli dicunt impij, casu omnia fieri, is quoque infelix id fateretur, dæmone erroris deinceps in eum obtinente imperium. Hic enim inimicus vano huic homini suggestit, ut diceret res nullam habere essentiam, sed omnino esse omnia ex eo quod mundus ferretur suâ sponte. In huius ergo animam hæc immisit omnium vitæ hostis, dicendo: Cum res ita se habeant, quid frustra te ipsum foris domas? Quidnam te iuuabit, Ptolemæe, si non sit remuneratio? Quænam autem tibi sufficeret merces tot & tantorum laborum, etiamsi esset qui redderet? Quodnam autem est iudicium quod minantur Scripturæ, si nulla sit prouidentia? His satanicis circumseptus cogitationibus miserrimus Ptolemæus, dicitur esse emotus mentis, & hucusque errare in Ægypto, & seipsum dedidisse gulæ & ebrietati, cum nemine conuersans, sed mutus forum obiens miserabile & lacrymabile spectaculum Christianorum oculis, ludibrium autem iis qui vitam nostram nesciunt. Hæc autem calamitas immedicabilis miserum inuasit Ptolemæum, ex rationis experte sui persuasionem, quod à seductore dæmone illusus, existimaret se habere cognitionem super omnes sanctos patres: per quam inflatus, sui ipsius hostis, præceptus datus est in profundum interitus, cum nullum vmquam conuenisset ex sanctis patribus qui sapienter gubernauerant, nec eorum fuerit fundatus spiritali doctrinâ; sed inuentus absque gubernatore, in extremum mortis profundum cecidit, & sicut arbor viridibus foliis comata, & fructibus ornata, quæ vno temporis momento omnibus simul est nudata, reddita est arida. nam ut scriptum est, Quibus non est gubernatio, ij cadunt ut folia.

*Climax lo-
cus in Sceti.*

*Haereticus
quod casu
fiat omnia.*

*Negatur
prouidentia
dæmone
suggerente.*

*Qui stat,
videat ne
cadat.*

Prou. 11.

De PTOLEMAEO qui excidit.

CAP. XXX-
III

ALIVS quidam rursus, nomine Ptolemæus, cum narratu difficilem, vel

De VIRGINE lapsâ.

CAP. XXX-
IV.

NOVI rursus quamdam virginem Ierosolymis, quæ saccum geltauit sexennio,

Austeritas sine charitate periculosa.
nio, & fuit inclusa: nec aliquid accepit ex iis quæ tendunt ad voluptatem, sed summam continentiam exercuit inter feminas. Postea autem à diuino deserta auxilio propter summam superbiam lapsa est, & aperta fenestrâ admisit eum qui ei inferuebat, & cum eo fuit commixta; eo quod non diuino proposito & ex charitate se exercuerat, sed vt humanæ scenæ seruiret: quod quidem est vanæ gloriæ & prauis instituti. Nam cum eius cogitationes occupatæ essent in damnandis aliis, incitaretur autem furore à dæmone superbiam, eoque valdè delectaretur: ab eâ recessit sanctus Angelus custos temperantiæ.

Angelus temperantia recedit ab obsessâ dæmone superbia.

Ideò autem scripsimus, ô virorum fidelissime, & vitam eorum qui se rectè & ex virtute gesserunt, & eorum qui post multos labores per otium & socordiam à summo & perfectissimo vitæ instituto exciderunt, capti à diabolo omne genus laqueis: vt vnusquisque ex suæ vitæ instituto intelligens occulta retia hostis bonorum, fugiat eius laqueos. Cum sint ergo multi, inique magni viri & mulieres, qui ab initio se rectè gesserunt in honesto instituto exercitationis, tandem autem fuerunt euersi radicibus ab omnium hominum aduersario; ex multis factâ mentione paucorum, plurimos præteribo silentio: vt qui neque ipsos erigam, neque mihi prosim, dum in iis multum immoror, & eximios Christi athletas negligo, non narrans virtutes diuinæ eorum exercitationis.

CAP. XXXV

Vita abbatis ELIAE.

ELIAS quidam optimus exercitator, fuit virginum amantiſſimus, curam gerens partis imbecillioris. Sunt enim tales animæ, quibus fert finis testimonium, quod id faciât ex virtute. Is cum misertus esset ordinis feminarum quæ se exercent, haberet autem facultates in Athlebe ciuitate, ædificauit magnum monasterium, & illic congregauit omnes quæ errabant virgines, consequenter eorum in omnibus curam gerens, suppeditans eis omnia quæ ad vsum pertinent necessarium: hortos, & earum oracula, & vt semel dicam, omnia quæ postulat vita exercitationis. Ex autem ex diuersis vitæ institutis & priuatâ deductæ consuetudine, inter se depugnabant assiduè. Cum ergo oporteret hunc sanctum & eas audire, & efficere vt pacem inter se seruarent: collegerat enim ad trecentas: & necesse ei fuerat esse earum intercessor biennio, licet ætate iuueni; erat enim circiter triginta aut quadraginta annos natus: is tentatus fuit à

Finis actionis eam discernit.

Monasterium virginum adificat Elias.

Elias rector 300. virginum tentatur voluptate.

voluptate. A monasterio autem recedens ieiunus, errauerat per solitudinem duos dies, hoc rogans, & dicens: Aut occide me, ne ipsas videam afflictus; aut meam aufer affectionem, vt earum curam geram vt postulat ratio. Cum fuisset ergo vespere, eum somnus oppressit in solitudine. Venientes autem ad eum tres Angeli, vt ipse mihi narravit, eum retinentes, ei dicunt: Cur exiisti ex monasterio feminarum? Rem itaque eis narravit, dicens: Timui ne & illas læderem & meipsum. Dicunt ei Angeli: Si te ergo liberauerimus ab hac affectione, redibis, & earum curam geres? His assensus est. Ab eo autem iusiurandum exigunt: narrabat autem iusiurandum. Iura nobis tale iusiurandum: Per eum qui mei curam gerit, earum curam geram. Hoc eis iuravit. Tunc Angeli eum tenuerunt: vnus manus, & alter pedes, tertius autem acceptâ nouaculâ excidit eius testiculos tamquam in extasi, non verè, sed quadam visione. Visus est ergo in illâ extasi veluti excisus fuisse & curatus. Post hoc interrogant ipsum Angeli, dicentes: Sensisti vtilitatem aliquam? Eis dicit ille: Valdè magnam accepi vtilitatem; valdè enim leuatus sum: & persuasum habeo me esse liberatum à labore & affectione. Tunc Angeli ei dicunt: Abi ergo ad tuum monasterium. Reuersus est autem post quinque dies, eam lugente toto monasterio: quandoquidem cum esset propè, eas corripbat assiduè, quantum in illo erat. Cum autem postea vixisset alios quadraginta annos, affirmabat patribus, quod ab eo tempore non ascenderat in cor eius affectio cupiditatis feminae. Hæc est gratia sancti viri Eliæ, & hæc exercitatio, & quemadmodum curam gessit monasterij virginum.

Fugit à conspectu virginum metu lapsus.

Ab Angelis curatur à fomite concupiscentia.

Vita abbatis DOROTHEI.

CAP. XXXVI.

CVI successit Dorotheus vit probatissimus, qui in bonâ vitâ, & quæ in agendo versatur, consenuit. Qui cum non posset quidem sic curam gerere monasterij vt hic beatus, neque mansisset in illâ cellâ: in ipso monasterio in superiori cœnaculo seipsum inclusit: & fecit fenestram quæ spectabat ad monasterium feminarum, quam claudebat & aperiebat. Perpetuò ergo assidebat fenestræ, procurans vt inter eas pugna cessarent. Sicque in superiori cœnaculo consenuit, neque sursum ascendentibus feminis, neque illo potente descendere: non enim stabant scala.

Dorotheus inclusus, rector tamē virginum.

LAVSIA-
CA.
CAP. XXX-
VII.

De Amma P I A M V N.

*Piamun
virgo dona-
tur gratiâ
prophetiâ.*

F V I T quædam virgo Piamun, quæ an- nos vitæ suæ vixit cum matre propriâ, sola cum solâ vesperè comedens, & linum nens. hæc digna est gratiâ prædictionis fu- turorum inter homines. Accidit aliquando in Ægypto, cum Nilus ascenderet, vt vi- cus vicum inuaderet: pugnant enim pro aquarum diuisione, adeò vt sequantur cæ- des & fauciationes. Potentior ergo vicus eius vicum inuasit, & venit virorum multi- tudo cum lanceis & clavis, vt eius vicum excinderet. Adstitit autem ei Angelus re- uelans eorum inuasionem; & accersitis vici presbyteris, eis dicit: Exite, & ex hoc vico occurrite eis qui veniunt contra vos, ne vos quoque vnâ cum vico pereatis, & roga- te eos vt desistant à pugnâ. Territi autem presbyteri ei ad pedes procumbunt, eam rogantes & dicentes: Nos non audemus eis ire obuiam, scimus enim eorum temulen- tiam & petulantiam; sed si facis misericor- diam & in totum vicum, & in domum tuam, ipsa eis egredere obuiam. Illa autem cum non assensu esset, veniens in suam do- munculam, stetit totâ nocte orans & genu flectens, Deumque rogans, dicendo: Do- mine, qui iudicas terram, cui nihil placet quod est iniustum, cum hæc ad te venerit oratio, virtus tua eos sistat immobiles tam- quam columnam, vbicumque eos depre- henderit. Ij autem circa horam primam, à tribus milliaribus, in loco fixi tamquam columna, labefactari non poterant. Illis quoque reuelatum est, quod illius inter- cessionibus factum est eis impedimentum: ijque ad vicum mittentes pacem petie- runt, dicentes: Agite Deo gratias, & preci- bus Piamun quæ nos impedierunt.

*Oratione
aduersarios
immobiles
sistit.*

CAP. XXX-
VII.

*Vita abbatis ⁴⁶ PACHOMII, & eorum
qui cum ipso erant.*

*Vita eius
suprà l. I.*

T ABENNESIS est locus qui sic vocatur in Thebaide, in quo fuit Pachomius monachus, vir ex iis qui vixerunt in sum- mo & perfecto vitæ instituto, adeò vt is fuerit dignatus & futurorum prædictioni- bus & angelicis visionibus. Is fuit valdè amans pauperum, & magnâ charitate in homines. Eo ergo sedente in hac speluncâ, visus est ei angelus Domini, qui ei dicit: Pachomi, eâ quidem quæ ad te pertinent, rectè & ex virtute gessisti; superuacane ergo sedes in hoc loco: age ergo, egredere, & congrega omnes iuniores monachos, & habita cum eis, & sequens formam quam

*Pachomius
vocatur di-
uinitus in
abbatem.*

dabo tibi, eis leges constitue. Eique de- dit tabulam æneam, in quâ hæc scripta fuerant: Concede vnicuique vt comedat & bibat pro viribus; & pro viribus come- dentium, eis quoque manda opera quæ proportionem conueniant ac respondeant, & neque ieiunare prohibe nec comedere. Sic quidem fortibus fortia manda opera, imbecilla autem & leuia iis qui se magis ex- ercent, & sunt imbecilliores. Fac autem di- uersas cellas in eadem aulâ, & tres in cellâ maneant. Ab omnibus autem cibis in vnâ domo capiatur. Dormiant autem non re- cumbentes, sed extractis sibi sedibus paulò supinioribus, & illic suis impositis stragulis dormiant sedentes. Noctu autem gestent lebitones lineos, succincti. Habeat vnus- quisque ex his pellem ouillam albam la- boratam; absque eâ neque comedant, neque dormiant. Ingredientes autem ad Christi communionem Sabbato & Domi- nicâ, zonas soluant, & pellem ouillam de- ponant, & cum solâ cucullâ ingredian- tur. Fecit autem eis cucullas ⁴⁸ molles tam- quam pueris: in quibus etiam iussit imponi figuram crucis purpureæ. Iussit autem esse viginti quatuor ordines fratrum, ex numero viginti quatuor litterarum: præce- pitque vnicuique ordini imponere nomen elementum Græcum, ab α , β , & quæ deinceps sequuntur, vsque ad ω . vt dum in- terrogat archimandrita de aliquo in tan- tâ multitudine, sciscitetur eum qui est ab eo secundus, quomodo se habet ordo α , aut quomodo se habet ordo β . Rursus sa- luta ρ , sequendo quoddam proprium no- men litterarum: & simplicioribus quidem & sincerioribus impones nomen ι ; diffi- ciliores autem ξ : & sic conuenienter insti- tutis eorum & vitæ & moribus, vnicuique ordini elementum litteræ accommodabis; solis spiritualibus intelligentibus ea quæ si- gnificantur. Scriptum autem erat in tabulâ: Si venerit hospes alterius monasterij, quod habet aliam formam, cum eis nec comedat nec bibat, & nec ingrediatur in monasterium, nisi fuerit inuentus in viâ. Porrò eum qui semel ingreditur, nec potest cum eis ad triennium sustinere certamen, non admittes: sed cum opera fecerit diffi- cilia, sic prodeat in stadium post trien- nium. Comedentes autem velent capita cucullis, ne frater fratrem videat manden- tem. Comedenti non licet loqui, nec ex- tra quadram & mensam vsquam aliò oculos conuere. Constituit autem vt per totum diem facerent duodecim orationes, ⁴⁹ & in nocturnis vigiliis duodecim, & in matutino duodecim, & horâ nonâ tres.

*Regulâ mo-
nasticâ di-
uinitus ac-
cipit.*

*Die Domi-
nicâ &
Sabbato cõ-
munica-
bant.*

*Cuculla
monacho-
rum cruce
insignita.*

*Quomodo
admittendâ
hospites.*

*Quæ vitæ
ratio.*

*Quis ora-
tionum
modus.*

Quando

Quando autem videretur comedendum esse multitudini, constituit ut unusquisque ordo in vnaquaque oratione psalmum prius caneret. Cum autem magnus Pachomius contra Angelum diceret, esse paucas orationes; ei dicit Angelus: Has constitui, ut parui quoque possint procedere ad perficiendam regulam, nec eis sit molestum; qui autem sunt perfecti, non opus habent ut leges eis ferantur: nam cum per se sunt in cellis, totam suam vitam attribuunt contemplationi. His autem legem tuli, qui mentem minimè habent intelligentem, ut sicut serui contumaces, metu domini totum vitæ institutum implentes, securè & liberè degant. Cum hæc ordinasset Angelus, & impleset ministerium, recessit à magno Pachomio. Sunt autem hæc monasteria quæ formam hanc obtinuerunt, habentia virorum circiter septem millia. Est autem primum & magnum monasterium, in quo ipse habitat beatus Pachomius, quod alia peperit monasteria, continens numerum circiter mille quadringentorum virorum.

Regula imbecillioribus quoque debent esse accommodata.

7000 virorum in monasterijs S. Pachomij

CAP. XXX. IX. Vita abbatis 50 APHTHONII.

INTER quos est etiam seruus Dei qui vocatur Aphthonius, qui est mihi germanus ac sincerus amicus, qui nunc obtinet secundum locum in illo monasterio. Quem ut qui sit potens in Christo, firmusque ac stabilis, nec facile offendi possit, mittunt ad suos vsus Alexandriam, ut vendat quidem eorum opera, emat autem quæ sunt eis necessaria. Sunt autem alia quoque monasteria quæ constant ex ducentis & trecentis animabus. Atque in 51 Spaniam quidem ingressus sum civitatem, in quâ monasterium constat ex viris trecentis. Exercent autem omnem artem, & ex iis quæ supersunt, 52 ædificant etiam mulierum monasteria, & custodias. Manè ergo surgentes ij quibus suâ vice hoc munus obtingit, alij quidem sunt occupati in culinâ, alij verò versantur in mensis parandis, mensæ imponentes panes & 53 olera agrestia, oliuas, caseos, & 54 comminuta olera. Atque ingrediuntur quidem, qui minùs sunt robusti, horâ sextâ, & comedunt, ut qui sint imbecilliores; alij nonâ, alij serò vesperè, alij post biduum, alij post triduum, alij post quadrivium, alij post quinque dies: adeò ut vnumquodque elementum horam propriam significet. Sic autem erant eorum quoque opera: alius quidem laborat in agro colendo, alius in horto, alius in pistri-

Aphthonius procurator monasterij S. Pachomij

Quis labor monachorum Pachomij.

no, alius in æris officinâ, alius in fabricando, alius in consuendis calceis, alius in pulchrè scribendo, alius contexebat magnas sportas, alius canistros & sportulas. 55 Memoriter autem omnes expromunt Scripturas.

Horum est mulierum quoque monasterium circiter quadringentarum, quod habet eandem viuendi formam & idem institutum, præter pellem ouillam. Et sunt quidem mulieres trans fluuium Nilum; viri autem ex aduerso earum. Si virgo autem obierit, reliquæ virgines cum eam ad sepulturam concinnauerint, efferunt, & eam ponunt ad ripam fluuij. Traicientes autem fratres cum palmis & ramis oliuæ & psalmodiâ, eam transmittunt, & in suis monumentis sepeliunt. Præter presbyterum autem & diaconum nullus transit ad monasterium feminarum, idque die Dominico.

Monasterium mulierum Tabennesiotarum.

Sepultura virginum cum palmis & ramis oliuæ & psalmodiâ.

De 56 VIRGINE, de quâ fuerat dictum falsum testimonium. CAP. XL.

IN hoc monasterio feminarum hæc res accidit. Sutor sæcularis cum traiecisset per ignorantiam, quærebat opus: egressa autem vna iunior quam eius postularet ratio (est enim locus desertus) inuita eum conuenit, deditque ei responsum: Nos habemus nostros lutores. Alia autem quæ eius viderat colloquium, cum processu temporis inter eas exorta esset contentio, ex diaboli suggestione, præ summâ malitiâ & animi excandescentiâ eam calumniata est apud fraternitatem propter id colloquium. Cum quâ concurrerunt pauca, quæ non adeò magnâ ferebantur malitiâ. Illa autem dolore confecta, ut quæ talem subiisset calumniam, quæ ne in eius quidem mentem venerat, nec rem potuisset tolerare, se clam iecit in fluuium, & sic obiit. Cum autem id sensisset ea quæ ipsam fuerat calumniata, & vidisset se malitiosè eam fuisse calumniatam, & fraternitati tantum attulisse dolorem, ipsa quoque se clam suffocauit, cum factum ægrè ferret. Cum autem venisset presbyter, reliquæ virgines ei rem renuntiauerunt: iussit itaque pro nullâ harum fieri oblationem. Eas autem quæ non pacem agebant, ut quæ conscientia erant illius quæ fuerat calumniata, & quæ dicta sunt crediderant, septennium segregauit, eas excommunicans.

Quæ vis sit murmuris & calumnie claustralis.

Sacrificiū non oblatum pro desperatis.

Excommunicatio calumniantium.

De 57 VIRGINE quæ simulabat stultitiam. CAP. XLI.

IN hoc monasterio fuit alia virgo, quæ propter Christum simulabat stultitiâ, & se emo-

Pelag. libel. 18. n. 19.

LAVSIA-
CA.

Virgo ob
humilita-
tem stulti-
tiam simu-
lans.

Velut spō-
gia mona-
sterij om-
nia abiecta
officia im-
plet.

Matth. 2.
Marc. 10.
1. Cor. 3.

Virgines
alia tonsa
& cuculla-
ta, ipsa pā-
no caput
obuoluta.

Contume-
lijs affecta
sacet.

CAP. XLII

De sancto PITIRVM.

Pelag li-
bel. 18. n. 19
vbi dicitur
Pyotenus.

Sanctus Pi-
tirum ad
virginem
se sanctiorē
ab Angelo
mittitur.

DE hac sanctā, sancto Pitirum ana-
choretæ, qui sedebat in Porphyrite,
viro probatissimo in virtute exercitationis,
adstitit reuelans Angelus, qui ei dixit: Cur
tibi places, & te magnificè circumspicis ob
ea quæ à te rectè & ex virtute geruntur, vt
qui sis pius & religiosus, & sedeas in hoc
loco? Vis videre mulierem te magis piam
ac religiosam? Abi in monasterium femi-
narum Tabennesiotarum, & inuenies illic
vnam quæ habet diadema in capite; ea est
te melior: quæ cum tantâ turbâ decertans,
& omnibus indiscriminatim seruiens, cor
numquam abduxit à Deo, etsi ab omnibus
superbè contemnatur. Tu autem etiam si
hîc sedeas, per vrbes tamen vagaris cogita-
tione, qui orbem habitabilem numquam
calcasti pedibus. Surgens autem magnus
Pitirum, venit vsque ad monasterium Ta-
bennesiotarum: & rogat magistros vt liceat
ei transire vsque ad monasterium femina-
rum: vt qui esset ergo inter patres magnæ
existimationis, & consenuisset in exercita-
tione, bono ac fidenti animo transmissio
fluio eum introduxerunt. Cùm autem
orassent, petiit magnus Pitirum vt virgi-

nes omnes coram ex facie videret. Cùm
omnes ergo in medium accessissent, illa
non apparuit. Tandem dicit eis sanctus Pi-
tirum: Cunctas ad me adducite. Cùm
autem dicerent: Adsumus omnes. dicit eis:
Deest vna quam ostendit mihi Angelus:
Ea verò dicunt: Vnam habemus 18 Salem,
quæ est in culinâ. Sic enim vocant illic
eas quæ non sunt sanæ mentis. Dicit ei ma-
gnus: Illam quoque adducite, finite vt
eam videam. Iuerunt itaque ad eam vo-
candam. Illa verò nequaquam obediit, vt
quæ rem sentiret: nam fortè ipsi quoque
fuerat reuelatum. Eam ergo vi trahunt,
ipsi dicentes: Sanctus Pitirum vult te vi-
dere. erat enim is magni nominis. Eâ er-
go adductâ, vidit magnus eius faciem, &
pannum in capite & fronte eius, & ca-
dens ad pedes eius, dicit ei: Benedic 59 Am-
ma. Cadens autem ad pedes eius ipsa quo-
que dicebat: Tu mihi benedic, domine
mi. Cùm hoc autem cunctæ vidissent, ob-
stupuerunt, & ei dixerunt: Ne tibi fiat pro-
brum ac vituperium; est enim Sale. Eis di-
cit sanctus Pitirum: Vos estis Sale, hæc
enim & me & vobis est melior; est Amma,
(sic enim vocat matres spiritales:) & quæso
vt eâ dignus inueniar in horâ iudicij. Ea au-
tem cùm audiissent, ceciderunt ad pedes
eius flentes, & confitentes omnes, quòd
beatam diuersis modis afficerent contume-
liâ. Alia quidem dicens: Ego hanc semper
subsannabam. alia, Ego eius humilem ha-
bitum irridebam. & alia, Ego eam tacen-
tem afficiebam contumeliâ. & rursus alia,
Ego quadræ eluuiem sæpè in eam effudi.
alia, Ego ei plagas inflexi. alia rursus, Ego ea
sum quæ ei pugnos incussi. alia rursus, Ego
sinapio eius nares aspersi. Et vt semel di-
cam, significabant omnes se eam variis affe-
cisse contumelijs. Cùm harum ergo confes-
sionem accepisset sanctus Pitirum, & pro
eis simul cum ipsâ orasset, & diu esset con-
solatus venerandam Christi seruam, sic ex-
iit. Paucis autem post diebus cùm ab omni-
bus valdè honoraretur, & ab omnibus ob-
seruaretur, non ferens beata gloriam & ho-
norem quo afficiebatur ab omni fraternita-
te, & excusationes onus esse arbitrans, clam
exiit ex monasterio: & quoniam iuerit, aut
quem locum subierit, aut vbi obierit, nemo
cognouit in hodiernum diem.

Sanctus Pi-
tirum adit
virginum
monaste-
rium.

Virgo à so-
roribus pro
in sanâ ha-
bita, omni-
bus tamen
erat san-
ctior.

Non ferens
gloriam &
honorem.
fugis.

De abbate 60 IOANNE vrbis Lyco. CA. XLIII.

FVIT quidam Ioannes in vrbe Lyco,
qui à puero quidem didicit artem fa-
brilem, cui fuit frater tinctor. Postea autem
cùm esset circiter viginti quinque annos
natus; & cùm quinque annos versatus esset
in

Ruff. lib. 2.
cap. 1.
Ioannes
primum
faber.

in monasterio, secessit solus in montem Lyco, & in cacumine montis factis sibi tholis, ingressus, seipsum inædificauit. Atque erat quidem vnus tholus ad vsus carnis, vnus autem vbi operabatur, alijs verò vbi orabat. Is cum compleisset triginta annos, inclusus, & ab eo qui ei ministrabat, per fenestram accipiens quæ erant ad vsum necessaria, dignus est habitus gratiâ futurorum prædictionis, quem donum habere prophetiæ planum factum est ex operibus. Etenim cuncta quæ à Deo in mundum veniebant, in primis pio Imperatori Theodosio prius significauit, & quæ rursus euentura erant, prius annuntiauit, nempe & 6^{ti} tyrannorum in eum insurrectionem, & rursus velocem eorum interitum, & quæ in eum iruebant gentium deletionem: ad eò vt cum quidam dux exercitus ad eum venisset sciscitatum, an Æthiopes qui sunt in Syene esset superaturus, quæ quidem est principium Thebaidis; ij autem tunc irruperant, & eorum finitimam regionem vastauerant; ei autem dixisset Ioannes: Si ascenderis, eos comprehendes, vinctos, & subiunges, & clarus eris apud Imperatores. Id etiam factum est, & quæ acciderunt, confirmarunt eius prædictionem. Dicebat autem, Christianissimum Imperatorem esse morte suâ moriturum. Habuit autem hic vir admirabilem quoque, & quæ modum superabat, prophetiam, vt audiuius ex patribus qui ad eum ventitabant, quorum vita fuit probata apud omnes qui illic erant. Quod autem de eo nihil narrarint ad gratiam, sed minus quàm mereretur, hinc facile sciri potest. Nam cum ad eum venisset quidam tribunus, & supplex peteret vt permitteret vxorem suam ad eum venire, quæ multa passa fuerat, & volebat eum videre, ventura Syenem vt pro ipsâ prius oraret, & eam datâ benedictione dimitteret. Is autem qui iam quadraginta annis non viderat mulierem in speluncâ, cum esset nonagenarius, & nec ipse vniquam esset egressus, nec sibi permitteret videre mulierem, recusabat videre eius vxorem. Sed nec vir vllus ad eum vniquam est ingressus. Solùm enim benedicebat per fenestram, & salutabat eos qui accedebant, cum vnoquoque differens de eo quod volebat. Cum ergo instaret tribunus, rogans an iuberet suam venire coniugem (degebat enim in solitudine quinto ab vrbe lapide) is autem non annuisset, dicens id non posse fieri, tristem dimisit hominem. Vxor autem non cessabat die & nocte marito exhibere molestiam, & iureiurando affirmare, se nusquam abituram nisi videret prophetam. Postquam autem beato Ioan-

Ioannes donatur gratiâ prophetia.

Imperatori Theodosio enim bellum prædicit.

Mulierem per 40. annos videre non passus est.

ni à marito renuntiatum est iusiurandum vxoris, eius fide intellectâ, dicit ad ipsum: Hac nocte ab eâ videbor in somnis; nec amplius pergat in carne videre meam faciem. Vxori autem renuntiauit maritus ea quæ pater dixerat. Videt autem mulier in somnis prophetam ad ipsam venientem. cui dicit: Quid tibi mecum rei est mulier? quid meam cupiisti videre faciem? num sum ego propheta, aut iusti locum obtineo? homo sum peccator, & similiter atque vos patibilis: orauit tamen pro te & domo mariti tui, vt fiat vobis secundum fidem vestram. Ite ergo in pace. Et cum hæc dixisset, recessit. Cum autem excitata fuisset mulier, renuntiauit marito verba prophetæ, & narrauit figuram & habitum, & per maritum ei misit agendas gratias. Cum eum autem vidisset beatus Ioannes, occupans ei dixit: Ecce impleui quod postulaueras. eam enim videns, monui ne me videret amplius, sed, Ite in pace.

Videtur Ioannes in somnis ab uxore tribuni.

Alterius autem præpositi vxor absente marito ferebat vterum. Cum autem peperisset, eo ipso die quo eius maritus conuenit patrem Ioannem, animi deliquio venit in periculum. Ei autem sanctus annuntiauit, dicens: Si vidisses donum Dei, & quod tibi natus sit hodie filius, Deum glorificasses; sed mater eius propemodum venit in periculum, cum veneris igitur, inuenies infantem septem dies natum: ei impone nomen Ioannes. Cumque eum rectè educaueris, & ad annum septimum venerit, mitte eum ad monachos qui sunt in solitudine. Et hæc quidem ostendebat miracula iis qui veniebant ab exteris: suis autem ciuibus propter suum vsum assidue ad ipsum venientibus & præsciebat & prædicebat futura; & quæ ab vnoquoque occultè facta fuerant, & de Nilo, & de futurâ anni fertilitate eis significabat. similiter autem Dei quoque minas ad eos venientes prius annuntiabat, & eius auctores arguebat. Atque ipse quidem beatus Ioannes non peragebat apertè curationes: dans autem oleum, curauit multos ex iis qui laborabant.

Prædicit præposito absentis vxoris periculum.

Designatur monachus infans vixidum natus.

Oleo Ioannes curabat.

Senatorij enim cuiusdam viri vxor, quæ oculos amiserat, & habebat pupillas obductas albugine, rogauit maritum suum vt ad ipsum deduceretur. Cum is autem diceret, eum numquam conuenisse mulierem, ea autem rogaret, vt ipsi solùm significaretur, & pro ipsâ id efficeret, ille sic fecit, & misit oleum. Cum tres autem dies solùm inunxisset oculos, respexit, & Deo apertè egit gratias.

Oleo albuginem ab oculis senatoria mulieris pellit.

Et quid opus est dicere de alijs eius operibus

LAVSIA-
CA.

ribus quæ ipsis oculis accepimus? eramus enim septem fratres in solitudine Neriæ, ego & beatus Euagrius, & Albinus, & Ammonius. Quærebamus autem scire accuratè, quænam esset huius viri virtus. Dixit autem magnus Euagrius: Lubenter scirem ab aliquo qui norit examinare & mentem & orationem, cuiusnam modi sit vir: si enim ego eum non potuero videre, eius autem vitæ institutum accuratè audire potuero alio narrante, discam ut eum conueniam; quod si non didicero, non ibo vsque ad montem. Cùm hoc autem audiissem, & nemini quidquam dixissem, quieui vnum diem, alio autem oclusi cellam: & cùm me Deo & ipsam commendassem, profectus sum vsque ad Thebaidem. Cùm eò autem decem & octo dierum spatio peruenissem, partim quidem pedibus, partim verò nauigando in flumine: erat autem ⁶² tempus ascensus, in quo multi ægrotant, quod mihi quoque accidit. Cùm venissem autem, inueni clausum eius vestibulum: fratres enim posterius ædificauerunt maximum vestibulum, quod capiebat viros circiter centum: quod clauclaudentes, aperiebant Sabbato & Dominicâ. Cùm ergo didicissem causam, propter quam erat clausum, silentium egi vsque ad Sabbatum. Et cùm venissem horâ secundâ, in congressione eum inueni assidentem in fenestrâ, per quam videbatur consolari eos qui accedebant. Cùm me autem salutasset, dixit per interpretem: Cuiusnam es, & cur venisti? conicio enim te esse ex conuentu Euagrii. Dixi autem me esse hospitem ex Galatiâ, & confessus sum me esse ex sodalitate Euagrii. Interim autem dum loqueremur, ingressus est præses regionis, Alypius nomine; ad quem accurrens, desit mecum colloqui. Cùm ergo parum secessissem, dedi eis locum eminus. Cùm essent autem colloqui diutiùs, tristitiâ sum affectus, & murmurâui aduersus ⁶³ venerabilè senem, quod me quidem contempsisset, illum autem honorasset: & ob id animo conturbatus, in animo habebam eo contempto recedere. Vocato autem interprete, Theodoro nomine, dicit ei: Vade, dic illi fratri, ut æquo animo ferat; iam dimitto præsidem, & eum alloquar. Visum est ergo mihi toleranter ferre, ut qui animaduertissem, eum esse spiritalem. Cùm exiisset autem præses, me accersito dicit mihi: Cur contra me fuisti indignatus? Quid inuenisti quod te iure offenderet, quod illa animo reputasti quæ neque mihi adsunt, neque te decent? An nescis scriptum esse: Non opus habent sani medico, sed malè habentes.

Te, quando volo, inuenio, & tu me: & si te non fuero consolatus, alij te consolantur fratres, & alij patres. Hic autem qui per mundana negotia erat deditus diabolo, & cùm breui temporis spatio respirasset, ut seruus qui aufugit à domino, accessit ut aliquam caperet vtilitatem. Absurdum ergo fuisset ut eo relicto tecum versarer, cùm tu assidue vaces salutem. Cùm eum ergo rogassem ut pro me oraret, exploratum habui eum esse virum spiritalem. Tunc urbanè mecum iocans, cùm sinistra maxillam mihi sensim pulsasset, dicit: Multa te manent afflictiones, & graua bella passus es ut exires è solitudine, timoreque affectus es, & distulisti: pios autem prætextus & rationi consentaneos afferens dæmon, te suscitavit. Tibi enim suggestit & patris tui desiderium, & fratris tui & sororis tuæ in vitâ monasticâ institutionem. Ecce ergo bonum tibi affero nuntium: ambo salui sunt, mundo enim renuntiarunt, & pater tuus est adhuc victurus septem annos. Esto ergo forti & constanti animo in solitudine, nec eorum causâ velis abire in patriam. Scriptum est enim: Nemo qui manum admo- uit aratro, & est conuersus, est aptus regno cælorum. Ex his ergo verbis adiutus & satis roboratus, Deo egi gratias, cùm intellexi, eos qui me agebant prætextus esse peractos. Deinde rursus mihi dicit, urbanè mecum iocans: Vis fieri episcopus? Dixi autem: Nequaquam; sum enim. Is autem mihi dicit: Vbi? Dixi ego: In coquinis, in penu, in mensis, in doliis: ea diligenter inspicio, & si vinum acuerit, id segrego; bonum autem bibo: similiter ollam quoque diligenter inspicio, & si sal defuerit vel condimenti aliquid, eam cõdio, & sic eam comedo. Hic est meus episcopatus, mea inquâ inspectio, me enim ad eum delegit gula. Is verò dixit subridens: Mitte ridicula; futurum est ut eligaris episcopus, & multum labores, & affligaris: si ergo fugis afflictiones, ne ex eas è solitudine; in solitudine enim nemo te potest ordinare episcopum. Ego autem eius verborum sum oblitus: tribus enim post annis & splene & stomacho laboraui. Illic autem à fratribus missus sum Alexandriam, timens ne fierem hydropicus: ab Alexandriâ autem consuluerunt medici, ut aëris gratiâ irem in Palæstinam; habet enim, quod ad meam attinet temperaturam, subtilem aërem. A Palæstinâ autem veni in Bithyniam, & in eâ nescio quomodo, an humano studio, an potentiori voluntate, Deus scit, dignus habitus sum ordinatione, quæ meas vires superat, in eum casum incidens, quem Ioannes prædixerat.

Et

Maximè
colloquen-
dum cum
ijs, quibus
prodesse
possimus.Palladio
parentum
conditione
predicit.

Lucæ 9.

Culinaris
episcopus
Palladius.Palladio
episcopatus
præuarici-
natur Io-
annes.Palladius
in Bithyniâ
creatur
episcopus.Palladius
ad Ioannem
contendit.Ioannes, ex
quo con-
uenit sit,
nomit.Palladius
mora impa-
tiens, abi-
eum parat.Sistit eum
Ioannes,
eius tenta-
tiones diui-
nitus no-
scens.Matth. 9.
Mat. 10.
Lucæ 5.

Et vndecim mensibus latens in cellâ tenebrosâ, recordatus sum illius beati qui mihi prædixit ea quæ passus sum.

Porro autem hoc quoque mihi narrabat, tâquam profuturus ad hoc, vt per narrationem me deduceret ad patienter ferendam solitudinem: Quadraginta annos versus in hac cellâ; non vidi faciem feminæ, non vllum nummum: non vidi aliquem mandentem, non comedentem nec bibentem me vidit aliquis.

Cùm ergo ab eo recessissem, veni in solitudine in loco consueto, hæc omnia narrans beatis patribus, qui post duos menses venerunt, & sunt cum eo collocti, ijque hæc nobis narrarunt. Cùm ad eum venissemus, læto vultu nos excepit & salutauit, se hilarem vnicique ostendens. Rogabamus autem eum, vt statim pro nobis perageret orationem: est enim hic mos patribus qui sunt in Ægypto. Is autem nos interrogauit num inter nos esset clericus aliquis. Postquam autem omnes non esse diximus, nos omnes circumspiciens, agnouit eum qui erat occultus: erat autem vnus ex nobis qui dignus fuerat habitus diaconatu, cùm esset vnus frater eius rei conscius, cui etiam præcepit vt nemini diceret. Qui causâ humilitatis & in talium patrum comparatione, vix se dignum censebat Christiani appellatione, tantum abest vt alicuius dignitatis. Manu ergo eum ostendens, dicebat omnibus: Hic est diaconus. Cùm is autem assidue negaret, & latere conaretur, è fenestrâ eius manu apprehensam osculatus est, & admonens eum hortatus est, dicens: Ne irritam facias gratiam Dei, fili; ne mentiaris donum Dei inficians. Mendacium enim alienum est à Christianis, & siue sit in re magnâ, siue in parua, non est tamen laudabile, cùm dicat Seruator: Mendacium est à malo. Is verò conuictus tacuit, accipiens paternam eius reprehensionem. Cùm preces autem compleuissemus, vnus frater ex nobis, quem iam tertiâ febris vehemens tenebat, rogabat vt curaretur. Cùm autem dixisset frater, ei conferre afflictionem propter exiguam quæ ei inest fidem, tradens tamen oleum iussit eum inungi. Cùm is autem se vnxisset, quidquid intus habebat per os emisit, & à febre omnino liberatus, propriis pedibus recessit ad hospitium. Licebat autem videre hominem nonagenarium toto corpore ita afflictum, vt præ exercitatione ne barba quidam nata esset in facie. Nihil enim aliud comedebat quàm fructus, idque post solis occasum in summâ senectute: cùm se prius multum exercuisset, & neque panem sumpsisset, neque aliquid

ex iis quæ igni admota veniunt in vsum. Cùm ipse autem nos iussisset sedere, Deo agimus gratias quòd eius frueremur congressione. Is autem cùm tamquam germanos suos filios longo tempore accepisset, ridenti vultu hæc nobis est locutus: Vnde nam, ô filij, & ex quam regione ad hominem abiectum & humilem accessistis? Postquam autem diximus patriam, & adiecimus: Pro vtilitate animarum nostrarum ad vos venimus ab Ierusalem, vt quod auditione acceperamus, id cerneremus oculis; sunt enim aures minus fideles oculis: & auditionem quidem sæpè consequitur obliuio, rei autem visæ non deletur memoria, sed menti quodammodo imprimitur historia. Ad nos ergo dixit beatus Ioannes: Et quid mirandum visuri, ô filij charissimi, tantum itineris & laboris tolerantes huc venistis, homines abiectos & humiles videre cupientes, qui nihil habent spectatu dignum nec admiratu? Vbique autem sunt admirandi & laude digni Dei prophetæ & apostoli, qui leguntur in ecclesiis, quos oportet imitari. Valdè autem miror, inquit, vestrum studium, quemadmodum tot contemptis periculis, ad nos venistis propter vtilitatem, cùm nos præ socordiâ ne ex ipsâ quidem speluncâ velimus progredi. Sed age nunc, inquit, etiamsi res vestra sit laude digna, ne tamquam re aliquâ præclarè gestâ, vobis sufficere putetis: sed imitemini virtutes quas patres vestri persequuntur. Quòd si etiam omnes possederitis, quòd quidem est rarum, ne sic quidem vobis ipsis credideritis. Quidam enim qui sic confiderunt, & ad ipsum virtutum fastigium perueniunt, tandem ex alto ceciderunt. Sed videte num preces vestræ se rectè habeant: num conturbata sit cordis vestri puritas: num mens vestra inter orandum sit occupata aliis negotiis: num aliqua alia mentè subiens cogitatio, auertat ad aliquid aliud: num aliqua cogitatorum memoria animo exhibeat molestiam. Videte num mundo verè renuntiastis: num ingressi estis tamquam nostram speculantes libertatem: num ad vanam gloriam vestras virtutes venamini, vt ad ostentationem videamini hominibus nostra opera imitantes. Videte ne vobis faceat negotium animi perturbatio, ne honor & gloria & laus humana, ne rerum sacrarum curæ simulatio, aut amor proprius: ne putetis vos esse iustos: neque de iustitiâ gloriemini, ne propter virtutes efferamini: ne orantibus cognationis memoria animo infideat: ne memoria commiserationis aut alicuius alterius rei, neque ipsius vniuersi mundi

Oculi auri-
bus fide-
liores.

Exhorta-
tiones Ioh-
nis.

Ioannes
40 annis
non feminâ,
non pecu-
niam vidit.

Diaconi
manum
osculatur
Ioannes.

Ioan. 8.

Oleo curat
febricitan-
tem.

LAVSIA-
CA.

mundi vobis succurrat. Sin minùs, res efficitur vanitas, quando quis Dominum alloquens, deorsum impellitur ab iis quæ ex aduerso trahunt cogitationibus. Hæc autem mētis prolapsio vnicuique accidit qui hunc mundum non omnino abnegauit, sed venatur vt ei placeat. Per multa enim quæ aggredditur, eius mentem diuidunt curæ corporeæ & terrestres: & dum deinceps disputat cum animi perturbationibus, non potest Deum videre. Sed nemo ipsam cognitionem debet accuratè & exactè cōtemplari, ne si fortè fuerit indignus tali possessione, & eius aliquam partem fuerit consecutus, existimet se totum comprehendisse, & omnino labatur in interitum. Sed oportet semper moderatè & piè ad Deum accedere, quantum potest vnusquisque mēte progredi, & quantum possunt homines consequi. Oportet ergo mentem eorum qui Deum quærunt, otium agere ab aliis omnibus. Vacate enim & cognoscite, inquit, quòd ego sum Deus. Qui ergo Dei cognitionē ex parte est consecutus, vniuersam enim nemo potest accipere, consequitur quoq; aliorum omnium cognitionem, & videt mysteria Dei illa ei ostendentis, & præuidet futura, & contemplatur reuelationes quales sancti, & efficit virtutes, & obtinet à Deo omnem petitionem. Alia quoq; multa dixit de exercitatione: & quòd oportet expectare mortem tamquam vitam bonæ translationis, & non imbecillitatem intueri corpoream: & nec vel quibuslibet obuiis implere ventrem: Nam qui, inquit, fuerit satiatus, eadem capit consilia quæ ij qui viuunt in deliciis: sed tentare oportet per exercitationem etiam appetitionum parare impatibilitatem. Nec quærat aliquis ea quæ sunt parata, & animi relaxationem: sed nunc sit imbecillus afflictusq; & oppressus, vt regni Dei latitudinis possideat hereditatem. Oportet enim nos per multas afflictiones intrare in regnum Dei. Est enim, inquit, angusta porta, & arcta via quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui eam inueniant. & Lata est via quæ ducit ad perditionem: & multi sunt qui ingrediuntur per eam. Et oportet, inquit, nos hîc contemnere, cum paulò post eamus ad vitam æternam. nec oportet aliquem efferri ob ea quæ rectè à se gesta sunt, sed semper esse humilem, & longiores persequi solitudines, quando senserit se efferri. Habitatio enim propinqua vicis, eos etiam qui erant perfecti sæpè offēdit. Quòd etiam psallit Dauid cui tale quid acciderat: Ecce elongaui fugiens, & habitauit in solitudine. Expectabam eum qui saluum me facit à pusillanimitate & tempestate. Hoc autem

accidit multis quoque ex nostris fratribus, & propter arrogantiam exciderunt à scopo.

Narratio abbatis IOANNIS de eo qui lapsus est.

CAP. XLIV

ERAT enim, inquit, quidam monachus, qui in propinquâ solitudine degebat in speluncâ, & omnem ostenderat exercitationem, & propriis manibus panem sibi quærebat. Postquam autem permansit in orationibus, & profecit virtutibus, in seipso deinceps habuit fiduciam, fretus pulchro suæ vitæ instituto. Qui autem tentat, eum quoque, sicut Iob, expetiit ad tentandum: & ei vesperè præbet phantasiam formosæ mulieris errantis per solitudinem. Quæ cum ostium inuenisset apertum, ingressa est speluncam, & procumbens ad virigenam, petiit vt sibi illic liceret quiescere, vt pote quòd nox eam apprehendisset. Ille autem cum eius esset misertus, quòd quidem non debuit, eam admisit in speluncam: & de errore illam est percontatus. Illa verò & narrauit, & blanda ac fallacia verba insperfit, & sermonem diu cum eo protraxit. Eum autem sensim nescio quomodo pelliciebat ad amorem: pluraq; deinceps verba inter se conferunt, ridentq; ac subriident, eumq; ipsa multo sermone seduxit, & deinde contrectatione manus & genæ & ceruicis, & tandem exercitorem redigit in seruitutem. Cum autem ille internis versaretur cogitationibus, deinde vt qui iam rem haberet in manibus, reputans opportunitatem & voluptatis explendæ securitatem, cogitationi assentitur, & tentat cum eâ habere consuetudinem, vt qui iam euasisset insipiens & equus in feminas infaniens. Illa verò cum repente magnâ voce exclamasset, euasit euanescentes ex eius manibus non secus ac umbra aliqua. Risus autem in aère auditur multorum dæmonum qui ipsum increpabant, & in fraudem induxerant, & magnâ voce ad ipsum clamabant: Qui se exaltat, humiliabitur. Tu autem vsque ad cælos quidem es exaltatus, humiliatus verò es vsque ad abyssos. Exinde surgit manè nocturnum luctum attrahens: & cum totum diem transegisset in lamentatione, suâ desperatâ salute, quòd non debuit, in mundum reuersus est. Hoc est enim maligni studium, vt quando quempiam irriserit, eum redigat ad insipientiam, vt non possit deinceps surgere. Vnde ô filij, non est nobis conducibilis propinqua vicis habitatio, neque mulierum collocutio, vt ex quibus oriatur memoria, quæ non potest deleri, quam ex visu atrahimus

Ruff. lib. 2
cap. 1.Ne quis sibi
ipsi confidat, & in
proprijs
virtutibus
glorietur.Spectrum
mulieris
admisit
in speluncam.Blanditijs
monachum
decipit.Iridens
deceptum
dæmones.

Luca 41.

Ne quis desperet,
sed penitentiam
agat.Cauent
monachus
mulierum
collocutiones.Deo maxime
vacandum.

Psal. 45.

Act. 14.

Matth. 7.

Psal. 54.

trahimus & collocutione. Sed neque debemus animum despondere, & nos ipsos detrudere ad desperationem. Iam enim ij quoque qui non spem abiecerunt, non fuerunt priuati Dei misericordis clementiâ.

CAP. XLV. De FRATRE qui ductus fuit pœnitentiâ, eiusdem abbatis IOANNIS narratio.

Ruff. lib. 2. cap. 1.

Adolescens pœnitens includit se sepulcro.

Dæmones insultant pœnitenti.

Confians perstat in pœnitentiâ.

A dæmonibus uerbatur.

ERAT enim, inquit, alius adolescens in ciuitate, qui multa mala fecerat, & grauius peccauerat. Qui Dei nutu, propter multa peccata compunctus, ueniens ad sepulcra, priorem suam vitam defleuit, pronus cadens in faciem, & non audens uocem emittere, nec Deum nominare, neque supplicare, ipsâ quoque uitâ seipsum indignum existimans. Et cum ante mortem se inclusisset in sepulcris mortuorum, & suam uitam diceret, gemebat ex profundo cordis. Cum iam autem ab eo tempore præterisset hebdomada, noctu ei adsunt dæmones, qui eius uitæ prius damnum attulerant, clamantes & dicentes: Vbi est ille scelestus & profanus, qui libidinibus & lasciuis exatiatus, nunc nobis intempestius, temperans & honestus repente apparuit: & quando non potest amplius, tunc uult esse Christianus, & probis compositisque moribus? Ecquidnam tibi boni amplius futurum exspectas, cum sis nostris malis impletus? non hinc citò exurges? Non uenies ad ea quæ sunt nobiscum consueta? te manent scorta & caupones. Non uenies, & fruieris cupidinibus, cum sit cuncta alia tibi spes extincta? Velox ad te omnino ueniet iudicium, qui sic te ipsum perimis. Et cur miser festinas ad supplicium? cur autem contendis tibi pœnas citius infligere? Multa quæ alia dicentes: Noster es, in nostrum ordinem es relatus, exercuisti omnem iniquitatem. Tu es nobis omnibus obnoxius, & audes fugere? non assentieris? non respondebis? non simul egredieris? Postquam autem ille constans in fletibus, ne aures quidem eis præbebat, & nec uerbum respondebat eum diu uigentibus dæmonibus: postquam, inquam, nihil effecerunt, eadē sepe illi dicētes, acceperunt eum mali & turpes dæmones, & totum eius corpus male mulstarunt, eum grauius flagris cædentes: & cum eum grauius torssissent, abierunt eo relicto semimortuo. Ille autem nihilo fecius immobilis iacebat ubi eum reliquerunt, rursus gemens postquam animum collegerat. Cum autem eius necessarij eum inuestigassent & inuenissent, & causam eius quod ipsius corpori acciderat

didicissent, rogabant eum ut domum rediret: is autem cum vim ei sæpè attulissent, restitit. Rursus autem sequenti nocte eum iisdem de causis peius quam prius affecerunt dæmones: & ne sic quidem eius consanguinei ei persuadent ut emigret, dicens fatius esse mori quam uiuere in talibus uitæ maculis. Tertia nox propemodum fecit ut excederet ab hominibus, eum crudelibus tormentis in eum inuasissent dæmones, & eum vexassent usque ad extremum spiritum. Postquam autem uiderunt eum non concessisse, recesserunt homine relicto exanimi. recedentes itaque exclamarunt, dicentes: Vicisti, vicisti, vicisti. Neque ei amplius aliquid mali occurrit, sed in purissimo sepulcro purè habitauit dum uixit, puram exercens uirtutem. Is Deo quoque fuit pretiosus, & uirtutibus, miraculorum effectationibus, aded ut & multos in admirationem induxerit, & ad zelum adduxerit & æmulationem honestorum institutorum. Hinc factum est ut multi quoque ex iis qui de se valde desperauerat, bonas actiones aggressi sint, & se rectè gesserint, eisque factum est id quod dicit Scriptura: Omnis qui seipsum humiliat, exaltabitur. Præcipue ergo, ô filij, exerceamus humilitatem, quæ est fundamentum primum omnium uirtutum. Nobis autem multum quoque confert solitudo longior & remotior.

Resistite diabolo, & fugiet à uobis.

Lucæ 14. Humilitas omnium uirtutum fundamentum.

Alia narratio abbatis IOANNIS, de eo qui lapsus, ductus est pœnitentiâ. CAP. XLVI

Ruff. lib. 2. cap. 1.

Senex exercitator omnibus se uita commodis priuat.

FUIT enim alius quoque monachus qui ueteriorem occuparat solitudinem, & multis annis se rectè & ex uirtute gesserat. Qui cum esset deinceps senio affectus, tentabatur à dæmonum insidiis. silentium enim valde amplectebatur exercitator: & in orationibus & hymnis & multis contemplationibus diem transigebat; & uisiones quasdam videbat, partim quidem uigilans, partim uero etiam in somnis: & somni propemodum expers tenebatur à uitâ incorporeâ: non terram plantans, neque uictus ullam curam gerens, neque in plantis quærens quod egenti præberet corpori. Sed neque auium aucupium, neque ullum animal persequabatur; sed fiducia plenus, ex quo ex regione habitabili illuc migrarat, nullam habebat rationem ut ei permaneret corpus nutritum, sed omnium oblitus, se perfecto sustinebat in Deum desiderio, exspectans uocationem, & ex hoc mundo migrationem: & ut plurimum quidem alebatur delecta-

LAVSIA
CA.

delectatione eorum quæ non cernuntur & sperantur, & neque diurnitate ei corpus liquebatur, neque mœrebat tristisque erat anima: sed in quodam honesto ac venerando statu bonum habebat habitum. Verum enimverò Deus eum honorans, post prolixum temporis interuallum, dabat ei super mensam panem duorum vel trium dierum, ut & videretur, & esset, & eo vteretur. & ingrediens in speluncam, quando sentiebat corpus indigere, inueniebat nutrimentum. Et cum adorasset & cibum sumpisset, hymnis rursus fruebatur, perseverans in precibus & contemplatione, indies germinans, & se tradens præsentī virtuti & futuræ spei, semper magis magisque progrediens, & ferè iam de meliori suâ sorte confidebat, tamquam iam eam haberet in manibus: quod etiam fuit ei causa lapsus, cum propemodum exciderit per eam quæ ipsum postea inuasit tentationem. Quid enim non dicimus eius eum qui prope fuit casum? Postquam enim ad hanc processit cogitationem, paulatim imprudens eò deuenit, ut existimaret se esse pluris quàm alios, & iam maius quid possidere quàm alij homines: & cum talis esset, iam deinceps in seipso habuit fiduciam. Ei ergo gignitur haud ita diu post primùm parua quædam animi remissio, ut ne videretur quidem esse remissio. Deinde oritur maior negligentia, quæ deinde eousque progressa est ut sentiretur: nam & ex somno tardius surgebat ad hymnos, & erant preces paulo otiosiores, nec hymnus adeò prolixus, & dicit ei anima se velle requiescere, & mens ei annuit: & fluctuabāt & vagabantur ei cogitationes, & iam occultè aliquid absurdi meditabatur. sed prior assuefactio adhuc exercitorem quodammodò abducebat, veluti quidam motus ex priori illâ incitatione, & eum interim conseruabat. Et aliquando post solitas preces ingressus vespere, inuenit panem super mensam, qui ei suppeditabatur diuinitus, & se refecit. Quo tempore nec illas execrabiles abiecit cogitationes, neque reputauit animam lædi à contemptione, neque conuersus est ad quærendam mali curationem; sed parum duxit parum abesse quominus excideret ab iis quæ decet facere. Amor itaque cupiditatis eum raptum cogitatione in regionem abduxit habitabilem. Cum se tamen interim cohibuisset in diem sequentem, ad consuetam conuersus exercitationem, cum orasset & hymnos dixisset, ingressus speluncam, inuenit quidem panem sibi appositum, sed non tam diligenter confectum nec tam purum, sed sordidum & inquinatum.

Qui etsi esset id admiratus, & tristitiâ affectus, sumpsit tamen, & se refecit. Successit tertia nox, & triplex malum addidit. Etenim mens eius citò irrupit in cogitationes. Ita autem erat ei affecta memoria, ut videretur vnà cum eo adesse femina & simul accumbere, & eam rem habebat in oculis, & eam veluti facere perseuerabat. Egressus tamen est tertio quoque die ad opus, & preces, & hymnos, sed non habens amplius mundas cogitationes, sed frequenter conuersus, in altum tollebat oculos, eos huc & illuc torquens: eius enim pulchrum opus interrompebat memoriæ cupiditatum. Vespere ergo reuersus pane indigens, illum quidem inuenit in mensâ, veluti corrosam à muribus aut canibus, & foris siccas quasdam reliquias. Tunc ingemiscit quidem & lacrymatur: sed non quantum satis esset ad coercendam nequitiam. Nutritusque non quantum volebat, se parabat ad quietem. Eum autem aceruatim inuasert cogitationes, eum vndique circumdantes: & eius mentem oppugnant, & captiuum statim in mundum abducunt. Surgens autem iuit versus regionem quæ habitatur, ingrediens noctu per solitudinem. Cum autem dies eum apprehendisset, & quæ habitatur regio adhuc procul abesset, & eum æstus affligeret, defessus est. Vndiquaque autem in orbem considerans circumspicit, an alicubi appareret monasterium, in quod ingressus requiesceret. quod etiam accidit, eum excipientibus quibusdam piis & fidelibus fratribus, qui cum eum tamquam patrem germanum aspexissent, vultum eius & pedes lauerunt: & cum orassent, mensam apposuerunt, & rogarunt ut quæ erant appolita sumeret cum charitate. Postquam autem se refecit, postularunt fratres ut verbum salutis ab eo acciperent, & quam ratione possent seruari à laqueis diaboli, & quemadmodum superarent turpes cogitationes. Is autem ipsos tamquam pater filios admonens, hortabatur ut essent fortes & constantes in laboribus, ut qui essent paulò post in summâ quiete collocandi. Multa quoque alia cum eis differens de exercitatione, eos valdè iuuit. Cum autem cessasset ab admonitione, & se parum percollegisset, considerabat quemadmodum alios admonens, se non admonebat nec corriperebat: & se esse victum intelligens, cursu rursus rediit in solitudinem, seipsum deflens, & dicens: Psal. 93.] Nisi quia Dominus mihi opem tulit, propemodum in inferno habitauit anima mea. propemodum in omne malum sum reductus. propemodum me in terrâ confecerunt. Et in eo factum est quod dictum est,

Donatur
quotidiano
pane diuinitus.

Quantum
homini alio
quin sanctissimo
adferat elatio
detrimentum.

Privatur
pane eduli,
qui desit
Deo famulari.

est,

Prou. 18. est : Frater qui à fratre adiuuatur , est tamquam vrbs munita & excelsa , & tamquam murus qui non potest corruiere . Quamquam abhinc toto vitæ tempore luxit perpetuò , multatus mensâ quæ ei dabatur diuinitus , & panem suum quærens cum labore . Nam cum se in speluncâ inclusisset , & sibi faccum & cinerem substrauisset , non prius è terrâ surrexit , nec cessauit flere , quàm vocem Angeli audiisset ei dicentem in somnis : Accepit Dominus tuam pœnitentiam , & tui est misertus ; deinceps autem vide ne decipiaris . Ad te enim venient fratres quos admonuisti , & afferent ad te benedictiones : quas cum acceperis , vesce-
Pœnitentiâ lapsi Deo acceptam ab Angelo nuntiantur.

Marth. 6. Hæc ergo vobis narraui , ô filij , vt humilitatem exerceatis , seu in paruis , seu in magnis esse videamini . Hoc est enim primum præceptum Seruatoris , qui dicit : Beati pauperes spiritu , quoniam ipsorum est regnum cælorum . Et ne decipiamini à dæmonibus , qui vobis visâ & phantasias excitant : sed si quis ad vos venerit , aut frater , aut amicus , aut mulier , aut pater , aut magister , aut mater , aut soror , primum extendite manus ad orationem ; & si sit phantasma , fugiet à vobis . Et si vos decipiant dæmones aut homines , vobis assentantes & laudantes , ne eis pareatis , nec mente efferamini : nam me quoque sæpè noctu sic deceperunt dæmones ; & neque me sinebant orare , nec quiescere , quosdam mihi phantasias præbentes totâ nocte , & manè illudentes humi procumbebant , dicentes :
Cum phantasma se offeri , ad orationem confugiendum.

Psal. 6. Condone nobis , abba , quòd tibi labores præbeamus totâ nocte . Ego autem dicebam : Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem , ne tentetis seruum Domini . Quare vos quoque , ô filij , quietem persequamini , vos semper exercentes ad contemplationem , vt puram possideatis mentem , Deum rogantes . Nam ille quoque est bonus exercitator , qui assiduè in mundo exercetur , & in honestis occupatur actionibus : qui humanitatem ostendit & clementiam , hospitalitatemque & charitatem , & facit eleëmofynas , & benè facit aduenientibus , & opem fert laborantibus , & permanet citra vllam offensionem . Est quidem hic quoque valde bonus : versatur enim in actione , & præcepta exequitur ; sed in rebus terrenis occupatur . His quidem certè præstantior est & maior qui versatur in contemplatione , qui à rebus agendis se transfert ad intelligentiam , eas res alijs relinquens prouidendas : ipse autem & seipso abnegato , & sui oblitus , scrutatur cælestia , Deo omnium solutus & expeditus affi-

stens , à nullâ autem aliâ curâ retrò auulsus . Qui est enim huiusmodi , vnà cum Deo degit , vnà cum Deo versatur , assiduis hymnis Deum semper celebrans . Noui enim ego hominem in solitudine , qui decem annos cibi terreni nihil gustauit ; sed ei Angelus tertio quoque die cælestem cibum ad eum afferebat , & ei in os iniiciebat , isque erat ei instar cibi & potus . Scio quoque ad hunc hominem in phantasiâ venisse dæmones , ostendentes angelicos exercitus , & currus ignis , & multos satellites , tamquam alicuius regis venientis , & ei dicentes : In omnibus te rectè & ex virtute gessisti , ô homo : de cetero me adora , & tamquam Eliam te assumam . Dicebat autem apud se monachus : Adoro quotidie Regem meum & Seruatorem ; & si hic esset ille , non hoc à me peteret . Postquam autè ei dixit quod habebat in animo : Dominum meum & Regem habeo Deum , quem semper adoro , tu autem non es rex meus ; ille protinus euauit . Hæc autem tamquam de alio differens , instituta vitæ suæ , & res gestas volebat celare . Qui autem vnà cum eo erant patres , eum dicebant hæc vidisse . Hæc & alia multa nobis narrans beatus Ioannes , & tres dies ad nonam vsque differens , nostras curauit animas . Cum autem dedisset nobis benedictiones , iussit ire in pace , nobis quoque dictâ quadam prophetiâ : Hodie , aiebat , venerunt Alexandriam epinicia maxime pij Theodosij , propter de medio sublatum tyrannum Eugenium , & oportet Imperatorem mori morte propriâ : quod quidem reuerà ita fieri contigit . Licebat autem cernere multitudinem eorum qui cum ipso erant monachorum in ecclesiâ , veluti quosdam iustorum choros , lucidis vestibus indutos , & hymnis assiduis Deum glorificantes . Postquam autem multos quoque alios patres vidimus , venerunt fratres nobis annuntiantes , consummatum esse beatum Ioannem modo quodam admirabili : nam cum iussisset , vt tres dies neminem sinerent ad se venire , genibus flexis ad orationem , consummatus est , ad Deum veniens , cui gloria in sæcula .
Cibo cælesti ad decennium Ioannes pastus .
Dæmones in specie sanctorum Angelorum Ioannis se exhibent .
Prædicat Ioannes Theodosij Imperatoris epinicia .
Moritur genibus flexis .

De P O E M A N I E .

CA. XLVII.

Is quoque cum Christi ancillâ Pœmanie , quæ ad eum videndum accesserat , non est quidem collocutus , significauit autem ei quoque quædam arcana . Ei autem præcepit , dicens : Descendens à Thebaidæ , ne deflectas Alexandriam ; quandoquidem futurum est , vt cadas in tentationes . Ea autem magni Ioannis prædictionem vel nihili ducens , vel eius oblita , deflexit Alex-

R r andriam

LAUSIA-
CA.

andriam, vt videret ciuitatem. In itinere autem prope urbem Nicæ, ad eam acceſerunt naues quieſcendi gratiâ. Egreſſi autem famuli ex quadam inſolentiâ cum illius loci habitatoribus, amentibus & profligatis hominibus, manus conſeruerunt: qui quidem vnus quidem eunuchi digi- tum ſecuerunt; alium autem occiderunt: Dionyſium autem ſanctiſſimum epiſco- pum, in fluuium ignorantes proiecerunt: & illam ipſam conuitiis & maledictis im- petierunt, & reliquos omnes ſeruos ſau- ciarunt.

regionem, ſtans propter fluuium, rogatus ab agricolis, viſâ beluâ ingentis magnitu- dinis, ei præcepit, dicens: Denuntio tibi in nomine Ieſu Chriſti, ne ampliùs vatteſ hanc regionem. Illa autem tamquam ab Angelo loco pulſa, omnino euanuit. Sic etiam aliquando abegit crocodilum.

*Belua
graſſanti
superat.*

De abbate ⁶⁶ THEONA.

CAP. XL.

VIDIMVS etiam alium non procul à ciuitate, in ſolitudine, nomine Theo- na, virum ſanctum, in domunculâ ſeor- ſum incluſum, qui tempore triginta anno- rum ſilentium exercuerat. Is cum pluri- mas virtutes perageret, habebatur ab eis pro prophetâ. Exhibat enim ad ipſum mul- titudo ægrotantium, quibus manus im- ponens per fenestram, dimittebat eos ab- ire ſaluos. Licebat enim videre ipſum ha- bentem vultum Angeli, lætis oculis, & to- tum plenum maximâ gratiâ. Is, cum non multo antè tempore latrones eum noctu inuaſiſſent, exiſtimantes ſe multum auri apud eum inuenturos, & vellent eum oc- cidere, precatus eſt, & manſerunt immo- biles ad portas eius uſque ad matutinum. Cum turbæ autem manè ad eum acceſſi- ſent, & eos igni mandare in animo habe- rent, vnum tantum verbum ad eos eſt lo- cutus: Sinite eos abire ſanos; ſi minùs, à me fugiet gratia curationum. Ij verò ipſum audierunt: non audebant enim contra eum dicere, & protinus abièrunt latrones ad ea quæ erant circumcercà monaſteria, mutati mo- ribus, & de ijs quæ fecerant ducti pœnitentiâ. Erat autem vir eruditus in triplici gra- tiâ ſermonum, in ſcriptis Romanis, Græ- cis, & Ægyptiacis, ſicut à multis & ab illo ipſo audimus. Cum enim nos agnouiffet eſſe hoſpites, ſcribens in tabellâ, Deo pro- pter nos egit gratias. Comedeat autem ſe- mina non cocta. Noctu autem, vt aiunt, egrediebatur è cellâ, & congregabatur cum feris; & eas potabat ex eâ quam habebat aquâ. Erat enim videre veltigia bubalo- rum, & onagrorum, & quarundam ca- prearum, circa eius monaſterium, quibus ſemper delectabatur.

Ruff. lib. 2.
cap. 6.

*Silentium
30. annis
à Theonâ
obſeruaſt.*

*Morbidos
curat.*

*Oratione
eius latro-
nes redduntur
immobiles.*

*Theon do-
ctus in ge-
nere lin-
guarum di-
uerſo.*

*Ad aquam
feras.*

CAP. XLV.

Ruff. lib. 2.
c. 12.

*Elias 70.
annis vixit
in ſolitu-
dine.*

ſolitu-

CAP. XL-
VII.

Vita abbatis ⁶⁴ AMMONAE, & eorum qui cum ipſo erant.

Ruff. lib. 2.
cap. 3.

VIDIMVS autem alium quoque vi- rum Thebaide, nomine Ammonam, patrem ter mille monachorum: quos etiam nominabat Tabenneſiotas, qui habebant magnum vitæ agendæ inſtitutum, vt qui & ouillas penes ferrent, & vultu tecto comederent, & ſe deorſum inclinantes, ne quis eos aſpiceret: & tantum exercerent ſilentium, vt viderentur eſſe in ſolitudine, vnoquoque occultè peragente ſuum vitæ inſtitutum; ſolùm autem ſpecie quadam in menſâ ſederent, conantes ſe inuicem latère. Aliqui enim ex his ſemel vel bis ma- num ori admouebant, tangentes panem vel oleum, vel aliquid ex ijs quæ erant ap- poſita, & cum de vnoquoque obſonio ſe- mel guſtaſſent, contenti erant hoc alimen- to: alij autem panem ſentim manden- tes, alia autem accipientes citra ſimula- tionem, ſic perſeuerabant: alij autem ius tantum ter guſtabant, à reliquis autem ab- ſtinebant. Quæ cum, vt erat conſentaneum, eſſem admiratus, non prætermiſi eam quæ ex eis capitur vtilitatem.

*Ammonas
pater 3000.
monacho-
rum.*

*Apud The-
benneſiotas
ſilentium
tempore re-
ſectionis.*

*Varia ſo-
brietas.*

CAP. XLIX

De abbate ⁶⁵ BE.

Ruff. lib. 2.
cap. 4.

VIDIMVS autem alium quoque ſe- nem, qui lenitate ſuperabat omnes homines, nomine abbatem Be: de quo affirmabant fratres qui apud ipſum verſa- bantur, eum numquam iuraſſe, numquam de aliquo mentitum eſſe, neque aliquo verbo increpaſſe, neque iratum fuiſſe; erat enim eius vita valdè quieta, & mores manſueti, vt qui ſtatim haberet angelicum: erat autem valdè quoque humilis, & ſeipſum vilipen- dens. Cum nos autem multum rogare- mus, vt adhortatorium nobis ſermonem diceret, vix in animum induxit, vt nobis pauca differeret de manſuetudine. Is, cum hippopotamus aliquando vaſtaret vicinam

*Be totus
manſue-
tus.*

De abbate ⁶⁷ ELIA.

CAP. XLV.

VIDIMVS autem alium quoque ſe- nem in ſolitudine Antinoi, quæ eſt metropolis Thebaidis, Eliam nomine, qui natus erat centum & decem annos. Super eum dicebant ſpiritum Eliæ pro- phetæ requieuiſſe: erat enim valdè celebra- tus, vt qui in terribili illâ ſolitudine egre- ſſus ſeptuaginta annos. Non poteſt autem oratio pro dignitate narrare aſperam illam

Ruff. lib. 2.
c. 12.

*Elias 70.
annis vixit
in ſolitu-
dine.*

solitudinem, quæ est in monte in quo ille sedebat, numquam descendens in eam quæ habitatur regionem. Est enim quædam semita eorum qui ad ipsum accedunt eiusmodi, ut vix possint insistere vestigiis ij qui accedunt. Erat autem sedens sub quadam petra in speluncâ, aded vt ipsum quoque videre esset formidabile. Tremebat autem iam totus, vt quem senectus opprimeret. Multa autem signa quotidie peragebat, nec cessabat mederi ægrotantibus. Dicebant autem qui apud ipsum erant patres, neminem meminisse eius ascensus in montem. Comedebat autem in senectute tres vncias panis, & tres oleas vesperè. In iuuentute autem semper semel comedebat in hebdomadâ.

nitatem, mulctet omni bono opere. Ei autem rursus dixit vox diuina: Mitte manum tuam super collum tuum, & deinde pones eam, & infodies in arenâ. Is autem cum statim manum misisset super collum, apprehendit paruum Æthiopem: & eum infodit in arenâ clamantem & dicentem: Ego sum dæmon superbiæ. Et rursus facta est vox ad eum, dicens: Vade, quoniam quod à Deo petieris, accipies. Is autem cum primùm hoc audisset, profectus est in eam quæ habitatur regionem, tempore Iuliani tyranni: & tunc venit in propinquam solitudinem. Cum quamdam autem paruam occupasset speluncam, manebat subter montem. Eius autem opus erat, toto diurno spatio preces edere; noctu quidem centies, interdum autem toties, flexis genibus. Eius autem alimentum tunc quoque sicut prius, admirabili & præter opinionem ratione à Deo suppeditabatur. Ei enim in solitudine per Angelum afferebatur nutrimentum. Eius autem indumentum erat lebiton, & paruum linteum in eius capite. Hæc enim ei manebant in solitudine, nec veterascebant. Erat autem in solitudine propinquâ terræ quæ habitatur, faciens signa & virtutes admirabiles in virtute Spiritus: quas propter miraculi insignem magnitudinem nemo potest omnes dicere, sicut audiuius à senibus qui cum eo versabantur, qui ipsi quoque erant viri perfecti, & præerant multis fratribus. Fuit itaque protinus clarus ac celebratus, tamquam nouus aliquis propheta vel apostolus, qui venisset nostro sæculo: & cum magna fama de eo sparsa esset, omnes qui circumcercâ habitabant monachi, semper ad eum veniebant, & tamquam patri germano, dona suas offerebant animas. Is autem alios quidem hortabatur ad contemplationem: alios verò instituebat, vt persequerentur virtutem, quæ versatur in actione; primùm ostendens opere ea, quæ ipsos facere admonebat sermone. Sæpè enim eis ostendens exercitationem, Dominicâ solum cum eis versabatur: ipse quidem non ampliùs sumens, quàm olera quæ sua sponte nascuntur in terrâ; non panem interim vel legumen, non ex fructibus arborum aliquid comedens, nec quæcumque igni admota veniunt in vsus hominum. Cum autem tempore Iuliani aliquando audisset, fratrem in exercitu captum vinctum teneri in custodiâ, accessit ad eum cum fraternitate, rogans eum & admonens, vt esset fortis & constans in laboribus, & despiceret pericula sibi imminencia. Dicit enim esse sibi tempus certaminum, vt tunc quo-

Dæmon superbiæ.

Quod opus fuerit Apollinis monachi.

Vestimentum eius non veterascent.

Die Dominico, charitatis gratiâ, suos ad cibum conuocat.

Elias signis & medicamine clarus.

Ieiunium mirabile.

CAP. LII.

Vita abbatis 68 APOLLO.

Ruff. l. 2. cap. 7.

Isaia 19.

Simulacra Ægypti ad ingressum Seruatoris corrumpunt.

Apollonius pater 500 monachorum.

Quindecim annos natus erant petiit.

Tit. 2. Orans exauditur pro iactantia à spiritu se auferendo.

VIDIMVS autem alium quoque virum sanctum in Thebaide, in finibus Hermipolis: in quam Seruator venit cum sanctâ Mariâ & Ioseph, implens prophetiam Isaia, quæ dicit: Ecce Dominus sedet super nubem leuem, & veniet in Ægyptum; & quatientur manufacta Ægypti a facie eius, & cadent in terram. Vidimus enim illic quoque templum, in quo, ingresso urbem Seruatore, ceciderunt omnia simulacra in faciem super terram. Vidimus autem illic in solitudine virum, Apollo nomine, qui monasteria habebat super montem. Erat enim pater monachorum circiter quingentorum, qui erat valde clarus & celebratus in Thebaide; erantque eius magna opera, & magnas virtutes per eum faciebat Dominus, & plurima signa & admirabilia per eum efficiebantur. Hic enim cum à pueritiâ multam ostendisset exercitationem, in perfectâ ætate talem est consecutus gratiam. Cum enim esset octogenarius, sibi magnum congregauit monasterium virorum perfectorum, qui poterant omnes ferè signa efficere. Is cum quindecim annos natus à mundo secessisset, & quadraginta annos in solitudine transegisset, & in eâ omnem virtutem exercuisset: visus est postea audire Dei vocem, dicentis ei: Apollo, Apollo, per te sapientiam sapientum in Ægypto, & prudentiam stultarum gentium abolebo. Perdes autem mihi cum eis etiam sapientes Babylonis: & de medio tolles omnem cultum dæmoniacum; & nunc vade in eam quæ habitatur regionem: generabis enim mihi populum peculiarem, æmulatorem bonorum operum. Is autem respondens, dixit: Aufer à me, Domine, arrogantiam: ne fortè elatus supra frater-

LAVSIA-
CA.Tribunus
monachos
ad militiam
cogens car-
cere inclu-
dit.Angelus
custodibus
apparet.Tribuni
domus ter-
re motu
concidit.Actor. 4.
Capita ma-
larum cogi-
tationum
conterenda.Reuelatio-
nes facte
sancto A-
pollini.

que mens eius probetur insultu tentatio-
num. Postquam autem his verbis eius ani-
mum confirmavit, adueniens tribunus,
qui quodam sceleris ferebatur impetu, cum
quidam ei de ipsis significasset, clausis por-
tis custodiæ, & ipsum & omnes qui cum
eo erant, monachos inclusit, tamquam fu-
turos aptos ad militiam: & cum eis quot
satis essent custodes constituisset, domum
redijt, nec auditione quidem ab eis rogari
sustinens. Mediâ autem nocte, lampadem
ferens Angelus apparet custodibus, lumine
illustrans omnes qui erant in carcere, adeo
vt præ stupore hiantes starent custodes. Qui
cum surrexissent, eos rogarunt vt omnes
abirent, eis apertis ianuis: tatebantur enim,
esse fatius pro ijs mori, quam quæ ad eos
diuinitus venisset libertatem, qui citra ra-
tionem detinebantur, despiciere. Tribunus
itaque cum magistratibus manè veniens
in custodiam, contendebat vt viri egrede-
rentur è ciuitate: dicebat enim, domum
suam cecidisse terræ motu, & è suis seruis
optimos oppressisse. Ij autem postquam au-
dierunt, Deo gratias agentes, abierunt in
solitudinem: erantque omnes simul, vt di-
cit Apostolus, habentes cor vnum & vnam
animam. Docebat autem quotidie ornari
virtutibus, & machinas diaboli in cogita-
tionibus in principio protinus propulsare.
Contrito enim capite serpentis, totum cor-
pus est mortuum. Iubet enim Deus, vt ob-
seruemus caput serpentis: id autem est, ne
in principio admittamus malas & turpes
cogitationes, non solum vt obscenas ani-
mi nostri phantasias deleamus: conari
autem nos inuicem superare virtuti-
bus: & ne quis in his laudibus altero vi-
deatur inferior. Hoc autem, inquit, sit
vobis argumentum, profectus virtutum,
quando fueritis vacui affectionibus & ap-
petitionibus: hæc enim sunt Christi do-
norum principium. Quando autem à Deo
habuerit aliquis ostensionem miraculo-
rum, ne nimium intumescat, nec effera-
tur cogitatione, tamquam sit iam magis
honoratus quam alij; neque vt ostentans
quod talem gratiam acceperit, sin minus,
seipsum decipit mente captus, & gratiâ
multabitur. Habuit ergo hanc magnam
doctrinam in sermonibus, quam nos quo-
que sæpè postea ab ipso audiuius: in ope-
ribus autem, efficiebat maiora; omnis
enim petitio ei statim dabatur à Deo. Quin-
etiam videbat quasdam reuelationes: vi-
dit enim suum fratrem natu maximum, qui
ipse quoque fuerat consummatus in solitu-
dine, & ipso pulchro vitæ instituto eum su-
perauerat, cum quo ipse quoque longo

tempore vixit in solitudine. Videbatur er-
go cum videre sedentem in eodem throno
cum apostolis, cum ei reliquisset suarum
virtutum hereditatem: & sic pro ipso in-
tercedebat, Deum rogans, vt esset velox
eius translatio. Visus est autem ei dixisse
Seruator, oportere eum adhuc paruo tem-
pore esse in terrâ ad multorum perfectio-
nem, donec multi fiant eius virtutis æmu-
latores. Magnus enim monachorum po-
pulus credetur eius fidei, & pius exercitus,
vt gloriam dignam laboribus consequatur
à potentiore. Hæc vidit, quæ etiam euene-
runt. nam cum multi vndique ex auditio-
ne ad eum conuenissent monachi, & per
eius doctrinam & conuersationem plurimi
omnino mundo renuntiassent, facta est fra-
trum cohabitatio, cum ad quingenti fra-
tres simul apud ipsum communem vitam
haberent, & vnam mensam, totâ veste
candidati: & in eis impleta est Scriptura,
quæ dicit: Latere desertum sitiens, erum-
pe & clama quæ non parturis; quoniam
multi sunt filij desertæ, magis quam virum
habentis. Nam impletum quidem est hoc
eloquium propheticum ex Ecclesiâ quæ
congregata est ex gentibus: perfectum est
autem in hac etiam Ægyptiâ solitudine,
quæ plures filios Deo exhibet, quam terra
quæ est habitata. Vbi enim sunt in vrbi-
bus tot greges eorum qui salui fiunt, quot
Deo exhibent quæ sunt in Ægypto solitu-
dines? Quot sunt enim hîc populi, tot sunt
illic in desertis monachi. Ac mihi videtur
dictum Apostoli, etiam in ipsis esse imple-
tum: Vbi enim abundauit peccatum, su-
perabundauit & gratia. Abundauit enim
in Ægypto multus & impius idolorum cul-
tus, adeo vt in nullâ gente magis: canes
enim & simias, & quædam colebant alia, &
allia, & cape; & ex vilibus oleribus multa
deos existimabant, vt ipsum sanctum pa-
trem hæc narrantem audiuius, & red-
dentem causam prioris ignorationis. Nam
bouem quidem, aiebat, in deos referebant
gentes quæ prius apud nos habitabant,
quoniam per ipsum exercentes agricultu-
ram, victum sibi parabant: aquam autem
Nili, quoniam irrigat omnes agros: ter-
ram quoque colebant, vt quæ esset alijs
omnibus regionibus fertilior. Reliquas au-
tem abominationes, canes & simias, & reli-
quam omnem animantium & olerum co-
lebant turpitudinem, quatenus eorum vsus
fuit eis occasio salutis, qui tempore Pha-
raonis homines occupatos tenuit, quan-
do ille Israëllem persequens, submersus est.
Vnusquisque enim id, in quo fuit occupa-
tus, cum Pharaonem non esset secutus, hoc
in deos

Apollo pa-
ter quin-
gentorum
fratrum.

Isaiæ 54.

Cur Deus
tot mona-
chos in Æ-
gypto susci-
tarit.
Rom. 5.Vnde in
Ægypto
tam multi
dij.

in deos retulit, dicens: Hoc fuit mihi deus hodie, per quod effectum est, ut non perirem vna cum Pharaone. Hæc quidem in sermonibus habuit sanctus Apollo:

Ante sermones autem scribendum est quæ possedit in operibus. Fuerunt enim aliquando gentiles propè accolentes in locis omnibus: & decem pagi, & qui erant ei propinquiores, magis colebant dæmones. Erat autem templum maximum in vno vico, & simulacrum maximè insigne: lignea autem erat hæc statua. Pompam autem ducebant, eam per vicos circumferentes sacerdotes, qui bacchabantur cum multitudine, veluti pro aquâ fluuiatili celebrantes mysteria. Accidit autem ut illo tempore illic adesset Apollo cum paucis quibusdam fratribus: postquam autem vidit multitudinem repente dæmoniace furentem per regionem, flexis Seruatori genibus, fecit omnes gentiles repente immobiles. Cùm autem non possent ex illo loco progredi, alius alium trudentes, & æstu toto die torrerentur, ignorantes vnde hoc eis euenisset, sacerdotes eorum dixerunt esse quemdam Christianum habitantem in eorum finibus sub solitudine, qui hæc faceret, dicentes de Apollo; & oportere ei supplicare: sin minus, fore ut veniant in periculum. Postquam autem qui procul habitabant, auditis clamoribus & lamentationibus, accesserunt, & eos rogarunt: Quidnam est, dicentes, quod vobis repente accidit? quo pacto hoc factum est? Illi autem dixerunt se nescire, nisi quod virum habebant suspectum, dicentes oportere illum placare. Alij verò testabantur se eum vidisse accedentem: & sic rogarunt eos, ut eis citò daretur auxilium: adductis bobus conati sunt mouere simulacrum; id autem manebat tamquam immobile cum ipsis sacerdotibus. Cùm nullam ergo euadendi rationem inuenissent, miserunt per accolas legationem ad Apollo, ut illinc liberati ab errore recederent. His autem Apollo significatis, celerimè descendit homo Dei: & cùm orasset, omnes soluit à vinculo. Hi autem omnes vno animo ad ipsum processerunt, vniuersorum Seruatori credentes, & Deo qui facit mirabilia, idolo protinus igni mandato. Quos omnes catechesi institutos adiecit ecclesijs. Multi autem ex his in hodiernum vsque diem degunt in monasteriis. Huius autem rei fama peruasit in omnes partes, & multi crediderunt in Dominum; adeò ut nullus amplius gentilis nominetur in eius finibus.

Non multo post autem tempore, duo pagi inter se bellum incipiunt committere,

pro agris decertantes. Postquam autem est Apollo renuntiatum, statim ad eos descendit, inter eos pacem conciliaturus. Qui erant autem ex parte aduersa non parebant, sed contra dicebant, freti vno latronum principe, ut viro ad bellum præstantissimo. Cùm eum ergo Apollo vidisset contra dicentem, dixit ei: Si parueris, ô amice, rogabo Dominum meum, ut tua peccata remittantur. Is autem vbi hoc audiuit, non cunctatus, abiectis armis, eius genibus aduolutus supplicauit: & pace factâ eius intercessione, tuos remisit ad propria. Cùm ij autem pacem egissent, & abiissent, insignis eorum propugnator, Apollo de cetero sequebatur, promissum apertè exigens: Quem cùm assumpsisset beatus Apollo in propinquâ solitudine, admonuit & hortatus est, ut patienti & constanti esset animo, posse enim Deum ei condonare. Vbi autem nox aduenit, ambo viderunt in somnis se altare ante tribunal Christi: vtrique autem contemplantur Angelos Deum vna cum iustis adorantes. Cumque ipsi vna cum eis procubuissent, Patrem adorauerunt: & vox ad eos facta est Dei dicentis: Quæ est societas luci cum tenebris? aut quæ pars est fidelis cum infideli? Quid verò stat cum iusto homicida, cùm sit indignus tali contemplatione? Tu auem abi, ô homo: tibi enim est concessus hic tardè natus perfuga. Qui cùm alia multa vidissent & audiissent admirabilia, quæ neque audet oratio dicere, neque auris audire, excitati annuntiarunt ijs qui cum eis conuersabantur. Omnes autem maxima inuasit admiratio, vtrisque vnam narrantibus visionem. Permanit autem cum exercitatoribus, is qui non erat amplius homicida, vsque ad mortem vitam suam corrigens, ex lupo in simplicem & innocentem agnum mutatus. In eo quoque impleta est Isaie propheta, dicentis: Lupi & agni simul pascentur; & leo & bos simul comedet paleas. Licebat enim illic quoque videre Æthiopes cum monarchis se exercentes, & multos virtutibus superantes, & Scripturam in eis impletam, quæ dicit: Æthiopia præueniet manû eius Deo.

Aliquando autem decertabant gentiles aduersus Christianos rusticos pro suis finibus: erat autem multitudo vtrorumque armatorum, quibus adstitit Apollo pacem inter eos concilians. Ei autem restitit gentilium in pugnâ princeps, qui erat vir grauis & sæuus; affirmabat autem & dicebat se non esse daturum pacem vsque ad mortem. Is autem ei dicit: Atque adeò tibi fiat quod elegisti. nullus enim præter te occidetur. Tibi autem mortuo non erit terra

Gentiles Apollo orante reduntur immobiles.

Imbecillitas idolorum.

Apollo Gentiles ad fidem adducit.

LAVSIA-
CA.*Princeps
negans se
datum
pacem, ip-
se solus oc-
ciditur.*

sepulcrum, sed ventres ferarum & vultu-
rum te implebuntur. Atque adeò oratio
effectum protinus est sortita, cum ex vtra-
que parte nullus sit interfectus præter prin-
cipem. Quem etiam cum in arenâ tumu-
lassent, manè inuenerunt membra laniata
ab hyænis & vulturibus. Illi autem cum vi-
dissent miraculum, & euentum eius quod
dixerat, omnes Seruatorem deprecantes,
eum prædicabant prophetam. Erat autem
anteà in montis speluncâ sanctus Apollo,
cum quinque alijs fratribus, qui primi fue-
runt eius discipuli, cum recenter venisset è
solitudine. Cum autem aduentasset dies fe-
stus Pasche, & Dei cultum implessent, erant
esuri ea quæ inueniebantur: erant autem
aliquot sicci panes, & quædam olera reposi-
ta. Eis autem dixit Apollo: Si sumus fide-
les, ô filij, & germani Christi filij, petat vnus-
quisque vestrum à Deo id quod eius animo
gratum est ad vescendum. Illi verò ei vni-
uersum permiserunt, existimantes se esse in-
dignos tali gratiâ. Cum læto autem vultu
orasset, & omnes dixissent Amen; protinus
noctu venerunt in speluncam quidam viri
penitus incogniti, qui dicebant se venire à
longinquâ regione; & omnia ferebant, ea
etiam de quibus ne auditione quidem ac-
ceperant, & quæ non nascuntur in Ægy-
pto, horti fructus omnis generis, vvas & ma-
la punica, & ficus intempestiuas: quinetiam
quosdam inuentos mellis fauos, & vnam
recētis lactis: & ⁶⁹ nicolaos panes maximos,
& pueros lupinos è regione externâ. Ij au-
tem qui ea attulerant, cum solummodò
tradidissent, tamquam missi à viro magno
& diuite, protinus properè recesserunt.
Cum quæ erant autem esculentâ percepis-
sent, ea illis suffecerunt vsque ad Penteco-
sten: adeò vt ipsi quoque mirarentur, &
dicerent, fuisse ea verè à Deo missa.

Quidam autem ex monachis rogabat
patrem, vt statim Deum pro ipso oraret, vt
gratiam aliquam consequeretur. Cum ipse
autem orasset, ei datur gratia humilitatis &
mansuetudinis, adeò vt mirarentur omnes
eum esse tam mâsuetum. Has autè eius vir-
tutes narrarūt nobis qui cū ipso erāt fratres,
hæc multis quoque attestantibus fratribus.

Etenim cum non multo antè tempore
fuisset aliquando fames in Thebaide: qui
autem ea loca accolebant populi audiis-
sent, quòd qui erant apud eum monachi,
præter spem omnem & opinionem alerentur,
vno animo apud ipsum aderant cum
vxoribus & liberis, simul benedictionem
petentes & alimentum. Is autem nihil veri-
tus, ne cibus ei aliquando deesset, dabat
omnibus venientibus, vnicuique quod in

diem sufficeret. Relictis autem tribus solis
magnis sportis cum panibus, & fame inua-
lescente, iubet sportas afferri in medium,
quas ipso die erant esuri monachi: & au-
dientibus omnibus fratribus & populi mul-
titudine, dixit magnâ voce: Non potens est
manus Domini hæc implere? Hæc autem
dicit Spiritus sanctus: Non deficiet panis ex
his sportis, donec nouo frumento fuerimus
satiati. Et affirmarunt omnes qui tunc ade-
rant, eis panes suffecisse quatuor menses. Si-
militer autem & in oleo & frumento: adeò
vt veniret satanas, & ei diceret: Num tu
es Elias, aut alius ex prophetis & apostolis,
quòd hæc facias? Is autem dixit ipsi: Quid
enim? non homines sancti fuerunt apostoli
& propheta, qui hæc nobis tradiderunt? An
tunc quidem aderat Deus, nunc autem per-
egrè est profectus? Potest autem Deus hæc
semper facere, & nihil erit quod ipse non
possit. si ergo Deus est bonus, cur tu malus?
Quid verò non oportet nos quoque dicere ea
quæ vidimus: nempe quòd fratres ingredie-
batur cum sportis, ad mensas panes afferen-
tes, & cum comederent quingenti fratres
ad satietatem, eas rursus plenas accipiebant?

Aliud quoque miraculum, quod viden-
tes obstupuimus, par est dicere. Cum
enim ad eos venissemus spatio trium die-
rum, cogniti sumus, procul visi à fratribus,
qui ex eo audierant de nostro ad eos ad-
uentu: qui quidem properè accurrentes no-
bis venerunt obuiâ, psallentes: est enim hic
mos apud omnes monachos. & cum proni
in terrâ adorassent, nos deosculati sunt, nos
sibi inuicem ostendentes, & dicentes: Ecce
venerunt fratres, de quibus pater noster di-
xit tribus antè diebus, dicendo: Post tres
dies venient ad nos fratres, venientes Iero-
solymis. Et alij quidem nos deducebant,
alij verò nos retrò sequebantur, psallentes,
donec prope ipsum venimus. Cum autem
audiisset pater vocem psallentium, venit
nobis obuiâ, vt mos ei erat erga omnes
fratres: & cum nos vidisset, adorauit primus
se in terrâ extendens; & cum surrexisset, est
osculatus; & postquam introduxisset, ora-
uit, & pedes nostros manibus lauit propriis,
& hortatus est ad refectioem. Hoc autem
faciebat omnibus fratribus qui ad ipsum
veniebant. Qui enim cum ipso erant fra-
tres, alimentum non prius accipiebât, quàm
Eucharistiæ Christi communicassent. hoc
autem faciebant horâ nonâ diei. Deinde
cum sic comedissent, sedebant audientes
eum docentem omnia præcepta, vsque ad
primum somnum. Illinc alij quidem ex ip-
sis secedebât in solitudinem, Scripturas to-
tâ nocte memoriter expromentes; alij verò
illic

*Non defu-
turum pa-
nem sportis
prædicat.**Non est
peregrè
profectus
Deus, vt
non eadem
nunc, qua
olim, mira-
cula faciat.**Hospitum
aduentum
præcogno-
scit.**Eucharis-
tia com-
municatio
cibus
alij ab A-
pollo fratri-
bus semper
premissa-
tur.**Cibi diui-
nitatis sup-
pedisati.**Humilita-
tem & mâ
suetudinem
cuidam
impetrat
Apollo.**In tempore
famis po-
pulum pa-
scit.*

illic perseverabant, assiduis hymnis Deum laudantes, ad diem usque: quos ego vidi his oculis, cum vesperè hymnos cœpissent, usque ad matutinum non cessasse à cantu. Multi certè ex iis horâ nonâ solum descendebant de monte, & Eucharistiam sumentes, rursus ascendebant, contenti spiritali nutrimento usque ad aliam nonam. Hoc autem multi ex iis faciebant multos dies. Licebat autem eos videre exultantes in solitudine, adeò ut nullam eiusmodi aliam exultationem in terrâ videre liceat, nec lætitiâ corpoream. Neque enim erat inter eos aliquis mœstus aut tristis: sed si quis videbatur præ se ferre tristitiâ, statim pater Apollo ex eo rogabat causam, & quæ erant in occulto vniucuiusque cordis, renuntiabat.

Dicebat autem: Non oportet esse tristes propter salutem, cum futuri simus heredes regni cælorum. Tristes autem, inquit, erunt gentiles, flebunt Iudæi, lugebunt peccatores; iusti autem lætabuntur: & qui terrena quidem animo agitant, lætantur in rebus terrenis; nos autem qui tantâ spe digni sumus habiti, quemadmodum non lætamur perpetuò? cum nobis Apostolus suadeat, ut semper lætemur, & oremus sine intermissione.

Quis autem dixerit eius in sermone gratiam, & reliquas eius virtutes, quas propter summum miraculum filiumus, auditas utique ex ipso, & ex alijs? Cum autem de exercitatione & vitæ instituto nobiscum sæpè seorsum differuisset, sæpè etiam dixit de suscipiendis monachis, quòd oportet adorare fratres aduenientes: Non enim ipsos, aiebat, sed Deum adorasti. Vidisti enim, inquit, fratrem tuum? vidisti Dominum Deum tuum; & hoc, inquit, ab Abraham accepimus: & quòd oportet, inquit, nonnumquam cogere fratres ad refectiõem, à Lot accepimus, qui cœgit Angelos: & quòd oportet, si fieri potest, monachos quotidie communicare Sacramētis. Qui enim se ab eis procul amovet, Deus quoque procul ab eo recedit. Qui autem hoc facit assiduè, assiduè suscipit Seruatorem. Est enim, inquit, vox salutaris: Qui comedit carnem meam, & bibit meum sanguinem, manet in me, & ego in eo. Hoc confert monachis salutaris passionis commemorationem continenter facientibus, quotidie etiam se præparare, ut omni ex parte digni sint, qui suscipiant cælestia Sacramenta: quandoquidem sic quoque consequimur remissionem peccatorum. Catholica autem & generalia ieiunia non licet soluere sine ingenti necessitate: in quartâ enim feriâ traditur Seruator, & in parasceue crucifigitur; qui ea ergo

solvit, Seruatorem unâ tradit, & unâ crucifigit. Sed si ad vos veniat frater qui opus habet, ut reficiatur cum sit ieiunium, ipsi soli mensam apponite: sin autem nolit, ne cogatis. habemus enim communem traditionem. Multum autem reprehendebat eos qui ferrum gestabant, & comam nutriebant. Hi enim, inquit, se ostentant & quærunt placere hominibus, cum oporteat ipsos potius corpus soluere ieiuniis, & quòd bonum est facere in occulto: ij verò non sic, sed se propalant omnibus. Et quid opus pluribus? Omnis enim eius doctrina est eius vitæ instituto similis, quam nec qui scribere potuerit nec dicere. Plurima ergo nobiscum seorsum, totâ sæpè hebdomadâ disse-
rendo, tandem dimittens dixit: Habete pacem inter vos, ne separemini in viâ. Cum autem dixisset ijs qui cum ipso erant fratribus, quisnam ex ipsis vellet nos deducere, sanctus Apollo tribus viris delectis, qui valerent & sermone & vitæ instituto, erantque periti linguæ Græcæ & Romanæ & Ægyptiacæ, cum eis nos dimittens, iussit eis ne nos prius relinquerent, quam satisfactum esset nostro videndorum patrum desiderio: quos si quis vellet omnes videre, ad eos aspiciendos totâ vitâ non sufficeret. Cum nobis ergo benedixisset, amandavit, dicens: Benedicat vos Dominus ex Sion: & videatis bona Ierusalem omnibus diebus vitæ vestræ. Nobis autem ambulanti-
bus meridie per solitudinem, videmus tractum magni draconis, qui tamquam trabes erat protractus per arenam: quem cum vidissemus, nos magnus timor inuasit. Qui autem nos ducebant fratres, hortati sunt ne timeremus, sed essemus bono animo, & sequeremur draconis vestigium: Videbitis enim fidem nostram, cum ipsi simus cum manu nostrâ superaturi. Multos enim, inquit, & dracones & cerastas manu interfecimus, sicut scriptum est. In eis enim implebatur illud: Dedi vobis potestatem ambulandi super serpentes & scorpiones, & super omnem potestatem inimici. Nos autem qui ferebamur incredulitate, & maiori eramus affecti formidine, rogabamus eos ne iremus per vestigia draconis, sed rectâ viâ. Vnus autem frater ex ipsis, magnâ animi alacritate, cum nos eo in loco dimisisset, profectus est in solitudinem quærens beluam. Quam cum inuenisset, non procul ab antro, magnâ voce exclamat draconem esse in speluncâ; & vocabat ipsos, ut ad se venirent visuri quid esset euenturum: & hortantibus nos alijs fratribus ne timeremus, cum magno metu abiimus visuri beluam. Nobis autem repente occurrens frater

Austeritates vitæ occultè assumentes.

Psal. 127.

Sancti viri non horrēt draconem miræ magnitudinis.

Lucæ 10.

Exhortationes abbatii Apollinis.

1. Theff. 5.

Gen. 18. Cogendi aliquando hospites ad refectiõem. Gen. 19. Quotidie communicare quam proficuum.

Ioan. 6.

Per Sacramentum altaris consequimur remissionem peccatorum.

Ieiunia catholica quarta & sexta feria.

LAVSIA-
CA.

vnus, manu nos traxit in suum monasterium, dicens nos non posse ferre impetum beluæ, & maximè quòd nondum vidissemus talem beluam, & tam vastâ magnitudine, vt quæ sit plus quàm quindecim cubitorum. Cùm nos ergo iussisset manere in loco, abiit ad fratrem, dicens ei vt recederet à cœuernâ: conabatur enim ille à loco non recedere, priusquam interfecisset draconem. Cui cùm persuasisset, eum ducit ad nos increpantem modicam nostram fidem. Quiescentes autem apud illum fratrem, qui circiter vnum milliare remotum habebat monasterium, satis refecti sumus.

dissent miraculum, & non ferrent spiritum, in animal multam arenam congesserunt, patre illic eis adstante: ad draconem enim licet mortuum non audebant accedere.

Puer autem, inquit, pascens cùm repente vidisset adhuc viuum draconem, statim emotâ mente fuit exanimatus: iacuit itaque puer nihil spirans in loco totâ die in solitudine. Cùm eum autem sui vespere inuenissent parum spirantem, totum inflatum ex extasi, deducunt ad patrem, ignorantes causam eius quod acciderat. Cùm is autem orasset, & eum vnxisset oleo, surrexit puer narrans id quod fuerat deprehensum. Quâ re vir maximè motus, ad interimendum draconem est conuersus.

Puerum emotâ mente oleo sacro sibi restituit.

CAP. LIII.

Vita abbatis AMVN.

Ruff. l. 2.
cap 8 vocat Ammonem.

Amun conseruauit duos dracones porta monasterij pennis custodens.

ILLE autem nobis narrabat, in illo loco in quo ipse sedebat, fuisse virum sanctum, cuius ipse fuit discipulus, nomine Amun, qui in illo loco plurimas fecit virtutes; ad quem sæpe latrones venientes, accipiebant eius panem & alimenta. Hæc ergo ægrè ferens, cùm vno die egressus esset in solitudinem, adduxit secum duos magnos dracones, & iussit eis vt in eo loco manerent, & portam custodirent. Homicidæ autem cùm pro more venissent, & vidissent miraculum, præ stupore hiantes ceciderunt in faciem. Egressus autem inuenit eos mutos, & ferè semimortuos; & cùm eos excitasset, probris eos afficit, dicens: Videte quantum estis bestiis agrestiores; nam istæ quidè propter Deum nostræ parent voluntati, vos autem neque Deum timuistis, neque Christianorum estis reueriti religionè. Introductis autem eis in cellam, mælâ apposuit, & monuit vt mores mutarent. Illi autem surgentes, protinus multis visi sunt meliores: nõ multò post autem ipsi quoq; visi sunt eadem signa facere.

Latrones humaniter tractat, & ad Deum conuertit.

Aliquando autem, inquit, cùm vnus magnus draco propinquam vastaret regionem, & multa occideret animalia, quicumque habitabant iuxta solitudinem, omnes simul venerunt ad patrem, rogantes vt deleteretur belua ex eorum regione. Is autem eos ita dimisit, vt qui eis tristitiâ affectis nihil prodesset. Manè autem surgens, venit in eum locum quo transitura erat belua: postquam autem ter flexit genua ad orationem, in ipsum veniebat belua, magno cum stridore grauem emittens anhelitum, & intumescens ac sibilans, tetrumque edens spiritum. Is autem nihil territus, ad draconem conuersus, dixit: Vincet te Iesus Christus, filius Dei viui, qui est magnum draconem victurus. Idq; cùm dixisset, protinus disruptus est draco, per os omne virus euomens cum sanguine. Cùm autem venissent rustici postridie, & illud magnum vi-

Draco disruptus precibus abbatis Amun.

Vita abbatis COPRE presbyteri. CAP. LIV.

ERAT autem illic quidam presbyter, qui monasterium propè habebat in solitudine, Copres nomine: vir sanctus, propè octogenarius, qui ipse quoque plures faciebat virtutes, morbis medens, & multas faciens curationes, & dæmones expellens, & res multas efficiens, atque adeò quasdam in nostris oculis. Is ergo postquam nos vidit, salutauit, & pro nobis orauit, & postquam pedes nostros lauisset, sciscitatus est à nobis, quænam in mundo fierent: nos autem rogauimus, vt ipse nobis potiùs exponeret sui vitæ instituti virtutes, & quo modo ei Deus est dona largitus, & quanam ratione fuisset particeps eius gratiæ. Is autem nullâ eo nomine elatus superbiâ, nobis suam vitam narrauit, & maiorum suorum qui ipsum superarunt, quorum ipse vitæ institutum est imitatus: Non est, inquit, ô filij, quod à me sit admirabile, si conferatur cum iis quæ in vitâ gesta sunt à patribus nostris. Et cùm narraret nobis Copres presbyter, quæ rectè & ex virtute gesta fuerant à patribus, vnus ex fratribus nostris dormitans, vt qui iis quæ dicebantur fidem nequaquam haberet, videt in eius manibus librum admirabilem, scriptum litteris aureis, & canum virum adstantem, & minaciter ei dicentem: Non audis attentè lecturam, sed dormitas? Is autem conturbatus, nobis eum audientibus, statim quod viderat Romanè exposuit. Eo autem hæc nobis adhuc dicente, venit quidam rusticus habens cyathum arenæ, qui exspectabat donec impleisset narrationem: rogauimus autem nos presbyterum, Quid sibi vult rusticus cum arenâ? nobis respondit pater, dicens: Filioli mei, Non oportebat me gloriari apud vos, neque ea enuntiare quæ gesta sunt à patribus; ne mente elati amittamus

Ruff. l. 2. cap. 9.

Copres presbyter multorum morborum curator.

Dormitans in spiritali colloquio diuinitatem increpatur.

mus

mus mercedem : propter studium autem vestrum & vtilitatem , quòd tam procul ad nos venistis , non fraudabo vos vtilitate ; sed quæ per nos Seruator gessit , narrabo præsentibus fratribus . Sterilis erat ager qui est prope nos , & rustici qui ipsum possidebant , seminantes , vix semen duplicatum metebant : vermisenim nascens in spicâ , totam messem corrumpibat . Agricolaë autem catechismo à nobis instituti , & effecti Christiani , rogarunt nos vt orarem pro messe . Dixi autem eis : Si habetis fidem in Deum , vel arena deserti fructum vobis afferet . Ij autem nihil cunctati , cum hac arenâ , quæ à nobis calcatur , sinus implessent , attulerunt , rogantes vt benediceremus . Postquam autem sum precatus , vt illis fieret secundum ipsorum fidem , ipsi eam cum frumento seminarunt in aruis suis : & repente eorum ager ita multiplicauit fructum , vt omnem superaret Ægyptum . Hoc ergo facere soliti , nobis quotannis exhibent molestiam . Vnum autem , inquit , magnum miraculum præbuit mihi Deus multis præsentibus . Cum enim in ciuitatem aliquando descendissem , inueni quemdam virum magnum , qui populos seduxerat : cum autem non possem ei publicè persuadere , dixi conuersus ad multitudinem : Magnum rogam in plateâ accendite , & ingrediamur in flammam ; & qui ex nobis illæsus à flammâ manserit , is habet bonam fidem . Postquam autem hoc factum est , & turbæ rogam citò accenderunt , ipsum mecum trahebant in ignem . Is autem dicit : Vnusquisque seorsum ingrediatur : debetque primus ingredi qui iussisti . Cum autem in nomine Christi signatus essem ingressus , flamma in hanc & illam partem diuisa , me nullâ affecit molestiâ , cum semihoram in eâ essem moratus . Turbæ autem viso miraculo exclamarunt , & cogebant illum pyram peruadere : is autem nolebat , timore affectus . Cum eum autem acceperant populi , in medium protruserunt ; & totus flammâ ambustus , eiectus est è ciuitate , clamantibus populis : Planum viuentem exurite . Me autem turbæ accipientes , & laudibus prosequentes , deduxerunt in ecclesiam . Cum autem ego aliquando per quoddam templum transirem , quidam ex gentibus suis idolis sacrificabant . Dixi autem eis : Cur cum sitis participes rationis , sacrificatis iis quæ carent ratione : vosque estis de cetero iis magis expertes rationis ? Illi autem , vt qui rectè dixissem , me statim sunt secuti , credentes Seruatori . Cum autem esset mihi aliquando hortus in agro propinquo , propter eam quæ ad nos veniebat fraternitatem , & qui-

dam pauper eum operaretur , ingressus est quidam gentilis , vt furaretur olera : vbi verò ea suffuratus recessisset , eaque tribus horis non potuisset coquere , sed mansissent in lebete qualia acceperat , vtpote quòd aqua minimè calefieret ; vir se colligens , accepta olera ad nos detulit , rogans vt à nobis condonaretur erratum , & vt fieret Christianus ; quod etiam factum est . Erant autem hac ipsâ horâ hospites , fratres qui ad nos venerant : propter quos tempestiue admodum ad nos allata sunt olera . Quæ cum comedissemus , egimus Domino gratias , duplici acceptâ lætitiâ , & ex salute hominis , & ex refectione fratrum .

Vita abbatis SVRI.

CAP. LV.

ABBAS autem Surus , inquit , & Isaias , & Paulus sibi inuicem repente occurrerunt ad fluuium , viri pij & egregij exercitatores , inuisuri magnum abbatem Anuph . Distabat autem eorum interual- lum tribus mansionibus ; & dicunt ad se inuicem : Ostendat vnusquisque nostrum suum vitæ institutum , & quemadmodum fuit in hac vitâ à Deo honoratus . Abbas autem Surus dixit eis : Peto à Deo donum , vt nos virtute spiritus indefessi ad locum perueniamus : & cum ipse solum orasset , inuentum est protinus paratum nauigium , & ventus secundus , & momento temporis inuenti sunt in loco , cum aduerso flumine nauigassent .

Ruff. l. 2. cap. 10.

*Surus oratione via subsidia impetrat.**Vita abbatis ISAIÆ.*

CAP. LVI.

ISAIAS autem dicit eis : Et quid mirum , si vir nobis occurrerit , qui vitam narret vniuscuiusque ?

Ruff. lib. 2. cap. 10.

Vita abbatis PAULI.

CAP. LVII.

PAULVS autem dicit eis : Si Deus nobis reuelauerit , quòd post tres dies assumit hominem ? Cum autem paulò vterius processissent , vir eis obuiam factus eos salutat ; Paulus autem ei dicit : Dic nobis quæ rectè gessisti ; nam post crastinum diem abibis ad Deum .

Ruff. lib. 2. cap. 10.

Vita abbatis ANUPH.

CAP. LVIII.

DIXIT autem eis Anuph : Benedictus Deus , qui mihi hæc quoque signauit , & vestrum vitæ institutum & aduentum . Cum autem dixisset quæ vnusquisque eorum rectè gesserat , exposuit deinceps , quæ ipse fecerat , dicens : Ex quo Seruatoris nomen professus sum in terrâ , ex ore meo non est egressum mendacium ; humani cibi nihil sumpsi , me cælesti alimento alente

Ruff. lib. 2. cap. 10.

*Anuph nunquam mentis.**Sterilitas fide fugatur.**Miraculo fidem probat Copres.**Cruce signatus Copres non leditur ab igne.**Idololatrias ad fidem conuertit.*

LAUSIA-
CA.

alente quotidie Angelo: nullius alterius rei cupiditas in cor meum ascendit, præterquam Dei: nihil ex rebus terrenis occultavit mihi Deus, quod non significarit & ostenderit meis oculis. Non interdium somnum cepi, non noctu requieui, Deum querens: vnâ mihi semper adfuit Angelus, mundi ostendens potestates: lumen cogitationis meæ numquam fuit extinctum: omnem petitionem accepi à Deo protinus. Vidi sæpenuerò Deo assistentes myriades, vidi choros iustorum, vidi martyrum congeriem, vidi monachorum vitæ institutionem: opus autem omnium Deum laudabat. Vidi lætanam igni traditam, vidi angelos eius punitos, vidi iustos lætantes in æternum. Hæc & multa alia narrans, tertio die tradit animam: eamque statim suscipientes Angeli & chori martyrum in cælos sustulerunt, ipsis videntibus, & hymnos audientibus.

Anapb
assistentem
semper ha-
buit Ange-
lum.

Anima eius
ab Angelis
ad cælos
deferatur.

CAP. LIX.

Vita abbatis ⁷² HELLENIS.

Ruff. l. 2.
cap. 11.

QVIDAM autem alius pater, qui vocabatur abbas Hellen, cum ab in- eunte ætate se fortiter exercuisset, sæpenu- merò ignem gestabat in sinu, incitans eos qui propè erant fratres ad ostendenda si- gna, dicens eis: Si vos verè exercetis, virtu- tis signa de cetero ostendite. Aliquando au- tem cum per se esset in solitudine, inces- sit eum mellis desiderium: cum verò illicò fa- uos inuenisset sub petrâ, dixit: Recede à me intemperans cupiditas. scriptum est enim: Spiritu ambulate, & desiderium car- nis non perficietis. eisq; relictis abiit. Cum autem iam tres hebdomadas ieiunasset in solitudine, inuentis qui disiecti erant fru- ctibus, dixit: Non comedam, neque attingam aliquid ex ijs; ne fratrem meum scandalizem, nempe meam animam. scriptum est enim: Non in alimento solùm viuit ho- mo. Cum autem adhuc aliam ieiunasset hebdomadam, postea dormitauit: & ve- niens Angelus in somnis, ei dixit: Surge & tolle ea quæ inueniuntur, & comede. Is au- tem surrexit, & circumquaque aspiciens, videt fontem in orbem herbas delicatas ger- minasse. Cum autem & potum sumpisset, & comedisset olera, affirmabat nihil vm- quam sibi fuisse iucundius. Cum paruum autem speluncam in loco inuenisset, mansit illic paucos dies ieiunus. Vbi autem egebat alimento, orabat flexis genibus: ei autem protinus apponebantur esculenta omnia, & panis calidus, & oliuæ, & varij fructus. Ali- quando autem inuisit fratres suos: & cum eos multum monuisset, contendebat in de- sertum, afferens quædam ad vsum necessa-

Galat. 5.

Abstinen-
dum à cibo
ne ledatur
anima.

Matth. 4.
Lucæ 4.

ria. Cum autem vidisset quosdam onagros pascentes, ait ipsis: In nomine Iesu Chri- sti, veniat vnus ex vobis, & suscipiat onus meum. Is autem statim ad ipsum accessit. Cum autem supellectilem ei imposuisset, & ei insedisset, vno die peruenit ad spelun- cam. In sole verò ab eo positus panibus & fructibus, cum ad ea venissent teræ, vt so- lent ad fontem, & panes solùm tetigissent, mortuæ sunt. Accessit enim aliquando ad quosdam monachos, cum esset dies Domi- nicus, & dixit eis: Cur hodie non egistis syn- axim? Cum ij autem apertè dicerent: Eò quòd non venerit presbyter. Dixit autem eis: Ego ibo & eum vocabo. Ij autem dixe- runt, non posse aliquem transmittere al- ueum propter altitudinem. Quinetiam di- cebant eo in loco esse beluam maximam, nempe crocodilum, qui multos homines consumperat. Is autem non cunctatus, sta- tim surgens profectus est ad vadum: quem cum belua statim tergo excepisset, transmi- sit. Cum autem in agro inuenisset presbyte- rum, rogauit ne despiceret fraternitatem. Il- le autem eum videns multis confutis pan- nis oblitum, rogauit vndenam pannum ha- buisset, dicens: Habes vestem animæ pul- cherrimam, ô frater; eiusque humilitatem & frugalitatem admiratus, eum secutus est abeuntem ad fluuium. Cum autem quæ transueherentur cymbam non inuenissent, vocem emisit abbas Hellen, aduocans cro- codilum. Is autem ei statim obediens ade- rat, tergum substernens: rogauit autem presbyterum, vt cum eo ascenderet; is ve- rò timore affectus, cum vidisset beluam, re- trocessit. Cum autem eum teneret admira- tio, & eos qui trans fluuium habitabant fra- tres, videntes eum cum beluâ transmitten- tem alueum; ille ascendens in terram, vnâ secum attraxit beluam, dicens, melius esse ei vt moreretur, quàm interemptarum ani- marum acquireret supplicium. Ea autem cadens, protinus est mortua. Tres autem dies permanens apud fratres, sedebat, do- cens eos præcepta, & quæ erant occulta vniuscuiusque consilia apertè enuntians: hunc quidem dicens vexari à fornicatione, illum verò à vanâ gloriâ, alium à deliciis, alium ab irâ, & alium quidem pronuntia- bat esse mitem, alium verò pacificum: illo- rum quidem vitia, horum verò virtutes ar- guens. Hæc autem audientes, mirabantur dicendo reuera ita esse. Eis autem dixit: Pa- rate nobis olera, hodie enim ad nos ve- nient plures fratres. Cum illi autem adhuc pararent, superuenientes fratres se inuicem salutarunt. Rogauit autem eum quidam ex fratribus, volens vnâ cum eo degere in de- serpto.

Helleni
onager
obedit.

Celebran-
da synaxis
& sumēda
Euchari-
stia die Do-
minico.

Crocodilo
vestis est
Helles.

Fratrum
occultas
cogitationes
& tenta-
tiones no-
uit.

fero. Eo autem dicente, non posse illum sustinere tentationes dæmonum, is contentiosius se omnia toleraturum asseueravit. Cùm eum autem excepisset, iussit habitare in aliâ speluncâ. Ad eum autem noctu aduentantes dæmones, eum suffocare aggrediebantur, cùm eum primùm turpibus perturbassent cogitationibus. Ille autem excurrens renuntiavit abbati Helleni quæ euenerant. Ipse autem cùm ei figuram impressisset, iussit eum deinde manere securè. Cùm autem aliquando panes ei defecissent in speluncâ, aduentans Angelus in figurâ fratris eius attulit nutrimentum. Rursus autem ipsum aliquando quærentes fratres decem numero, errabant per solitudinem, septimo iam die ieiuni permanentes: cùm verò eos inuenisset, iussit in speluncâ refici; illi verò eum victus admonuerunt. Ille qui nihil habebat quod eis apponeret, dixit eis: Potens est Deus mensam parare in deserto. Statim autem quidam adolescens pontone ipsis orantibus pulsauit fores. Cùm autem aperuisset, viderunt adolescentem habentem magnam sportam panis & oliuarum. Ijs autem susceptis, comederunt, Deo agentes gratias, cùm adolescens statim euauisset. Hæc & alia multa miracula cùm nobis narrasset pater Copres, nosque benignè & humaniter tractasset, induxit in suum hortum, ostendens nobis palmas, & alias arbores frugiferas quas ipse plantauit in solitudine, admonitus à fide rusticorum, quibus dixit: Potest desertum fructus producere ijs qui fidem habent in Deum. Postquam enim vidit, vt aiebat, eos qui arenam seminauerant, & eorum agrum fructum tulisse, ipse quoque idem aggressus, idem est consecutus.

Angelus panem esurienti ministrat.

Parat Deus mensam in deserto.

Desertum fidentibus fructus producit.

CAP. LX.

Vita abbatis 73 APELLE.

Ruff. lib. 2. cap. 15.

Apelles faber ferrarius.

Dæmonem mulieris specie apparentem ferro ignito abigit.

VIDIMVS autem alium quoque presbyterum in partibus superioris regionis, Apellem nomine, virum iustum, qui fabricæ ærariæ artem primùm tractauit, & exinde conuersus est ad exercitationem. Is cùm ad eum venisset diabolus in figurâ muliebri, quo tempore ad vsum monachorum quædam tractabat fabrilis, ferreâ laminâ ex igne raptâ, idque manu propter festinationem, totum eius vultum & corpus combussit, eamque audierunt fratres vlulantem in cellâ. Abeo tempore vir ille semper manu tenebat ferrum ignitum, nec lædebatur. Is cùm nos benignè & humaniter accepisset, narrauit nobis de viris præclaris & Deo dignis qui cum eo fuerant, & erant adhuc superstites.

Vita alterius 74 IOANNIS.

EST, inquit, in hac solitudine frater no-ster, nomine Ioannes, alterius quidem iam ætatis, omnes autem monachos superans virtutibus: quem nemo potest citò inuenire, quòd semper in solitudinibus locum loco commutet. Is primùm stans tres annos sub quadam rupe, orans perpetuò, non sedens omnino, non dormiens, nisi quantum somni stans suffurabatur, & Dominicâ solùm sumens Eucharistiam, afferente ei presbytero, nihil aliud comedebat. Atque adeò cùm quodam die se satanas transfigurasset in presbyterum, ad eum abibat celerius, præ se ferens se ei velle dare Eucharistiam. Cùm eum autem agnouisset beatus Ioannes, dixit ei: O omnis fraudis & malitiæ pater, inimice omnis iustitiæ, non cessabis decipere animas Christianorum: sed aude sanctis insultare Sacramentis? Is autem ipsi respondit: Parum abfuit quin te deiectum lucrifecerim; nam sic quoque seduxi quemdam ex tuis fratribus, & mente motum deduxi ad insaniam. Pro quo cùm multi iusti multùm rogassent, vix potuerunt efficere vt esset sanæ mentis. Hæcque cùm dixisset dæmon, ab eo recessit. Cùm autem essent disrupti eius pedes ex eo quòd tanto tempore stetisset immobilis, & exiret sanies, adueniens Angelus, tetigit eius corpus, dicens: Christus erit tibi verus cibus, & sanctus Spiritus verus potus; interim autem tibi sufficit spiritale nutrimentum, ne repletus euomas. & cùm eum curasset, dimouit à loco. Deinceps autem vitam egit in solitudine, circumiens, & herbis vescens: Dominicâ autem inueniebatur in eodem loco sumens Communionem. Cùm paucos autem palmæ ramos petisset à presbytero, efficiebat cingula animalibus. Cum verò vellet quidam claudus ad eum venire vt curaretur, & asinum solum modò inscendisset, vbi primùm eius pedes tetigere cingulum (fuerat autem à sancto viro tactum) fuit illicò curatus. Aliàs autem ægrotis mandabat benedictiones, & à morbis liberabantur protinus. Porrò autem reuelatur de eius monasteriis, quòd quidam ex ijs qui sunt in ipsis, vitam non rectè instituunt, & per presbyterum ad cunctos scribit epistolas, quòd illi quidem sunt otio dediti, hi verò contenti ad virtutem, & inuenta est sic se habere veritas. Scribit autem ad eorum quoque patres, quòd quidam ex his sunt de fratrum salute minus solliciti, alij verò eos quantum satis est exhortantur, annuntiavitque vtrorumque honores & supplicia. Et rursus alios quoque prouocans ad statum

Ruff. lib. 2. cap. 15.

Ioannes asiduè stans.

Solâ Eucharistiâ die Dominicâ sumptâ viuunt.

Satanæ presbyteri simulanti resistit.

Angelus pedes eius disruptos sanat.

Curatur claudus attactu cinguli à Ioanne consecuti.

Fratrum varias conuersationes absens cognoscit.

perfe-

LAVSIA-
CA.

perfectiorem, admonebat vt à sensilibus se transferrent ad ea quæ percipiuntur intelligentiâ. Tempus est enim, inquit, deinceps tale vitæ ostendere institutum. Non debemus enim, inquit, omni tempore permanere pueri & infantes, sed iam nos perfectioribus applicare cogitationibus, & magni & excelsi animi virtutem attingere, & ceteras maximas virtutes aggredi. Hæc & complura alia nobis pater de patre narrabat, quæ quidem, propterea quod excedant miraculi modum, omnia non scripsimus: non quod non sint vera, sed propter incredulitatem aliquorum. Nos autem satis de his certiores facti sumus, cum multi & magni viri ea nobis narrauerint, qui suis viderunt oculis.

CAP. LXII De abbate 75 PAPHNUTIO.

Ruff. lib. 2.
cap. 16.

VIDIMVS autem locum quoque Paphnutij anachoretæ, viri magni & virtute præditi: qui haud ita multo ab hinc tempore consummatus est in regione, quæ est circa Heracleotas Thebaidis; de quo multi multa narrarunt.

CA. LXIII

De TIBICINE.

Ruff. lib. 2.
cap. 16.

IS enim post multam exercitationem Deum rogauit, vt ei significaretur, cuiusnam ex iis sanctis, qui se recte gesserunt, esset similis. Angelus autem visus ei dixit: Es similis tibicini qui degit in hac ciuitate. Is autem studiosè ad eum profectus, eius vitæ institutum ab eo est sciscitatus, & omnia eius vitæ facta est perscrutatus. Is autem ei dixit id quod etiam erat verum, se esse peccatorem, & ebriosum, & scortatorem; haud ita longo autem ab hinc tempore, se ex arte latrocinandi eò contulisse. Cum autem accuratè examinaretur, quidnam vniquam rectè ab eo gestum esset, dixit se nullius rei honestæ sibi esse conscius, nisi quod cum aliquando latronis vitam ageret, Christi virginem, cui erat à latronibus vitium afferendum, liberauerit, & noctu ad vicum vsque reduxerit. Rursus autem, inquit, inueni aliquando formosam mulierem errantem in solitudine, fugatam ab apparitoribus & curialibus prætidis, propter publicum mariti debitum, & errorem suum deflentem. Sciscitatus sum autem ex eâ causam fletus. Illa autem dixit: Ne me roges, domine, nec miseram examines, sed tamquam ancillam tuam abducas quò velis. Nam cum maritus tempore biennij ob debitum publicum trecentorum aureorum sæpe fuerit flagellatus, & in carcere inclusus, & tres mihi charissimi filij abrepti fuerint, ego recedo fugitiua, locum loco com-

Paphnu-
sius tibicini
a similia-
tur.

Tibicen,
an à latro,
virginis
pud. rem
intus est.

mutans: nunc autem etiam errans per solitudinem, sæpe inuenta, & assidue flagellata, iam tres dies permani ieiuna in solitudine. *Afflictam
feminam
elemosynâ
iuus.* Ego autem eius sum miserta, inquit latro: & cum eam deduxissem in speluncam, dedi ei trecentos aureos, & deduxi eam vsque ad ciuitatem, & eius maritum liberaui cum liberis, citra vllum probrum & contumeliam. Cui respondit Paphnutius: Ego quidem nullius rei talis mihi sum conscius, in exercitatione autè omnino audiisti me esse celebrem; non enim vitam traduxi in otio. mihi ergo Deus de te reuelauit, te rebus gestis nihilo me esse inferiorem: si ergo, ô frater, non parua à diuinitate tui habetur ratio, ne tuam animam temerè neglexeris. Is autem statim proiectis quos habuit in manibus tibiis, & lyræ musicæ harmoniâ in spiritalem traductâ melodiam, virum secutus est in desertum. Cum autem tribus annis se pro viribus exercuisset, & in hymnis & orationibus vitæ suæ tēpus peregisset, in cælum iter direxit, & cum choris Angelorū & iustorum ordinibus connumeratus, requieuit.

Monastica
se addicit.

Nulli in-
fructuosa
est peni-
tentia.

De PROTOCOMITE.

CAP. LXIV

Ruff. lib. 2.
cap. 16.

VB I ergo illum qui se exercuerat virtutibus, prius ad Deum misit, maiori & accuratiori vitæ instituto, quàm prius esset, sibi imposito, rogauit Deum, vt sibi significaretur, cuiusnam ex sanctis esset similis: & rursus vox diuina ad eum facta est, dicens: Es similis vicini pagi protocomiti. Is autem ad eum abiit celerrimè: & cum ipse pulsasset ostium, processit ille, vt ei mos erat, ad accipiendū hospitem. Et cum pedes eius lauisset, & mensam apposuisset, hortatus est, vt vesceretur. Cum autem facta eius sciscitaretur, & ei diceret: Narra mihi, ô homo, institutum vitæ tuæ; multis enim monachis, vt mihi Deus ostendit, euasisti superior: ille dixit, se esse peccatorem, & indignū nomine monachorum. Cum autem instaret percontari, homo respondit, dicens: Non habeo quidem necesse narrare ea quæ à me facta sunt; sed quoniam dicis te à Deo venisse, quæ mihi adfunt referam. Iam agitur trigessimus annus, ex quo me à meâ vxore separaui, cum ter cum eâ solùm habuissem consuetudinem, & tres ex eâ filios suscepissem, qui etiâ mihi ad meos vsus inseruiunt; hospitalitatem autem numquam intermisit vsque in hodiernum diem: non gloriatur aliquis ex comitibus se hospitem ante me excepisse. Non egressus est pauper nec hospes ex meâ aulâ vacuis manibus, qui non prius rationi conueniente esset viatico sustentatus. Non vidi pauperem infortunio affectum, cui non suppeditarim quod satis fuit sola-

Paphnutio
protocomes
æquat.

Protoconi-
tus ad 30.
annos in
matrimo-
nio coniu-
uentia.

Eiusdem
hospitalitas
& elemo-
syna.

*Incorrupti
eius iudi-
cium*

folatij. Non accepi personam filij mei in iudicio, non ingressi sunt in domum meam fructus alieni, non fuit lis aliqua quam non composuerim & pacificauerim, non increpauit aliquis meos filios quod se inhonestè gererent, non tetigerunt fructus alienos mei greges, non seminavi primus agros meos; sed cum eos omnibus proposuissem communes, colligebam ea quæ erant reliqua. Non concessi vt pauper opprimeretur à potentiâ diuitis, non affeci aliquem molestiâ in vitâ meâ, numquam malum iudicium protuli in aliquem. Hęc à me esse facta Deo volente mihi sum conscius. Cùm autem viri virtutes audiisset Paphnutius, eius caput osculatus est, dicens: Benedicat te Dominus ex Sion: & videas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. In iis enim te rectè gessisti: vnum autem tibi restat quod est caput virtutum, nempe Dei omni ex parte sapiens cognitio, quam non poteris sine labore consequi, nisi cùm teipsum à mundo abnegaris, crucem accipias, & sequaris Seruatorem. Is autem vbi hæc

Psal. 127.

*Sæculo va-
ledicit.*

*Eius ani-
ma ab An-
gelis in
calum de-
feritur.
Psal. 64.*

Psal. 118.

audiit, statim nec suis quidem valere iussis, virum secutus est in montem. Et cùm venissent ad fluuium, scaphâ non inuentâ iussit Paphnutius eum flumen traicere pedibus, quod propter altitudinem nemo illo tempore pedibus traiecerat. Cùm autem transissent, & eis peruenisset aqua vsque ad cingulum, constituit eum in quodam loco. Cùm se autem separasset, Deum rogauit vt eiusmodi hominibus videretur præstantior. Non multo autem interiecto tempore, vidit viri animam assumi ab Angelis, Deum laudantibus & dicentibus: beatus quem elegisti & assumpsisti: habitabit in atriis tuis. Et rursus iustis respondentibus & dicentibus: Pax multa diligentibus legem tuam, & non est eis scandalum. Et tunc cognouit virum esse consummatum.

De 76 MERCATORE.

CAP. LXV.

*Ruff. l. 2.
c. 6.*

CVM autem perseueraret abbas Paphnutius Deum venerari precibus, & multiplicare ieiunia, rursus orauit vt sibi ostenderetur cuiusnam esset similis. Dicit ei rursus vox diuina: Similis es mercatori quærenti bonas margaritas: sed surge deinceps, & ne cunctare; tibi enim occurret vir cui es assimilatus. Cùm ille autem descendisset, vidit virum quemdam mercatorem Alexandrinum, pium & Christi amantem, vicies mille aureis negotiantem, cum centum nauibus descendentem ex superiore Thebaide, qui omnes suas facultates & merces distribuerat pauperibus. Is cum suis filiis decem saccos legu-

*Mercator
Alexan-
drinus pau-
peribus
maximè
deuotus
Paphnutio
æquatur.*

minum ad eum afferebat. Et quid hæc, ô amice, ei dixit Paphnutius: Is autem dixit ipsi: Sunt fructus meæ mercaturæ, qui Deo offeruntur ad iustam refectionem: Quid autem hæc; inquit ipsi Paphnutius, & tu nostro nomine non frueris? Is autem confessus est se ad id studiosè contendere. Ei respondit Paphnutius: Quousq; ergo tu terrenam exerces negotiationem, nec cælestia attingis mercimonia? Sed hæc quidè es aliis dimissurus: tu verò iis te adiungens quæ sunt maximè opportuna, sequere Seruatorem, ad eum venturus paulò post. Is verò nihil differens, iussit filios suos reliqua diuidere pauperibus; ipse autem cùm in montem ascendisset, & seipsum in eo loco inclusisset, vbi duo priores consummati fuerant, perseuerabat in orationibus. Paruo autem elapso tempore, relicto corpore factus est ciuis cælestis. Postquam autem eum quoque præmisit in cælos, ipse etiam despondit animum, vt qui se non posset amplius exercere. Assistens autem Angelus ei dixit: Huc deinceps accede tu quoque, ô beate, in æterna Dei tabernacula: venerunt enim prophetae te in suos choros accepturi. Hoc autem non tibi prius declarauit, ne si fuisses elatus, de tuis detraheretur meritis. Cùm ergo vno solo die superuixisset, & per reuelationem ad eum venissent quidam presbyteri, omnibus illis narratis, tradidit animam. Apertè autem videntes presbyteri eum assumi in choris iustorum & Angelorum, Deum laudabant.

*Sæculo re-
nuntiat.*

*Felicitet
obit.*

*Felix
Paphnutij
obitus.*

Vita abbatis 77 APOLLONII. CAP. LXVI

FVIT in Thebaide quidam monachus, nomine Apollonius. Is plurimas ostendit virtutes & facta egregia. dignus quoque fuit habitus dono doctrinæ supra multos qui tunc fuere insignes virtutibus. Is in tempore persecutionis addens animum Christi confessoribus, multos effecit martyres. Porrò autem ipse quoque comprehensus custodiebatur in carcere; ad quem veniebant qui ex gentibus erant nequiores, & cum eo disputabant, incessabantque maledictis, & irritabant.

*Ruff. l. 2.
cap. 19.*

*Appollo-
nius mar-
tyrum ad-
hortator.*

*De 78 PHILEMONE martyre, & CAP. LXVII
ijs qui cum ipso fuere martyribus.*

ERAT autem quidam ex ipsis choraulis, vir nequitiis famosus, qui accedens eum appetebat contumeliis, dicens eum impium & impostorem, & planum, & qui ab omnibus habebatur odio, & qui debebat mori citiùs. Cui dicit Apollonius: Mi-

*Ruff. l. 2.
cap. 19.*

S f serebitur

LAUSIA-
CA.

Philemon
choraules
per Apollo-
nium ad
fidem con-
uertitur.

ferēbitur tui Dominus, ô homo : & eorum
quę dicta sunt, nihil tibi reputabitur ad pec-
catum. Hęc autem cū audiisset ille cho-
raules, Philemon nomine, mordebatur
animo, à verbis eius compunctus. Statim
autem ad tribunal profectus, coram iudice
se sistit, & ei dicit populo præsente : In-
iuste facis, ô iudex ; qui viros pios & nulli
culpę affines punis. nihil enim mali fa-
ciunt nec dicunt Christiani. Ille autem
cū ipse hęc diceret, in principio quidem
existimabat eum loqui ironicę & ludificari ;
postquam autem eum vidit persistere, In-
fanis, inquit, ô homo ; & mens tibi repente
est emota. Ille autem, Non infanio, inquit,
ô iudex iniustissime : sum enim Christia-
nus. Is autem multis blanditiis vnà cum
turbâ ei conabatur persuadere : postquam
autem vidit immobilem, ei omne genus
tormenta adhibuit. Cū autem rapuisset
Apollonium, & multis eum affecisset con-
tumeliis, ipsum torquebat tamquam pla-
num. Apollonius autem ei dixit : Optarem,
ô iudex, vt tu & omnes præsentes hunc
meum errorem sequeremini. Is autem eo
hęc dicente, iussit ambos igni tradi to-
to inspiciente populo. Cū autem in flam-
mâ essent præsente iudice, vocem ad
Deum emittit beatus Apollonius, toto po-
pulo audiente & iudice : Ne tradas Domi-
ne bestiis animam confitentem tibi, sed te-
ipsum nobis apertę ostende. Nubes autem
roscida & lucida adueniens, viros textit,
igne extincto. Admiratę autem turbę &
ipse iudex, dicebant : Vnus est Deus Chri-
stianorum ; maleficus verò quispiam hęc
renuntiat præsidi Alexandria. qui cū
crudeles quosdam & immanes elegisset
protectores & apparitores, eos misit vt vin-
ctos adducerent iudicem & Philemonem.
Ducebatur ergo vnà cum eis Apollonius,
& quidam alij confessores. Cum omnes
autem iter ingrederentur, eum inuasit gra-
tia, & cępit docere milites. Vbi autem ip-
si quoque compuncti crediderunt Serua-
tori, erant omnes vno animo vincti. Quos
omnes cū vidisset præsēs à fide non posse
dimoueri, iussit proiici in profundum mar-
is : hoc autem fuit eis signum Baptismatis.
Cū eos autem sui inuenissent disiectos in
littore, fecerunt omnibus ædem vnã,
vbi nunc multę virtutes peraguntur. Tan-
ta autem fuit viri gratia, vt de iis quę esset
precatus, statim exaudiretur, eum sic hono-
rante Seruatore. Quem etiam nos in mar-
tyrio precati, vidimus cum iis qui cum
ipso fuerunt testificati, & Deum adoran-
tes, eorum tabernacula salutauimus in
Thebaide.

Vterque
igni tradi-
tur.

Pfal. 73.

Nubes
vtramque
tegit, &
ignem ex-
tinguit.

Submer-
guntur
cum multis
aliis.

Miracula
eduntur
ad eorum
reliquias.

Vita abbatis 79 DIOSCVRI
presbyteri.

CAP. LX-
VIII.

V I D I M V S autem alium quoque
presbyterum in Thebaide, nomine
Dioscurum, patrem centum monacho-
rum. qui cū ad Dei gratiam esset accessu-
rus, dicebat eis : Videte ne quis qui noctu
phantasiam habuit mulieris, audeat acce-
dere ad sancta Sacramenta. Ne quis ex vo-
bis visis & phantasiiis pulsus somniet. nam
qui absque phantasiiis fiunt fluxus feminis,
casu fiunt ; nec ex vniuscuiusque libero ani-
mi arbitrio insunt, sed absque voluntate :
procedunt enim ex naturâ, & ex redundan-
ti materiâ excernuntur, quocircâ nec sunt
peccato obnoxij : visa autem ac phantasie
procedunt ex liberâ eligendi voluntate, &
sunt argumentum mali animi. Oportet au-
tem, inquit, monachum transilire etiam le-
gem naturę ; corpus autem liquare, nec
inueniri in vlllo inquinamento carnis, sed
carnem liquefacere, & non concedere vt
in ipsâ redundet materia, frequentibus &
prolixis ieiuniis ; sin minus autem, nos ad
appetitiones & desideria incitant. Non
oportet autem monachum attingere appe-
titiones animi. In quo enim differt à mun-
danis, quos sæpè videmus abstinere à volu-
ptatibus propter sanitatem corporis, aut
propter aliquas alias causas à ratione mi-
nimè alienas ? quanto autem magis, inquit,
curanda est animę sanitas & spiritus ?

Dua pol-
lucio no-
cturna
Communi-
onem im-
pediat.

Corpus
prolixis ie-
iuniis exin-
auendum.

80 Netrenses ANACHORETAE.

CAP. LXIX

D E V E N I M V S quoque ad Ne-
trenses, vbi multos & magnos vidi-
mus anachoretas, partim quidem indige-
nas, partim verò etiam hospites, qui se inui-
cem superabant virtutibus, & magno stu-
dio se exercebant, & in vitâ se inuicem
contendebant superare. Et alij quidem ex
ipsis versabantur in contemplatione, alij
verò in actione. Cū vidissent autem
aliqui ex ipsis nos procul venientes, aliqui
quidem nobis cum aquâ occurrerunt ; &
alij quidem pedes nostros lauabant, alij
verò vestes mundabant, alij verò ad cibum
inuitabant, alij autem ad contemplatio-
nem & Dei cognitionem, & quod vnus-
quisque ex iis poterat, in eo studebat nos
iuuare. Et quid dixerit quispiam omnes eo-
rum virtutes, cū nihil possit dicere pro
dignitate ? Habitant itaque locum deser-
tum, & habent cellas magno inter se inter-
uallo disinctas, vt nullus possit procul ag-
nosci ab altero, neque citò videri, nec vox
audiri : sed degunt in multâ quiete, vnusquis-
que per se inclusus. Solum autem Sabbato
& Do-

Ruff. lib. 2.
cap. 21.

Netren-
sium ana-
choretar-
um variam
studia.

Eorum
hospitali-
tas.

Quies &
silentium.

& Do-

& Dominico congregantur in ecclesijs, & seinuicem excipiunt. Multi autem ex iis sæpè etiam quatuor dies inueniuntur in cellis, absque eo quòd se videant inuicem, præterquam in synaxi. Et alij quidem ex his veniebant ad synaxim à tertio & quarto lapide, tam longè sunt remoti à se inuicem. Tantam autem habent inter se charitatem, etiam supra reliquam fraternitatem, vt multis qui cum ipsis salui esse voluerint, vnusquisque studeat suam cellam eis dare ad se reficiendum.

Cella cu-
stodia.

CAP. LXX.

De abbate ⁸¹ AMMONIO & ijs
qui erant cum ipso.

VIDIMVS autem patrem quoque eorum qui illic erant, nomine Ammonium, habentem eximias cellas, & atrium, & puteum, & reliqua necessaria. Cùm autem ad eum venisset quidam frater qui volebat saluus fieri, & ei diceret vt ipsi inueniret cellam ad habitandum, illicò egressus, præcepit ei ne egrederetur è cellis, donec ipsi inuenisset aptum habitaculum: & cùm ipsi reliquisset omnia quæ habebat, cum ipsis cellis, seipsum inclusit in paruam cellam. Quòd si plures erant qui conueniebant volentes salui fieri, cõgregabat vniuersam fraternitatem, & illo quidem tradente lateres, hoc verò aquam perficiebantur cellæ in vno die. Eos autem qui erant habitaturi in cellis, in ecclesiã vocabant ad conuiuia: dumquæ illi se recreant & exhilarant, vnusquisque cum è suâ cellâ ouillam suam pellem aut sportam pane vel ceteris impleisset necessarijs, deferebant ad nouas cellas, vt nulli nota esset vnus cuiusque oblatio. Noctu autem venientes habitaturi suas cellas, repente inueniebant omnia necessaria. Multi autem ex ipsis neque panem comedebant nec fructus, sed solum intyba agrestia. Quidam autem ex ipsis totâ nocte non dormiebant: sed sedentes vel stantes vsque ad manè, perseuerabant in oratione.

Institutum
vita mona-
stica Am-
monij.

Egregia
hospitali-
tas.

Mira ab-
sinentia.

CAP. LXXI

Vita abbatis ⁸² ISIDORI &
eorum qui erant cum ipso.

VIDIMVS autem in Thebaide monasterium cuiusdam magni Isidori, quod intus habebat mille monachos. Habebat autem intus puteos & hortos, & quæcumque sunt ad vsum necessaria, nemine egrediente extra monasterium: sed erat presbyter ianitor, qui nullum permittebat egredi, neque alium ingredi, præterquam si quis vellet vsque ad mortem illic permanere nusquam progrediens. Porrò au-

Ruff. lib. 2.
cap. 17.

Monaste-
rium mille
monacho-
rum.

Presbyter
ianitor.

tem eos qui portam ingrediebantur, in paruo habitaculo excipiebat hospitio: & cùm manè dedisset benedictiones, in pace deducebat. Duo autem ex ipsis presbyteri solum exhibant, opera fratrum ministrantes, & referebant ea quæ erant ipsis ad vsum necessaria. Dixit autem mihi is qui portam custodiebat presbyter, eos qui intus sunt sanctos esse tales, vt possint omnes signa efficere: & neminem ante decessum in morbum incidere; sed quando vnus cuiusque venisset translatio, id omnibus prius significantem & se reclinantem, dormire.

Vita abbatis ⁸³ AMMONA presbyteri. CA. LXXII.

EST autem alia quoque solitudo in Ægypto, maritima quidem, sed difficillima, in quâ multi & magni habitant anachoretæ, quæ est prope urbem Diolcon. Vidimus autem illic presbyterum virum sanctum & valdè humilem, & assidue videntem visiones, nomine Ammonam. Is aliquando offerens Deo cultum, videt Angelum stantem à dextris altaris, & signantem fratres accedentes ad gratiam, & scribentem in libro eorum nomina. Cùm autem non adfuissent aliqui in synaxi, vidit deleri eorum nomina, qui post tres dies sunt mortui. Eum sæpè torquentes dæmones in tantam adduxerunt imbecillitatem, vt non posset ipse stare ad aram, nec offerre: Angelus autem veniens, eius manu apprehensâ, protinus eum confirmavit, & sanum ad aram statuit. Cuius tormenta cum vidissent fratres, obstupuerunt.

Ruff. lib. 2.
cap. 32.
cui dicitur
Piammon.

Angelus
signans
fratres ac-
cedentes ad
Commun-
ionem.

Ammon
ager cura-
tur per An-
gelum.

De abbate ⁸⁴ IOANNE.

CAP. LXXIII.

VIDIMVS autem alium quoque in Diolco, Ioannem nomine, patrem monasteriorum, qui ipse quoque multam habebat gratiam, & Abrahæ habitum, & barbam Aaron. Efficiebat autem virtutes atque curationes, & qui multos curauit paralyticos & podagrâ laborantes.

Ruff. lib. 2.
cap. 33.

Vita abbatis ⁸⁵ PITYRIONIS
& eorum qui cum ipso erant.

CAP. LXXIV.

VIDIMVS autem in Thebaide altum montem fluuiio imminentem, valdè terribilem & præcipitem: & monachos illic viuentes in speluncis. Eorum autem pater erat nomine Pityrion, qui fuit vnus ex discipulis Antonij, & tertius qui illum locum excepit; qui quidem multas virtutes efficiebat, & efficaciter spiritus expellebat. Cum enim successisset Antonio

Ruff. lib. 2.
cap. 13.

Monachi
in spelun-
cis.

LAVSIA-
CA.

& eius discipulo Ammonæ, meritò etiam successit hereditati donorum: qui multos quidem alios quoque apud nos habuit sermones, quinetiam de discretione spirituum accuratè disseruit, dicens esse aliquos dæmones qui sequuntur animi motus, & nostras affectiones ad malum sæpè conuertunt. Quisquis ergo, ô filij, dicebat is nobis, vult exigere dæmones, prius in seruitutem redigat affectiones animi: qualem enim quis superarit affectionem, eius quoque expellit dæmonem. Oportet autem vos paulatim vincere affectiones, vt earum expellatis dæmones. Si quis ergo gulam superauerit, expellit eius dæmonem. Is autem comedebat bis in hebdomadâ, Dominicâ & quintâ feriâ, paruum farinæ iusculum: nec poterat aliquid aliud sumere, propter eâ quòd suum habitum ita formasset.

Qui affe-
ctionu do-
minatur,
dæmones
fugare po-
test.

Piryrio bis
tantum in
hebdomada
comedens.

CAP. LXXV

Vita ⁸⁶ EVLOGII presbyteri.

Ruff. l. 2.
cap. 14.

VIDIMVS autem alium quoque presbyterum, nomine Eulogium, qui in offerendis Deo donis, tantam accepit gratiam cognitionis, vt vniuscuiusque ex iis qui accedebant monachis mentem cognosceret. Is cum sæpè vidisset aliquos monachos ad aram accessuros, eos retinuit, dicens: Quomodo audetis ad sancta accedere. Sacramenta, cum habeatis malas cogitationes? Et tu quidem hac nocte animo versasti turpem fornicationis cogitationem; alius autem in animo suo reputauit, dicens nihil referre an peccator an iustus accedat ad Dei gratiam; alius autem de dono dubitauit, dicens: Numquid me accedentem sanctificabit? Parum ergo secedite à sanctis Sacramentis, & ex animo agite pœnitentiam, vt sit vobis remissio peccatorum, & sitis digni Christi communionem. Nisi enim primum mundaueritis cogitationes, non poteritis ad Christi gratiam accedere.

Mentem
communium
cognoscebat
Eulogius.

Singulis ac-
cedentibus
impedimen-
ta Communio-
nis præ-
dicat.

CAP. LXXVI.

Vita ⁸⁷ SERAPIONIS presbyteri.

Ruff. l. 2.
cap. 18.

VIDIMVS verò etiam in partibus Arsenoitæ presbyterum quemdam, nomine Serapionem, patrem multorum monasteriorum, & qui præest multæ fraternitati, vt qui sint decies mille numero, magnamque per fratres exequitur dispensationem, cum omnes simul, tempore messis, omnes suos fructus ad ipsum afferant, quos pro messis mercede acceperunt, vnusquisque frumenti annuos duodecim artabas, qui sunt veluti quadraginta qui à nobis dicuntur modij: & ea ad ministerium pauperum per se dipensat, adeò vt deinceps in

Serapion
decem mil-
liu mona-
chorum
pater.

eâ quæ est circumcirca regione nullus sit pauper, sed etiam mittat ad eos qui sunt Alexandria pauperes. Sed neque prædicti patres per totam Ægyptum vnquam neglexerunt hanc administrationem; sed ex laboribus fraternitatis, nauigia plena frumento & vestimentis pauperibus miserunt Alexandriam, propterea quòd rari essent apud ipsos qui egerent.

Quæ ex
labore fra-
tres conqui-
runt, in
pauperes
distribuit.

Vita abbatis POSIDONII.

CAP. LXXVII.

POSIDONII Thebani multa quidem sunt, eaque narratu difficilia, quem admodum erat mitis, & in se exercendo acerrimus, & quanta fuerit in eo innocentia. nescio an vllum talem conuenerim. Vixi enim cum eo anno vno in Bethleem, quando sedit vltra Pœmænium, & multas vidi eius virtutes; atque inter cetera ipse mihi quodâ die narrauit: Cum habitarem, inquit, in loco Porphyrite anno vno, toto anno nullum hominem conueni, non audiui fermocinationem, non panem tetigi, nisi si quando paucis vterer dactylis, & sicubi herbas inuenirem agrestes. Quo quidem tempore cum mei panes aliquando defecissent, egressus sum e speluncâ, vt venirem in orbem terræ habitabilem, & cum toto die ambulâssem, vix aberam à speluncâ duomillia. Cum ergo circumspexissem, video equitem militis habitum præ se ferentem, habentem in capite galeam tiariferam: & cum coniectassem eum esse militem, profectus sum vsque ad speluncam, & inueni canistrum vuarum & ficuum nuper decerptarum: quod cum accepissem, latus veni ad speluncam, habens duobus mensibus cibos illos ad meam refectionem.

Posidonius
totus mitis.

Cum panes
e defecisset,
canistrum
plenum vuarum
& ficibus
inuenit.

Hoc autem miraculum fecit beatus Posidonius in Bethleem. Quædâ mulier grauida habebat spiritum immundum, & in iplo tempore quo erat paritura, laborabat in partu, ipsam coterente spiritu. Cum ergo à dæmone vexaretur mulier, aduenit eius maritus, & rogauit sanctum illum vt adesset: & nobis ingressis ad orandum, cum stetisset & precatus esset, post secundam genuflexionem, eiecit spiritum. Surgens autem dixit nobis: Orate, modò enim expellitur immundus spiritus, oportet autem esse aliquod signum vt de eo fiamus certiores. Egrediens autem dæmon, diruit à fundamento totum aulae parietem. Mulier autem sexennio non fuerat locuta: postquam autem egressus est dæmon, & peperit, & locuta est.

Curat mu-
lierem gra-
uidam à
spiritu im-
mundo.

Dæmon
egrediens
dat signum.

De ⁸⁸ HIERONYMO.

CAP. LXXVIII.

HVIVS sancti noui hanc quoque prophetiam: Hieronymus enim quidam presbyter

presbyter habitabat in illis locis, qui in sermone Romano magnâ erat virtute ornatus, & præclaro ingenio; sed tanta fuit eius invidia, vt ab eâ obrueretur virtus doctrinæ. Cùm ergo multis diebus cum eo versatus esset sanctus Posidonius, dicit mihi in auré:

CA. LXXIX.

De ⁸⁹ PAULA.

INGENVA quidem Paula, quæ eius curam gerit, præmoriatur liberata ab eius inuidiâ.

Vt autem arbitror, propter hunc virum non habitabit vir sanctus in his locis, sed eius pernadet invidia vel vsque ad proprium fratrem. Resque ita accidit.

CA. LXXX

De OXYPERENTIO.

ET ENIM beatum Oxypereium Italum is hinc expulit.

CA. LXXXI.

De PETRO.

ET Petrum alium quemdam Ægyptium.

CA. LXXXII.

De SIMEONE.

ET Simeonem, viros admirabiles, quos ego adnotavi.

Posidonius
40. annis
pane ab-
tinet.

Narravit mihi hic Posidonius continentissimus & virtutis obseruantissimus, quòd quadraginta abhinc annis panem non gustasset, neque acceptæ iniuriæ sit recordatus vsque ad diei dimidium.

Hæc sunt certamina & signa præclari Christi athletæ Posidonij, quæ fecit prouidentia eius, quæ est omnium virtutum maxima: & in his est insignis finis vitæ huius beati.

CA. LXXXIII.

Vita ⁹⁰ SERAPIONIS Sindonitæ.

III.

Serapion
sindone
tantum in-
dutus.

FVITALIUS quidam Serapion Sindonites, (nam præter sindonem nihil vniquam induebat) qui exercuit magnâ possessionum & facultatum vacuitatem. Cùm esset autem imperitus litterarum, memoriter dicebat omnes Scripturas. Et neque ob possessionum egestatem & Scripturarum meditationem, potuit in cellâ quiescere: non quòd traheretur à terrenâ materiâ, sed orbem terræ obiens, se rectè & ex virtute gerebat, natus enim erat hac naturâ: sunt enim naturarum, non substantiarum differentia. Narrabant itaque patres, quòd cùm quemdam accepisset exercitorem qui cum eo luderet, se in quadam vrbe gentilibus vendidit histrionibus viginti nummis: & cum signasset nummos, eos apud se seruabat. Tandiu autem permansit & seruiit mimis qui eum emerant, donec eos fecit Christianos, & eos auulsit à theatro: præter panem & aquam nihil sumens, neque præ meditatione Scripturarum ore silens: longo au-

Se vendidit
mimis vt
eos lucrifaceret
Christo.

tem tempore primus compunctus est mimus, deinde mima, deinde vniuersa eorum familia. Dicitur autem, quòd quo tempore eum ignorabant, lauabat pedes amborum. Ambo ergo baptizati, à theatro recesserunt: & cùm ad vitam honestam & piam processissent, virum valdè reuerentur. Ei itaque dicunt: Ades dum, frater, nos te liberabimus, quandoquidem ipse nos liberasti à turpi seruitute. Dicit ergo eis: Quandoquidem Deus est operatus, & salua facta est vestra anima, vobis dicam mysterium actus; ego vestræ animæ misertus, cùm essem liber exercitator, genere Ægyptius, eâ de causâ meipsum vendidi, vt vos seruarem. Quoniam autem hoc fecit Deus, & per meam humilitatē salua euasit anima vestra, accipite aurum vestrum, vt etiam aliis opem feram. Illi autem cùm multum rogassent & affirmassent, dicēdo, Te tamquam patrem & dominum habebimus, solum mane nobiscum; non potuerunt ei persuadere. Tunc dicunt ei: Da aurum pauperibus; nam id nobis fuit causâ salutis: sed saltem post annum nos inuisas. Et sic ab iis abiit. Is frequētibus peregrinationibus peruenit in Græciam: & cùm tribus diebus moratus esset Athenis, non fuit qui ei panem præberet; nam neque æs ferebat, neque peram, non pellem ouillam, nihil horum. Cùm autem venisset quartus dies, valdè esuriit. Res est enim grauis fames inuoluntaria, quæ adiutricem habet incredulitatem. Et stans super tumulum ciuitatis, in quo congregabantur qui erant viles & abiecti in ciuitate, cœpit vehementer & cum planctu lamentari, & clamare: Viri Athenienses, ferte opem. Ad quem accurrentes omnes qui pallium gestabant & pileum, dicunt ei: Quid habes, vndenam es, & quid pateris? Is verò dicit ipsis: Genere quidem sum Ægyptius; ex quo autem absum à verâ meâ patriâ, incidi in tres fœneratores: & duo quidem à me recesserunt ex soluto eis debito, cùm non haberent de quo me accerferent; vnus autem à me non discedit. Illi ergo studiosè quærentes de fœneratoribus vt eis satisfacerent, ipsum rogabant: Vbi sunt? quis est qui tibi exhibet molestiam? ostende nobis eum, vt tibi feramus auxilium. Tunc eis dicit: Molestiam mihi exhibuit auaritia, & gula, & fornicatio: & à duobus quidem sum liberatus, auaritiâ scilicet & fornicatione; neque enim aurum habeo, neque aliquid aliud possideo; non fruor deliciis quæ sunt nutrices huius morbi: quocirca nihil mihi exhibent amplius molestiæ. A gulâ autem non possum recedere; iam enim quatuor diebus nihil comedi, &

HISTOR. LAVSIA-CA.

Aurum respuit:

Abiq; ære, abiq; perâ, abiq; pelle incedit.

Tres perniciosi fœneratores, auaritia, gula, fornicatio.

Gula importunus fœnerator.

LAVSIA-
CA.

mihi pergit venter molestiam exhibere, quærens consuetum debitum, sine quo non possum viuere. Tunc quidam philosophi suspicati eum esse mendicum, dant ei nummum: quem acceptum posuit in officinâ panariâ, & accepto pane recessit, statim profectus à ciuitate, & in eam non reuersus amplius. Tunc cognouerunt philosophi, eum verè fuisse virtute præditum, & cum pistori dedissent pretiû panis, acceperunt nummum.

Cùm autem venisset in loca Lacedæmonis, audiuit quemdam ex primis ciuitatis esse Manichæum simul cum totâ domo, alioqui virum bonum. Ei rursus seipsum vendidit in primo actu. Et cùm intra duos annos ipsum abduxisset ab heresi & eius vxorem, adduxit ad Ecclesiam. Tunc eum amantes, non amplius habebant tamquam seruû, sed tamquam germanum fratrem & patrem, & Deum laudabant.

Post hæc seipsum cõiecit in nauem tamquam Romam nauigaturum. Nautæ autem conuicentes eum vel intulisse sumptus, vel in auro habere quod expenderet, nihil aliud percontati eum exceperunt, alius alium existimans accepisse eius vtensilia. Cùm autem ipsi enauigassent, & abessent quingentis stadiis ab Alexandriâ, cœperunt vectores vesci circa occasum solis, cùm nautæ prius comedissent. Viderunt autem eum primo die non comedere; & putauerunt causam esse nauigationem, similiter & secundo, & tertio, & quarto die: quinto autem die vident ipsum sedentem quietum, dum omnes comederent, & dicunt ei: Homo, cur non comedis? Is verò dicit eis: Quoniâ non habeo quod edam. Cùm ergo inter se quæsiissent quis eius accepisset vtensilia vel impensas, vidissent autem neminem accepisse (neque enim habebat aliquid) cœperunt cum eo contendere: Quomodo sic ingressus es absque impensis? quomodo dabis nobis naulum? quonam autem alêris? Is verò eis dicit: Ego nihil habeo; auferte me, & abiicite vbi inuenistis. Illi verò, Ne si centum quidem aureos nobis dares, lubenter hoc faceremus, cùm sit nobis ventus aded secundus: scopum ergo vrgeamus, peragentes quæ sunt nobis proposita. Sic fuit in naui, & eum aluerunt Romam vsque. cùm autem Romam venisset, curiosè indagauit quis esset in ciuitate magnus exercitator aut exercitatrix.

CAP. LXXX
IV.

Vita abbatis DOMNIONIS.

LECTUS DOMNIONIS CURAUIT ÆGROS POST MORTEM.

De VIRGINE *silente.*

CA. LXXXV

CVM ergo in eum incidisset, & ex eo utilitatem accepisset, erat enim vir & moribus ornatus & eruditione, & ab eo didicisset, quisnam esset illic alius exercitator aut exercitatrix, cognouit esse quamdam virginem silentium agentem & quiescentem, quæ iam viginti quinque annis in cellâ erat inclusa, & cum nemine vquam colloquebatur. Cùm autem eius domum didicisset, venit, & dicit verule quæ ei inserviebat: Dic virgini, me necesse habere eam conuenire; Deus enim me misit. Cùm autem duos vel tres dies intermisisset, eam conuenit postea. & ei dixit: Quid sedes? Ea verò dicit ipsi: Non sedeo, sed ambulo. Is verò dicit: Quò ambulas? Illa verò dicit: Ad Deum. Is autem dicit: Viuisne, an es mortua? Illa verò ei dicit: Credo in Deum, me esse mortuam. Qui enim carne viuit, non potest non ambulare. Is autem dicit ei: Vt me ergo certior reddaste esse mortuam, fac quod facio. Ea illi dicit: Impera mihi quæ possunt fieri, & faciam. Is autem dicit ei: Nihil est quod non possit mortuus, absque eo quòd non potest esse impius. Tunc dicit ei: Descende, & progredere. Ea verò respondit: Iam agitur vigesimus quintus annus ex quo nõ sum progressa, & cur progrediar? Ei autem dicit: Si mortua es mundo, & tibi mundus, idem est tibi progredi & non progredi; ergo progredere. Illa verò progressa est. & postquam progressa fuit vsque ad quamdam ecclesiam, ei dicit in ecclesiâ: Si vis ergo me certior reddere quòd verè sis mortua, & non amplius viuis placens hominibus, fac quod facio, & sciam te esse mortuam. Ei itaque dicit: Exuens sicut ego omnia vestimenta, ea impone humeris, & transi mediam ciuitatem, me in hoc habitu præeunte. Illa verò ei dicit: Hac re minime honestâ multos offendam, & poterunt dicere me esse emoræ mentis & dæmoniacam. Is autem dicit ei: Et quid tibi est curæ, si dixerint te esse emoræ mentis & dæmoniacam? tu enim es eis mortua. Tunc illa ei dicit: Dic si quid aliud velis, neque enim ad hunc vsque modum me venisse glorior. Tunc ei dicit: Ecce ergo, ne amplius te iactes & tibi placeas, tamquam omnibus magis pia & mundo mortua. Ego enim sum te magis mortuus: & re ipsâ ostendo me esse mortuum mundo: nam citra vllam animi perturbatione & pudorem hoc facio. Tunc cùm eam ad humilitatem instituisset, & eius fregisset arrogantiam, recessit.

Sunt autem multa quoque alia quæ pertinent ad impatibilitatem. Is decedit cùm ageret

Vendidit se viro Manichæo ut ipsum reduceret ab errore.

Romam Se-rapion nauigat.

Perstat in nauis ieiunus ad quinq; dies.

Mirum virginis silentium annis 25.

Quid sit mundo esse mortuum.

Mirand hoc, non imitandum.

ageret annum ætatis sexagesimum, in ipsâ Româ sepultus.

CAP. LXX-
XVI.

De 2ⁱ EVAGRIO celebri diacono.

Origeni-
sta hic fuit.

DE Euagrio claro Christi diacono, qui vi-
xit instar apostolorum, non est equum
tacere; sed ea litteris mandare ad edificatio-
nem eorum qui sunt lecturi, & ad bonitatis
Seruatoris nostri gloriâ æquum arbitratus,
ab alto expono, & quemadmodum venerit ad
institutum monasticum, & quomodo cum
se dignè exercuisset, moritur quinquaginta
quatuor annos natus, in solitudine: qui, ut
scriptum est, In breui consummatus, impleuit
longa tempora. Fuit enim reuera eius ani-
ma grata Domino. Is genere quidem fuit
Ponticus, 2ⁱ ciuitatis Iberorû, filius presby-
teri, lector promotus à sancto Basilio 23° epi-
scopo ecclesiæ Cæsareæ ad Argeum. Post de-
cessum autem sancti Basilij episcopi, attendens
eius aptitudinè, sapientissimus, & à pertur-
bationibus animi alienus, & omni doctrinâ
clarus Gregorius episcopus 24° Nyssenus,
frater episcopi cui datur honor inter apo-
stolos, eum ordinat diaconum. Illinc cum ve-
nisset sanctus Gregorius episcopus in ma-
gnam synodum Constantinopolitanam, re-
linquit eum beato Nectario episcopo, cum
esset omnium disserendi artis peritissimus.
Floruit ergo in magnâ ciuitate, in disputa-
tionibus iuueniliter exultans aduersus om-
nem hæresim. Accidit autem ut is qui propter
morum insignem bonitatem honorabatur
à totâ ciuitate, cõfigeretur à simulacro mu-
liebris concupiscentiæ, ut ipse nobis narra-
uit postea, cum esset mens eius libera. Eum
autem vicissim amauit muliercula. erat au-
tem ea vna ex primis. Euagrius autem &
Deum timens, & suam veritatis conscien-
tiam, & habens ante oculos dedecus turpi-
tudinis, & quâ hereses de alienis malis concip-
iunt latitiam, Deum supplex rogauit ut
ab ipso impediretur scopus què sibi propo-
suerat mulier, quæ eum vrgebat cupiditate,
& eius insano tenebatur desiderio. Cum quæ
vellet ab eâ recedere, non poterat, ut qui
eius obsequij blandis detineretur vinculis.
Haud multo post autem eam quæ præcessit
orationem, antequam rem esset expertus,
adstitit ei visio angelica, præ se ferens spe-
ciem militum præfecti, quæ eum rapit, &
ducit tãquam in iudicium, & coniicit eum
in eam quæ dicitur custodiam, collari ferreo
eius collo iniecto, & catenâ ferreâ alligatis
manibus, iis videlicet qui ad ipsum vene-
rant, ei causam minimè dicentibus. Ipse au-
tem qui pungebatur conscientia, existima-
bat se ea subire eius gratiâ, arbitrans mari-
tum mulieris de hac re iudicem cõuenisse.

Sap. 4.

Euagrius
lector à
S. Basilio
creatur.

Gregorius
Nyssenus
ordinateum
diaconum.

Versatur
apud Ne-
ctarium
Ep. ep.

Euagrius
agitur con-
cupiscentiâ
in mulie-
rem.

Visio de-
terretur ab
amore libi-
dinoso.

Animi itaque admodum anxius constitit
Euagrius, dum de aliâ causâ ageretur, & de
aliis propter tale crimen haberetur quæstio.
Post magnum ergo illum metum & sum-
mum animi angorem, Angelus qui ab ini-
tio præbuerat visionem, ita transformatur,
ut videretur adesse germanus & sincerus
amicus Euagrii, valde obstupefactus, & tri-
stitiâ affectus ob tantam vinculorum infamiam,
& dicens ei vineto inter catenas qua-
draginta reorum: Cur cum tantâ ignomi-
niâ detineris cum reis, domine diacone?
Ille ei dicit: Reuera quidem nescio: suspi-
cor autem N. qui est ex præfectis, me de-
tulisse, motum zelotypiâ citra vllam ratio-
nem; & vereor ne magistratus fuerit ab eo
corruptus pecuniâ, & me maximo afficiat
supplicio. Dicit ei is qui amici figuram
susceperat: Si audias amicum, tibi consulo;
non tibi expedit degere in hac ciuitate.
Dicit ei Euagrius: Si Deus me liberauerit
ab hac calamitate, & me videris Constanti-
nopoli, scias me iure subire hoc supplicium,
& esse dignum alio maiore. Dicit ei amicus:
Si ita habet, fero ad te sanctum euange-
lium; iura mihi in eo, quod recedes ab hac
ciuitate, & tuæ animæ curam geres; & te li-
berabo ab hac necessitate. Euagrius autem,
Rogo te, inquit, iurabo ut volueris; me so-
lummodò libera ab hac nube tenebrosâ.
Interim autem ei affert sanctum euange-
lium, & exigit iusiurandum. Euagrius autem
ei iurat per euangelium verbis sic conceptis:
Non manebo hic præter vnum diem, id què
ut meas vestes in nauem immittam. Cum
autem processisset iusiurandum, ad se redijt
ab extasi quæ ei noctu euenerat. Cum què
surrexisset, cogitauit: Etsi mihi fuit da-
tum iusiurandum in extasi, iuravi tamen.
Omnibus ergo quæ habebat in nauem con-
iectis, venit Ierosolyma, & illic excipitur à
beatâ Melaniâ Romanâ. Rursus cum
diabolus eius cor tamquam Pharaonis in-
durasset, utpote adolescentem & ætate lu-
xuriantem, eum rursus incessit dubitatio,
& animi fuit ancipitis, cum tamen nemi-
ni quidquam dixisset. Quo factum est, ut &
vestes rursus mutaret, & in disserendo ei
veterum afferret vana gloria: sed Deus
qui impedit omnium nostrum interitum,
ei rursus attulit calamitatem, rursus in fe-
brem coniiciens, & deinde in longum mor-
bum, tempore semestri eius carnem ma-
cerans, quæ ei afferebat impedimentum ad
virtutem, medicis dubitantibus, & non in-
uenientibus modum curationis. Dicit ergo
ei beata Melanium: Non placet mihi,
fili, morbus tuus diuturnus; dic ergo mihi
quæ habes in animo: non est enim verus hic

LAVSIA-
CA.

Angelus in
amici cu-
iusdam in-
timi specie
Euagrium
solatur.

Iurat Eua-
grius super
euangeli-
um se egressu-
rum ciui-
tatem ad
euasandum
periculum.

Venit Iero-
solyman,
& à Mela-
niâ excipi-
tur.

Rursus ad
saculum re-
direntat.

Morbo re-
uocatur
Euagrius.

LAVSIA-
CA.

*Amictu
monastico
induitur.*

*Austeritas
eius qui de-
licatam
vitam fue-
rat secu-
tus.*

*Euagrij
A'v'p'p'h-
t'na.*

*Vt frangerit
dæmonum
impetus.*

*Cruce
signo seram
aperit.*

*Prævidet
futura.*

*Cruas ol-
ribus &
aquâ vi-
uit.*

tuus morbus. Confessus est ergo ei rem quæ sibi euenerat Constantinopoli. Dicit ei beata: Promitte mihi teste Domino, te vitæ monasticæ scopum esse secuturum, & ego licet peccatrix, orabo Deum, vt detur tibi tempus commeatus, & vitæ terminus. Is autem est assensus. Cùm ea autem orasset, intra paucos dies conualuit; cumque is surrexisset, ab illâ ipsâ est amictu monastico indutus, & peregrè proficiscitur in montem Nitriæ, qui est in Ægypto: in quo cùm habitasset biennio, tertio ingreditur solitudinem. Cùm itaque vixisset quatuordecim annis in iis quæ dicuntur Celliis, comedebat quidem panis libram in die; trimestri autem tempore olei sextarium, vir qui in molli delicatâ & lautâ vitâ fuerat educatus. Faciebat autem centum orationes, scribens annuatim pretium solum eorum quæ comedeat: eleganter enim scribebat celerem characterem. Cùm ergo intra quindecim annorum spatium mentem expiasset, dignus est habitus dono cognitionis & sapientiæ, & discretionis spirituum. Is composuit tres sacros libros monachorum, qui dicuntur *Α'v'p'p'h'η'η'α*, hoc est Contradictoria, suppedians artes quibus sit vtendū aduersus dæmones. Ei aliquando grauē exhibuit molestiâ dæmon fornicationis, vt ipse nobis narrauit: & totâ nocte stetit in puteo cùm esset hiems, aded vt eius carnes concreverent. Aliquando autem rursus ei molestiam exhibuit spiritus blasphemix: & quadraginta diebus non est tectum ingressus, vt ipse nobis narrauit, aded vt corpus eius, non secus ac corpus ferarum animatum, scateret muscis. Ei tres apparuerunt dæmones in habitu clericorum, de fide cum eo inquirentes: & vnus quidem dicebat eum esse Arrianum, alter verò Eunomianum, tertius autem Apollinaristam: & eos paucis superauit spiritu sapientiæ. Rursus cum quodam die periisset clauis ecclesiæ, serâ cruce signatâ, manu trudens eam aperuit, Christo inuocato. Is à dæmonibus aded fuit flagellatus, & variorum dæmonum tantam fecit experientiam, vt ij non possint facîle enumerari. Vni ex discipulis suis, quæ post decem & octo annos erant euentura ei, dixit, omnia ei prædicens in specie. Dicebat autem hic beatus: Ex quo veni in solitudinem, non tetigi lactucam, non minutum olus, non aliquid viride, non fructum, non vuam, non lauacrum, non carnem, non panem, non vinum, neque omnino aliquid ex iis quæ per ignem transeunt, præter quædam olera cruda, & modicum aquæ. Postea autem sextodecimo anno instituti vitæ suæ actæ absque decoctione ignis, cùm caro,

propter imbecillitatem corporis & stomachi, opus haberet vt aliquid sumeret quod perignem transisset, panem quidem tetigit, nequaquam autem sumpsit cocta olera; sed vel ptisanam, vel legumina duos annos. In his corpus consumebat hic beatus, viuificans animâ sancto Spiritu, in Epiphaniis in ecclesiâ communicans. Nobis autem narrauit hic generosus Christi athleta circa tempus mortis: Iam sunt tres anni ex quo non sum amplius vexatus à cupiditate carnis. Si autem post vitam ita ex virtute actam, & immensum laborē exercitationis, eumque vel maximè inflexibilem, & sobriam perpetuò orationem, hunc immortalē aded inuasit bonis infestus & exitiosus dæmon; quid ab execrabili dæmone pati putamus eos qui sunt socordiores, propter suam negligentiam? Huic sancto significata est aliquando mors patris sui, & dicit ei qui renuntiavit: Desine blasphemare, meus enim pater est immortalis. Deum autem dicebat. Hucusque est exactissimum & perfectissimum vitæ institutum insignis Euagrij.

Vita abbatis 95 P I O R.

QVIDAM Pior nomine, Ægyptius genere, ætate iuuenis, cùm mundo renuntiasset, exiit è domo paternâ: & propter insignem amorem spiritalem, Deo est professus se nullum ex suis visurum amplius. Quinquaginta ergo post annis, soror eius quæ consenuerat, & ab aliquo rescuerat fratrem suum viuere, veniebat in mentis emotæ periculum, nisi ipsum videret. Cùm autem non posset venire in vastum desertum, rogauit illius loci episcopum vt scriberet ad sanctos patres qui erant in solitudine, vt ipsum mitterent, & eum videret. Cùm ergo ei vis magna afferretur, patribus obediens, statuit vno alio assumpto, abire: & significauit domui sororis fratrem suum Pior aduenire, & foris stare. Cùm autem sensisset strepitum ostij, & quod eius soror ei veniret obuiam, Pior clausis oculis, clamauit ad ipsâ: O soror N. ego sum Pior frater tuus, ego sum: ecce, vide, aspice quantum velis. Illa ergo facta certior Deum glorificauit, & cùm multa fecisset, non potuit ei persuadere vt domum ingrederetur: sed oratione factâ in limine, reuersus est in solitudinem, propriam patriam illic sibi virtute comparans. Hoc eius fertur miraculum, quod cùm fodisset in loco quem ædificauit, inuenit aquam amarissimâ, & donec decessit, illic permansit, se aquæ concludens amaritudine, vt suam ostenderet tolerantiam. Multi autem monachi post eius mortem cùm in cellâ manere

*Epiphania
festo com-
municabat.*

*Non affici-
tur morte
patris sui.
Simile su-
pâa in Pe-
lag. libell. I
n. 5.
titulo In-
certi.*

*CAP. LXXX
VII.
Ruff. lib. 3.
n. 31.
Pelag. li-
bell. 4. n. 34
Pior vult
se amicos
non visu-
rum.*

*Mulier
non licet
venire in
solitudinē.*

*Soror fratrem
suum Pior
videre desi-
derans, à
fratre illu-
ditur.*

manere contendissent, non potuerunt unum annum id efficere. Est enim locus terribilis, & alienus ab omni consolatione.

ferto, non extra laborem manuum comedit panem.

Vita abbatis IACOBI.

CAP. XC.

CAP. LXX. XVIII.

Vita abbatis 96 MOYSES Libyci.

MOYSES Libycus fuit vir mitissimus, & maximam charitate praeditus: is dignus est habitus dono curationum. Is hoc narravit: In monasterio, inquit, eram valde iuuenis, & fodiebam maximum puteum, latum viginti pedes: in eo cum tres dies fodissemus viri octoginta, & venam consuetam, & quae aspiciebatur transissemus circa cubitum, aquam non inuenimus. Magnam ergo affecti molestiam, deliberabamus de deistendo ab opere; dumque de eo deliberarem, ad nos adueniens Pior ex vasta solitudine, in ipsa sexta hora aetatis, cum esset senex indutus sua pelle ouilla, & cum nos salutasset, dicit nobis post salutationem: Quid animum abiecitis, homines modicae fidei? vidi enim vos iam ab hesternodie abiecitisse animum. Quod cum dixisset, in putei fossam statim demisit scalas, & cum eis facit orationem; & accepto ligno, & tertio ictu incusso, dixit: Deus sanctorum patriarcharum, ne irritum & inutilem feceris laborem seruorum tuorum, sed mitte ad eos usum aquae. Et statim aqua exiit, ut nos omnes ea aspergeremur. Et cum rursus orasset, abiit, dicens: Hac de causa missus sum. & aperta est. Cum autem illi vim facerent ut illic comederet, non potuit in animum inducere, dicens: Non ideo missus sum. Haec sunt res admirabiles Pior praeclearae columnae tolerantiae; & hic est finis illius virtutis, qui pro amaro fonte fruitur perpetuo dulcedinis fluento cum magno spiritali gaudio.

Pioris pellis ouilla pro veste.

Putei feruoritate Pior medetur.

CAP. LXX. XIX.

Vita abbatis 97 CHRONII.

QUIDAM qui dicebatur Chronius, ex vico qui dicitur Phoenix, cum a suo vico qui est prope solitudinem, mensus esset decies mille quingentos passus dextero pede numeratos, illic precatus fodit puteum: & cum aquam inuenisset pulcherrimam, quae in profundo aberat quinque vlnis, illic quoque sibi aedificauit paruum hospitium. & ex quo die seipsum collocavit in monasterio, Deum rogavit ne reuerteretur in locum qui habitatur. Cum pauci autem anni praeterissent, dignus fuit habitus presbyteratu, circiter trecentorum virorum circa ipsum congregata fraternitate. Haec ergo fertur eius virtus exercitationis, quod cum sexaginta annis arae assedisset fungens sacerdotio, non egressus est de

Chronius fugit locum habitatum.

Annis 60. sacerdos arae assidet.

CUM eo habitauit quidam Iacobus vicinis, qui cognominatus est Claudus, vir summam cognitione praeditus. Erant autem ambo noti beati Antonij.

Vita abbatis 98 PAPHNUTII

CAP. XCII.

CEPHALA.

CUM ergo quodam die conuenisset etiam Paphnutius qui dicebatur Cephalus, qui quidem habuit donum cognitionis diuinarum Scripturarum veteris & noui Testamenti, omnem eam interpretans, cum non legisset Scripturas: erat autem adeo modestus, ut celaret virtutem prophetiam. De quo dicitur, quod octoginta annis non habuit simul duas tunicas. Cum vna hos conuenissemus, ego & beati diaconi Euagrius & Albinus, quarebamus scire causas fratrum qui decidebant vel labebantur inhonestam vitam.

Paphnutius Oso didicit.

Annis 80. vna tunica vitur.

De CHEREMONE.

CAP. XCIII.

ACCIDIT enim illis diebus ut Cheremon exercitator sedens decederet, & inueniretur mortuus sedens in cathedra, & tenens opus in manibus.

Cheremon sedens in opere moritur.

De ALIO.

CA. XCIII.

ACCIDIT etiam ut alius frater fodiens puteum, obrueretur a puteo.

Fodiens puteum obruitur.

De ALIO.

CAP. XCIV.

ACCIDIT etiam ut alius veniens a Scete, siti aquae moreretur.

Quidam siti moritur.

De 99 STEPHANO lapsio.

CAP. XCV.

INTER quos commemorauimus etiam Stephanum, qui in turpem lapsus est intemperantiam, & Eucarpum, & Heronem Alexandrinum, & Valentem Palastinum, & Ptolomeum Aegyptium qui erat in Scete. Simul ergo rogauimus quanam esset causa, quod qui sic viuunt in solitudine, ex iis alij quidem mente decipiuntur, alij vero erumpunt in intemperantiam. Hoc ergo responsum nobis dedit sanctus Paphnutius, vir maximam cognitione praeditus: Quaecumque fiunt, in duo diuiduntur, in Dei placitum, & Dei permissionem. Atque quaecumque quidem fiunt ex virtute ad Dei gloriam, ea fiunt Dei placito: quae vero damnosa, periculosa, & quae infortunia & casus important, ea fiunt Dei permissione. Permissio autem ex egestate rationis, vel infidelitate eorum qui deseruntur.

De Stephano supra, c. 30. De Herone supra, c. 32. De Valente supra, cap. 31. De Ptolomeo supra, cap. 33.

Vnde solitarij quidam erumpunt in intemperantiam.

Virtus ex Dei placito.

Vitium ex Dei permissione.

Fieri

LAVSIA-
CA.

Fieri enim non potest, vt qui piè viuit & rectè cogitat, incidat in ignominia lapsus, vel imposturæ dæmonum. Quicumque ergo prauo scopo ac instituto, nempe vt hominibus placeant, & arroganti cogitatione, virtutem videntur aggredi, ij in casus incidunt, Deo eos deserente ad eorum vtilitatem; vt cum per derelictionem mutationem senserint, aut propositum, aut actionem corrigant. Nam aliquando quidem peccat propositum, quando fit malo scopo; vt sæpè accidit intemperantem prauo scopo facere eleëmofynam in adolescentulas propter turpem finem: & actionem esse rationi consentaneam, vt orphanæ, & quæ exercetur monachæ, dare auxilium. Accidit autem recto quoque scopo facere eleëmofynam, in ægrotos, vel eos qui euerfi sunt bonis, vel eos qui consenuerunt: sed parcè & cum mûrmuratione; & esse scopum quidem rectum, actionem autem scopo indignam. Oportet enim misericordem misereri in hilaritate & largitate. Hoc quoq; dicebat: In multis animis sunt dotes quædam præcipuæ, in aliis quidem bonitas ingenij; in aliis verò aptitudo ad exercitationem; sed quando non fit propter ipsum bonum & ex diuino scopo, neque actio, neque ingenij bonitas, neque ij qui dotes habent præcipuas, non bonorum datori Deo ascribentes, sed suo libero arbitrio, ingenio, & sufficienti: qui tales sunt, relictî à prouidentiâ, incidunt in facta turpia, turpes perpeffiones, probraq; & dedecora. Derelicti ergo, per aduenientem humilitatem & pudorem, sensim nescio quomodo expellunt arrogantiam, quam susceperant ex eâ quæ virtus reputabatur. Qui enim est inflatus, qui de bonitate inquam ingenij effertur, & Deo non ascribit bonitatem ingenij, neque eam quæ sibi suppeditatur cognitionem, sed vel suæ exercitationi, vel naturæ, abducit ab eo Deus Angelum prouidentia. Quo auerso, superatus à viribus aduersarij is qui effertur ob bonitatem ingenij, incidit in intemperantiam propter insolentiam, vt ablata teste temperantiâ, non videantur credibilia quæ dicuntur ab ipsis, fugientibus piis doctrinam quæ ex tali ore procedit, tamquam fontem qui scater hirudinibus, vt impleatur quod scriptum est; Peccatori autem dixit Deus: Cur tu enarras iustificationes meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Eorum enim animæ qui vitis laborant, sunt reuerà diuersis fontibus assimilés. Nam qui sunt gulæ & vino dediti, lutulentis fontibus: qui verò tenentur auaritiâ & plura habendi cupiditate, fontibus ranas habentibus:

inuidi autem, qui habent aptitudinem cognitionis, fontibus serpentes habentibus, in quibus semper fluctuat ratio; propterea quòd nemo haurit ex ipsis, propter morum acerbicatem. Quocircà tria rogat David, bonitatem, & disciplinam, & cognitionem. nam absque bonitate cognitio est inutilis; & si correctus quidè fuerit is qui est huiusmodi, depositâ causâ derelictionis, nempe arrogantia, & assumpserit humilitatem & sui modum cognouerit, neque aduersus aliquem se efferens, & Deo agens gratias, ad eum rursus reuertitur, quæ testimonio fulcitur cognitio. Orationes enim spirituales, quæ non habent vitam honestam & temperantem simul equitantem, sunt spicæ quæ à vento intercunt, quæ habent quidem figuram, sed ab eis ereptum est alimentum. Omnis ergo lapsus, siue fiat per linguam, siue per sensum, siue per actiones, siue per totum corpus, conuenienter proportioni arrogantia, fit per Dei derelictionem parentis iis qui derelinquuntur. Si enim cum intemperantiâ, eorum quoque bonitati ingenij Dominus tulerit testimonium, suppeditando eloquentiam, dæmones ipsos facit superbia, se extollentes cum immunditiâ. Hæc autem vobis dico, ô viri, vt cum videritis aliquem vitâ quidem peruersum, oratione autè aptum ad persuadendum, recordemini dæmonis qui in sacra Scripturâ cum Christo loquitur, & testimonij quod dicit. Serpens autem erat prudentissimus omnium bestiarum quæ erant super terram. cui prudentia potiùs detrimentum attulit, cum alia virtus non concurreret. Oportet enim eum qui est fidelis & bonus, ea quidem animo sentire quæ dat Deus, loqui autem quæ sentit, facere autem quæ loquitur. Si enim cum veritate verborum non concurrat vitæ cognatio, panis est sine sale, vt dicit Iob; qui est autem talis, minime comedetur: quòd si etiam comedatur, conicit eum qui comedit in malam habitudinem. Si comedetur enim, inquit, panis sine sale, & si est gustus in verbis inanibus non impletis verborum testimonio. Ex derelictionibus ergo, vna quidem est vt virtus occultata manifestetur, vt virtus Iob, Deo respondete & dicente: Ne reiicias iudicium meum, neque putes me tibi aliter respondisse; sed vt iustus appareas: es enim mihi notus qui noui occulta. Sed quoniam ignoraris ab hominibus, suspicantur enim nonnumquam me à te coli propter diuitias, ideò feci vt in casum incideres. Demessui diuitias, vt ostendam eis tuam gratiarum actionem & philosophiam. Alia autem propter auertendam superbiam, vt in Paulo. Re-

Inuidi.

Cur David roget bonitatem, disciplinam, & cognitionem.

Oratio spiritalis sine vitâ honestâ est instar spicæ euasidæ.

Vitâ peruersus & eloquens est dæmonis imitator.

Gen. 2.

Sermo, cui non respondit vitæ, panis sine sale. Iob 6.

Iob 40.

Tribulatio immititur quandoque, vt iustus probetur.

Quandoque, vt ab arrogantia præseruetur.

Ne quid malo proposito agrediamur, etiam si boni specie habeat.

Eleëmofyna danda in hilaritate.

Gratia Dei, non libero arbitrio bona ascribenda.

Arrogans & sibi placens ab Angelo prouidentia derelinquitur.

Psal 49.

Gulosi quibus similes.

Auari.

Io. Relictus est enim Paulus casibus, & colaphorum incussionibus, & diuersis iactatus afflictionibus, & dixit: Datus est mihi stimulus carnis, vt me colaphizet, ne fortè extollar; ne fortè cum miraculis quies & rerum successus & honor ei accedens, eum in arrogantiam iniiceret diabolicam: Superbiâ elatus relictus quoque est paralyticus propter peccatum. cui dixit Dominus: Ecce sanus factus es, noli amplius peccare. Derelictus quoque est Iudas, qui pluris fecerat pecuniam; quocirca fuit etiam suffocatus. Derelictus quoque est Esau, & incidit in intemperantiam, vt qui steruus intestinorum præposuerit benedictioni paternæ: adeò vt cum hæc omnia sensisset Paulus, dixerit de aliquibus: Quoniam enim non probauerunt Deum habere in cognitione, tradidit eos in reprobum sensum, vt faciant quæ non cõueniunt. De aliis autem qui videbantur habere Dei cognitionem cum mente corruptâ & inani tumore, dicit: Quoniam enim cum Deum cognouissent, non vt Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, tradidit eos Deus in passiones ignominix; adeò vt nos ex eo cognoscamus, fieri non posse vt cadat aliquis in intemperantiam, qui non fuerit derelictus à Dei prouidentia, propter negligentiam & fœcordiam eorum qui derelinquuntur & deferuntur ad hoc vt hæc eis eueniant.

2. Cor. 11.
Ioan. 5.
Actor. 1.
Gen. 27.
Rom. 1.

Propter fœcordiam à Deo relinquitur.

CAP. XCVI

Vita abbatis SOLOMONIS.

Anachoretæ in speluncis rupium.

Solomon 50. annis in speluncâ degens.

CAP. XC. VII.

Vita abbatis DOROTHEI.

Dorotheus pecunia contemptor

FUIT etiam quidam Dorotheus presbyter in aliâ speluncâ habitans, qui in summâ bonitate ipse quoque vitam vixit inculpatam, dignusque est habitus presbyteratu, & ministrat fratribus qui sunt in speluncis. Huic aliquando Melanium iunior, magnæ Melaniæ neptis, de quâ dicam postea, misit quingentos nummos, rogans eum vt ministraret fratribus. Is au-

tem cum tres solos accepisset, misit reliquos ad Dioclem anachoretam; virum summâ cognitione præditum, dicens: Est me sapientior frater Diocles, & potest eos integrè & innocenter dispensare; vt qui me meliùs sciat eos quibus sit meritò ferendum auxilium; nam hi mihi sufficiunt.

Vita abbatis DIOCLIS.

CAP. XC. VIII.

HIC Diocles in Grammaticâ quidem primùm eductus, cum se postea dedisset philosophiæ, tandem trahente eum gratiâ, ætatis annum vigesimum octauum, renuntiavit quidem disciplinis liberalibus, se Christo verò coniunxit; & iam trigésimum annum agit in speluncâ. Is dicebat nobis, quòd mens quæ cogitatione recessit à Dei contemplatione, fit vel dæmon, vel bestia. Nobis autem rogâtibus: Quoniam modo? sic dixit: Mens quæ recessit à Dei contemplatione, necessariò incidit vel in dæmonem cupiditatis, vel in spiritum iræ. Et cupiditatem quidem dicebat beluinam, iram verò dæmoniacam. Cum ego autem contradicerem: Quomodo fieri potest, vt mens humana sit cum Deo sine intermissione? ipse dicebat: Quòd in quacumq; cogitatione vel re piâ & diuinâ fuerit anima, ea est cum Deo.

Diocles à Philosopho monachus.

Quomodo mens humana fiat vel dæmon vel bestia.

Quomodo eadem semper cum Deo esse possit.

Vita abbatis CAPITONIS.

CAP. XCIX

PROPE eum manebat quidam Capito à latronibus, qui cum quinquaginta annos impleisset in speluncis, quatuor millibus longè ab vrbe Antinoi, non abiit à speluncâ vsque ad fluuium Nilum, dicens, se non posse turbas conuenire, eò quòd aduersarius ei adhuc resistat.

Capito 50. annis in speluncis degit.

Vita ANACHORETAE qui illudebatur.

CAP. C.

CVM his vidimus etiam alterum anachoretam, qui ipse quoque erat similiter in speluncâ. Is in somnis illusus cæstro vanæ gloriæ, vicissim illudebat eos qui decipiebantur, ventos pascens. Et habebat quidem in corpore temperantiam, & propter senectutem, & propter tempus, & fortè etiam propter vanam gloriam: vanæ autem gloriæ intemperantiâ corruptus erat eius animus.

Cæstrum vana gloria omnia bona opera corruptit.

Vita sancti EPHRAEM diaconi.

CAP. CI.

AVDIISTI omnino de Ephrem diacono ecclesiæ Edessenorum. Fuit enim vnus ex iis qui digni sunt, de quibus fiat

Vita eius extat supra lib. 1.

mentio

LAVSIA-
CA.

mentio à sanctis Christi seruis. Is cum spiritu viam dignè peregrisset, & à rectâ non declinasset, dignus est habitus gratiâ naturalis cognitionis, quam cõsequitur Theologia, & postremò beatitudo. Cum ergo vitam exercuisset quietam, & multis iam annis edificaret eos qui ventitabant, postea è cellâ progressus est hac de causâ. Cum magna fames inuasisset ciuitatem Edessenorum, misertus omnium qui peribant agrestium, processit ad eos qui erant diuites in ciuitate, & dicit eis: Cur non miseremini humanæ naturæ quæ interit, sed frumentum vestrum finitis putrescere ad condemnationé animarû vestrarum? Se autem excusantes, dicunt: Non habemus cui credamus ad hoc vt panem subministret esurientibus: omnes enim res cauponantur. Is verò dicit eis: Quid ego vobis videor? erat autè apud omnes in magnâ existimatione, non falsò, sed reuera. Ei itaque dicunt: Nouimus te hominem Dei. Mihi itaque, inquit, de cetero credite. Ecce, me propter vos eligo hospitû exceptorem. Cumq; pecuniam accepisset, & inhxis vallis septum cõstruxisset, & lectos ad trecentos statuisset, curabat eos qui famecebant. eos quidem qui deficiebant sepeliens; eorum verò qui spem vitæ habebant curam gerens: & vt semel dicam, hospitium & ministerium propter famem quotidie exhibens ex iis quæ suppeditabantur. Impleto ergo anno cum successisset fertilitas, & omnia rectè succederent, cum nihil haberet amplius quod ageret, ingressus est in suam cellam: & post mensem est mortuus, cum Deus ei hanc occasionem præbuisset instar coronæ in extremis diebus. Reliquit autem scripta quoq; studio digna, quæ magnam viri virtutem testantur.

Auari frumentû sinunt putrescere.

Ephram succurrit famecensibus.

CAP. CII.

Vita abbatis IULIANI.

AVDIUI à quodam in illis partibus fuisse Iulianum virum maximæ exercitationis, qui cum carnem suam supra modum liquefecisset, ossa solùm & pellem circumferebat. Is in extremis finis sui dignus est habitus gratiâ curationum.

CAP. CIII.

Vita abbatis INNOCENTII.

DE beato Innocentio presbytero Oliueti, à multis quidem audiisti: nihilo feciùs autem à nobis quoque audies, qui tres annos cum eo viximus. Is fuit longè simplicissimus. cum autem is fuisset illustris in palatio inter magistratus *Constantini Imperatoris, mundo renuntiavit, profectus à matrimonio: in quo etiam habuit

* al. Constantij. Innocentius è matrimonio monachus.

filium, Paulum nomine, domesticum qui militabat. Is cum peccasset in filiam presbyteri, imprecatus est proprio filio Innocentius, Deum rogans, & dicens: Domine, da ei spiritum; ne amplius inueniat eius caro tempus peccandi. melius arbitratus eum pugnare cum dæmone quàm cum intemperantiâ. Quod etiam factum est: nam nunc quoq; adhuc est in monte Oliuarum, ferrum gestans, & castigatus à spiritu. Hic Innocentius aded fuit misericors, (fortasse autem videbor etiam nugari dum vera narro) vt sæpè suffuraretur à fratribus, & daret egentibus. Fuit autem summè simplex & innocens. Is dignus est habitus dono aduersus dæmones: & ad eum aliquando adductus est nobis videntibus adolescens quem inuaserat spiritus & paralytis, vt ego cum vidissem, voluerim apertè matrem expellere eius qui fuerat adductus, desperans eum posse curari. Accidit autem vt interim veniens senex hanc videret adstantem, deflentemq; & eiulantem propter inenarrabilem calamitatem filij. Lacrymatus ergo præclarus senex & commotus visceribus, accepto adolescente ingressus est in suum martyrium, quod ipse edificarat, in quo site sunt reliquiæ Ioannis Baptistæ: & cum pro eo orasset vsque ad horam nonam ab horâ tertiâ, sanum reddidit adolescentem, & eodem die & paralytim expulit & dæmonem. Erat autem talis eius paralytis, vt spuens puer tergum suum conspueret; ita erat inuersus. Aliud rursus fuit eius signum. Quædam anus quæ ouem amiserat, accessit ad eum flens. quam secutus dicit ei: Ostende mihi locum vbi amiseris. Ea verò ducit eum ad loca quæ sunt circa Lazariû. Stans ergo orauit. qui suffurati autem erant adolescentes, ipsam priùs occiderant. Dum ergo ipse oraret, nemine confitente, carne occultatâ in vineâ, alicunde veniens coruus stetit supra furtum, & rursus euolauit. Cum beatus autem animaduertisset, vidit mactatam victimam. Et sic iuuenes ad pedes eius accidentes confessi sunt se occidisse, & iustum pretium fuit ab eis exactum.

Virtus eius contra dæmones.

Martyriû reliquis sancti Ioannis Baptistæ honoratum. Paralyticû sanat Innocentius.

Furtum oratione detegit.

Vita abbatis ADOLII.

CAP. CIV.

RVRSVS noui Ierosolymis quemdam, nomine Adolium, genere Tarsensem: qui cum venisset Ierosolyma, ingressus est viam valdè *immutabilem; non quam multi ingressi sunt, sed secto sibi quodam nouo vitæ instituto. Se enim super hominem exercuit; vt etiam ipsi dæmones horrentes eius austeritatem, ne ad eum quidem auderent accedere. Propter summam

* Græcè, ἀτερότων, nō tritam, Interpres legit ἀτροπων. Adolius dæmonibus est terrori.

mam autem exercitationem & vigiliam, existimatus est esse spectrum. In quadregesima enim comedebat post quinque dies, toto autem alio tempore, vno die interiecto. Hæc autem fuit eius res magna. A vesperâ vsque ad illud tempus quo congregabatur fraternitas in oratoriis, in Oliueto, in colle Assumptionis vnde ascendit Iesus, perpetuò stabat psallens, & orans, & ieiunabat; & siue pluebat, siue grandinabat, manebat immobilis. Impleto autem tempore consueto, excitatorio malleo pulsabat cellas omnium, eos congregans ad oratoria, & in vnoquoque oratorio vnâ cum eis psallens vnâ aut duas antiphonas, & vnâ cum eis orans; & sic die appropinquante ibat in cellulam, & reuerâ fratribus eum exuentibus, & vestes exprimentibus tamquam eas lauaturi, eum aliis induebant. Et cum quieuisset vsque ad horam tertiam, psalmodiâ excitatus, erat ei intentus vsque ad vesperam. Hæc est ergo virtus Adolij Tarsensis, qui fuit consummatus Ierosolymis, & ibi dormiit.

Hunc aliquando Elpidium, & verè Elpidium, qui reuerâ spe gaudebat, & propter Christum sustinebat afflictionem, noctu psallentem nobis vnâ cum eo psallentibus, ipsum pupugit scorpius: quem cum calcasset stans, non mutauit habitum corporis; tantâ tolerantiam nullam duxit rationem doloris quem inussit scorpius. Porro autem cum quodam die quidam frater teneret frustum * scalarum, id accepit sanctus dum sederet in margine montis, & infodit tamquam plantans; etsi non esset tempus: vsque ad eò autem creuit, & tam ampla vitis euasit, vt tegetet totam ecclesiam.

Illusus scorpium calcat.

** Græcè κλίματος, sarmeni. Sarmen-tum ab eo plantatum crescit in vitem.*

Vita abbatis ÆNESII.

CAP. CVII.

CVM hoc sancto Dei athletâ vnâ etiam fuit consummatus inclytus Dei seruus Ænesius, vir magnæ existimationis, & qui fuit insignis in exercitatione.

Vita abbatis EUSTATHII.

CA. CVIII.

ET eius frater Eustathius ei honore æqualis, promptoque & alacri animo exercens vitæ certamina.

Eò autem processit beatus Elpidius impatibilitate corpus macerans, vt sol eius osium fabricam perspicuè ostenderet. Fertur autem hoc quoq; in eius virtutis narrationibus à studiosis eius discipulis, quòd totis viginti quinque annis non fuit cõuersus ad Occidentem; etsi speluncæ ostium esset positum in montis cacumine. Neque post horam sextam solem qui imminebat capiti, vidit vmquam inclinantem ad Occidètem: neque stellas quæ in occasu oriuntur vidit viginti annis. Hic magnus athleta patientiæ, ex quo ingressus est speluncam, non descendit de monte donec fuit sepultus. Hæc sunt cælestia facinora coronati & inuicti athletæ Elpidij, qui nunc degit in paradiso.

Elpidius vix ossibus haret.

Semper ad Orientem conuersus.

Vita abbatis SISINNII.

CAP. CIX.

HVIUS discipulus Sisinnius nomine, qui prodiit quidem ex seruili fortuna; fide autem liber, genere Cappadox. Oportet enim genera quoque significare ad gloriam Christi qui nos reddit claros genere, nosque deducit ad beatam & veram nobilitatem, nempe regnum cælorum. Hic cum fuisset longo tempore apud beatum Elpidium, acris athleta virtutum exercitationis, vt qui sex vel septem annis didicisset viri virtutes, & fortitudinem laborum in exercitatione, is postea seipsum inclusit monumento. In eo autem con-

Sisinnius Elpidij discipulus.

Monimèto se includit.

T t utus

Qui Adolius quadregesimâ obseruauit.

Fratres excitat.

Cum ijs orat.

CAP. CV.

De 101 ABRAMIO.

Abramius ex superbiâ asperioris vitæ illusus.

Reducitur ad communem vitæ.

CAP. CVI.

Vita abbatis ELPIDII.

IN Amorrhæorum speluncis quæ sunt in Iericho, quas olim construxerant fugientes Iesum Naue, qui tunc populabatur alienigenas, in monte Lucâ fuit quidam Elpidius, Cappadox genere, postea autem dignatus presbyteratu monasterij, factus à Timotheo chorepiscopo Cappadociæ, viro sufficientissimo. Is habitauit in quadam speluncâ, & tantam in exercitatione ostendit continentiam, vt omnes obscuraret. Viuit enim viginti quinque annos, vescens solùm Sabbatis & Dominicis; stans autem totas noctes cantabat. Is tamquam regi apum futuro, in medio fraternitatis cohabitans, illum montem ædificauit: licebatque illic videre apud vnumquemque diuersos modos vitæ exercitationis.

Elpidius habitat in speluncâ.

Annis 25 tantum comedit Sabbatis & Dominicis.

LAVSIA-
CA.

Pre bytera-
tu honora-
tus.

Galat. 3.
Hospitali-
tate in si-
gnis.

tutus tres annos, perseveravit in orationibus; non noctu, non interdium sedens, non accumbens, non foras egrediens. Is affectus est gratiam adversus dæmones. Nunc autem reversus in patriam, dignus est habitus presbyteratu, ab eo collecta fraternitate virorum & mulierum, dato testimonio impatibilitatis per honestam vitæ institutionem, & masculam expulsam suam cupiditate, & feminarum molliæ constrictam continentiam, adeo ut impleatur quod scriptum est: In Christo Iesu non est masculus & femina; non est servus, nec liber. Est autem etiam insigniter hospitalis, etsi careat possessionibus, in vituperium divitum qui minime impertiuntur.

CAP. CX.

Vita abbatis ¹⁰³ GADDANAE.

Gaddana
absque recto
vivens.

NOVI ego senem quemdam Palæstinum genere, Gaddanam nomine, qui toto vitæ suæ tempore vixit absque recto, vixit autem circa Iordanem. Hunc beatum eremitam, cum Iudæi moti æmulatione, in locis quæ sunt circa mare mortuum adorti, stricto gladio inuasissent, accidit ut tale fieret miraculum. Dum ens extolleret, & vellet Gaddanæ afferre interitum, exsiccata est manus eius qui ens tenebat, isque illi ita cecidit ut non sentiret. Hoc auxilium à Deo latum est beato Gaddanæ.

Exsiccatur
manus Iu-
dæi volen-
tu percute-
re Gadda-
nam.

CAP. CXI.

Vita abbatis ELIAE.

Tres panes
Eliæ dimi-
nitus sup-
pedantur
ad exercen-
dam hospi-
tali-
tatem.

RVRSVS quidam Elias monachus probatissimus, in iisdem locis habitabat in speluncâ; & cum esset vitæ honestissimæ & in primis religiosæ, vacabat continentia & orationi, omnes advenientes benignè excipiens. Quodam ergo die cum complures fratres ad eum accessissent, erat enim illac eis transeundum, ei panes deferunt; iuransque nobis affirmabat dicens: Propemodum sum exanimatus ob cibi penuriam. ingressus ergo cellam mœrore animi confectus, quod nescirem quemadmodum in eos qui adveniant, implem pro viribus mensuram charitatis, inveni tres recentes panes illic positos, quos lætus accepi & apposui. Cum autem viginti viri comedissent ad satietatem, superfuit vnus panis. Eum autem cum sustulisset, vsus sum eo viginti quinque diebus. Hæc domini gratia facta est cum hospitali Eliæ, cuius laborum remunerationes paratæ sunt apud benignum Dominum.

CAP. CXII.

De SABBATIO.

QVIDAM Sabbatius nomine, Ierichuntinus genere, cum haberet vxo-

rem, propter Dei timorem adeo amavit monachos, ut ipse obiret cellas & omnem solitudinem noctibus, & in vnoquoque monasterio foris poneret vnum modium dactylorum, & olerum quod satis esset, propterea quod pane non vescantur qui in Iordane sunt exercitatores. Huic continentium monachorum dextero mensæ stratori, cum is quodam die tulisset sanctis quæ exercitationi erant necessaria, maligni æmulatione ei leo occurrit, inimico monachorum excitante immanem feram adversus ministrum monachorum, studente & illos priuare refectione, & hunc suo proposito. Et cum fera eum comprehendisset à lapide vnus ex monachis, suis unguibus eum protrudit & euertit. Sed qui docuit in Daniele leones ieiunare, prohibuit ne eum qui seruabat præcepta deuoraret leo, etsi valde esuriret. Quo factum est, ut accepto senis asino recederet: qui enim ei vitam donauerat, feræ quoque famem exatiavit.

Iordanis
asceta non
vescuntur
pane.

Leo insilit
in Sabbatium.

De ¹⁰⁴ PHILOROMO presbytero.

CA. CXIII

RELIGIOSISSIMUM presbyterum Dei- que amantissimum Philoromum in Galatiâ conuenimus, & cum eo longo tempore versati sumus, qui fuit vir exercitissimus. Is ortus quidem est ex matre seruâ, patre verò libero. Tantam autem virtutum nobilitatem ostendit in vitæ Christianæ institutione, ut etiam ipsi qui sunt in genere insuperabiles, eius vitam Angelis æqualem reuereretur, & efficacem virtutem exercitationis. Is mundo renuntiavit in diebus Iuliani execrandi Imperatoris, & liberè cum hoc impio est locutus generosus Christi athleta Philoromus, quem iussit radi, & à pueris ei stanti alapas impingi. Is verò rem fortiter & toleranter tulit, & ei egit gratias, ut ipse nobis narrauit. Hunc præclarum virum in principio adortum est bellum fornicationis & gulæ, ut dicebat, quod tyrannidem exercens exagitat multitudinem. At is veluti immensum incédium multâ aquâ extinxit, summam curam continentia ferrum gestando, & se concludendo, & abstinendo à cibis, & ut semel dicam, ab omnibus coctis, & in his se fortiter gerendo ac tolerando propter ingluuiem. qui cum id vicerit, potuit hymnum victoriae canere, sic dicens: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, & non lætificasti inimicos meos supra me. Hic à spiritu fornicationis variè oppugnatus, perseveravit quadraginta annos in monasterio. Is autem narrabat, dicens: Triginta & duos annos nullum iuctum tetigi. Cum autem, inquit, timidi-

Iulianus
apostata
illudit Phi-
loromo.

Tentatio
fornicatio-
nis & gula
quomodo
resundatur

Psal. 29.

timiditas me summè oppugnasset, adeò vt vel interdiu pertimescerem, me inclusi sex annos in monumento: & eà ratione euasi superior, ex impatibilitate bellum gerens cum spiritu, qui mihi hanc imponebat feruitutem. Huius viri insignis magnam curam gerebat beatus Basilius episcopus, qui delectabatur eius austeritate, constantiâ, & in opere diligentia, qui adhuc in hodiernum diem à calamo & chartâ non recessit, cum sit natus annum octogesimum. Dixit hic beatus: Ex quo sum initiatus & regeneratus ex Spiritu & aquâ, vsq; in hodiernum diem, alienum panem gratis non comedi, sed eum qui ex propriis laboribus ad nos venit diuinitus. Ducentos quinquaginta nummos ex opere manuum mearum dedi iis qui erant manci ac mutili, neque vlli vmquam feci iniuriam. Is pedestri itinere venit Romam vsque ad orandum in martyrio sanctorum Petri & Pauli: peruenit autem etiam vsque ad Alexandriam, cum vouisset, in martyrium venerandi athletæ Marci. Dignus autem, inquit, sum habitus, qui voti gratiâ bis propriis pedibus venirem Ierolimam ad honoranda loca sancta, & ipse mihi suppeditauit impensas. Dicebat autem nobis, vt vtilitatem ex eo caperemus: Non memini me vmquam animo à Deo meo recessisse. Huius beati Philoromi talia sunt certamina, & in his est inuicta victoria, & beatorum laborum ei redditur finis, corona gloriæ immarcescibilis.

Vita beati ¹⁰⁵ SEVERIANI & eius
vxoris.

CAP. CXIV

IN Ancyrâ Galatiæ, in ipso loco contigit mihi alloqui quemdam Seuerianum vnâ cum eius coniuge Dosphoriâ, nec eorum magnam habui experientiam. Ij quidem multâ spe bonâ repleti sunt, & suos frustrantur filios, reuerà in futura intuentes. Suorum enim prædiorum reditus consumunt in egenos, habentes quatuor filios, & duas filias, quibus ne vitis quidem sarmentum dederunt, præterquam iis quæ nupserant. Dicebant autem reliquis suis filiis: Post nostrum decessum omnia sunt vestra; quamdiu autem sumus superstitis, nos possessionum nostrarum fructus colligemus, eos distribuentes ecclesiis, & monasteriis, & xenodochiis, & omnibus egentibus. In quibus hoc quoque est eorum virtutis egregiæ: Cum esset magna fames, & quæ omnium hominum peruadebat viscera, illi tunc eas quæ illic erant hæreses traduxerunt ad rectam opinionem. Nam cum in multis prædiis horrea sua aperuissent, ea præbebant in alimētum pauperum:

adeò vt ex hac inexplicabili eorum benignitate in vnâ rectæ fidei consonantiam conuenerint qui erant hæreticæ opinionis, Deo gratias agentes ob simplicem eorum fidem, & immensam beneficentiam. Alia autem exercitatio eorum erat admirabilis: vestis eorum habitus erat maximè venerandus, eratque in eis magna & quæ dici nequit victus tenuitas: erant valde modici sumptus, alimentorum frugalitate contenti quantam vita requirebat, pietatem in Deum mirandum in modum exercentes: in agris degentes plurimo tempore, semper fugientes ciuitates, & vitia quæ ex eis oriuntur, ne ex iucundâ cum turbâ conuersatione tumultus ciuiles attraherent, & exciderent à Dei proposito. Propter hæc omnia horum beatorum rectæ vitæ facinora, hinc iam intelligentibus oculis aspiciunt æterna bona quæ parata sunt à Dei gloriâ.

Vita ELEEMONIS monachi.

CAP. CXV.

VIDIMVS in hac ciuitate monachum patrem monasteriorum, qui non inducebat in animum cum vlllo homine vel paucio tempore colloqui. Is vigesimum annum agens in exercitatione, hoc habuit vitæ institutum, vt permaneret apud ciuitatis episcopum virum sanctissimum. Est autem adeo benignus & misericors, vt etiam noctu circumeat, & misereatur eorum qui indigent. Is non negligit custodiam, non nosocomium, non ptochium, non diuitem, non pauperem; sed fert opem omnibus: apud diuites quidem, vt immites & immisericordes, verba faciens de misericordiâ, vnicuique autem ex indigentibus prouidens quæ sunt necessaria, eos qui pugnant pacificans, nudis suppeditans indumenta, ægrotis medicamenta afferens ad curationem. Quod autem solet fieri in omnibus magnis ciuitatibus, in eâ quoque fiunt: in porticu enim ecclesiæ iacet multitudo mancorum ac mutilorum, quotidianum victum emendicantium; qui partim quidem vxores non duxerunt, partim verò etiam duxerunt. Quodam ergo die accidit, vt vnus horum vxor pareret in porticu, & in ipsâ hieme: eâ ergo clamante cum ab illo intolerabili dolore pungeretur, audiuit hic beatus vlulatum, orans in ecclesiâ; & relictis sibi consuetis precibus, egressus respexit: & cum neminem inuenisset qui illi adesset in hac necessitate, ipse functus est vice obstetricis, non abhorrens fastidium quod consequitur mulieres parientes, mulierû insensibilitatem ei largiente hac profundissimâ eleëmofynâ. Atque

T t 2

vestium

Sanctus Basilius Philoromi familiaris.

Romana peregrinatio. Votum peregrinationis.

Ierolimiana peregrinatio.

Vestitus & victus eorum ratio.

Ciuitates & eorum vitia fugiunt.

Eleëmon in omnes misericors.

Seuerianus cum coniuge in pauperes liberalis.

In porticu ecclesiæ multitudo mendicantium.

Hæreticos conuertunt suâ benignitate.

Eleëmon parurienti subuenit.

LAUSIA-
CA.

vestium quidē quibus est indutus pretium non est vnus oboli; cibus autem contendit cum vestibus: libello autem non sustinet incumbere, à lectionibus eum abducente clementiâ. Si quis ex fratribus ei librum donauerit, eum statim vendit, & distribuit pauperibus. Iis autem qui sciscitabantur, Cur hæc vendis? dicebat: Qui possum meo persuadere magistro, me eius artem accurate didicisse, nisi illo ipso vsus fuero ad artem recte exercendam? Hic immortalis cum in hac actione hucusq; permanisset, perpetuo germinans memoriæ nomen reliquit illi, quæ est circumcirca regioni. Ipse fruens æterno gaudio in regno cælorum, recipiens digna præmia beatis laboribus: & qui esurientes hinc nutriit, & nudis dedit vestimenta, nunc apud bonorum operum remuneratorem fruitur omne genus delictis.

Libros vendit ut pauperibus iuuentur.

Simile dictum cap. seq. & sup. apud Pelag. libel. 6. num. 5. Ruff. l. 3. num. 70. nomine Serapionis.

dam irenarcha, agnouit senem; & dixit proximo suo socio: Respice illuc; non est hic senex abbas Bisarion? Cum is autem dixisset: Maximè; de equo descendens rogauit sanctum, dicens: Quis te exiit? Ille verò dexterâ protendens euangelium, Hoc, inquit, me exiit. Statim autem se suâ veste exuens irenarcha, perfectum militem induit, & protinus gestans veluti quamdam paruam vestem monachorum, à mundo latens recessit; declinans laudem eius qui suum vidisset vitæ institutum, cum qui est ab occulto honorem celando expectans. Hic ipse postquam omne præceptum euangelicum recte esset executus, cum nihil huius mundi ampliùs haberet in animo, ad diuinorum dictorum perfectiorem executionem, cum in transitu vidisset pauperem, cursu in forum cõtendit: vbi cum paulisper constitisset, vendidit euangelium. Paucis igitur post diebus, qui cum eo erat abbatis discipulus, Dulas nomine, rogauit senem, dicens: Quid paruo libello factum est, ô abba? Cui senex placidè verbum pulchrum admodum & valde scitum est locutus, sic dicens: Ne tristitiâ afficiaris, ô frater: nam vt illic habeamus fiduciam, propter obedientiam vendidi ipsum sermonem, qui mihi semper dicebat: Vende quæ habes, & da pauperibus: Sunt autem aliæ quoque res plurimæ ex virtute gestæ huius magni patris, cum quo nos quoque digni habeamur habere partem, gratiâ Christi, Amen.

Vendit euangelium ut pauperi succurrat.

Simile dictum cap. præced.

Marc. 10. Luca 18.

CAP. CXVI Vita abbatis ¹⁰⁶ BISARIONIS.

FVIT quidam senex, possessionibus carens, & misericors, nomine Bisarion. Is cum venisset in quemdam vicum, vidit mendicum nudum in foro mortuum; vnam quidem ferens tunicam cõuenienter euangelicæ traditioni, & paruum superhumerali: nihil enim possidebat præter hoc necessarium tegumentum. Habebat autem semper quoque paruum euangelium sub axillâ, aut ad sui faciendum periculum, num perpetuo voci Domini obediret; aut potiùs gestans sermonem quem erat opere executus. Tam admirabili enim vitâ vsus est hic vir, & citra vllum dedecus, vt perinde ac terrestris angelus cæleste iter legitimè peregerit. Hic ergo cum vidisset reliquias, se protinus exuens superhumerali, eo induit mortuum. Et rursus cum parum processisset, nudo egenti occurrit, & stetit apud se disceptans, & sic ratiocinans: Quomodo ego quidem, qui mundo renunciaui, veste induor, frater autem meus algore concrefcit? si ergo ego eum siuero exanimari, ero omnino causa mortis proximo. Quid ergo, exuensne scindam, & partem ditribuam, an totum dabo ei qui est factus ad Dei imaginem? Sed quid mihi & illi erit utilis pars quæ scinditur? Et cum apud se disceptasset, dixit: Damnine aliquid patiemur, si plus quàm sit præceptum faciamus? Generosus itaque hic athleta prompto & alacri animo vocat pauperem in vestibulum: & cum eum dimisisset indutum, stetit nudus, se operiens manibus, genua flectens & subsidens; solum habens sub axillâ verbum quod facit diuites. Eius autem consilio & prouidentiâ transiens qui-

Bisarion vnâ tunicâ & super humerali contentus.

Superhumerali mortuum induit.

Nudum pauperem vestit suo habitu, ipse interim nudus.

Vita beatæ ¹⁰⁷ MELANIAE.

CA. CXVII.

NCESSARIUM autem existimaui, virilium quoque & honestarum mulierum meminisse in hoc libro, quibus Deus æqualia donauit præmia viris qui ex virtute vitam egere, & ipsis reddidit coronam eorum qui ipsi placuerunt: ne molles teneræque reddantur quæ sunt focordiores, & prætextum quarant & excusationem, tamquam quæ sint imbecilliores ad certamina virtutis, & ad honestam vitam agendam. Atque multas quidem vidi pias ac religiosas, & plurimas virtutis ergo conueni & virgines & viduas; inter quas erat etiam beatissima Melania ¹⁰⁸ Romana, quæ fuit quidem filia ¹⁰⁹ Marcelli cõsularis, vxor cuiusdam viri qui erat in magnâ auctoritate, cuius nominis non recte memini. Hæc cum esset vidua, agens annum ¹¹⁰ vigesimum, diuino amore digna fuit habita; & nemini quidquam dicens (prohibebatur enim iis temporibus, Valente tenente imperium) cum curasset vt filij sui nominaretur tutor, ipsa acceptis suis mobilibus, & in nauem

Melania Romana sub Valente.

inicie.

iniectis cum aliquot famulis & mulieribus, cursu nauigauit Alexandriam: & cum illic res suas vendidisset, & in aurum minutum conuertisset, ingressa est in montem Nertia, sanctos patres conueniens, Pambo, & ¹¹¹ Orisium, & Serapionem magnum, & Paphnutium Scetiotem, & Isidorum confessorem episcopum Hermipolis, & Dioscurum; & versata est apud eos circiter annum dimidium, obiens solitudinem, & videns omnes sanctos. Post hæc autem cum Augustalis Alexandriæ relegasset Isidorum, & ¹¹² Pitimium, & Adelum, & Paphnutiū, & Pambo, & inter eos etiam Ammonium Parotium, & duodecim episcopos, & presbyteros, in Palæstinam circa Diocesaream, ipsa eos est secuta, eis ex suis propriis pecuniis ministrans. Cum autem prohiberentur ministri, vt narrabant (conuenerunt enim sanctum Pitimium, Isidorum, & Paphnutiū, & Ammonium) hæc fortis mulier induta ¹¹³ seruili caracallâ, vesperè eis ferebat quæ erant ad vsum necessaria. Cum autem id cognouisset consularis Palæstinæ, & vellet sinum suum implere, sperauit fore vt ei fumo oculos præstringeret, & ab eâ aliquid exprimeret, eamque retentam coniecit in carcerem, ignorans eius libertatem. Hæc autem significat ei, dicens: Ego illius quidem fui filia, huius verò vxor qui in terrâ fuit genere clarus: nunc autem sum Christi ancilla. Neque meum vilem habitum despexeris, posu enim me, si velim, extolere, nec potes mihi hac in re fumo oculos præstringere, neque ex rebus meis aliquid accipere: ne ergo fortè ignorans in aliquod crimen incidas, quænam sim tibi declarauim. Oportet enim aduersus stolidos, tamquam cane & accipitre vti animi elatione, & in tempore eorum superbix in ipsos immittere. Tunc certè iudex cum hæc accepisset, se excusauit, & eam adorauit: & iussit eam absque vlllo impedimento cum sanctis viris versari.

In monte Nertia sanctos patres inuasis.

* al. Pissimum.
* al. Adelphium,

Subministrat monachis necessaria.

CAP. CXV-III.

Melania Ierosolymis monasterium virginum exstruit.

Peregrinos voti causa Ierosolyma venientes excipit.

Vita ¹¹⁴ RUFFINI presbyteri.

HÆC, postquam hi fuerunt reuocati, in monasterio edificato Ierosolymis, viginti septem annos versata est in Ierusalem, habens conuentum virginum circiter sexaginta. Cum quâ vixit etiam nobilissimus & moribus simillimus & fortissimus Ruffinus ex Aquileâ ciuitate Italiæ, qui postea dignus est habitus presbyteratu: quo non est inuentus inter homines nec doctior nec mitior. Viginti autem & septem annis excipiebant eos qui veniebant Ierosolyma voti causa, & episcopos, & monachos, & virgines, & omnes qui aduenta-

bant, suis fouebant expensis. Inuerunt quoque * schisma ¹¹⁵ quod est secundum Paulinum, circiter quadringentorum virorum vitam monasticam agentium, & omnem hæreticum ex Pneumatomachis, hoc est ex iis qui bellum gerunt aduersus sanctum Spiritum, persuasum introduxerunt in Ecclesiam: & clerum qui erat in eo loco, & donis & alimentis honorantes, sic vitam transfecerunt, neminem offendentes, sed omnem propemodum orbem terre iuuantes.

Atque de admirabili quidem & sanctâ muliere Melaniâ superius quidem narraui attingendo leuiter: nihilo secius autem reliqua, vel potius ea quæ teneo memoriâ de eius virtutibus, adtexam oratione; nempe inenarrabilem religiosissimæ mulieris beneficentiam, per quam cum beatum incorruptionis indumentum suis texuisset laboribus, & quæ non potest marcescere gloriæ coronam, suis pecuniis, proprio suo capiti fabricata esset, & induisset, cum multa fiducia hinc excessit ad Dominum. Me ergo incipientem narrare præclara huius beatæ facinora, si volo dicere quæ scio, tempus deficiet. Quantam quidem opum materiam ea contumpfit in egentes, cælesti correpta desiderio, non arbitror flammam ignis, si in copiosam inciderit materiam, tantam posse exurere. Hoc autem non est meum solum narrare, sed etiam eorum qui Persidem & Britanniam, & omnes habitant insulas. Beneficiorum enim & largitionum huius immortalis femine non Occidens, non Oriens, non Septemtrio fuit expers, nec Meridies. Triginta enim & septem annos hospites excipiens, illis ea quæ erant vsui suis præbuit sumptibus, ecclesiisque & monasteriis & hospitibus & carceribus: & vt semel dicam, nullus ex iis qui eam conuenit, non est aliquam partem eius opum consecutus, suppeditantibus ei consanguineis, & ipso filio, & curatoribus quotannis pecunias. Ea autem cum in hospitalitate adeo perseuerauerit, ne palmum quidem terræ possedit, non abstracta est à cupiditate filij, non eam diuisit à charitate in Christum ¹¹⁶ vnigeniti filij desiderium. Sed eius precibus adulescens & ad summam peruenit doctrinam, moribusque fuit ornatissimus, claroque & illustri fuit matrimonio coniunctus, & mundanos est honores consecutus, qui duos quoque habuit filios, qui testarentur iustum matrimonium.

Multis itaque post annis cum de neptis statu audisset, eam & nupsisse, & velle sæculo renuntiare; verita ne fortè in aliquam malam abriperentur doctrinam, vel hæresim, vel malam vitam, anus

LAVSIACA.

* Græcè, ἡλοία, Hæreticus verus habitum: legitur quædam Hæreticos & schismaticos conuertit.

Melania bonis operibus coronâ sibi texuit.

Beneficentia eius totius orbis particeps.

Annis 37. hospites excipit.

Non tenuit affectus unici filij.

LAVSIA-
CA.

sexaginta annos nata nauem ascendit, & Cæsareâ nauigans viginti dierum spatio Romam venit. Atque illic quidem cum esset, beatissimum virum maximæ existimationis clarissimū ¹¹⁷ Aprianum, qui erat gentilis, catechesi instituit, & Christianum fecit, persuasitque vt contineret etiam cum suâ vxore, eius autem sorore, Auitâ nomine. Cum autem suam quoque neptem confirmasset Melanium vnâ cum eius marito ¹¹⁸ Piniano, & catechesi instituisset Albinam nurum suam, vxorem autem sui ¹¹⁹ filij, & persuasisset his omnibus vendere quæ habebat, Româ eos eduxit, & ad honestum ac tranquillum vitæ portum deduxit. Et sic depugnauit aduersus omnes bestias, nempe eos qui erant ordinis senatorij, & eorum vxores; prohibentes eam renuntiare reliquis suis ædibus. Christi autem ancilla eis dicebat: Filij, plusquam quadringentis ab hinc annis scriptum est, Vltima hora est. Quid ergo lubentes ac volentes immoramini in vanitate vitæ? ne fortè veniant dies Antichristi, & non possitis frui vestris opibus, & rebus maiorum vestrorum? Cumque omnes his verbis ¹²⁰ liberasset, duxit in Siciliam, cumque reliqua omnia sua vendidisset, & pretium accepisset, duxit Ierosolyma: & cum facultates diuisisset, intra quadraginta dies dormiit in bonâ senectute & summâ mansuetudine, & venerandâ memoriâ, relicto etiam monasterio Ierosolymis & sumptibus monasterij.

Postquam autem hi omnes Româ accessissent qui catechesi instituti fuerant à beatâ Melaniâ, barbarica quædam procella, quæ etiam in prophetis iam olim posita fuerat, in Romam irruit, & nec æneas quidem statuas reliquit in foro, sed omnia barbaricâ diripiens insolentiâ, corrupit; adeo vt Roma quæ mille & ducentis annis pulcherrima fuerat & frequentissima, dirueretur, fieretque deserta, & vt ait Sibylla, *pūm*, hoc est vicus, non Roma. Tunc qui catechesi fuerant instituti, & ei minimè aduersati, Deum laudauerunt qui rerum mutatione persuasisset incredulis, quod aliis omnibus redactis in seruitutem, eæ solæ saluæ fuerint familiæ, quæ Domino fuerunt holocausta, studio beatæ Melaniæ.

CAP. CXIX Vita ¹²¹ PARVAE MELANIAE.

NON est autem iustum, vt iunioris quoque in carne Melaniæ vitam despiciamus, & neptis magnæ Melaniæ tantam virtutem tacitam prætereamus, quæ longè fortè præstat prudentibus & studiosis vetulis. Hanc ergo ætate iuuenem, pietatis

autem sententiâ vetulam, parentes inuitam nuptum dedere, eam iungentes matrimonio viro vrbs Romæ primario. Hæc semper stimolata auix suæ narrationibus, tantum fuit sauciata, vt matrimonio non posset inferuire. Cum autem ei nati essent duo filij masculi, ijque decessissent, tantum eam cœpit odium matrimonij, vt dixerit marito suo ¹²² Pipiano ¹²³ filio Seueri, qui erat ex præfectis: Si volueris quidem mecum cohabitare vt ratio dicat temperantiæ, & te dominum agnosco, & profiteor meam vitam esse in tuâ potestate: sin autem hoc tibi graue videtur vtpote iuueni, res omnes meas tibi habe, & solum sine me esse liberam, vt satisfaciam meo quod est ex Deo desiderio, facta heres eius quæ est ex Deo virtutis meæ auix, cuius etiam nomen gero. Si enim vellet nos Deus degere in hoc mundo, & frui rebus mundanis, non filios mihi natos accepisset immaturos. Cum autem longo tempore inter se contenderet, Deus postea misertus adolescentis, ei quoque zelum immisit religionis, vt ipse quoque mundi vniuersæ renuntiaret terrenæ materiæ, adeo vt impletum fuerit quod scriptum est ab Apostolo: Quid enim scis mulier an virum seruabis? Vigesimo ergo suæ ætatis anno mundo renuntiat: & primum quidē omnia sua serica ¹²⁴ superhumeralia tegumenta dedit altaribus, reliqua autem serica indumenta cum conscidisset, res diuersas fecit ecclesiasticas. Argentum autem & aurum cum credidisset cuidam Paulo ¹²⁵ presbytero monacho, id per mare misit ad Orientem: atque Ægypto quidem & Thebaidi decies mille nummos, Antiochiæ autem & eius partibus nummos decies mille, Palæstinæ nummos decies mille distribuit. Ecclesiis autem quæ sunt in Occidente, & monasteriis, & xenodochiis, & omnibus egentibus per seipsam suppeditauit, & suppeditat his quadruplo plura. Liberauit autem seruorum qui voluerunt octo millia; reliqui enim noluerunt, sed maluerunt manere cum ¹²⁶ fratre eius. Omnes autem possessiones quas habuit in Hispaniâ, & in Galliâ, & in aliis ciuitatibus, cum vendidisset, eas ad tres vsq; nummos distribuit: quæ autem habebat in Siciliâ, Campaniâ, & Africâ, sibi reliquit, vt suppeditare posset monasteriis & egenis. Hæc est sapientia in primis religiosæ, & quæ mentem senilem susceperat de pecuniæ materiâ, Melaniæ iunioris.

Hæc autem erat eius exercitatio: Post diem vnum comedebat; in principio autem post quinque, variè ancillis suis seruiens, quas etiam secum vnâ reddidit exercitatrices.

Narrationibus auix ad continentiam stimulat

Viro continentiam persuadet.

1. Cor. 7.

Ornamenta sua vestiti in ornatum ecclesiæ.

Melania quomodo sua distribuerit.

Continentiâ coniugibus suadet Melania.

** Malè vulgò Apriano.*

Ad renuntiationem seculi multos inducit.

x. Iohn. 2.

Ierosolymis moritur, monasterio ibi iam olim exstructo.

Roma diruta sit videtur.

*Cognatos
ad religio-
sam vitam
allicit.*

ces. Iam verò ipsa quoque multos ex suis cognatis ducens ad zelum diuinum, fecit vt similiter atque ipsa religiosè Deum colerent. Hæc est vita iuuenis Melaniæ per Dominum nostrum Iesum Christum.

CAP. CXX.

De ¹²⁷ ALBINA.

*Albina
opes disper-
sit.*

HABEBAT autem secum quoque matrem Albinam, quæ similiter exercetur, & similiter rursus seorsum dispergit suas pecunias. Habitant itaque in agris, aliquando quidem Siciliæ, aliquando verò Campaniæ cum eunuchis quindecim, & virginibus & ancillis.

CAP. CXXI.

De ¹²⁸ OPIANO.

** lege, Pi-
nianus.*

SIMILITER autem *Opianus quoque eius quondam maritus, nunc autem in opere virtutis adiutor vnanimis, qui exercetur cum triginta monachis, & legit diuinas Scripturas, hortorq; colendo est intentus & congressionibus. Non paruo autem nos honore affecerunt cum Romam venissemus propter beatum Ioannem episcopum nos reficientes, & abundantissimis viaticis excipientes, accersentes æternam vitam Domini nostri Iesu Christi, & optimæ vitæ institutionis.

*Pimianus
& Melania
Palladium
Roma ho-
spitium ex-
cipiunt.*

CAP. CXX-
II.De ¹²⁹ PAMMACHIO.

*Pamma-
chius om-
nibus re-
nuntiat.*

AD eum accessit vir proconsularis, nomine Pammachius, qui cum mundo renuntiasset, vitam egit optimam; & suas opes partim quidem viuis dispersit, partim autem moriens reliquit pauperibus.

CAP. CXX-
III.De ¹³⁰ MACARIO.

SIMILITER etiam quidam nomine Mascarius ex ¹³¹ Vicariâ.

CAP. CXX-
IV.De ¹³² CONSTANTIO.

*Constan-
tius ex as-
sessore reli-
giosus.*

CONSTANTIVS quoque assessor præfectorum Italiæ, insignes viri & eruditissimi, qui peruenerunt ad summum pietatis & religionis; quos existimo adhuc nunc quoque esse in carne, optimam instituendæ vitæ rationem exercentes, beatamque vitam & nulli exitio obnoxiam expectantes.

CAP. CXXV

De ¹³³ PAULA ROMANA.

*Palladius
calumnia-
tur sanctis-
simū Hie-
ronymum.*

INTER quos fuit etiam Paula Romana mater Toxotij, vxor N. ad spiritalem vitæ institutionem accommodatissima. Cui impedimento fuit Hieronymus quidam Dalmata: cum posset superare multas, ne dicam cunctas, vt quæ ad vitam ex virtute gerendam esset optimo ingenio prædita, eam suâ inuidiâ impediit, ipsam trahens ad scopum proprium.

De EVSTOCHIO.

CVIVS filia nunc quoque exercetur in Bethleem, nomine Eustochium: quam ego non conueni. Dicitur autem esse temperatissima, habens conuentum quinquaginta virginum.

CAP. CXX-
VI.

*Eustochium
cum 50.
virginibus
exercetur.*

De VENEREA.

CAP. CXX-
VII.

INVENI autem Venerream Ballomeci comitis filiâ, quæ onus cameli rectè dispersit, & liberata est à vulneribus quæ oriuntur ex materiâ.

*Veneræ
opes elar-
gens.*

De ¹³⁴ THEODORA.CAP. CXX-
VIII.

ET beatam Theodoram tribuni filiam, quæ ad tantam processit egestatem possessionum, vt ipsa eleemosynam accipiens sit mortua.

*Theodora
extremè
egens.*

De ¹³⁵ VSI A.CAP. CXX-
IX.

IN monasterio Hefichâ propter mare, inoui mulierem nomine Vsiam, longè in omnibus honestissimam.

*Vsia hone-
stissima.*

De ADOLIA.

CAP. CXXX

ET eius sororem Adoliam, quæ ipsa quoque vixit in virtute, & non pro eius quidem dignitate, sed pro suarum virium facultate tibi vixit zelo Dei.

*Adolia sibi
Deoq; vi-
uit.*

De BASIANILLA.

CA. CXXXI

NOVI autem etiam Basianillam Candiani ducis exercitus filiam, quæ ipsa pio & alacri animo virtutem exercuit, & in hodiernum vsque diem certamina acriter exequitur.

*Basianilla
ascetria.*

De PHOTINA.

CAP. CXX-
XII.

ET Photinam virginem summè honestam, filiam Theoctisti presbyteri in Laodiceâ.

*Item Pho-
tina.*

De ASELLA.

CAP. CXX-
XIII.

VIDI autem Romæ quoque Asellam honestam Dei virginem, quæ honestè consenuit in monasterio, mulier longè mitissima, & quæ retinet conuentus, in quibus vidi & viros & mulieres catechesei recenter institutos.

*Asella con-
uentus vi-
rorum &
mulierum
instituit.*

De ¹³⁶ AVITA.CAP. CXX-
XIV.

VIDI etiam beatam Auitam Deo dignam cum eius marito Primiano, & eorum filiâ Eunomiâ, in omnibus Deo benè placentes, vt apertè facillè traducti fuerint à dissolutâ & voluptariâ vitâ ad honestam & continentem vitæ institutionem, in

*Auita cum
marito &
filiâ Deo
seruit.*

LAVSIA-
CA.

his quoque digni habiti vt in Christo dormirent, ab omni quidem peccato liberi, perfectè in honesto certamine decertantes, in bonâ memoriâ vitam suam relinquētēs.

CAP. CXX-
XV.De ¹³⁷ MAGNA.

E. 21

Magna cō-
tinens in
matrimo-
nio.Vultu se-
uera &
episcopis
reuerenda.Munifica
in paupe-
res.

IN ciuitate Ancyrâ sunt multæ quidem *Laliæ* virgines, nempe ad decem millia, duo autem vel plura, quæ exercentur, & in omni virtutis institutione militant; omnesque temperantiæ legibus claræ & insignes feminae, & diuinum certamen studio exequentes. Inter quas principatum obtinet in pietate Magna honestissima femina & probissima: quam nescio quid sim nominaturus, virginemne an viduam. A matre enim vi viro coniuncta, eum tamen variis inescans dilationibus, & corporis morbos prætexens, à corruptionis vitio integra & intacta permansit, vt dicunt eius necessarij. Cumque paulò post decessisset eius maritus, omnium simul facta est heres vnica: & temporalibus deinceps commutans æterna, totam seipsam Deo obtulit, summè curam gerens vitæ quæ semper manet, suis famulis honestè imperans, agens vitam laboriosissimam & plenam temperantiâ: in congressu tam seuera, vt ipsum eius aspectum reuererentur etiam excellentissimi episcopi propter insignem pietatem & religionem. Atque ipsa quidem superuacaneam & nimiam opum materiam, possessionum vacuitatis igne consumpsit: quæ autem supererant, ea constituit ad subministrationem monasterijs, ptochotrophijs, xenodochijs, ecclesijs, pauperibus, transeuntibus, episcopis, orphanis, viduis, & omnibus egentibus supeditans auxilium, non cessabat hilariter operari pietatem latenter, & per se, & per seruos fidelissimos, ab ecclesiâ non recedens noctu maximè: in omnibus in virtute se exercens propter spem eius quæ verè est vita.

CAP. CXX-
VI.De ¹³⁸ VIRGINE quæ excepit Athanasium episcopum.Formosiss-
ma virgo
etiam ca-
stissima, &
maximè
taciturna.

Novi ego Alexandria virginem, quam *Noffendi* natam circiter septuaginta annos. Ei clerus vniuersus dabat testimonium, quòd cum esset iuuenis, nata annos circiter viginti, & longè formosissima, fugiebatur ab iis qui erant studiosi virtutis propter pulchritudinem, ne inureret eis aliquam labem ex suspitione. Quando ergo accidit vt Arriani struerent insidias beato Athanasio Alexandrino episcopo per Eusebium, qui erat eo tempore præpositus sub Constantio Imperatore, ne-

fariorum criminum eum accusantes & calumniantes: vitans iudicari à corrupto iudicio, apud neminem ausus est delitescere, non apud cognatum, non amicum, non clericum, non apud aliquem alium; sed repenti episcopatum ingressis præfecti ministris, & eum quærentibus, accepto suo ¹³⁹ stichario, & cereo mediâ nocte confugit ad hanc virginem. Illa autem fuit rei nouitate obstupefacta. Dicit ergo ei episcopus: Quandoquidem quæror ab Arrianis, nefariorum criminum ab eis accusatus, ne ergo & ego veniam in malam existimationem, & in peccatum coniciam eos qui me volūt afficere supplicio, eâ de causâ fugere constitui: mihi ergo Deus reuelauit hac nocte, me apud nullum alium posse esse saluum nisi apud te. Illa ergo præ magno gaudio omni eiectâ dubitatione, cum tota esset Domini, prompto & alacri animo occultauit sanctissimum episcopum sex annos, quamdiu vixit Imperator Constantius: ipsa & eius pedes lauans, & excrementa expurgans, & in alijs quæ erant ei vsui inferuiens, librosque ei commodans & præbens. Neque vllus sex annis nouit Alexandria, vbinam ageret beatus Athanasius episcopus. Postquam ergo fuit annuntiata mors Imperatoris Constantij, & peruenit ad eius aures, honesto & venerabili habitu indutus, rursus noctu fuit inuētus in ecclesiâ. Quem videntes omnes magnâ sunt affecti admiratione, vt qui ipsum viuum acceperant ex mortuis, simul etiam postulantes eius amici de latebris quæ ab eorum ignoratione inuenire non potuerant. Respondit itaque beatus Athanasius germanis suis amicis: Eâ de causâ ad vos non confugi, vt verè iurare possetis; & alioqui etiam propter inuestigationem, ad illam confugi de quâ nemo suspicari poterat, vtpote formosam & iuniorem: duo bona procurans, & illius salutem; illi enim profui, & meæ existimationi & securitati.

Athana-
sius vt
apud vir-
ginem deli-
teat, diuini-
tus mone-
tur.Mirum
huius vir-
ginis obs-
equium in
Athana-
sio.Athana-
sius rediit
ad suos.

Vita Ammæ TALIDA.

CA. CXXX-
VII.

IN ciuitate Antinoi sunt feminarum monasteria duodecim; in quibus conueni etiam Ammam Talida, quæ octoginta annos fuerat in exercitatione, vt narrabat ipsa & eius vicinæ. Vnâ cum eâ habitabant sexaginta adolescentulæ. eam autem adedò diligebant, vt ne esset quidem clavis aulae monasterij, vt in alijs: sed ipsæ ab eius amore detinerentur. Eò autem impatibilitatis processit anus, vt cum ego essem ingressus & confedissem, ipsa quoque ingressa sit, & vnâ mecum sederit, & magnâ libertate meis humeris manum imposuerit.

Ammæ
Talida 80.
annis ascen-
dit.

Vita

CAP. CXXX
VIII.*Vita Annæ TAOR.**Taor no-
uas vestes
respuir, ne
egredi cog-
natur.*

IN hoc monasterio erat virgo huius disci-
pula, nomine Taor, quæ triginta annos
versata erat in monasterio. Ea vestem no-
uam aut *μαφοριον* aut calceum noluit acci-
pere, dicens: Non est mihi opus, ne etiam
cogar progredi. Aliæ enim omnes die Do-
minico progrediuntur in ecclesiam gratiâ
Communions: illa autem in monasterio
manebat pannis obsita, operi assidue assi-
dens. Ea autem fuit tam eleganti aspectu,
vt parum abesset, quin etiam valde cōstan-
tes deciperentur eius pulchritudine, nisi in-
signe præsidium habuisset temperantiam,
quæ ad metum & verecundiam deducebat
honestate impudicos oculos.

*Forma sua
temperan-
tiâ consu-
lit.*CAP. CXXX
IX.*De VIRGINE quæ renuntiauerat.**Virgo num-
quam egre-
diens.*

ERAT quædam alia mihi vicina, cuius
vultum quidem non vidi: numquam
enim, vt aiunt, est progressa ex quo renun-
tiauit. Cùm autem impleisset sexaginta
annos in exercitatione cum matre suâ pro-
priâ, erat postea vitâ excessura: ad eam au-
tem accedens martyr qui erat in eo loco,
nomine Colluthus, ei dicit: Hodie es itura
ad Dominum, & visura Sanctos omnes:
veni ergo & prande nobiscum in martyrio.
Cùm ergo manè surrexisset & se induxisset,
& in sportâ panem accepisset & oliuas,
& minuta olera, post tot annos est egressa;
& cùm venisset in martyrium, orauit: &
cùm toto die obseruasset tempus in quo
nullus erat intus, & sedisset, rogauit mar-
tyrem, dicens: Benedic cibos meos, Collu-
the sancte, & me in viâ comitare tuis pre-
cibus. Cùm ergo comedisset & rursus oras-
set, domum venit circa occasum solis. Et
cùm dedisset matri suæ opus Clementis
Stromatei in prophetam Amos, dixit ei:
Da id episcopo legato. Et dixit ei: Ora pro
me; vado enim ad Dominum meum. de-
cessit ipsa nocte. Cùmque nec febris labo-
rasset, nec ei caput doluisset, sed seipsam
ad sepulturam composuisset, in manus Dei
emisit spiritum.

*Preces pro
viatico ex-
tremo petit.**Clementis
opus in
Amos epi-
scopo legat.*

CAP. CXL.

*De VIRGINE quæ lapsa est,
& egit pœnitentiam.**Virgo lapsa
despera-
bunda.*

QVÆDAM virgo exercitrix manens
cum duabus aliis virginibus, se exer-
cuit nouem vel decem annis. A quodam
autem cantore inescata cum eo habuit stupri
consuetudinem: & cùm vtero concepisset,
peperit. Cùm autem in summum odium
venisset apud eum qui ipsam deceperat, in
profundo compunctus est animo, & ad

eam peruenit mensuram pœnitentiæ, vt in
eâ perseuerans se fame vellet occidere, hoc
cum lacrymis orans, Deumque rogans,
& dicens: Deus magne, qui omnium
nostrum peccata portas, & immensum to-
tius mundi vitium; qui non vis mortem
peccatorum, & eorum qui labuntur interi-
tum, sed miseris vniuersæ creaturæ; est
enim voluntas tua, vt omnes seruentur. Si
ergo me quoque, quæ pereo, vis esse saluam,
in hoc mihi tuam ostende bonitatem, &
nunc tua ad me perueniant mirabilia: &
iube hinc abduci fructum meæ iniquitatis:
nam nisi hoc fiat, ego hac de causâ vel me
laqueo suffocabo, vel me ipsam disperdam.
Cùm sic oraret, fuit exaudita: nam qui
natus fuerat infans, nō multo post decessit.
Ab illo ergo die non amplius conuenit
eum qui ipsam redegerat in seruitutem; sed
se totam insigniter dedens continentiæ,
ægotis mancisque ac mutilatis seruiens
triginta annos, ita Deum placauit, propi-
tiumque reddidit, vt cuidam sancto pre-
sbytero reuelaretur, illam Deo magis pla-
cuisset in pœnitentiâ quàm in virginitate.
Hæc autem scribo, ne eos qui multa pec-
cant, & ex animo ac sincerè agunt pœni-
tentiam, contemnamus: sicut hæc beata,
quæ cor suum contriuit, & in humilitate
vitam suam liquefecit, non despecta fuit
à Domino eorum qui ducuntur pœnitentiâ.

*Oratio pœ-
nitentis
virginis.*

Ezech. 33.

*Fornicatio-
nis filium
à Deo tolli
impetrat.**Pœnitentiâ
quàm vir-
ginitate
Deo gra-
tior.**De FILIA presbyteri, & EVSTATHIO
diacono.* CA. CXL.

CVIUSDAM presbyteri filia virgo in Cæ-
sareâ Palæstinæ lapsa, ab eo qui ei vi-
tium attulerat docta fuerat, vt quemdam
ciuitatis lectorem calumniaretur, & quod
corrupta esset, in eum culpam conferret.
Cumque ferret ventrem, à patre suo exa-
minata, nominauit lectorem. Hoc cùm
audiisset presbyter, conturbatus retulit ad
episcopum. Hoc cùm audiisset episcopus,
conuocauit concilium sacerdotum, fecit-
que vocari lectorem, deque eo habuit quæ-
stionem, rem examinans. Rogatus autem
ab episcopo, rem nō fatebatur lector: nam
quod factum non fuerat, quomodo dic-
poterat? Ægrè ergo ferens episcopus, gra-
uissimâ voce ei dicebat: Non fateberis la-
psum tuum, & ages pœnitentiam, ô infelix
& plene immunditiâ? Respondit lector:
Rogo te; dixi id quod res est, hanc rem ad
me nihil pertinere. Planè enim culpâ careo,
vt qui de eâ ne cogitauerim quidem: sin
autem vultis audire id quod nō est, dicam,
Feci. Hoc cùm ipse dixisset, deposuit eum
episcopus ab officio lectoris. Post hoc ac-
cidens ad pedes episcopi, rogauit dicens:

*Lector in-
iuste accu-
satus de
stupro.**Deponitur
ab officio.*

Si hoc

LAVSIA-
CA.

Si hoc tibi visum est, domine episcopo, ut quoniam dixi, Ne, lapsus sum, sim separatus à Communione, & non sim dignus esse clericus tuæ sanctitatis, iube ut mihi ab hoc tempore ea detur in uxorem: neque enim ego sum deinceps clericus, neque illa virgo. Cùm hæc audiisset episcopus & presbyter, eam tradidit pater eius lectori, sperans fore, ut iuuenis benè esset in eam affectus, & alioqui credens non posse eum excindi à consuetudine. Cùm eam autem adolescens accepisset in manus ab episcopo, & eius patre, eamque esset consolatus, abduxit & deposuit in monasterio mulierum, rogans eam quæ illic erat prima ministra fraternitatis, ut eam illic tolerarent usque ad partum eius. Illa verò relicta in monasterio, lector abiens seipsum inclusit in cellâ fordidâ, vitæ summam suscipiens asperitatem, ad Christum accedens in corde contrito cum multis lacrymis & gemitibus, dicens: Tu Domine meas actiones nosti, qui scis omnia, quem nihil latet, neque est vllus locus occultus in quo quis se abscondat à tuâ quæ omnia aspicit potestate, qui vides omnia priusquam fiant. Tu solus vides profunda cogitationum, & omnis mentis conceptio à te cernitur, perinde ac si aspicitur oculis. Tu cùm cogitatorum sis acer examinatus, perfectè iudicas. Tu es qui eos arguis qui appetuntur calumniis, cui nihil placet iniustum. Omne autem momētum stateræ iustitiæ est à te semper, qui es lux ad quam non patet aditus: & omne opus hominis est coram te. Est ergo tui iusti & immutabilis iudicij, ius quoque meum pronuntiare. Efficaciter autem orante adolescente, & in ieiunio diligenter perseverante, intra breue tempus adfuerunt dolores eius partus. Cùmque aduenisset hora, adfuit etiam iustum Dei iudicium, afferens vehementem & intolerabilem dolorem ei quæ fuerat calumniata: gemituum immensâ multitudine, labores partus inenarrabiles, inferni suppliciorum visiones terribiles, hanc miseram fortiter obsidentes, & infans propter magnitudinem non prodibat ex utero. Præterit dies primus & secundus, & dolores erant intolerabiliores; aduentavit tertius & quartus, & secutus est dolor multis partibus grauior; quintus & sextus & septimus tenebrosus, & infelix mulier ex multo dolore versabatur in inferis. In omnibus his diebus mansit neque omnino cibum sumens, nec tantillum somnum videntis; sed luctibus & grauissimis dolorum tormentis succedentibus, post hæc omnia, vitiatæ & falsæ accusatricis cor inflexibile, victam à Dei potestate, quæ non cadit sub

aspectum, intolerabilibus doloribus addidit etiam confessionem, lugubri voce exclamans: Hei mihi misera, venio in periculum ne peream, ut quæ in duo mala incidere, nempe in calumniâ & fornicationem, & amisâ virginitate sum tradita detractio: & cùm mihi sit ab alio allatum vitium, accusavi lectorem. Cùm hæc autem audiissent virgines monasterij, patri eius omnia renuntiaverunt. Pater autem veritus ne condemnaretur ut calumniator, silet duos dies. rursus autem misera, se inuicem excipientibus acerbis afflictabatur doloribus, cùm non posset deinceps vel viuere vel mori. Cùmque id effugit, oritur dies octauus, & rursus nonus, grauissimis perpetuarum vertiginum tenebris eam offuscantes. Cùm ergo eius magnos eiulatus non ferret conuentus, hæc cursim festinantes renuntiant episcopo, iam esse nonum diem ex quo illa confitetur se accusasse lectorem, nec posse parere, quod ipsum sit calumniata. Episcopus autem cùm hæc audiisset à virginibus, ad lectorem mittit duos diaconos, ei omnia significans, & ut pro ipsâ oraret, ut misera mulier liberaretur ab iis necessitatibus. Egregius autem adolescens neque eis dedit responsum, nec aperuit ostiū; sed à quo die ingressus est in cellam, non exiit, implens consuetam regulam ieiunij, & Deo preces fundens. Flexus autem pater, & filia suæ misertus, veniens ad episcopum, eum valde rogauit ut pro eâ orationes fierent in ecclesiâ. Et cùm pro eâ preces fusæ essent ab omnibus ad Dominum, ne sic quidem misera liberata est à necessitate. Eius enim qui per calumniam fuerat accusatus, orationes Dominum mouentes, arcebant, ne eorū preces admitterentur. His sic gestis, surgens episcopus iuit ad cellam in quâ erat lector: & cùm pulsasset ostiū, nolebat is aperire. Cùm diu autem foris fuisset episcopus, ille autem intus, iubet episcopus tolli ostium. & ingressi inuenerunt adolescentem in oratione perseverantem, & humi procumbentem. Quem multum rogans episcopus, ei dicit: Frater Eustathi lector, in apertum prolata calumniâ Dei prouidentia, & exauditis tuis orationibus, miserere eius quæ in te peccauit, quæ tormentorum flagellis fuit excruciatâ. Miserere deinceps misera, & surgens solue quod ligasti, precibus enim hæc patitur, & dic Domino ut eam liberet à partu ventris. Cùm autem inclutus lector intensè oraret simul cum episcopo, statim misera liberata est à necessitate, enixa infantem; rogans omnes ut ei remitteretur iniquitas ipsius iusti intercessione: & illum egregium virum habuerunt omnes deinceps

loco

Oratio le-
ctoris Eu-
stathij in-
iustè dela-
ti.

Innocens
Eustathius
lector per-
stat inclus-
sus, instar
penitenti-
æ.

Puella in
partu di-
uino iudi-
cio cogitur
fateri stu-
prum, &
purgare le-
ctorem.

Episcopus
pergit ad
cellam le-
ctoris Eu-
stathij.

Precibus
lectoris eri-
pitur misera
à partu
doloribus.

loco martyris. Nam cum se deinceps liberasset ab omni sollicitudine, peruenit ad summum vitæ quæ ex virtute agitur, aded ut is sit dignus habitus spiritali gratiâ. Hæc autem scripsimus, ne quis calumniatus illaqueetur his inimici retibus, & incidat in dolores carnis intolerabiles, sicut hæc prius scripta est falsa accusatrix: postquam autem à corpore fuerit liberatus, tradatur æternis intolerabilibus tormentis, & quæ nunquam desinent. Deum enim ad iram provocat is qui calumniatur: qui autem per calumniam accusatur, idq; fert pio & æquo animo, & eius in apertum prolationem permittit precibus, expectans iustum Dei iudicium, sicut hic à Christo coronatus; is &, quoad eius fieri potest, laudatur, & in honore habetur, & æternam coronam consequitur. Discamus ergo quàm sint insuperabiles vires orationis, quæ & fideles confirmat, & peccatorum miseretur, & flectit ac mouet omnium creatorem, & eos coronat qui se ex virtute rectè gerunt, & eis qui in eâ perseuerant, largitur regnum cælorum.

Qui calumniam patitur, exspectet Dei iudicium.

Orationis vi.

Vita sancta ¹⁴¹ SILVANIAE.

CAP. CXLII.

ILLO tempore contigit ut nos simul nauigaremus ab Æliâ in Ægyptum, deducentes beatam Siluaniam virginem, uxorem autem fratris Ruffini, qui fuit ex præfectis.

CAP. CXLIII.

De ¹⁴² IUBINO.

Iubinus episcopus Aiscalonis.

INTER quos erat etiam nobiscum Iubinus, tunc quidè diaconus, nunc autem episcopus ecclesiæ Aiscalonis, vir pius & eruditus. Cum autem vehementissimus nos æstus inuasisset, & peruenissemus Pelusium, accidit ut Iubinus acceptâ pelui, pedes & manus palmis lauaret aquâ frigidissimâ, & postquam lauisset, super pelliculam humifratam requiesceret. Cum autè illa id aduertisset, ut mater sapiens, germani filij eius increpauit mollitiem, dicens: Quis in animum inducis, illam agens ætatem, viuente adhuc tuo sanguine, vsque aded tuâ fouere carunculam, non sentiens damna quæ ex eâ oriuntur? Confide, confide: ecce ego annum ætatis sexagesimum, præter extrema manuum mearum, non pes meus aquam tetigit, non vultus, neque vllû ex membris meis, etiam si me variæ inuaserint ægritudines: & cum à medicis cogerer uti balneo, non induxi in animum carni reddere debitum, non in lecto quiescens, non lecticâ vsquam gestata ingrediens.

Austerâ vita Siluania.

Hæc cum esset doctissima, doctrinam amore complexa, noctes mutabat in diem, omnia antiquorum qui commentarios ederunt scripta percurrens, Gregorij, & Ste-

phani, & ¹⁴³ Pierij, & Basilij, & quorundam aliorum præstantis virtutis virorum viginti-quinque myriadum: non leuiter, nec temere hæc percurrens, sed elaboratè septies vel octies vnumquemque librum perlegens, ut horum verborum gratiâ in altum erigeretur, spe bonâ seipsam autem efficiens spiritalem, & ad Christum euolans, immortales ab ipso acceptura remunerationes.

LAVSIACA.

Doctorem scripta studiosè legit.

De ¹⁴⁴ OLYMPIADE.

CA. CXLIV.

EIVS vestigia est secuta, & omnem virtutem diuinæ vitæ spiritalis, in primis veneranda & honesta Olympias, & quæ vitæ quæ fert in cælû summo zelo tenebatur, diuinarum Scripturarum sententiam secuta in omnibus. Fuit autem secundum carnem filia ¹⁴⁵ Seleuci ex comitibus, vera autem Dei filia secundum spiritum; neptis autem Ablauij qui erat ex præfectis, aliquot autem dies ¹⁴⁶ sponsa Nebridij, qui fuit ex præfectis Constantinopolis; ipsa autem reuerà fuit vxor nullius. Dicitur autè dormiisse virgo incorrupta, effecta diuini verbi conuictrix, coniux autem totius veræ humilitatis, communicans & ministrans omnibus egentibus. Ipsa cum omnes illas infinitas & immensas disperisset diuitias, absolutè & indiscriminatim opem ferebat omnibus. Non enim vrbs, non rus, non solitudo, mansit expers largitionû huius inclytæ virginis: sed & ecclesiis suppeditauit ad donaria deputata sacrificio, & monasteriis, & cœnobiiis, & xenotrophiis, & custodiis, & relegatis; & ut semel dicam, in omnem orbem terræ disperfit eleëmofynas. Hæc beata processit vsque ad extremum terminum humilitatis, vltra quem nihil possit inueniri amplius. Vita sine vllâ inani gloriâ, species nequaquam ficta, benigni mores, facies non fucata, corpus florens, mens non gloriosa, animus ab arrogantia alienus, cor minimè turbulentum, somni expers vigilia, spiritus non curiosus, charitas immensa, quæ comprehendi non potest communicatio, vilis & contempta vestis, infinita continentia, recta cogitatio, in Deum spes æterna, cum eleëmofynâ quæ non potest narrari, ornamentum omnium humilium, cui multæ sunt accésse tentationes ex operatione eius qui est suâ spôte malus & omnis boni expers, nempe dæmonis: quæ pro veritate non parua adiit certamina, quæ & diu affatim vixit in immensis lacrymis, omni humanæ naturæ subiecta propter Dominum; cum omni pietate sanctis subdita episcopis, venerans presbyteratum, honorans clerum, reuerens exercitationem, suscipiens virginitatem, opem fe-

Olympias stirpe nobilis.

Virgo in matrimonio.

Eleëmofynarum largita.

Corpore et mente florens in omni humilitate.

Cleri reuerens.

rens

LAUSIA-
CA.

*Varia ope-
ra miseri-
cordiæ ex-
ercit.*

rens viduitati, curam gerens orbitatis, protegens senectutem, ægrotos inuisens, peccatorum miserens, errantes in viam deducens, in omnes vtens misericordiâ, profusè autem in pauperes, multisque infidelium in catechesi institutis vxoribus, etiam ad victum eis ferens auxilium, semper memorabile nomen benignitatis reliquit per totam vitam. A seruitute in libertatem innumerabilium seruorum restituens examina, reddidit eos honore æquales suæ nobilitati, vel potius, si vera dicere oporteat, facti sunt hac sanctâ habitu nobiliores.

*Vilibus ve-
stimentis
induitur.*

Neque enim eius indumentis inueniri potuit quidquam vilius: nam iis etiam qui sunt pannis valdè obfiti, indigna erant huius sanctæ tegumenta. Tanta autem erat eius mansuetudo, vt etiam longè superaret simplicitatem ipsorum puerorum. Nullâ vituperatione à vicino quidem vniquam inuenta est apud hanc quæ Christum gestabat; sed omnis eius vita non vitalis, erat in compunctione & frequenti profluvio lacrymarum; & potius videre licebat fonti ætate sua deficere fluenta, quàm huius non sublimibus & Christum semper videntibus oculis lacrymas deficere. Et quid in his immoror? Quo enim magis meus versabitur animus in duræ instar saxi animæ narrandis certaminibus & virtutibus, eo magis inuenientur verba à factis remotiora. Nec me existimet aliquis hæc splendè & magnificè colligere de hac vel

*Lacrymis
diffluit.*

*Vas est pre-
tiosum san-
cti spiritus.*

maximè impatibili, & perquirere reliquias totius Olympiadis, quæ fuit pretiosum vas sancti Spiritus; sed qui his oculis viderim huius beatæ vitam & angelicam institutionem, vt qui fuerim spiritalis huius germanus amicus, & eius cognatis familiarissimus, adè vt multæ eius pecuniæ sint à me ex eius sententiâ distributæ. Hæc ergo non ampliùs de cetero quæ sunt carnis lapiens, subiecta principatibus, obediens potestatibus, venerans presbyteratum, honorans vniuersum clerum, confessione quoque digna est habita pro veritate, importunorum maledictorum multis acceptis procellis. Cuius vitam inter confessores referunt, quicumque pij habitant Constantinopolim, vt quæ proximè matrem periclitata sit in iis quæ sunt ex Deo certaminibus: & in his mortua beatam accepit gloriam, & in infinito sæculo coronata pompam agit, nulli interitui obnoxias cum sanctis & tibi similibus in sempiternum mansiones habitans, & bonorum operum à Christo Domino cum fiducia accipiens remunerationes.

*Inter con-
fessores re-
lata Olym-
pias.*

De CANDIDA.

CAP. CXLV

Post hanc æquali quoque modo in Domino viuens, beata Candida, Traiani vxor ducis exercitus, cum & ad summam peruenisset honestatem, & rationi conuenienter ornasset ecclesias, & venerata esset episcopos pro dignitate Christi Sacramentorum, & omnem Christi clerum aperte honorasset, & suam filiâ instituisset in sorte virginitatis, eam præmisit ad Christum, donum suorum ilium: postea autem ipsa quoque, temperantiâ & castitate & pecuniæ dispersionibus filiam suam est consecuta. Hanc ego vidi egregiam mulierem totâ nocte laborantem & molentem, & propriis manibus facientem panem oblationis, ad vires corporis deprimendas, & dicentem: Cum non sufficiat ieiunium, hanc ei do sociam laboriosam vigiliâ, vt Esau dissoluam, eneruemque lasciuiam. Ea ab iis quæ sunt sanguine prædita & animata omnino abstinit; nisi quod sumebat pisces & oleum & olera, idque solum in die festo: omni autè alio tempore contenta erat oxycrato & pane arido. In hac vitæ asperitate, cum beatâ requie obdormiisset hæc mulier inclyta, nunc fruitur bonis æternis, quæ sunt parata iis qui dilexerunt vitam quæ ex virtute agit.

*Candida fi-
liam virgi-
nem Deo
dicat.*

*Vi corpus
exerceat,
facit panes
oblationis.*

*Abstinet
à carnibus.*

De GELASIA.

CAP. CXLVI

CONSEQUENTER zelo huius bonæ feminae, veritatis viam ingressa est, piè trahens iugum virginitatis, in primis veneranda Gelasia, cuiusdam tribuni filia. Huius optimæ hæc fertur virtus, quod sol nunquam occidit super eius dolorem, non aduersus seruum, non aduersus ancillam, non aduersus aliquem alium. Hæc beata cum effugisset viam eorum qui sunt acceptæ iniuriæ memores, quæ fert ad mortem æternam, euasit hunc malum diaboli stimulum, nempe odij & malevolentia; & cum desideraret æternam peccatorum remissionem, remisit parua delicta, vt ipsa quoque inueniret maiorum remissionem.

*Gelasia
mitis, &
iniurias
condonans.*

De IULIANA.

CAP. CXLVII.

QUÆDAM nomine Iuliana, virgo in Cæsareâ Cappadocia, dicta est esse & doctissima & fidelissima, quæ Origenem scriptorem fugientem gentilium insurrectionem excepit, eum duos annos occultans, suis sumptibus & suo ministerio virum alens. Inueni autem hæc in antiquissimo libro scripto versibus, qui quidem scriptus erat manu Origenis. Hunc librum

*Iuliana
Origenis
hospita.*

inueni

inueni ego apud Iulianam virginem in Cæsareâ, qui apud ipsam erat occultus. Dicebat autem se accepisse à Symmacho interprete Iudæorum. Non fuit autem alienum ab instituto opere, posuisse virtutes harum feminarum; sed vt sciamus, quòd ex diuersis occasionibus licet lucrari, si velimus.

diebus pro salute omnium tale quid struxit:

LAVSIACA.

De ¹⁴⁹ MAGISTRIANO.

CAP. CXLIX.
Magistrianus adolescens formosus seruauit virginem.

QVIDAM adolescens Magistrianus, specie formosus, mente pius, cui Deus zelum immisit spiritalem adeò ardētem, vt etiam mortem contemneret: is cum prætenu intemperatiē eò accessisset, profundo vespere ingreditur ad eum qui illas alebat, & dat ei quinque nummos, & dicit ei: Concede mihi manere hac nocte cum hac puellâ. In locum ergo occultum cum eâ ingressus, dicit ei: Surge, serua te ipsam. & cum eam suis vestibus induisset, tunicâ, camisiâ, & chlamyde, & omnibus virilibus, dicit ei: Egredere, te summâ chlamydis parte cõtogens. Quē cum sic fecisset, & se totam signo crucis muniisset, egressa ex illo loco omnino incorrupta & impolluta, seruata est Christi gratiâ, & causâ adolescentis qui eam suo sanguine liberauit à turpi vitio. Sequenti autem die res fuit cognita, & productus est Magistrianus ad sæuissimum iudicē. Cum autem strenuum Christi athletam examinasset impius, & omnia didicisset, iussit eum obijci bestiis, vt etiam malis infestus dæmon in eo afficeretur ignominia. Nam cum existimasset virum fortem in nefarium injicere supplicium, eum effecit duplicem Christi martyrē, vt qui & pro suâ animâ præclare decertauerit, & pro illâ beatâ in laboribus strenuè perseuerauerit. Quocirca duplici honore & duabus coronis dignus est habitus à Christi benignitate.

Cruce se signans egreditur virgo à prostibulo veste virili.

Martyriū Magistriani.

De ¹⁵⁰ VXORE viri senatorij.

CAP. CL.

MEMENTI autem alterius quoque historix, & bonum est eam non præterire. Dicitur de Magnentino insurrectore, quòd habuerat stupri consuetudinem cum multis gentilibus, & animum adiecerat, vt rem etiam haberet cum Christianis; eâ autem malebant mori, quàm perdere pudicitiam. Cum ergo venisset in vnam urbem, amauit quamdam vxorem viri senatorij ex præfectis. Timore autem affectus eius maritus, dixit ei: Mitte, tolle eam. Cum autem venissent ad eam milites, dixit eis mulier: Expectate parumper donec mundum meum componam, cui sum assueta. Ingressa autem suum cubile, accepto ense, eum suis infixit visceribus. Audiant virgines & erubescant, quæ profitentur se Christum habere sponsum, & parua eum produnt libidine. Nobis autem det vnique Deus seruare virginitatem, & exultantibus clamare cum Psalmographo: Confige in timore tuo carnes meas: à iudiciis enim tuis timui. Et, Vi-

Mulier se ense transfigit ne stuprum patiat.

Psal. 118. Galat. 2.

V V uo au-

CAP. CXLVIII.

De ¹⁴⁸ FEMINA nobilissima qua fuit semper virgo.

Liber Hippolyti tempore apostolorum.

Virgo apud impium iudicem accusatur.

Ne quid quâ blanditiis & minis ad libidinem alliciat.

Prostibulo traditur.

Fornicatorum insigni stragmate claudit.

IN alio libro antiquissimo, scripto ab Hippolyto, qui fuit familiaris apostolorum, inueni talem narrationem: Fuit quædam nobilissima virgo & formosissima, quæ in vitâ ex virtute agendâ exercebatur Corinthi. Hanc illo tempore detulerunt ad iudicem, qui erat gentilis in tempore persecutorum, vt quæ maledictis incesset & tempora, & Imperatores, & simulacra. Proponerent autem eius pulchritudinem harum rerum cauponatores impio iudici, feminas infano amore depereunti; is verò, equinis auribus, & feminas insanè amantibus cogitationibus, accepit calumniam: eâ autem productâ ad hominem sceleratum, multò magis insanâ captus est intemperantiâ. Postquam autem omnibus aduersus eam adhibitis machinis, huic Dei homini persuadere non potuit, variis tormentis subiecit fortem feminam. Postquam autem ne his quidem id quod volebat est assecutus, vt qui non posset eam abducere à Christi confessione: in eam insaniens crudelis, non tradit eam tormentorum cruciatibus, sed castam & temperantem feminam ponens in prostibulo, iussit ei qui eas possidebat, dicens: Hanc mihi cape; & tres nummos ex eâ ad me defer quotidie. Is autem aurum exigens ex turpi actione, eam tradidit volentibus in officinâ abominandi flagitij. Cum hæc ergo nouissent qui tenebantur infano amore mulierum, assidebant sceleratæ exitij officinæ, mercedem dantes inhonestæ operationis. Illa autem virgo honestissima & in primis veneranda, & verba declinans quæ possent ad fraudem pellicere, suppliciter eis dicebat, rogans: Habeo vlcus in loco occulto, quod mirandum in modum malè olet, & timeo ne vos mei odium capiat propter vlcus auersandum; concede ergo mihi paucos dies, & tunc licebit vobis vel me habere gratis. His verbis persuasos intemperantes amandabat beata: assiduis autem precibus Deum placans, & compunctis supplicationibus eum inflexit ad misericordiam. Attendens ergo Deus qui nouit cogitationes, quomodo casta pudicitæ curam gerebat ex animo, in illis

LAUSIA-
CA.

uo autem iam non ego: viuit verò in me Christus. Concedatur autem vt vos quoque dicatis sobriæ: Ego patrueli meo, & patruelis meus est mihi, aliquando quidem sponsus, aliquando verò frater; vt nihil cogitetur carnale. Si enim audieris sponsum & sponsam, significat spiritalem vnionem cum patre.

Ruff lib. 2.
in epilogo.

Vidimus autē alios quoq; patres & monachos per totam Ægyptū, multas virtutes & signa facientes, quorum non meminimus propter multitudinem, sed pauca pro multis narrauimus. Quid enim dixerit aliquis de superiori Thebaide quæ est per Syenem, in quā sunt viri valdè admirabiles, & multitudo monachorū infinita, quorum non crediderit aliquis vitæ instituta, vt quæ vitā humanam superant: qui etiam mortuos in hodiernum vsq; diem suscitant, & super aquas ambulant, sicut Petrus: & quidquid Seruator per sanctos effecit apostolos, ea nunc quoq; efficit. Sed quia magnum imminebat periculum, si vltra Lyco transiremus, propter latronum irruptionem, non ausi sumus videre illos sanctos. Neque enim prædictos patres vidimus sine periculo; neq; sine labore aspeximus sacras has feminas: sed multa prius passi, & propemodum periclitati, vix assecuti sumus vt ea videremus. Septies enim in mortem incidimus; in octauo autem malum nos non attigit, cum Deus nos omnino seruasset. Semel enim quinque dies & noctes ambulantes per solitudinem, fame & siti propè fuimus exanimati. Aliquando autem in acutas & asperas paludes incidentes, & pedes nostros perforantes, vt dolores essent intolerabiles, propemodum frigore enecti sumus. Tertio autem cœno ad lumbum vsque inhæsimus, & non erat qui eriperet; & has beati Dauid voces exclamauimus: Saluū me fac Domine Deus, quoniam ingressæ sunt aquæ vsque ad animam meam. Infixus sum in lutum profundi, & non est substantia: & Serua me à luto, vt ne infigar. Quartum autem fuit aquæ multitudo quæ affluxit ex Nili incremento, cum quatuor dies per aquas ambularem: & in ostiis propemodum obrutis. Tunc clamauimus, dicentes: Ne nos demergat tempestas aquæ: nec me deuoret profundum. Quinto autem incidimus in latrones in litore maris, venientes in Diolcon: qui nos etiam eousq; sunt persecuti, volentes comprehendere, donec nobis paruus relinqueretur spiritus, vt qui nos decies mille passus essent persecuti. Sexto autē, Nilum nauigantes, propemodū euerſi ac submersi sumus. Septimum fuit, quando in palude Mareotide, vbi charta nascitur, abiecti sumus in

Thebais
superior
monachis
referta.

Magno pe-
viculo per-
egrimatus
est Palla-
dius in ere-
mos.

Sitis.

Paludes &
senses.

Cœnum.

Psal. 68.

Nili incre-
mentum.

Psal. 68.

Latrones.

Naufragiū.

quamdam paruam insulam desertam: & tres noctes & dies sub dio mansimus, magno frigore & imbribus nobis imminenti- bus: erat enim tempus Epiphaniarum. Octauum autem superuacancum quidem est narrare, sed tamen est vtile: nam cum nos per quemdam locum venissemus Nitreas, erat in eâ regione quoddam magnum concauum, in quo multi remanserant crocodili, cum aqua recessisset ex agris. Tribus ergo crocodilis in margine fossæ extensis, accessimus visuri beluas, putantes eas esse mortuas: illæ autem statim in nos irruerunt. nobis autem magnâ voce Dominum nominantibus, Christus adiuua nos, statim beluæ tamquam ab Angelo auersæ, seipsas in aquam sunt iaculatæ. Nos autem Nitreas magno cursu contendimus, illam vocem Iob meditantibus, vbi dicit: Septies ex necessitatibus liberabit te; in octauo autem te non attinget malum. Deo ergo agimus gratias qui nos ex tot liberavit periculis, & nobis magna ostendit spectacula.

Insula de-
serta.

Crocodili.

Ad Christi
nomen cro-
codili fu-
gunt.

Iob 5.

Vita^{1st} FRATRIS qui cum eo versabatur. CAP. CLII.

CVM ergo pauca dixero de fratre qui mecum versatur à iuuentute vsque in hodiernum diem, hic deinceps finem imponam orationi. Eum ego cognoui longo tempore, cum comederet, omni gulæ affectione caruisse, & itidem cum ieiunaret, affectum non fuisse, vt qui, vt arbitror, vicisset affectionem, longè remotum ab avaritiâ, contentum præsentibus, non se ornantem vestibus, contemptum gratias agentem, pro germanis amicis pericula adeuntem, dæmones expertum plus quàm millies, adeò vt quodam die cum eo demon pactus sit, & dixerit: Paciscere mecum te vel semel peccaturum, & quam mihi in hac vitâ dixeris, eam ad te adducam. Et rursus cum aliquando quatuordecim noctes cum eo depugnasset, vt mihi narrauit, & noctu traxisset, ipsum est allocutus, dicens: Noli adorare Christum, & ad te non accedam. Is respondens, dixit: Propterea eum adoro, & innumerabilibus ampliùs partibus glorificabo, & adorabo, quoniam hoc te malè habet. In centum & sex venit ciuitates, & in plurimis est etiam aliquo tempore versatus. Mulieris nullam habuit experientiam, ne in somnis quidem, nisi si se somniaret belligerari. Ter eum noui esculenta accepisse ab Angelo. Quodam die cum in extrema solitudine ne micam quidem haberet, inuenit in pelle ouinâ tres panes calidos paxamidios; aliquando rursus vinum & panem; aliquando rursus venit ad eum vox, dicens:

Socius Pal-
ladij miris
fulget vir-
tutibus.

Depugnat
cum demo-
ne.

Ab Angelo
pascitur.

dicens : Noui tibi deesse cibos ; vade & accipe ab N. frumentum & oleum . Cùm ergo venisset ad illum ad quem missus fuerat , is ipsi dixit : Iussit quidam te accipere triginta modios frumenti , & duodecim sextarios olei . De eo potero gloriari ac prædicare qualis esset , quem noui sæpè esse lacrymatum propter eos qui ex necessitate laborabant inopiâ : præbebat ergo si quid habebat , carne exceptâ . Noui etiam eum esse lacrymatum propter eum qui ceciderat in peccata , & eum qui ceciderat adduxisse lacrymis ad pœnitentiam . Is mihi aliquando hoc narrauit : Deum rogauit , vt neminem compungeret , maxime ex diuitibus & improbis , vt mihi aliquid darent quod esset ad vsum necessarium . Mihi autem hoc sufficit , quòd dignus sim habitus , qui horum omnium meminisset quæ scriptis mandauit . Non enim sine Dei numine hoc factum est , vt mens tua moueretur vt iuberet me hunc librum scribere , scriptis inquam tradere vitam horum virorum . Tu autem , fidelissime Christi serue ac venerande Lausæ , & caput mihi amicissimum & maxime germanum , hunc librum libenter legens , magnam tuæ immortalis animæ præbebis vtilitatem , in iustorum resurrectione , in clytorum rectæ vitæ athletarum instituta , labores , & tantam toleran-

tiam , vitæque duriter actæ patientiam assumens . Quamobrem ea prompto & alacri animo sequere , bonâ & incorruptâ spe nutritus , semper retrò videns dies qui antè sunt breuiore : & ora pro me , te ipsum conseruans alienum à reprehensione & custodiens integrum : qualem te noui & habui , à consulatu Tatiani vsq; , in hodiernum diem : & qualè te noui rursus meliorem moribus , & electû præpositum in conseruando maxime pio cubili . Nam cùm sis in tantâ dignitate , in tot & tantis pecuniis , & tantâ potestate , non fecisti peius quàm Dei postulare metus . Is est Christo dedicatus , qui audiit à diabolo : Hæc omnia tibi dabo , si cadens adoraueris me . sed eum Dominus pudore affecit , dicens : Vade post me .

Quem quidem tu quoq; imitans , fluentibus expulsis diuitiis , & adumbratâ gloriâ vitæ præsentis , cælestem desiderasti & incorruptam vitam , regnumque æternum & manentem gloriam , & bona arcana , quæ neque oculus vidit , nec auris audiuit , nec in cor hominis ascenderunt ; quorum nos Dominus efficiat heredes cum sanctis eius patriarchis & prophetis , & apostolis & martyribus , & iis , quorum mentionem fecimus in hoc libro , gratiâ ipsius Seruatoris nostri Iesu Christi : cum quo Patri gloria cum sancto Spiritu , in sæcula sæculorum , Amen .

Miseris
compasi-
tur.

Conclusio
libri.

Matth. 4.

Isa. 64.
1. Cor. 2.

I N

LIBRVM OCTAVVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

Ad hunc librum recensendum , cùm auctor eius Græcus sit , & interpretatio planè recens , opus fuisse Græco exemplari . Quo pridem promisso , nec adhuc publici iuris factò , carendum fuit . Interea quedam

Palladij excerpta partim ex Augustanâ Bibliothecâ promptè submittebat Davide Hæschelio , partim Venetijs à Gabriele Archiepiscopo Philadelphensi impetravimus , ex quibus aliquam subinde in tenebris lucem hausimus . Ioannis quoque Meursij Glossarium Græcobarbarum subinde mihi vsui fuit , quo nonnulla Palladij ex Græco textu , qui penes eum est , citat . ubi is prodierit , poterit accuratius Gentiani Hæneti interpretatio ad eum exigi . Inuenit subinde in dubiis recurrere ad veterem Palladij interpreta-

tionem , & Heraclidis Paradisum , quæ Palladiana historia magna est pars . utrumque in Appendice habes .

I. ISIDORVS] De hoc Socrates lib. iv. c. xviii. CAP. I.
Sozomenus lib. vi. cap. xxix. Nicephorus lib. xi. cap. xxxiv.

Baronius tomo III. anno Christi cccxl. Iulij Pape iv. Constantini, Constantij, Constantis Imp. iv. Quod autem, ait, pertinet ad Athanasij Romam aduentum , reperimus duxisse secum inter alios Isidorum illum , de quo plura Palladius , qui eum mirificè commendat .

2. EXTRA VITAM] Ita legendum liquet ex Heraclide , qui de capitis tegumento hic habet . Omnes editiones hætenus extra vitam . Græcè est ἐν τῷ φανόλιου

Pallad. in
Lausiac.
cap. 1.

LAVSIA-
CA.
CAP. I.
CAP. III.

3. DOROTHEVS] De hoc Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Cassiodorus hist. Tripart. lib. VIII. cap. I. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXV.

4. POTAMIOENA] Baronius tomo III. anno Christi CCCX. Eusebij Papa II. Constantini Imp. V. Hac, si nomen, sique ultimi supplicij genus spectes, una eademque videri posset cum ea, quae ponitur ab Eusebio lib. VI. cap. IV. Porro diuersam hanc esse ab illa, differentia plures constituunt, nimirum diuersus personarum status (nam illa ingenua, hac serua) diuersumque supplicij tempus plane declarat. Passa hec sub Maximiano, sed sub Senero illa, quae non Potamena, sed Potamiena dicta haberetur: verum non in lebetem immissa, sed tantum pice perfusa. Ceterum & eiusdem quoque nominis fuisse diuersis temporibus plures virgines, isdemque poenis affectas, in amplissima ciuitate quis neget facile potuisse contingere? Haec Baronius.

Quod autem ait Baronius hanc Palladio dictam Potamienam, alteram illam Eusebio dictam Potamienam, potius tribuendum corrupto textui Palladij, quoq; Baronius usus est. Nam ita habet Paradisus Heraclidis, quem Palladij nomine edidit Lipomanus, sed Herneti editio Potamianam. In Græco meo textu & Palladij vetere interprete nomen hoc deest, Potamienam facile in Potamianam transire potuit.

Potamienae sub Senero martyrio affecta celebris memoria agitur in Martyrologio Rom. XXVIII. Iunij. de qua Eusebius lib. VI. cap. V. quam Laurentius de la Barre in sua Palladij editione eandem cum hac nostrâ existimauit.

Palladij editio omnis ex interpretatione Herneti loco Maximiani habet Maximini. erroneè. nam in Græco est Μαξιμαρος. & ita quoque legit vetus Heraclidis & Palladij interpres.

CAP. IV.

5. DIDYMI] De hoc Hieronymus in Catalogo illustr. Ecclesie Scriptorum cap. CIX. Sozomenus lib. VI. cap. II. & ex eo Cassiodorus Tripart. hist. lib. VIII. cap. VIII. Nicephorus lib. IX. cap. XVII. & lib. X. cap. XXXV.

Frater Ioannes Maria Braschellensis, Magister sacri palatii, in Indice librorum expurgandorum, ita loco hoc adscribit: Hic Didymus tametsi & sanctitate & doctrinâ vir magnus ab initio fuerit, ut plura de eo Patrum elogia testantur: & tandem in Origenis errorem precipitatus, & precipuus Origenista habitus, tamquam hæreticus condemnatus est, unâ cum Origene, & Euagrio Pontico, in V. Synodo generali, ut auctores sunt S. Tharasius episcopus Constantinopolitanus in confessione fidei, quae habetur in VII. Synodo, actione III. Nicephorus lib. XVII. histor. capite XXVII. Cedrenus in Annalibus. Eundem cum isdem damnauit quoque S. Martinus Papa & martyr, in Concilio Lateranensi, Secretario V. can. XVIII.

CAP. VI.

6. VT OBRVATVR PRÆ CVRA COGNATORVM] Vide egregiam Collationem super hac re S. Antonij apud Casianum Collat. XXIV. cap. XI.

7. MACARIVS] Heraclides hac tribuit Isidoro. Et ne error sit in ambiguo vocabulo Μακάριος, quod nunc appellatur beatus, nunc propriè Macarius vertitur, exprimit nomen Isidori.

8. LAPIDARIVS] Meursius in Lexico Græco-barbaro notat hic in Græco esse λαπίδαιος. Certè Hernetus recens Palladij, & vetus Heraclidis interpres, uterque vertit lapidarius: quare vel in Græco reperere λαπίδαιος, vel certè λαπίδαιος ita vertendum censuerunt.

CAP. VII.

9. ARSISII] Ita caput hoc inscripsi, quia hic

post in textu vocatur Arsisius. In editionibus Palladij per Hernetum caput hoc hæcenus inscriptum fuit, Arfacij.

Fuit quidem Arfacius aliquis genere Persa, ex milite, & regionum leonum custode, confessor tempore Licinij, post monachus in arce Nicomedia, ubi & obiit. de quo Sozomenus lib. IV. cap. XV. Nicephorus lib. IX. cap. XXXVIII.

Sed alius hic videtur Arsisius, apud quem Palladius habitasse se dicit. De quo Sozomenus libro V. cap. XXX. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXVII.

10. QVINQVE MILLIA MONACHORVM] Sic hodie in Atho monte XXII. insignia sunt monasteria Græcorum monachorum ordinis S. Basilij, quæ tributi nomine Turcarum tyranno quotannis ex vineis & oliuetis suis pendunt 6000. obolorum Turcicorum. Mons is a Christianis ἀγιος ὄρος, hoc est, sanctus mons dicitur, à Rutenis Suuata hora. Ita notauit Jo. Langus ad lib. XI. Niceph. c. XXXVIII.

11. HAGIONEM] Apud Sozomenum lib. VI. cap. XXX. & Nicephorum lib. XI. cap. XXXVII. Arsisio seu Arsesio iungitur Arfion. Heraclides hic Agionem habet. Fors Arfion ex Agione deprauatum, vel contra.

12. FLAGELLVM] Ecce vetustam disciplinarem, ut vocant, memoriam, de quibus vide Gretzerum nostrum accuratè differetem, peculiari eâ de re libro.

13. AMON] De hoc Socrates lib. IV. cap. XVIII. Sozomenus lib. I. cap. XIV. & ex eo Cassiodorus histor. Tripart. lib. I. cap. XI. Nicephorus lib. VIII. cap. XLI. Vide dicta supra ad librum II. Ruffini, capite XXX.

CAP. VIII.

14. OR] De eo Nicephorus lib. XI. cap. XXXIV. Vide dicta supra ad Ruffini lib. II. cap. II.

Hic est ille Or hereticus Origenista, quem Euagrius Ponticus (imò Ruffinus vt Prolegomeno IV. docui) inter sanctos alios, suo de Vitæ Patrum libro (suprà hic lib. II. cap. II.) immeritò inseruit, vt auctor est S. Hieronymus epist. ad Ctesiphontem. En quales sanctos nobis obtrudit Palladius. Vide Scholium nostrum Tom. V. (Bibliothecæ Patrum) ad initium Operis Euagrii, ubi quoque obseruauimus, ex decreto S. Gelasij I. idem esse iudicium Romana Ecclesie de eiusmodi hominibus, & S. Hieronymi. Ita Magister sacri palatii supra citatus.

15. PAMBO] De hoc Socrates lib. IV. cap. XVIII. Nicephorus lib. IX. cap. XIV.

CAP. X.

16. BEATO PRESBYTERO] Existimo legendum Macario presbytero. Nam Græcè est: Μακάριος τῆς ἐπισκοπῆς, quod hic proprium videtur esse nomen, non appellatiuum, vt cepit Hernetus. Apud Heraclidem cap. II. est, Paulo presbytero. Nisi forte per beatum presbyterum intelligatur Isidorus.

17. PIOR] De hoc infra hic cap. LXXXVII.

CAP. XI.

18. AMMONII] De hoc Sozomenus lib. VI. cap. XXX. & ex eo Cassiodor. lib. X. hist. Tripart. capite VII. Nicephorus lib. XI. cap. XXXVII. Vide dicta supra ad Ruffini librum II. cap. XXIII.

CAP. XII.

Baronius tomo III. anno Christi CCCXL. Iulij Papa IV. Constantini, Constantij, & Constantis Imperatorum IV. Quod pertinet, ait, ad Athanasij Romani aduentum, reperimus duxisse secum inter alios Ammonium admiranda sanctitatis virum (alius hic ab illo, quem tempore Constantini in Domino quiescisse diximus: nam hic longè post Antonij obitum defunctus est) comitem habuit. De quo sic Socrates lib. IV. cap. XVII. Alius quidam monachus erat vir planè admirabilis, qui Ammonius vocabatur. Iste adeo

adeò parum curiosus fuit, vt cum Romę vnà cum Athanasio fortè versaretur, nihil ex magnificis vrbis operibus, præter templum Petro & Paulo dicatum videre omnino desideraret. *Peruenit iste vsque ad Theophili Alexandrini episcopi tempora, à quo creandus episcopus cum Euagrio, auriculam sibi pracidit: ne quod sibi videbatur eligeretur indignus.*

Magister sacri Palatij supra citatus, hic notat: Hic Ammonius fratresque eius fuere palam hæretici Origenista, qui ex Ægypto Constantinopolim fugientes, magnarum turbarum in ecclesiâ caussa fuere. quos nimium execrati sunt Hieronymus epistola ad Ctesiphontem, & Theophilus Alexandrinus epistola ad S. Epiphaniam, quæ LXVII. apud S. Hieronymum. Horum res nefarie gestas & turbines ab ipsis excitatos, ex certissimis auctoribus & monumentis exactissime exponit tomus V. Annalium Ecclesiasticorum.

19. MEMORITER] Græcè, ἠμνησίειν.

20. IMPATIBILIS] Miser Palladius præceptoris sui Euagrii dogma de impassibilitate Stoicâ hic obtrudere conatur. Vide D. Hier. ep. ad Ctesiphontem.

Heraclides hic immediatè ante Beniamin quædam interserit de Euagrio & Ammonio, & ecclesiâ Ruffinianâ. Videtur Euagrio tribuere, quòd Ruffinum è fonte susceperit, & sic citat & intelligit Baronius tom. IV. anno Christi CCCXCIV. Fortè honos is Ammonio tribuendus, cuius ibi gesta narrantur. Sed Græcus aliquando textus nebulam dispeller.

CAP. XIII. 21. BENIAMIN] De hoc Sozomenus lib. VI. capite XXIX. & ex eo Cassiodorus hist. Trip. lib. VIII. cap. X. Niceph. lib. XI. cap. XXXV.

CAP. XIV. 22. APOLLONII] Huius etiam meminit Sozomen. lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Cassiodor. lib. VIII. cap. I. Niceph. lib. IX. cap. XIV. & lib. XI. c. XXXV.

Vbi hic tantum est medica, Græcè αὐκίως, ἰατρικὰ καὶ κελλαρικὰ. quæ Heraclidis interpres vertit: omnem remediolorum speciem atque cellaria. Et quæ in fine dicuntur friuola, Græcè ὑπόθετα.

CAP. XV. & XVI. 23. PÆSII ET ISAIÆ] De his Nicephorus lib. IX. cap. XIV.

24. MERCATORE] Græcè, ἐμπόρου Σπανοδόμου, mercatore Hispanico. Ita citat Meursius in Glossario Gracobarbaro. Sic hic Heraclidis vetus interpres vertit: vsque ad Hispaniam semper negotiando pergebat. Vidi Excerpta, in quibus erat Πανοδόμου. an à cinitate Panos in Ægypto? In vitâ S. Joannis Eleëmofynarij cap. XXXIV. occurrit Galodromus.

Quod hic infrâ dicitur, ex tuis pedibus, vereor vt Heruetus incidit in corruptum exemplar Græcum. In meo est: τῶς διατὸν εἶναι: lege, διατὸν, quomodo possibile esse. Vnde apparet Heruetum vel ποδῶν, vel ποσὶ, pro τῶς legisse. Etsi autem ex Herueti interpretatione colligatur τῶς etiam in eius exemplari præcessisse, fortè geminatum & repetitum fuit, unde ei vel coniectandi occasio fuit, vel ita corruptum inuenit.

CAP. XVII. 25. MACARII IVNIORIS] Sozomen. lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Cassiodorus hist. Trip. lib. VIII. cap. I. Nicephorus lib. XI. cap. XXXV.

CAP. XIX. & XX. 26. MACARII ÆGYPTII ET ALEXANDRINI] De his Sozomenus libro VI. cap. XXIX. Socrates lib. IV. cap. XVIII. & ex eo Cassiodorus hist. Tripart. lib. VIII. cap. VII. Nicephorus lib. IX. cap. XIV. & lib. XI. cap. XLII. & XLIII.

De mortuo à Macario excitato Cassianus Collatione XV. cap. III.

De pœnâ culicum à se exactâ Petrus D. niannus

lib. V. epist. VII. Numquid & beatus ille Macarius dignè ridebitur, qui dum se inimicum quid admisisse pœnituit, acutissimis culicum rostris, quæ videlicet apros transfigerent, per sex menses membra sua nudus exposuit.

27. NARRAVIT AVTEM NOBIS] Hoc loco Heraclides interserit narrationem Macarij de Marco, quæ habetur & sequitur hic cap. XXI. Inde sequitur hic narratio Paphnutij etiam de Marco. Et dicitur Marcus dedisse Athanasio pellem, & Athanasius Melania. Fortè Marcus positus pro Macarius, ex compendio litterarum. Tamen quod de atate narratur, sexaginta videlicet annorum fuisse post Baptismum, & quadraginta ante Baptismum, vt habet Heraclides, conuenit Marco, quem dicit centum annos vixisse. Ruffinus verò libro II. histor. cap. IV. Macario tribuit hystoiam de leana, uti & Græcus textus hic.

Similem historiam habes supra lib. IV. cap. VIII. ex Seneri Sulpitij Dialogo I. cap. IX. de anachoretâ anonymo circa Memphim, & quinque cæcis leana catulis ab eo illuminatis.

28. MARCI] Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. & CAP. XXII. ex eo Cassiodorus lib. VIII. cap. I. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXV.

29. MOYSIS] Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. & ex CAP. XXI. ex eo Cassiodorus histor. Tripart. lib. VIII. capite I. Nicephorus lib. XI. cap. XXXVI. & XLVI. de eo etiam Theodoretus lib. IV. hist. cap. XXI.

30. SAITIA OCTODECIM] Σαίτιον ab Epiphano vocatur Saites, quem dicit continere sextarios vigintiduos.

31. COMMVNICA SACRAMENTIS] Magna olim sacra Communionis reuerentia fuit, vt quicumque somniis voluptuosus fuissent inquietati, ij Communione eo die abstinerent.

32. PAVLI] De hoc Sozom. lib. VI. cap. XXIX. CAP. XX. & ex eo Cassiodorus lib. VIII. cap. I. Niceph. lib. XI. III. cap. XXXVI. Cassian. Collat. V. II. cap. XXVI. de Paulo apud Panephysin.

33. CALCULOS] Vel hinc probatur vetus vsus calculorū Rosarij, vt frustranci sint hæretici, qui vel recentè inuentione vel superstitionem calunmiantur.

34. CRONIO] Niceph. lib. XI. cap. XXXVII. CAP. XXV.

35. EVLOGIO] Niceph. lib. XI. cap. XXIII. de CAP. XXVI. alio Eulogio agit.

36. MUTILATE, MACVLATE] Græcè est, λελω-
ἐμίμνε, πεπρωμίμνε. Apud Paschasium sup. lib. VII. cap. XIX. n. 3. Elephantiose, cæno & luto horride. Vetus Palladij interpres: Leprose, inueterate dierum malorum. Quia Paschasius vertit, cæno & luto horride, pro πεπρωμίμνε videtur legisse πεπρω-
λωμίμνε, à πλὸς lutum, vel simile quid. Certè πηλόμε-
ν & est lutosus, lutum contrahens.

37. IN FINE AGAPES] Non rectè hac versa apparet ex Heraclidis interprete, qui habet, redintegratâ pace; probo sensu. Consulenda Græca.

38. PAVLI SIMPLICIS] De hoc Sozom. lib. I. CAP. XX. cap. XIII. & ex eo Cassiodorus lib. I. Trip. hist. c. XI. VIII. Nicephorus lib. VIII. cap. XL.

39. HABENS PRINCIPALEM SÆVISSIMUM DÆMONEM] Vide Serrarium nostrum in Tebia cap. III. par. I. q. V. quomodo aliqui dicantur principales demones.

40. IMPROBE NVGATOR SENEX] In Excerptis meis Græcis, κηδύνης. Sic & supra cap. XXI.

41. HELLONES] Desunt ista in Græco vsque ad Tandem.

42. PACHON] De hoc Sozom. lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Cassiodor. lib. VIII. Trip. hist. c. I. Niceph. lib. XI. cap. XXXVI. Vincent. Spec. hist. lib. XVII. cap. LXXIX. Antoninus parte II. Tit. XV. cap. XI. Dicitur hic Cassiodoro, Heraclidi, Vincentio, Antonino Pachomius. sed legendū Pachonius à Pachon. quod imposuit P. Maturio nostro ad Antoninum, ubi Cassiodori locum citat pro Pachomio Tabennensi, de quo hic infra cap. XXXVIII. agit Palladius.
43. STEPHANI] De eo Sozom. lib. VI. c. XXXIX. & ex eo Cassiodor. lib. VIII. Trip. cap. I. Nicephorus lib. XI. cap. XXXVI.
44. VALENTE] De hoc nihil nunc occurrit.
45. ERONE] Cassianus Collat. V. cap. I. I. meminit Heronis senis, qui se in puteum precipitavit. diuersus videtur ab hoc Erone.
46. PACHOMII] Vide de hoc auctores citatos lib. I. ad eius Vitam.
47. LEBITONES] M. S. Augustanus Græc. λεβιτώνες. Vener. λεβιτώνες. De lebetē, seu lebitone, seu lebitonario quadam diximus supra ad lib. II. Ruffin. capite VII. num. 20.
48. MOLLES] Græc. August. MS. ἀμαλά. Vener. ἀμαλαῖος. sed lege, ἀμαλά ὄς. Heraclidis interpres, sine villo. Forrē legit ἀμαλα.
49. ET IN NOCTURNIS VIGILIIS XII. ET IN MATVINO XII. ET HORA IX. TRES] Græcē Aug. Καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα, καὶ ἐν ἡμέτῳ ὡραν τρεῖς, καὶ ἐν τῷ πανόχθῳ δώδεκα. Et in lucernatio XII. & in nonā tres, & in nocturnis vigiliis XII. Heraclidis interpres λυχνικῷ vertit, vesperino lumine. Cassianus lib. III. Instit. cap. III. vocat horam lucernarem.
50. APHTHONII] Sic & Græcē Ἀφθόνιου. In Heraclide Antonius.
51. SPANIAM] Si hæc proba esset lectio, intelligeretur Hispania. In Græco Ven. inuenio: εἰς πᾶν τὸ πῶλον. lege εἰς Πάνθη τῶ πῶλον. Atque ita interpres Heraclidis legit. Quare non hic Hispania, sed Pano-polis intelligitur.
52. ÆDIFICANT] Videtur Heruetus legisse οἰκοδομοῦντες. sed M. S. S. August. & Ven. habent, οἰκονομοῦντες, distribuentes. rectē. Nempe per monasteria & carceres distribuunt ea que manibus lucrati sunt.
53. OLERA AGRESTIA] Græcē: ἀγροίαν.
54. COMMINTA OLERA] Græcē: λεπτοάχαρα.
55. MEMORITER EXPROMVNT] Græcē: ἐπισημίζουσιν. Eo ferē verbo in hac re vtuntur Græci. quod & supra in Ammonio cap. XI. I. & in Marco capite XXI. reperire est.
56. VIRGINE] Quod hic habes oblationem pro desperatā non oblatam, vide simile exemplum apud Cassianum Collat. II. cap. V.
57. VIRGINE] Non fuit hæc dicta Amma proprio nomine, vt quidam putarunt, sed appellatio, ex virtute, quod ita matres spiritales vocarentur, vt iam sequitur.
58. SALEM] Quid Sale sit, sequitur: Sic enim vocant illic eas, quæ non sunt sanæ mentis.
59. AMMA] Quid Amma sit, mox exprimitur: Sic enim vocant matres spiritales.
60. IOANNE] Vide de eo citatos auctores supra CAP. XLII ad lib. II. cap. I.
61. TYRANNORVM] Græcus Codex exprimit nomina, Μαξιμὸς καὶ Εὐσέβης: Maximi & Eugenij. Ita & Heraclides.
62. TEMPVS ASCENSVS] Græcē, Κατὰ τὸ ἀναβάσκειν. Puto intelligi ascensum Nili. Sic supra capite XXXVII. cū Nilus ascenderet.
63. VENERABLEM SENEM] Græcē: καλὸν γῆρον.
64. AMMONÆ] De hoc vide dicta ad Ruffinum CAP. XLVIII. lib. II. cap. III.
65. BE] Benus hic dicitur Ruffino libro II. capite IV. Ibi vide.
66. THEONA] Theon hic dicitur Ruff. lib. II. cap. VI. Ibi consule.
67. ELIA] Vide citatos de hoc auctores supra ad CAP. LI. librum II. Ruffini cap. XII.
68. APOLLO] De eo citatos auctores vide ad CAP. LII. Etum librum Ruffini cap. VII.
69. ET NICOLAOS PANES MAXIMOS, ET PVROS LVPINOS] Græcus M. S. Venerus: καὶ νικολάους παμμεγέθους, ἄρτους ἢ καυρῶν καὶ δευαύς. & nicolaos maximos, & panes puros & calidos. Deceptus Heruetus, qui δεύαύς legit, id est lupinos, pro δευαύς, calidos. Vide dicta ad l. II. Ruff. c. VII. n. 21.
70. COPRE] Sozom. lib. VI. cap. XXVIII. Cassiodorus lib. VIII. cap. I. Niceph. lib. XI. c. XXXIV. CAP. LIV.
71. ANVPH] Niceph. lib. XI. cap. XIV. CAP. LVIII
72. HELLENIS] Sozom. lib. VI. cap. XXVIII. Cassiod. lib. VIII. cap. I. Niceph. lib. XI. c. XXXIV. CAP. LIX.
73. ABELLE] Sozom. Cassiod. Niceph. ibidem. CAP. LX.
74. IOANNIS] Niceph. lib. XI. cap. XXX. CAP. LXI.
75. PAPHNVTIO] De variis Paphnutis vide dicta ad lib. II. Ruffini supra cap. XVI. CAP. LXII
76. MERCATORE] Sozom. lib. VI. cap. XXXI. Niceph. lib. XI. cap. XXXVIII. CAP. LXV.
77. APOLLONII] Dubito an de hoc Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Cassiodorus lib. VIII. Tripar. cap. III. Niceph. lib. IX. cap. XIV. Vide notata ad Ruff. sup. lib. II. cap. XIX. CAP. LXVI
78. PHILEMONE] Vide dicta ad Ruffinum eodem libro & capite. CAP. LXVII.
79. DIOSCVRI] Dicitur hic presbyter. quare distinctus videtur à Dioscoro episcopo, cuius mentio sup. cap. X. Nisi idem antè presbyter, post episcopus factus sit. Vide dicta sup. ad Ruffin. lib. II. cap. XX. ubi alios auctores de hoc Dioscoro nostro citauimus. CAP. LXVIII.
80. NETRENSES] Vide notata sup. ad Ruffin. lib. II. cap. XXI. CAP. LXIX
81. AMMONIO] De hoc non memini legere præter ea que habes sup. apud Ruff. lib. II. cap. XXIII. CAP. LXX.
82. ISIDORI] Vide Notationem ad librum II. Ruffini cap. XVII. CAP. LXXI
83. AMMONA] Dicitur hic supra Ruffino lib. II. cap. XXXII. Piammon. ubi vide Notationem. CAP. LXXII.
84. IOANNE] Consule notata supra ad lib. II. Ruffini cap. XXXIII. CAP. LXXIII.
85. PITYRIONIS] Meminit Nicephorus l. IX. cap. XIV. Pithyrionis, qui apud Athenas asceterium habuit. CAP. LXXIV.
86. EVLOGII] De hoc vide citatos auctores ad lib. II. Ruffini cap. IV. CAP. LXXV.

Reliquas Notationes in sequentia Palladij capita, reperies post Notationes in Appendicem. Quas eò differre coacti fuimus, quod in sequentibus capitibus quedam tam intricata sint, vt sine ope MS. codicis Græci integrioris expediri non possint. Quem quia aliunde exspectamus, eò Notationes differimus.

D E
VITIS PATRVM
LIBER NONVS,
 A V C T O R E
THEODORETO CYRI EP.
 I N T E R P R E T E
GENTIANO HERVETO.
 P R A E L V D I V M.

DE hoc libro attulimus quaedam testimonia suprâ in Prolegomeno generali XI. Præter ea & hac nunc habe.

D E A V C T O R E E T H O C I P S O L I B R O
 T E S T I M O N I A.

IOANNES DAMASCENVS Orat. III. de Imaginibus.

Κ ἡ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ἱστορίας ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ ἑπισκόπου Κύρου, εἰς τὸ βίον τῆς ἁγίας Συμεῶν καὶ τῆς κωνίτης· περὶ γὰρ Ἰταλίας, ὡς ἐστὶν ἐν τῇ λέξει. φασὶ γὰρ ἕτερος ἐν Ρώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλλητον γένεσθαι τὸν αἶθερα, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς τῆς ἔργαστηρίων κορυφαίοις εἰκόνας αὐτῶν βραχέας ἀναστῆσαι, φυλακὴν τινα σφίσι καὶ ἀσφάλειαν ἐντεῦθεν πορίζοντας: Ex PHILOTHEO THEODORETI episcopi Cyri, in sancti Simeonis in columnâ degentis Vitam: nam de Italiâ quid attinet loqui? Aiunt enim virum hunc in maximâ vrbe Romanâ vsque adeo clarum ac celebrem exstitisse, vt etiam in omnibus officinarum vestibulis homines paruas imagines ipsi erigerent, hinc videlicet præsidium sibi ac securitatem quamdam comparantes.

VII. SYNODVS GENERALIS, qua est II. Nicæna, Act. IV.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ ἑπισκόπου Κύρου ἐκ τῆς βίης Συμεῶν καὶ Στυλίτης, ἧς ἡ ἀρχὴ Συμεῶντος τὸ πᾶν τὸ μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης. καὶ μετ' ἕτερα· φασὶ γὰρ ἕτερος ἐν Ρώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλλητον γένεσθαι τὸν αἶθερα, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς τῆς ἔργαστηρίων κορυφαίοις εἰκόνας αὐτῶν βραχέας ἀναστῆσαι, φυλακὴν τινα σφίσι καὶ ἀσφάλειαν ἐντεῦθεν πορίζοντας: THEODORETI episcopi Cyri de Vitâ Simeonis Stylitæ; cuius initium est: Simeon, qui valdè magnum erat miraculum orbis. Et post alia: Aiunt enim hunc virum in maximâ Româ famosissimum fuisse: & qui in omnibus ergasteriorum foribus iconas ipsi breues erigerent, custodiam quamdam sibi ex hoc & munimen acquirentes.

BEATI THEODORETI
 IN
 LIBRVM NONVM
 DE VITIS PATRVM
 Qui dicitur PHILOTHEVS siue THEOPHILES
 PROLOGVS.

QUOPTIMORVM virorum, & qui in virtute præclare se exercuere, pulchrum quidem est videre certamina, & oculis haurire vtilitatem. Quæ enim laudantur dum cernuntur, & digna videntur quæ possideantur, & amplectenda amoreque prosequenda existunt, & ad ea comparanda spectatores inducunt; afferunt autem nihilo secius non mediocrem quoque vtilitatem: eiusmodi rerum rectè & ex virtute gestarum narrationes, quæ ab iis qui sciunt, eorum qui nesciunt auribus offeruntur. Visum enim esse fideliozem auditu dicunt aliqui; auditui tamen fit quoque fides, dum ex eorum qui dicunt veritate ea quæ dicuntur iudicat. Quomodo enim lingua & palato de dulcedine, & amarore, & aliis huiusmodi qualitatibus creditum est iudicium, de quæ iis ferunt illam sententiam: ita orationum discernendarum ratio commissa est auditui, qui scit secernere à noxiis eas quæ aliquam afferunt vtilitatem. Atque si vtilium quidem narrationum integra & incorrupta maneret memoria, & non obliuionis veluti caligo quedam aspersa labes efficeret ut ea euanesceret, de iis utique scribere esset superuacaneum, cum quæ hinc percipitur vtilitas, ad posteros admodum facile perueniret. Quoniam autem corporibus quidem tempus affert interitum, inducens senectutem & mortem; rebus autem rectè & ex virtute gestis obliuionem, ut mihi quidem videtur, inferens, & obscurans memoriam: nemo nos iure reprehenderit, quod piorum virorum, Dei que amantium vitæ instituta aggrediamur scribere. Quemadmodum enim ij quorum fidei est credita corporum curatio, medicamenta comparant, cum morbo bellum gerentes, & iis qui laborant ferentes auxilium: ita quæ in his conscribendis ponitur industria, efficitur veluti quoddam salutare medicamentum, quod obliuioni quidem insidiatur, opem autem fert memoriæ. Quomodo enim non est absurdum, ut poëta quidem & scriptores ea conscribant quæ in bello fortiter & præclare gesta sunt: Tragici autem, eas quæ rectè celabantur calamitates, tragædiis in publicum proferant, & earum scriptis mandatam relinquunt memoriæ: aliqui autem alij in comædiis & rebus ridiculis consumant orationes: nos autem sinamus eos viros tradi obliuioni, qui in corpore mortali & patibili ostenderunt impatibilitatem, & incorpoream emulati sunt naturam? Quasnam autem pœnas non meritò dederimus, si horum quæ admiratione digna sunt certaminum nihili faciamus negligi memoriæ? Si enim ipsi eorum qui olim fuere sancto-

rum

Vtilitas
libri.

Testimo-
nium eorū
quæ narra-
tus est.

Vtilitas
historiæ.

rum summam amulati philosophiam, non ære & litteris illorum insculpsere memoriam, sed omnem eorum virtutem exprimentes, quasdam eorum animatas imagines & statuas seipso effecere: quanam nobis merito daretur venia, si nec litteris quidem eorum insignem vitam honoraremus? idque cum athletæ & pancratiastæ qui decertant in Olympicis, honorentur statuis, atque etiam in equorum curriculis qui victores esse videntur aurigæ, idem præmium accipiant. Nec hoc solum, sed etiam muliebres viros & effeminatos, & de quibus dubites sintne viri an mulieres, ij qui horum delectantur spectaculis, inscribunt tabulis, eorum memoriam longissimo tempore conseruare contententes, licet memoria animis detrimentum afferat, non commodum. Sed tamen hi quidem hos amantes, his, illi verò illos, illis, idque cum damnum afferant, picturis honorant. Et quoniam mortalem naturam mors deprædatur, colores temperantes, & illorum effigies tabulis imponentes, excogitant rationem quæ eorum memoria sit vitæ longè diuturnior.

Nos autem scribimus quidem vitam philosophiæ magistræ, & quæ imitata est vitæ institutionem quæ agitur in cælis. Describimus autem non figuræ characteresve corporum, neque ea expressa iis qui nesciunt ostendimus, sed formas animarum, quæ sub aspectum non cadunt adumbramus, & bella quæ cerni non possunt, conflictusque qui non apparent ostendimus. Tali enim armaturâ eorum phalangis imperator & in pugna princeps eos Paulus induit: Accipite enim, inquit, armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & omnibus confectis stare. Et rursus: State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti lorica iustitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus assumentes clypeum fidei, in quo poteritis omnia tela maligni ignita extinguere. Et galeam salutaris accipite, & gladium Spiritus, quod est verbum Dei. Hac cum hos induisset armaturâ, produxit ad certamina. Talis enim est hostium quoque natura, incorporea, minimè aspectabilis, obscure inuadens, clanculum insidians, repenteque & præter expectationem irruens. Hoc ipsum idem quoque docens imperator, dicebat: Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores, tenebrarum huius sæculi, aduersus spiritalia nequitia in cælestibus. Sed tamen cum tales hostes haberet horum sanctorum classis, imò verò unusquisque eorum à tot & tantis circumfunderetur hostibus, (neque enim omnes simul inuaserunt, sed modò quidem hos, modò verò illos adoriebantur) tam præclaram retulere victoriam, ut fugerint quidem aduersarij, hi verò ijs fugatis ac profligatis trophaum erexerint, cum nihil eis afferret impedimentum.

Eis autem præbuit victoriam non natura, ea enim est mortalis, & innumerabilibus plena affectionibus: sed mens quæ diuinâ attraherat gratiam. Nam cum diuinæ pulchritudinis essent ardentes amatores, & pro eo quam amabant omnia lubenter & agere & pati statuisserunt, forti quidem & generoso animo tulerunt affectionum perturbationumque impetus: diaboli autem telo procellas strenuè repulerunt: & ut dicam apostolicè, cum corpus castigassent & in seruitutem redegissent, iræ quidem ardorem sedauerunt, cupiditatum autem rabiem quiescere coegerunt: ieiunando autem & domi cubando sopitis animi motibus, repressisque eorum exultationibus, coegerunt corpus sædus inire cum animâ, & soluerunt bellum quod est eis à naturâ insitum. Pace autem sic inter ea initâ, omnem aduersariorum cateruam expulere. nam cum eis deessent cogitationes quæ interna proderent, & membrorum humanorum auxilio priuati essent, bellare non poterant. Telis enim in nos diabolus nostris membris vitur: nam si neque inescantur oculi, neque aures demulcentur, neque tactus suavi quodam sensu titillatur, neque mens

Argumentum libri, bellum spirituale.

Ephes. 6. Ibid.

Armatura militum Christi.

Ibid.

Hostes spirituales.

Per gratiã victoria.

I. Cor. 9.

Inuicti stamus si corpus cum animâ sædus inecat.

Urbs in alto adificata non facile capitur, nisi intus sit proditor qui portas aperiat.

Ier. 9.

Ita nec anima, nisi quis sensum portarum aperiat.

Qua munda dura, sanctis viris sunt suauia.

I. Cor. 12.

Donorum varietas in sanctis viris.

mens improba admittit consilia, frustra laborant qui parant insidias. Quomodo enim orbem in alto adificatam, & validis propugnaculis munitam, & profundis fossis undique circumdatam, nullus hostis ceperit, si ex iis qui sunt intus nemo prodatur & portas aliquas aperiat: ita fieri non potest, ut demones qui bellum gerunt extrinsecus, superent animam circumdatam à diuinâ gratiâ, nisi cogitationis alicuius socordia, nostrorum sensuum aliquam fenestram aperuerit, & per eam inimicum intrinsecus admiserit. Hæc cum à diuinâ Scripturâ apertè didicissent ij quorum laudes à nobis celebrantur, & Deum audissent dicentem per Prophetam: Ascendit mors per fenestras, cum diuinis legibus tamquam quibusdam repagulis & vetibus sensus clausissent, menti clauas eorum tradiderunt, & neque labra linguam aperiebant, nisi mens imperasset; nec pupillæ permittebatur ut se extra cilia porrigeret; auditus autem noxiis sonis aditum obstruens, stultas & inutiles repellebat orationes, illasque solas admittebat quibus mens delectabatur. Sic odoratum docuere ea non desiderare quæ suauem emittunt odorem, ut quibus naturâ sit insitum ut molliant & relaxent. Sic ventris expulere satietatem, eumque ea sumere docuere, quæ non voluptatem afferrent, sed usum impleverunt, nec amplius quàm quod satis esset ad prohibendum ne fame morentur. Sic somni dulcem dissoluere tyrannidem: & cum cilia ab eius seruitute liberassent, ea pro seruitute dominatum docuerunt, ut eius usum admitterent, non cum ipse inuaderet, sed cum ipsi accerferent, ad breue naturæ auxilium. Cum ergo murorum & portarum custodie eam curam gessissent, & internis cogitationibus concordiam conciliassent, aduersarios extrinsecus inuadentes irridebant, qui vi quidem intrare, propter diuinæ gratiæ præsidium, non poterant; nullum autem inueniebant proditorem qui vellet inimicos admittere. Et cum hostes eâ essent naturâ quæ non cadit sub aspectum, corpus quod videtur & subiicitur naturæ necessitatibus, vincere minimè potuere. Eius enim auriga & musicus & gubernator optimè quidem tenens habenas, equis persuasit ut rectè & ordine procederent: numerosè autem pulsans chordas sensuum, effecit ut sonum omni ex parte concinnum & consonum redderent: scienter autem mouens clauum, & fluctuum insultus, & ventorum fregit impetus. Hos ergo qui per innumerabiles quidem labores vite iter ingressi sunt, sudoribus autem & afflictionibus corpus edomuerunt, & risus quidem affectionem ignorauerunt, in luctu autem & lacrymis omnem vitam consumpserunt: & delicias quidem Sybariticas ieiunium æstimauerunt, somnum autem suauissimum laboriosas vigilias; molle stragulum, durum solum; immensam autem & inexplebilem voluptatem; in orationibus & cantandis psalmis conuersionem. Hos, inquam, qui omne genus virtutis complexi sunt, quis non iure fuerit admiratus, vel potius quis pro dignitate eorum laudes celebrauerit? Atque ego quidem satis intelligo, nullam posse orationem eorum virtutem assequi: est tamen aggrediendum. Non enim rectè habuerit, si quoniam veram philosophiam perfectè adamarunt, idè ne minores quidem laudes consequantur. Scribam autem laudem non vnâ communitè omnibus; diuersa enim dona eis data sunt diuinitus. Hoc autem docens dicebat beatus Paulus: Alij enim per Spiritum datur sermo sapientiæ, alij autem sermo cognitionis secundum eundem Spiritum, alij autem fides in eodem Spiritu, alij autem dona curationum in eodem Spiritu, alij autem operationes virtutum, alij autem prophetia, alij generalium linguarum, alij autem interpretatio linguarum. Horum verò omnium ostendens fontem, subiunxit: Omnia autem hæc operatur vnus & idem Spiritus, diuidens separatim vnicuique sicut vult. Quoniam ergo diuersa sunt dona consecuti, meritò vniuscuiusque narrationem

tionem faciemus separatam: non quæcumque ab eis gesta sunt persequentes, ad ea enim scribenda ne tota quidem vita suffecerit; sed cum pauca de vniuscuiusq; eorum viuendi ratione, & de iis quæ fecit, narrauerimus, & paucis totius vitæ characterem & formam ostenderimus, ad alium transibimus. Neque verò omnium sanctorum, qui ubique insignes extiterè, vitæ historiam litteris mandare conabimur; neque enim eos qui ubique clari fuere cognoscimus, neque fieri potest vt vnus conscribat de omnibus. Eorum ergo solùm vitam describam, qui tamquam lumina fulsere in Oriente, & fines orbis terrarum suis complexi sunt radiis. Narrando autem procedet oratio, non vtens legibus encomiorum, sed pauca quædam verè referens. Rogo autem qui in hanc religionem inciderint historiam, seu formam monasticæ exercitationis, (vocet enim quis hoc opus vt voluerit, ne iis quæ dicuntur minùs credant, si quid audiant quod eorum vires superet) nec ex se illorum virtutem metiantur, sed apertè sciant, quòd piorum animis Deus desuper metitur dona sanctissimi Spiritus, & maiora largitur perfectioribus. Hæc autem à me dicta sunt ad eos, qui in rerum diuinarum mysteriis non sunt admodum accuratè initiati. Mystæ enim adytorū Spiritus sciunt gloriam Spiritus, & quenam per homines in hominibus faciat miracula, attrahens incredulos ad Dei cognitionem. Qui autem non est crediturus iis quæ à me dicenda sunt, clarum est, eum ne iis quidem credere tamquam veris quæ per Moysen, & Iesum, & Eliam, & Eliseum facta sunt, habere autem etiam pro fabulis miracula quæ facta sunt à sanctis apostolis: sin autè illa esse vera testatur, hæc quoque credat esse à falso aliena: quæ enim in illis operata est gratia, ea per illos quoque fecit ea quæ fecit. Perennis enim gratia, & eos qui digni sunt eligens, veluti per quosdam salientes, per hos effudit fluentia suæ operationis.

Quorum maxime meminere Theodoretus.

Quæ virtute fiant miracula.

Ex iis autem quæ sunt dicenda, ipse quidem vidi nonnulla, quæ autem non vidi, audiui ab illis qui viderunt, viris virtutis amantibus, & qui digni sunt habiti vt & eos viderent, & eorum doctrinam fruerentur. Euangelicæ autem doctrinæ scriptores fide digni non solum sunt Matthæus & Ioannes, magni & primi in Euangelistis, qui Domini videre miracula, sed etiam Lucas & Marcus: quos qui ab initio viderunt, & fuerunt verbi ministri, non solum quæ passus est & quæ fecit Dominus, sed ea etiam quæ perpetuò docuit, accuratè edocuerunt. Etenim cum non vidisset ipse beatus Lucas, in principio operis dicit se ea narrare, de quibus certior factus est. Nos autem et si audiamus eum non vidisse ea quæ narrat, sed hanc doctrinam accepisse ab aliis, non minùs ei & Marco credimus quàm Mattheo & Ioanni: vterque enim est in narrando fide dignus, vt qui didicerit ab eis qui viderunt. Nos itaque alia quidem narrabimus vt quæ à nobis visa sint, alia autem vt qui crediderimus eis qui viderant narrantibus viris, qui illorum vitam sunt æmulati. Prolixiori autem de iis vsus sum oratione, dum volo persuadere me vera narraturum. hinc autem deinceps narrare incipiam.

Theodoretus partim oculus testis, partim auritus.

2 IACOBVS NISIBITA.

MOYSES ille diuinus legislator, qui imum maris fundum aperuit, & inundatione aquarum aridam obruit solitudinem, & alia omnia fecit miracula, scripsit res gestas eorum sanctorum qui fuere antiquitus: non eam vsus sapientiã quam acceperat ab Ægyptiis,

sed splendore gratiæ accepto à superis. Vndenam enim alioqui Abelis didicisset virtutem, & Enoch virtutis studium, & Noë iustitiam, & Melchisedech pium sacerdotium, Abrahæ vocationem, fidem, fortitudinem, & quæ ei magnè erat curæ hospitalitatem, vulgò iactatum filij sacrificium, & aliorum quæ ab eo præclare gesta sunt catalogum: & vt in summâ dicam, diuinorum virorum certamina, victorias, præconia, nisi intelligentis diuiniq; Spiritus radios accepisset?

Moyse scriptor diuinitus edocuit.

SIVE
THEOPH.

pisset? Hoc mihi quoque in presentia opus est auxilio, qui conor eorum vitam scribere sanctorum, qui parum ante nos & nostris temporibus claruere, & veluti quosdam leges iis qui imitari volent, velim proponere. Horum ergo sunt preces inuocande, & incipiendum est narrare.

Theodore-
tus Sancto-
rum auxi-
lium inuo-
cat.Iacobus Ni-
sibi ortus.Qua cella,
qua victus,
qua vesti-
surratio.

1. Cor. 3.

Futura
prauidet.

Nisibis est ciuitas in confinio regni Romanorum & Persarum, quæ olim quidem erat Romanis vectigalis, & eorū parebat imperio. Ex eā ortus magnus ille Iacobus, solitariam vitam & quietam est amplexus, & altissimorum montium occupatis verticibus, in eis vitam egit. Vere quidem & æstate & autumno vtens siluis, & pro tecto habens cælum: tempore autem hiemis, antrum ipsum excipiebat, quod ei paruum præbebat tegumentum. Habebat autem alimentum, non quod cum labore nascitur & feritur, sed quod suâ sponte producit: iam ex siluestribus colligens arboribus fructus qui sponte nascuntur, & ex herbis eas quæ sunt esculentæ, & habentur instar olerum, ex iis dabat corpori ea quæ satis erant ad viuendum, ignis vsum recusans. Vsum quoque lanæ erat ei superuacaneus; asperrimi enim caprarum villi eius vsum implebant, ex eis ipsi fiebat & tunica & simplex amiculum. Ita corpus affligens, spirituale alimentum assidue exhibebat corpori, & cogitationis facultatem expurgans contemplantem, & diuini Spiritus perspicuum efficiens speculum, reuelatâ facie, ex diuini Apostoli sententiâ, gloriam Domini speculari, in eandem transformabatur imaginem à gloriâ in gloriam, tamquam à spiritu Domini. Hinc quæ Dei erat in Deum fiducia augebatur in dies, & à Deo petens quæ oportebat petere, ea statim accipiebat. Porro autem hinc quoque futura præuidebat prophetice, & virtutem ad facienda miracula à sanctissimi Spiritus accipiebat gratiâ. Ex his pauca narrabo, & apostolici eius splendoris radium iis qui nesciunt, aperiam. Vigebat illo tempore in simulacra hominum infania, & inanimæ quidem statuae diuinum cultum sibi vendicabant, Dei autem cultus negligebatur à plurimis: contemptui autem habebantur, qui eorum ebrietatis nolebant esse participes, qui quæ perfectâ virtute præditi, ea quæ sunt discerniebant, & simulacrorum quidem ridebant imbecillitatem, vniuersorum autem adorabant opificem.

Illo tempore venerat in Persidem, visurus plantas veræ religionis, & ei quam par erat curam adhibiturus. Cùm is autem fontem transmitteret, puellæ quædam, quæ pannos lauabant, & vestes pedibus emundabant, ne nouum quidem, & qui decem præ sese fe-

rebat grauitatem, sunt reueritæ habitum: sed exuto pudore, & perfrictâ facie, & impudentibus oculis diuinum hominem aspiciebant, neque capita operientes, neque vestes quas succinxerant demittentes. Hoc cùm agrè tulisset homo Dei, & vellet Dei virtutem in tempore ostendere, vt facto miraculo liberaret ab impietate, fontem quidem est execratus, & fluentum confestim euauit. Puellas quoque est execratus, & impudentem earum iuuetutem castigauit canis ante tempus inductis, & sermonem factum est consecutum, mutatusque est nigror pilorum, & similes euaserunt nuper plantatis arboribus, quæ vere circumtectæ sunt foliis autumnalibus. Eæ autem cùm sic sensissent supplicium (nam & fontis fluuenta effugerant, & sua inuicem capita intuentes, videbant repentinam illam mutationem) cursu ad urbem contenderunt, renuntiaturæ illud quod acciderat. Illi autem cùm accurrissent, & magnum Iacobum offendissent, rogauerunt vt iram compefceret, & supplicium remitteret. Ille autem non diu cunctatus, Domino quidem preces obtulit, fluuenta autem rursus scatere iussit. Illa verò mox rursus è suis emanarunt penetralibus, iusti deriuata nutibus. Illi autem cùm hoc impetrassent, petebant vt filiarum quoque suarum crinibus color suus redderetur. Aiunt autem, eum hoc quoque concessisse, requisisse autem puellas quæ illam acceperant disciplinam, & quoniam non venerunt, reliquisse supplicium, documentum temperantiæ, & argumentum moderationis, & diuinæ virtutis perpetuum & euidentis monumentum. Tale est noui huius Moysis miraculum, quod quidem non factum est virgæ percussione, sed operationem accepit signo crucis. Ego autem præter miraculum valde quoque miror mansuetudinem: neque enim, vt magnus Elisæus, impudentes illas puellas vrsis tradidit immanibus; sed quadam innoxia disciplinâ, & quæ dedecoris parum habebat, vltus, pietatē simul docuit & moderationē. Hęc autem dixi, non vt prophetam sæuitiæ accusem, (absit vt ad eodē insaniam) sed vt ostendam, quod cùm eandem haberet virtutem, ea effecit quæ congruebant Christi magnitudini & nouo Testamento.

Is cùm aliquando vidisset iudicem Persam iniquam tulisse sententiam, quemdam maximum lapidem, qui prope situs erat execratus, iussit eum conteri & dispergi, & illius iniquam arguere sententiam. Lapidem autem statim comminuto in particulas innumerabiles, conterriti fuere qui aderant: horrore autem plenus iudex, reuocauit quidem priorem, alteram autem iu-

stam

Oblascentes
puellas fontem
fecit exarscere.Canescens
puella ante
tempus in-
honorantes
senem.Iacobus ro-
gatus fontem
aquam, &
crines pri-
stinas puel-
larum reuocat.Crucis si-
gno mira-
cula facta.Iniquum
iudicem la-
pide per
excretionē
contrito ca-
stigas.

SIVE
THEOPH.Iacobus
mortuum
resuscitat.

Actor. 5.

Math. 21.

stam tulit sententiam. Et hic quoque suum Dominum est imitatus, qui cum vellet ostendere, se sua sponte ac lubentem subire passionem, & facile si voluisset puniisset sceleratos, non eis intulit supplicium, sed sicum inanimam verbo arefaciens, suam ostendit virtutem. Hanc ipse quoque imitans clementiam, non puniit iniustum iudicem, sed ictu lapidis illum docuit iustitiam.

Cum his rebus esset insignis, & omnibus amabilis, & in ore omnium versaretur, trahitur ad munus pontificatus, & suae patriae praeficitur. Cum illam autem montanam viuendi mutasset rationem, & ciuilem vitae consuetudinem non ex sui animi cepisset sententiam, neque cibum mutauit, nec vestitum: sed loca quidem erant mutata, vitae autem institutio nullam accipiebat mutationem. Crescebant vero labores, & erant longè maiores prioribus. Ieiunio enim, & cubili humi strato, & sacco quo induebatur, accesserant etiam omnino curae eorum qui indigebant, vt de viduis inquam esset sollicitus, & prouideret orphanis, & eos qui iniuriam faciebant argueret, & iis quibus fiebat iniuria iustum afferret auxilium. Et quid opus est omnia recensere apud eos qui norunt quænam illis competant qui hanc suscipere curationem? Insigniter autem ille tales amplectebatur labores, vt qui ouium dominum insigniter & cuperet & timeret.

Quò autem virtutis opes colligebat maiores, eo maiore sanctissimi Spiritus fruebatur gratia: & cum aliquando ei in vicum quemdam aut oppidum iter esset (neque enim locum satis teneo) ad eum accedunt quidam pauperes, vnum quempiam ex eis qui cum eis versabantur, tamquam mortuum proponentes, & quæ ad illum sepeliendum erant necessaria supplices ab eo postulantes. Ille autem concessit quidem rogantibus, Deo autem preces obtulit tamquam pro mortuo, rogans vt ei remitteret quæ in vitam peccauerat, & eum in chorum iustorum dignaretur admittere. Hæc autem cum dicerentur, eius qui tunc mortem simulabat euolauit anima, suppeditata sunt autem corpori tegumenta. Postquam autem parum processisset homo admirabilis, iubebant eum qui iacebat surgere ij qui actum composuerant. Postquam autem viderunt eum non exaudire, & quod simulabatur id verum euasisse, & in veram faciem mutatam esse personam, ad magnum quidem adeunt Iacobum, suppliciter autem obsecrantes, & ad pedes eius prouoluti, & actus quem temerè agendum susceperant, dicentes causam fuisse paupertatem, rogabant vt eis suum mitteret delictum, & ei qui iacebat,

ablatam restitueret animam. Domini itaque imitans clementiam, & preces exaudiit, & ostendit miraculum, vt qui vitam precibus ablatam, per preces iacenti restituerit. Hoc autem mihi quidem videtur esse simile magni Petri miraculo, qui Ananiam & Saphiram suffuratos mentitosque morti tradidit. Etenim hic quoque similiter, eius qui veritatem erat furatus, & mendacio erat usus, abstulit animam. Sed ille quidem cum furtum cognouisset (reuelauerat enim gratia Spiritus) intulit supplicium: hic autem actus argumentum nesciens, obtulit quidem preces, stitit autem vitæ cursus ei qui simulauerat. Et diuinus quidem Apostolus mortuos à calamitate minimè eripuit: salutaris enim prædicationis initia metu opus habebant. Hic autem cum esset refertus gratia apostolicâ, & puniit ad tempus, & poenam mox remisit. hoc enim opus habebat eo qui esset lucrifactor eos qui offenderant.

Sed enim & est eundem ad alia, & sunt illa breuiter exponenda. Postquam enim Arius, in vniuersum & sanctissimum Spiritum maledicti blasphemiamque pater & opifex, in eum qui ipsum fecerat linguam mouens, impleuit Ægyptum tumultu & perturbatione, Constantinus autem Imperator maximus, gregis nostri Zorobabel (illius enim instar vniuersam piorum captiuitatem reduxit ab exilio, & diuina templa humi dissecta in altum erexit & excitauit) postquam ergo is omnes ecclesiarum prælides illo tempore congregauit Nicææ, venit cum aliis magnus quoque Iacobus, pro veris decretaturus decretis, vt vir fortis & princeps totius phalangis. Romanorum enim imperio tunc parebat Nisibis. Postquam autem fuit dimissus sacer ille conuentus, & vnusquisque in suam est reuersus, rediit hic quoque tamquam vir fortis victoriâ potitus, exultans propter trophæa pietatis.

Cum autem aliquantum processisset temporis, Imperator quidem ille magnus & admirabilis excessit è vitam cum coronis pietatis; illius autem filij fuere heredes imperij orbis terræ. Tunc rex Perfarum, cui nomen erat Sapore, cõtemptis filiis, vt quorum potentia non esset patri æqualis, bellum mouit aduersus Nisibim magnis & equitum & pedum copiis. Duxit autem elephantos quoque quamplurimos, & ad urbem obsidendam diuiso exercitu, eam circumfedit, & machinas extruxit, & turres ædificauit, vallosque figens, & quod inter eos intercedit, ramis tamquam cratibus contextis, obstruens, iussit militibus vt aggerem extruerent, & turres cõtra turres excitarent. Deinde illic sagittarios collocans, & in eos qui

X x erant

Constantinus pro Ecclesiâ Dei alter Zorobabel.

Iacobus intercessit Concilio Nicæno.

Nisibis à Sapore Perfarum rege obsidetur.

Eligitur in episcopum Nisibenum.

Pauperum, orphanorum, & viduarum curam gerit.

Pauper pro mortuo propositus ad eleemosynam impetrandam, verè moritur.